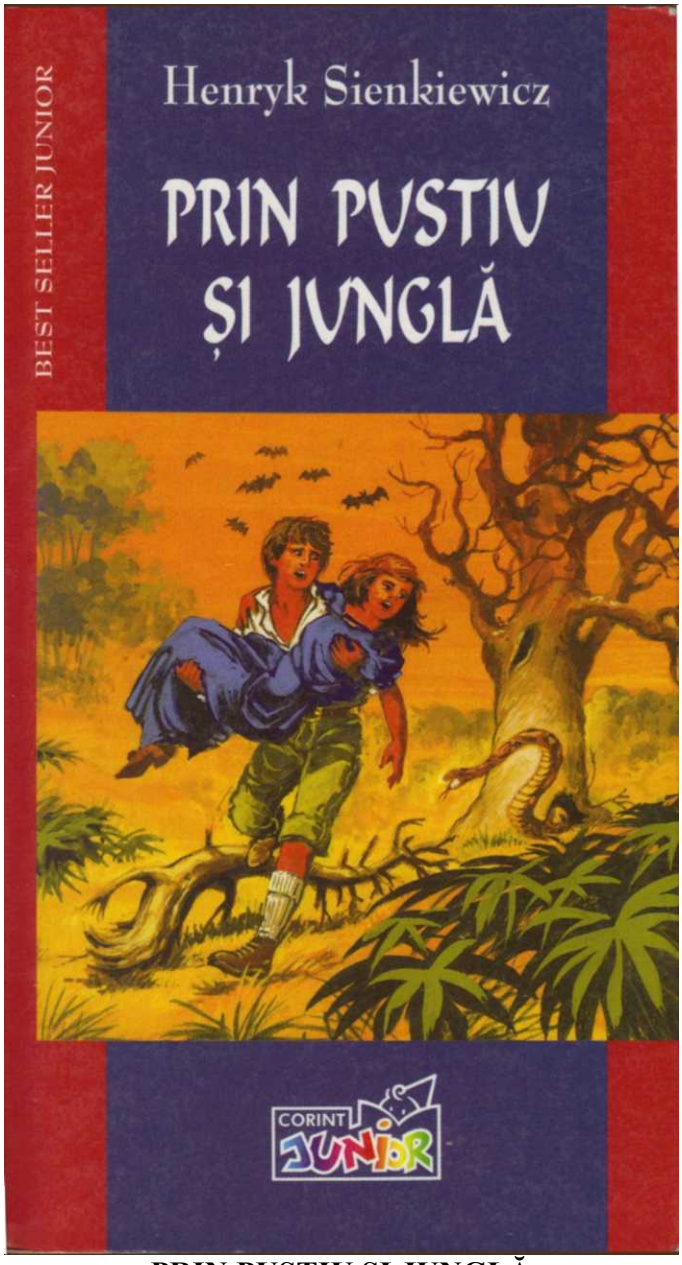

PRIN PUSTIU ȘI JUNGLĂ
HENRYK SIENKIEWICZ

Inspirat de aventura africană a scriitorului, care a participat la o expediție de vânătoare. ***Prin pustiu și junglă*** *este povestea captivantă a doi tineri, un baiat și o fată, rapiți de lângă parinții lor. După multe peripeții și evenimente neprevăzute, datorită curajului și inteligenței lor, ei reușesc să se întoarcă cu bine acasă.*

Cuprins

RAFTUL CU AUTORI 4

CAPITOL I 5

CAPITOL II 9

CAPITOL III 15

CAPITOL IV 18

CAPITOL V 21

CAPITOL VI 27

CAPITOL VII 30

CAPITOL VIII 36

CAPITOL IX 43

CAPITOL X 46

CAPITOL XI 48

CAPITOL XII 51

CAPITOL XIII 55

CAPITOL XIV 59

CAPITOL XV 62

CAPITOL XVI 65

CAPITOL XVII 69

CAPITOL XVIII 73

CAPITOL XIX 76

CAPITOL XX 79

CAPITOL XXI 82

CAPITOL XXII 86

CAPITOL XXIII 90

CAPITOL XXIV 96

CAPITOL XXV 102

CAPITOL XXVI 111

CAPITOL XXVII 113

CAPITOL XXVIII 117

CAPITOL XXIX 122
CAPITOL XXX 124
CAPITOL XXXI 127
CAPITOL XXXII 132
CAPITOL XXXIII 135
CAPITOL XXXIV 139
CAPITOL XXXV 142
CAPITOL XXXVI 145
CAPITOL XXXVII 148
CAPITOL XXXVIII 151
CAPITOL XXXIX 159
CAPITOL XL 164
CAPITOL XLI 168
CAPITOL XLII 172
CAPITOL XLIII 174
CAPITOL XLIV 177
CAPITOL XLV 180
CAPITOL XLVI 185
ÎNCHEIERE 189

RAFTUL CU AUTORI

Henryk Sienkiewicz (1846—l916) este unul dintre reprezentanţii de seamă ai realismului din Polonia.

Autorul cunoscutului roman ***Quo vadis,*** pentru care a obţinut Premiul Nobel (1905), s—a născut la 5 mai 1846, la Wola Okrzejska, localitate în Podlasie, aparţinând bunicilor săi.

Primul său roman — ***În zadar*** — apare în 1872, iar în a doua jumătate a acestui an îşi începe cariera de gazetar la revista bilunară „Cununa" şi la „Gazeta Polonă".

În 1874, preia conducerea revistei „Ogorul", în paginile căreia îşi demonstrează talentul de cronicar dramatic.

Călător pasionat, scriitorul petrece o perioadă în America (1876—l878), apoi străbate Europa în lung şi—n lat. Scrie însemnări din călătorie, nuvele, articole.

Din 1882 conduce ziarul „Cuvântul", din Varşovia, unde apare întreaga sa producţie literară din acea perioadă. În foiletoanele ziarelor „Cuvântul" şi „Timpul" apare romanul ***Prin foc şi sabie,*** prima parte a Trilogiei istorice. A doua parte a acesteia, ***Potopul,*** este încheiată în 1886, iar ultima, ***Pan Wolodyjowski,*** apare simultan în foiletoanele a trei ziare: „Cuvântul" la Varşovia, „Timpul" la Cracovia şi „Cotidianul din Poznari".

Pasiunea pentru călătorii îl va duce în perioada 1889—l891 pe „continentul negru". ***Scrisorile din Africa*** ne pot ajuta să reconstituim drumul parcurs de scriitor, pornind din Mediterana, oprirea în Egipt — unde petrece o lună —, vizita la piramide, la Alexandria, călătoria cu trenul spre Suez, apoi cu vaporul la Zanzibar prin Bab—el—Mandeb şi Aden. Participă la o expediţie de vânătoare care, din păcate, trebuie întreruptă din cauză că se îmbolnăveşte de friguri. Această aventură africană a constituit sursa de inspiraţie a romanului pentru tineret ***Prin pustiu şi junglă,*** care va fi publicat în foiletonul mai multor gazete literare în anul 1910. În volum, apare în 1911 şi se bucură de mare succes în rândul cititorilor.

„...Orice scriitor se cuvine, după părerea mea, să scrie măcar o dată în viaţă pentru copii", a declarat el.

Familia Polaniecki vede lumina tiparului în 1896, urmată de ***Quo vadis*** (în acelaşi an), ***Cavalerii teutoni*** (1900), ***Vârtejuri*** (1909) — opere care îi consacră popularitatea.

Se stinge din viaţă la 15 noiembrie 1916. „Sienkiewicz a murit prea curând şi pentru el şi pentru patria lui. Mâine Polonia va renaşte, totuşi. Acela care va fi făcut mai mult pentru această renaştere nu se va putea bucura de împlinirea visului celui mai măreţ. Dar poporul polon îl va slăvi în rând cu cei mai aleşi dintre aleşii lui" — scria ziarul „Adevărul" într—un articol dedicat tristului eveniment, care face elogiul scriitorului şi patriotului.

CAPITOL I

—Ştii, Nel — îi spuse Staś Tarkowski prietenei sale, o mică englezoaică — ieri au venit *zabtii*[1] şi au arestat—o pe soţia supraveghetorului Smain împreună cu cei trei copii ai ei, pe Fatma aia care a venit de câteva ori la biroul unde lucrează părinţii noştri. Micuţa Nel, frumoasă ca o cadra, îşi ridică ochii verzui la Staś şi întrebă pe jumătate uimită, pe jumătate înfricoşată:
—Au dus—o la închisoare?
—Nu, dar nu i—au îngăduit să plece în Sudan; a venit un om care o va împiedica să iasă din Port Said.
—Păi de ce?

Staś, care avea să împlinească în curând paisprezece ani şi ţinea foarte mult la tovarăşa lui de opt ani, dar o socotea încă un copil, îi răspunse cu o mină atotştiutoare:
—Când o să ajungi la vârsta mea, o să ştii tot ce se întâmplă nu numai de—a lungul canalului, de la Port Said până la Suez, ci în tot Egiptul. Tu n—ai auzit nimic despre Mahdi[2]?

—Am auzit că e urât şi neastâmpărat. Băiatul zâmbi cu milă.
—Nu ştiu dacă e urât. Sudanezii susţin că e frumos. Dar numai o fetiţă de opt ani, cu o rochiţă, uite, atâtica! până la genunchi, poate să spună că e neastâmpărat cineva care a omorât atâţia oameni.
—Aşa mi—a spus tăticu', şi tăticu' ştie cel mai bine.
—Ţi—a spus aşa, pentru că altfel n—ai fi înţeles. Mahdi este mai rău decât un cârd întreg de crocodili. înţelegi? Auzi vorbă, „neastâmpărat", aşa se spune despre copii. Dar văzând faţa înnourată a fetiţei, tăcu, apoi spuse:
—Nel, ştii doar că n—am vrut să te supăr, o să vină timpul când o să ai şi tu paisprezece ani. îţi promit, altfel nu poate fi.
—Aha! îi răspunse Nel, privindu—l îngrijorată, dar dacă până atunci Mahdi vine la Port Said şi mă mănâncă?
—Mahdi nu este antropofag, aşa că nu mănâncă oameni, dar îi ucide. Iar la Port Said n—are cum să vină; la urma urmei, chiar dacă ar veni şi ar vrea să te omoare, mai întâi ar avea de—a face cu mine.

Această declaraţie, însoţită de şuierul cu care Staś trase aerul în piept, care nu prevestea nimic bun pentru Mahdi, o linişti în bună măsură pe Nel în privinţa propriei persoane.
—Ştiu, acceptă. Tu nu l—ai lăsa. Dar de ce nu i se îngăduie Fatmei să plece de la Port Said?
—Pentru că Fatma este vara lui Mahdi. Soţul ei, Smain, a promis guvernului egiptean la Cairo că se va duce în Sudan, unde se află Mahdi, şi le va reda libertatea tuturor europenilor care au căzut în mâinile lui.
—Atunci Smain e un om bun?
—Aşteaptă. Tatăl tău şi tatăl meu, care—l cunoşteau prea bine pe Smain, n—aveau încredere în el şi l—au prevenit pe paşa[3] Nubar să nu se lase înşelat. Guvernul, însă, a fost de acord să—l trimită pe Smain care stă de o jumătate de an la Mahdi. Cu toate acestea, prizonierii nu numai că nu s—au întors, dar de la Khartoum a sosit vestea că mahdiştii se poartă din ce în ce mai rău cu ei, iar Smain, după ce a primit banii de la guvern, a trădat. A rămas alături de Mahdi şi a fost numit emir[4]. Lumea vorbeşte că în bătălia aia grozavă, în care a murit generalul Hicks, Smain a condus artileria lui Mahdi şi probabil că tot el i—a învăţat pe mahdişti să mânuiască tunurile, lucru pe care înainte nu—l ştiau, fiindcă erau sălbatici. Acum însă, Smain vrea să—şi scoată soţia şi copiii din Egipt, aşa că atunci când Fatma, care se vede treaba că ştia dinainte ce avea să facă Smain, a vrut să plece pe furiş de la Port Said, guvernul a arestat—o împreună cu copiii.

—Păi ce folos să aibă guvernul de pe urma Fatmei şi a copiilor ei?
—Guvernul îi va spune lui Mahdi: „Tu dă—ne prizonierii, iar noi ţi—o dăm pe Fatma..."

---

[1] *Zabti* — poliţişti (lb. ar.).
[2] Mahdi — nume preluat de şeicul Mohammed Ahmed Abd Allah în 1881, care organizează în Sudan o răscoală împotriva englezilor şi a egiptenilor, cucerind Khartoum în 1885. Răscoala lui Mahdi a fost reprimată de Kitchenerîn 1898.
[3] Paşă — funcţie de guvernator al unei provincii în Imperiul Otoman, titlu al vizirilor sau al celor mai înalţi demnitari turci în trecut.
[4] Emir — titlu dat descendenţilor lui Mahomed, unui guvernator sau unui principe domnitor în ţările musulmane.

Discuţia se întrerupse, deoarece atenţia lui Staś se îndreptă acum asupra păsărilor care zburau dinspre Echtum om Farag către lacul Menzaleh. Zburau destul de jos şi în aerul străveziu se vedeau limpede câţiva pelicani cu gâturile îndoite pe spate, care dădeau încet din aripile uriaşe. Staś începu îndată să le imite zborul, aşa că îşi înălţă capul şi alergă vreo cincisprezece paşi pe dig, mişcându—şi mâinile desfăcute.

—Uite, zboară şi flamingi, strigă Nel deodată.

Staś se opri într—o clipă, fiindcă într—adevăr după pelicani, dar ceva mai sus, se vedeau, agăţate parcă în tăria albastră, două flori mari, roz—purpurii.

—Flamingii! Flamingii!

—Se întorc în amurg la cuiburile lor de pe insuliţe, rosti băiatul. Ah, dacă aveam puşca!

—Ce rost are să tragi în ei?

—Femeile nu înţeleg asemenea lucruri. Hai, să mergem mai departe, poate că o să vedem mai mulţi.

Spunând acestea, o luă pe fetiţă de mână şi porniră spre primul debarcader dincolo de Port Said, urmaţi de negresa Dinah, fosta dădacă a micuţei Nel. Mergeau pe digul ce despărţea apele lacului Menzaleh de canalul pe care, în clipa aceea, înainta, condus de şalupa—pilot, un mare vapor cu aburi sub pavilion englez. Se apropia seara. Soarele se afla încă destul de sus, dar cobora vizibil în direcţia lacului. Apele sărate începeau să strălucească auriu şi să tremure în lucirile penelor de păun. Pe ţărmul arab, se întindea cât cuprindeai cu ochii pustiul nisipos decolorat — tăcut, ameninţător, fără viaţă. Intre cerul sticlos, mort parcă, şi nemărginirea nisipurilor vălurite, nu se vedea nici urmă de vietate. în vreme ce pe canal clocotea viaţa, bărcile circulau în toate părţile, răsunau fluierele vapoarelor cu aburi, iar deasupra lacului Menzaleh făceau ape—ape în soare stoluri de pescăruşi şi raţe sălbatice, acolo, pe malul arab, se aşternea parcă o ţară a morţii. Doar pe măsură ce soarele devenea tot mai roşu, coborând spre apus, nisipurile începeau să împrumute răsfrângeri violete, asemenea tufelor de iarbă neagră, toamna, prin pădurile din Polonia.

În drum spre debarcader, copiii mai văzură câţiva flamingi, spre care le râseră ochii, după care Dinah spuse că Nel trebuie să se întoarcă acasă. În Egipt, adesea, după zile toride chiar în timpul iernii, urmează nopţi foarte reci, şi pentru că sănătatea fetiţei impunea multă prudenţă, tatăl ei, domnul Rawlison, nu îngăduia ca fiica lui să întârzie pe malul apei după apusul soarelui. Se întoarseră deci spre oraş, la marginea căruia, nu departe de canal, se afla vila domnului Rawlison, şi în clipa când soarele se cufunda în mare, ajunseră acasă. În curând, sosi şi tatăl lui Staś, inginerul Tarkowski, care fusese invitat la masă. împreună cu doamna Olivier, profesoara de origine franceză a lui Nel, se aşezară cu toţii să mănânce.

Domnul Rawlison, unul dintre directorii Companiei Canalului de Suez, şi Wiadyslaw Tarkowski, inginerul—şef al aceleiaşi companii, trăiau de mulţi ani în cea mai strânsă prietenie. Amândoi erau văduvi, dar în vreme ce doamna Tarkowska, care descindea dintr—o familie din Franţa, murise în clipa venirii pe lume a lui Staś, aşadar cu peste treisprezece ani în urmă, mama lui Nel îşi dăduse sufletul la Helwân, bolnavă de tuberculoză, când fetiţa abia împlinise trei ani. Cei doi văduvi locuiau la Port Said în case. vecine şi se vedeau zilnic în cadrul serviciului. Nenorocirea comună îi apropiase şi mai mult, întărind prietenia tare se legase între ei mai înainte. Domnul Rawlison ţinea la Staś ca la propriul lui copil, iar domnul Tarkowski ar fi fost în stare să sară şi în foc pentru micuţa Nel. După încheierea treburilor de fiecare zi, cea mai plăcută odihnă pentru ei era să vorbească despre copii, despre educaţia şi viitorul lor. în timpul acestor discuţii, de cele mai multe ori se întâmpla că domnul Rawlison lăuda însuşirile, energia şi iscusinţa lui Staś, iar domnul Tarkoswki ridica în slăvi dulceaţa lui Nel, chipul ei angelic. Şi una, şi alta erau adevărate. Staś era cam plin de sine şi cam lăudăros, dar învăţa foarte bine şi profesorii de la şcoala engleză pe care o urma la Port Said îi recunoşteau într—adevăr însuşirile neobişnuite, în ceea ce priveşte curajul şi iscusinţa, le moştenise de la tatăl său, întrucât domnul Tarkowski era şi el foarte înzestrat şi tocmai datorită acestui fapt ajunsese să ocupe funcţia înaltă de acum. În anul 1863[5] , luptase fără preget timp de unsprezece luni. Rănit, apoi luat prizonier şi condamnat la exil în Siberia, fugise din fundul Rusiei şi ajunsese în străinătate. Cu toate că

[5] În anul 1863 a avut loc una din încercările armate de eliberare a Poloniei împărţite din 1795 între Rusia, Prusia şi Austria. Răscoala, înăbuşită în sânge, a fost urmată de represalii aspre.

era inginer încă înainte de a pleca la luptă, mai studiase un an probleme de hidraulică, după care primise un post la canal şi în câţiva ani, în care se impusese prin cunoştinţe temeinice, energie şi vrednicie, ajunsese să ocupe funcţia de inginer—şef.

Staś se născuse, crescuse şi ajunsese în al patrusprezecelea an de viaţă la Port Said, aproape de canal, de aceea inginerii, colegii tatălui său, îl numiseră „copilul pustiului". Mai târziu, după ce intrase la şcoală, îşi întovărăşea adesea tatăl sau pe domnul Rawlison, în timpul vacanţelor şi de sărbători, în călătoriile pe care aceştia trebuiau să le facă în cadrul serviciului de la Port Said până la Suez pentru a supraveghea lucrările de întreţinere a digului şi de adâncire a albiei canalului. Îi cunoştea pe toţi, atât pe inginerii şi pe funcţionarii de la vamă, cât şi pe muncitorii arabi şi negri. Se învârtea şi îşi băga nasul peste tot, apărea pe unde te aşteptai mai puţin, făcea escapade lungi pe dig, se plimba cu barca pe lacul Menzaleh, aventurându—se câteodată destul de departe. Trecea pe malul arab şi încălecând pe calul cuiva, iar în lipsa calului pe vreo cămilă sau chiar pe un măgar, galopa ca un *farâs*[6] prin pustiu, într—un cuvânt, cum se exprima domnul Tarkowski, „colinda" pretutindeni şi îşi petrecea fiecare clipă liberă pe malul apei.

Tatăl nu se împotrivea, văzând că vâslitul, călăria şi viaţa continuă în aer proaspăt îi întăresc sănătatea băiatului şi—i dezvoltă îndemânarea. într—adevăr, Staś era mai înalt şi mai puternic decât ceilalţi băieţi de vârsta lui; era de ajuns să—l priveşti în ochi, ca să—ţi dai seama că, în caz de primejdie, putea să păcătuiască mai degrabă prin prisosul de îndrăzneală decât prin frică. La paisprezece ani era unul dintre cei mai buni înotători din Port Said, ceea ce nu era lucru de nimic, deoarece arabii şi negrii înoată ca peştii. Trăgând cu o puşcă de calibru mic şi numai cu gloanţe în raţele sălbatice şi în gâştele egiptene, îşi exersase foarte bine ochiul şi mâna. Visul lui era să vâneze cândva animale mari în Africa Centrală; de aceea, asculta cu lăcomie povestirile sudanezilor angajaţi la canal, care se întâlniseră în ţara lor cu marile animale de pradă ca şi cu cele cu pielea groasă.

Avea şi un folos, fiindcă în acest fel le învăţa limba. Săparea Canalului de Suez nu era suficientă, el trebuia şi întreţinut, pentru că altfel nisipurile din pustiurile care se întindeau pe amândouă malurile l—ar fi astupat în mai puţin de un an. Marea operă a lui Lesseps[7] avea nevoie de o permanentă muncă de întreţinere şi de supraveghere. Iată de ce până în ziua de azi maşini puternice şi mii de muncitori lucrează sub privegherea inginerilor pricepuţi la adâncirea albiei. La săparea canalului trudiseră douăzeci şi cinci de mii. Astăzi, după încheierea lucrărilor şi cu noile maşini perfecţionate, este nevoie de mult mai puţini, totuşi numărul lor e şi acum destul de mare. Majoritatea sunt oameni de prin împrejurimi, nu lipsesc, însă, nici nubienii, sudanezii şi somalienii ori negrii de pe cursul Nilului Alb şi Albastru, adică din ţinuturi care înainte de răscoala lui Mahdi erau ocupate de guvernul egiptean. Staś era prieten cu toţi şi având, ca orice polonez, înclinaţie neobişnuită către limbile străine, învăţase, fără să ştie când şi cum multe din graiurile lor. Născut în Egipt, vorbea araba ca un arab. De la zanzibarieni, dintre care mulţi lucrau ca fochişti la maşini, deprinsese limba ki—swahili, foarte răspândită în întreaga Africă Centrală; era în stare să se înţeleagă până şi cu negrii din triburile Diuk şi Szylluk, care trăiau pe malul Nilului, mai jos de Fashoda. Vorbea de asemenea cursiv engleza, franceza şi polona, deoarece tatăl său, patriot înflăcărat, avusese grijă ca băiatul să ştie limba maternă. Evident, Staś socotea această limbă cea mai frumoasă din lume şi se străduia, nu fără succes, s—o înveţe şi pe micuţa Nel. Nu izbutise, însă, s—o facă să—i pronunţe numele Staś, şi nu „Stes". Nu o dată, din această pricină se iscau între ei neînţelegeri care durau numai până când în ochii fetiţei începeau să lucească lacrimile. Atunci „Stes" îşi cerea iertare şi se supăra pe el însuşi.

Avea totuşi prostul obicei de a vorbi cu dispreţ despre cei opt ani ai ei în comparaţie cu vârsta şi experienţa lui. Susţinea că un băiat care împlineşte paisprezece ani, dacă nu este cu totul matur, cel puţin nu mai e copil, în schimb, poate făptui tot felul de isprăvi eroice, mai ales dacă îi curge prin vine sânge polonez şi francez. De aceea, dorea foarte mult să se ivească vreodată prilejul unor asemenea fapte, îndeosebi în apărarea lui Nel. Născoceau amândoi felurite primejdii şi Staś trebuia să răspundă la întrebările ei ce—ar face, de exemplu, dacă în casă ar intra pe fereastră un crocodil lung de zece metri sau un scorpion cât un câine de mare. Nici unuia dintre ei nu—i trecea prin minte că realitatea

---

[6] *Farăs* — viteaz al pustiului (lb. ar.)
[7] Ferdinand Marie, viconte de Lesseps (1805—l894) — diplomat francez, iniţiator al construcţiei Canalului de Suez.

aspră avea să le întreacă în curând cele mai fantastice presupuneri.

CAPITOL II

Deocamdată, acasă, în timpul mesei de prânz, îi aştepta o veste bună. Domnii Tarkowski şi Rawlison, ca nişte ingineri pricepuţi ce se aflau, fuseseră invitaţi cu câteva săptămâni în urmă să inspecteze şi să aprecieze lucrările întreprinse la întreaga reţea de canale din provincia El Faiyum, în împrejurimile oraşului Medinet, nu departe de lacul Karaoun, şi de—a lungul râului Jussef şi al Nilului. Aveau să întârzie acolo vreo lună de zile şi, în acest scop, îşi luaseră concediu de la Companie. Deoarece se apropiau sărbătorile Crăciunului şi nici unul nu vroia să se despartă de copii, hotărâseră ca Staś şi Nel să meargă şi ei la Medinet. Când auziră această veste, copiii mai că nu săriră în sus de bucurie. Până atunci, cunoscuseră oraşele aşezate de—a lungul canalului, anume Izmailia şi Suez, iar în afara canalului — Alexandria şi Cairo, în apropierea cărora văzuseră marile piramide şi Sfinxul. Acestea fuseseră, însă, nişte excursii scurte, pe când deplasarea la Medinet—el—Faiyum însemna o zi întreagă de mers cu trenul de—a lungul Nilului spre sud, apoi de la El—Wasta spre apus, către Pustiul Libiei. Staś auzise de Medinet din istorisirile inginerilor mai tineri şi ale călătorilor, care se duceau să vâneze tot felul de păsări de apă ori lupii şi hienele din pustiu. Ştia că este o oază foarte mare aşezată pe malul stâng al Nilului, dar care nu depindea de revărsările râului, ci îşi avea propriul sistem de ape, alcătuit din lacul Karaoun, de Bahr—Jussef şi de o reţea întreagă de canale mai mărunte. Cei care văzuseră această oază spuneau că, deşi ea aparţinea Egiptului, despărţită de pustiu, constituie o regiune aparte. S—ar putea spune că numai râul Jussef uneşte ca o panglică albastră şi subţire acest ţinut cu valea Nilului, întinderile mari de ape, pământul mănos şi vegetaţia luxuriantă fac din el un adevărat rai pe pământ, iar ruinele risipite pe suprafeţe mari ale oraşului Krokodilopolis atrag sute de turişti curioşi. Pe Staś îl ademeneau mai ales malurile lacului Karaoun, bogate în păsări, şi vânătorile de lupi pe înălţimile Guebel—el—Sedment.

Vacanţa lui începea, însă, abia peste câteva zile, dar pentru că inspectarea lucrărilor la canale era o treabă grabnică şi cei doi părinţi n—aveau timp de pierdut, se înţeleseră ca ei doi să plece fără întârziere, iar copiii şi doamna Olivier să—i urmeze după o săptămână. Şi Nel, şi Staś vroiau să plece şi ei numaidecât, dar Staś nu îndrăzni să—i ceară permisiunea tatălui său. Începură, în schimb, să întrebe tot felul de lucruri cu privire la călătorie şi noi explozii de bucurie întâmpinară vestea că nu vor locui în hotelurile incomode, întreţinute de greci, ci în corturile furnizate de Asociaţia de călători

Cook[8] . Aşa fac toţi călătorii care pleacă de la Cairo la Medinet pentru o perioadă mai lungă. Asociaţia Cook le împrumută corturi, slujitori, bucătari, rezerve de hrană, cai, măgari, cămile şi călăuze, astfel că turistul nu mai trebuie să se gândească la nimic. Este, într—adevăr, un mod de a călători destul de costisitor, dar domnii Tarkowski şi Rawlison nu—şi făceau griji, întrucât toate cheltuielile erau suportate de guvernul egiptean care—i rugase să inspecteze şi să aprecieze, ca specialişti, lucrările de la canale. Nel, căreia mai mult decât orice pe lume îi plăcea să meargă pe cămilă, fu asigurată de tatăl ei că va căpăta un bidiviu cocoşat pe spinarea căruia, împreună cu doamna Olivier sau cu Dinah, câteodată şi cu Staś, va lua parte la toate excursiile prin locurile mai apropiate din pustiu; avea să,ajungă chiar până la Karaoun. Lui Staś, domnul Tarkowski îi promisese că îi va da voie să se ducă să vâneze lupi în vreo noapte, iar dacă notele de la şcoală vor fi bune, va căpăta şi el o adevărată armă de vânătoare cu două ţevi şi gloanţe, englezească, şi toate ustensilele necesare. Deoarece Staś era sigur că certificatul va conţine note bune, începu îndată să se considere posesorul armei promise, făgăduindu—şi să făptuiască împreună tot felul de isprăvi uluitoare, vrednice de amintirea veacurilor.

Cu astfel de proiecte şi discuţii se scurse prânzul copiilor fericiţi. Mult mai puţină înflăcărare faţă de viitoarea călătorie arăta doamna Olivier, căreia nu—i dădea inima ghes să părăsească vila comodă de la Port Said şi pe care o înspăimânta gândul că va locui în cort vreme de câteva săptămâni şi îndeosebi că va trebui să facă excursii călare pe cămilă. încercase de câteva ori să se urce pe fugarii pustiului, cum fac de obicei, din curiozitate, toţi europenii stabiliţi în Egipt, şi de fiecare dată asemenea tentative se sfârşiseră prost. O dată cămila se ridicase prea devreme, când ea încă nu se aşezase bine în şa şi alunecase pe grumaz în jos. Altă dată, dromaderul, care nu făcea parte dintre cei cu mersul lin, o zgâlţâise atât de rău, încât nu—şi revenise timp de două zile, într—un cuvânt, dacă Nel, după cele două sau trei plimbări pe cămilă, pe care i le îngăduise domnul Rawlison, era de părere că nu există nimic mai grozav pe lume, doamna Olivier avea numai amintiri neplăcute. Spunea că aşa ceva se potriveşte pentru arabi sau pentru o fărâmiţă ca Nel, care nu se clatină mai mult decât o muscă şi care ar putea sta şi pe cocoaşa cămilei, dar nicidecum pentru nişte persoane serioase şi nu prea uşoare, care, pe deasupra, mai au şi anume înclinaţii pentru insuportabilul rău de mare.

Cu privire la Medinet—el—Faiyum mai avea, însă, şi alte rezerve. La Port Said, ca şi la Alexandria, la Cairo şi în tot Egiptul, nu se mai vorbea decât despre răscoala lui Mahdi şi despre cruzimile dervişilor[9]. Neştiind prea exact unde se afla Medinet, doamna Olivier era îngrijorată să nu fie pe undeva prea aproape de mahdişti, aşa că, în cele din urmă, începu să—l întrebe pe domnul Rawlison.

Acesta, însă, se mulţumi să zâmbească şi spuse:

—Mahdi asediază acum Khartoum, în care se apără generalul Gordon[10]. Dumneata ştii cât de departe este de la Medinet până la Khartoum?
—N—am nici cea mai mică idee.
—Cam cât de aici până în Sicilia, interveni domnul Tarkowski.
—Mai mult sau mai puţin, întări Staś. Khartoum se află acolo unde Nilul Alb se întâlneşte cu Nilul Albastru, alcătuind amândouă un singur râu. Ne desparte întinderea uriaşă a Egiptului şi întreaga Nubie.

După care vru să mai adauge că, deşi Medinet era mai aproape de ţinuturile cuprinse de răscoală, el, Staś, va fi şi el acolo cu puşca lui, dar amintindu—şi că nu o dată fusese dojenit de tatăl său pentru asemenea lăudăroşenie, tăcu.

Cei doi părinţi începură totuşi să discute despre Mahdi şi despre răscoală, deoarece era cea mai arzătoare problemă care privea Egiptul. Ştirile de la Khartoum erau rele. Hoardele sălbatice asediau oraşul de o lună şi jumătate; guvernele egiptean şi englez acţionau cu încetineală. Trupele de ajutor abia porniseră şi cu toată slava, bărbăţia şi iscusinţa lui Gordon, acest oraş important avea să cadă în mâinile barbarilor. De această părere era şi domnul Tarkowski, care bănuia că Anglia doreşte în realitate ca Mahdi să ia Egiptului Sudanul, pentru ca mai târziu ea să i—l ia lui Mahdi şi să facă din

---

[8] James Cook (1728—l779) — renumit navigator şi descoperitor englez de noi pământuri pentru imperiul colonial britanic.
[9] Derviş — călugăr musulman.
[10] Charles Gordon (1833—l885) — explorator şi ofiţer englez. Guvernator al Sudanului, moare după cucerirea oraşului Khartoum de mahdişti.

această ţară uriaşă o posesiune engleză. Domnul Tarkoswki nu—i împărtăşi aceste bănuieli domnului Rawlison, ca să nu—i jignească sentimentele patriotice.

Aproape de sfârşitul mesei, Staś se interesă de ce guvernul egiptean ocupase toate ţinuturile de la sud de Nubia — Kordofan, Darfur şi Sudanul până la Albert—Nianza — lipsindu—i de libertate pe băştinaşi. Domnul Rawlison se decise să—l lămurească, din pricină că, tot ce făcuse guvernul egiptean, făcuse la îndemnul Angliei, sub al cărei protectorat se afla Egiptul, pe care—l conducea în realitate cum voia.

— Guvernul egiptean n—a lipsit pe nimeni de libertate, spuse, dimpotrivă, a eliberat sute de mii, poate chiar milioane de oameni. În Kordofan, în Darfur şi în Sudan nu mai era nici un stat independent în ultima vreme. Doar ici şi colo câte un stăpânitor neînsemnat pretindea că unele pământuri sunt ale lui şi le ocupa cu forţa, împotriva voinţei locuitorilor. In cea mai mare parte, ţinuturile erau locuite de triburile libere ale arabilor—negri, adică de nişte oameni prin vinele cărora curge sângele celor două rase. Aceste triburi trăiau într—un război continuu. Năvăleau unele asupra altora şi îşi furau caii, cămilele, vitele cornute şi, înainte de toate, sclavii. Cu aceste prilejuri se făptuiau cruzimi fără număr. Cei mai răi erau, însă, negustorii de fildeş şi de sclavi. Aceştia alcătuiau parcă un grup separat de oameni, din care făceau parte aproape toţi şefii de trib şi negustorii mai bogaţi. Ei întreprindeau adevărate campanii înarmate până departe în adâncul Africii, jefuind pretutindeni colţii de elefant şi prinzând mii de oameni — bărbaţi, femei şi copii. În acest fel distrugeau satele şi aşezările, pustiau câmpurile, vărsau râuri de sânge şi ucideau fără milă pe toţi cei care li se potriveau. Părţile sudice ale Sudanului, Darfurului şi Kordofanului, ca şi ţinuturile de pe cursul superior al Nilului până la lacuri rămăseseră aproape pustii în unele locuri. Dar bandele de arabi bântuiau tot mai departe, aşa că toată Africa Centrală se prefăcuse într—o ţară de lacrimi şi sânge. Iată de ce Anglia care, cum ştii şi tu, îi urmăreşte în toată lumea pe negustorii de sclavi, a fost de acord ca guvernul egiptean să ocupe Kardofanul, Darfurul şi Sudanul. Era singurul mijloc de a—i sili pe aceşti jefuitori să renunţe la comerţul lor respingător şi de a—i ţine în frâu. Negrii nenorociţi au răsuflat uşuraţi, atacurile şi jafurile au încetat, iar oamenii au început să—şi ducă viaţa cât de cât la adăpostul legilor. Se înţelege, însă, că asemenea stare de lucruri n—a fost pe placul negustorilor, aşa că atunci când unul dintre ei, Mahomed Ahmed, cunoscut astăzi sub numele de Mahdi, a proclamat războiul sfânt sub pretext că în Egipt slăbeşte adevărata credinţă a lui Mahomed, au pus mâna cu toţii pe arme, ca un singur om. Şi aşa s—a încins acest război cumplit care, cel puţin până acum, se desfăşoară în paguba egiptenilor. Mahdi a învins armata guvernului în toate bătăliile, a ocupat Kordofanul şi Sudanul; Hoardele lui asediază acum Khartoum şi ajung la nord până la hotarul Nubiei.

—Pot să ajungă şi în Egipt? întrebă Staś.

—Nu, răspunse domnul Rawlison. Mahdi vorbeşte într—adevăr că va cuceri lumea întreagă, dar e un sălbatic care n—are idee de nimic. Nu va ocupa Egiptul niciodată, pentru că nu—i va îngădui Anglia.

—Şi dacă armata egipteană va fi definitiv înfrântă?

—Atunci va intra în luptă armata engleză, care n—a fost învinsă niciodată de nimeni.

—De ce i—a dat voie Anglia lui Mahdi să ocupe atâtea ţări?

—De unde ştii că i—a dat voie? întrebă domnul Rawlison. Anglia nu se grăbeşte niciodată, fiindcă e veşnică.

Discuţia le fu întreruptă de un slujitor negru, care anunţă că a venit Fatma, soţia lui Smain, şi roagă să fie primită.

Femeile din Orient se ocupă aproape exclusiv cu treburile casnice, ieşind arareori din harem[11]. Numai cele mai sărace se duc pe la târguri sau lucrează la câmp, cum fac nevestele felahilor, adică ale ţăranilor egipteni. Dar şi acestea îşi acoperă atunci faţa. Cu toate că în Sudan, de unde se trăgea Fatma, nu se respectă acest obicei şi, deşi venise şi mai înainte la biroul domnului Rawlison, sosirea ei la o oră atât de târzie şi la o casă particulară produse totuşi oarecare uimire.

—O să aflăm ceva nou despre Smain, spuse domnul Tarkowski.

—Aşa—i, încuviinţă domnul Rawlison, făcându—i în acelaşi timp semn slujitorului s—o introducă pe

[11] Harem — parte a casei rezervată cadânelor unui mahomedan.

Fatma.

După o clipă, intră o sudaneză tânără, înaltă, cu faţa neacoperită deloc, tenul foarte întunecat şi ochii foarte frumoşi, deşi sălbatici şi puţin ameninţători. Intră şi căzu cu faţa la pământ, iar când domnul Rawlison îi spuse să se ridice, îşi înălţă capul, rămânând, însă, în genunchi.

—*Sidi*[12] , rosti, fie ca Alah să te binecuvânteze pe tine, urmaşii tăi, casa şi turmele tale!

—Ce doreşti? o întrebă inginerul.

—Milă şi ajutor în nenorocirea mea, o, stăpâne! Sunt închisă la Port Said şi pierzania atârnă deasupra capului meu şi a copiilor mei.

—Tu zici că eşti închisă, totuşi ai putut să vii aici şi încă noaptea.

—M—au adus până aici *zabtii* care—mi păzesc casa zi şi noapte şi care ştiu că au poruncă să ne taie capul în curând.

—Vorbeşte ca o femeie cu minte, o dojeni domnul Rawlison înălţând din umeri. Aici nu te afli în Sudan, ci în Egipt, unde nimeni nu este omorât fără judecată, aşa că poţi să fii sigură că nici un fir de păr nu se va clinti din capul tău sau al copiilor tăi.

Dar ea începu să—l implore să vorbească încă o dată pentru ea cu cei din guvern şi să—i obţină permisiunea de a pleca la Smain:

—Stăpâne, un englez atât de mare ca tine poate orice. Guvernul de la Cairo crede că Smain a trădat, dar asta nu—i adevărat! Ieri au fost la mine negustorii arabi care au venit de la Souakim, iar mai înainte au cumpărat gumă şi colţi de elefant în Sudan, şi mi—au spus că Smain zace bolnav la El—Fasher şi mă cheamă la el cu copiii ca să—i binecuvânteze...

—Fatma, toate astea nu—s decât născociri de—ale tale, o întrerupse domnul Rawlison.

Ea, însă, începu să se jure pe Alah că spune adevărul, apoi îl asigură că dacă Smain se va însănătoşi, va răscumpăra fără întârziere pe toţi prizonierii creştini, iar dacă va muri, atunci ea, ca rudă a conducătorului dervişilor, va găsi lesne mijlocul de a ajunge la el şi va obţine tot ce va dori. Numai s—o lase să plece, fiindcă inima—i scânceşte de dor după soţul ei. Cu ce s—a făcut vinovată ea, o biată femeie, faţă de guvern şi de kediv[13]? Este oare vina ei şi ea trebuie să răspundă că are nenorocul să fie ruda dervişului Mohamed Ahmed?

Faţă de „englezi", Fatma nu cuteza să—şi numească ruda Mahdi, deoarece asta însemna „mântuitorul lumii", iar pe de altă parte, ştia că guvernul egiptean îl socoteşte un răzvrătit şi un înşelător. Dar bătând mereu mătănii şi luând cerul drept mărturie a nevinovăţiei şi nenorocirii ei, începu să plângă şi să bocească amarnic, cum fac femeile din Orient după pierderea bărbaţilor sau fiilor. Pe urmă, se aruncă iarăşi cu faţa la pământ, pe covorul întins pe podea, şi aşteptă în tăcere.

Nel, căreia îi venise somn înainte de sfârşitul mesei, se trezise acum de—a binelea şi, având o inimă simţitoare, îi luă mâna tatălui şi sărutând—o o dată şi încă o dată, începu să se roage pentru Fatma:

—Ajut—o, tăticule! hai, ajut—o! Fatma, înţelegând pesemne limba engleză, îngăimă printre suspine, fără să—şi dezlipească fruntea de covor:

—Alah să te binecuvânteze, floricică din rai, încântare a lui Omaj, steluţă fără pată!

Cu toate că Staś era în sufletul lui îndârjit împotriva mahdiştilor, fu şi el mişcat de rugăminţile şi durerea Fatmei. Mai ales că şi Nel îi luase apărarea, iar el voia întotdeauna ce voia Nel, aşa că după o clipă spuse şi el, chipurile doar pentru sine, dar în aşa fel încât să—l audă toţi:

—Eu, dacă aş fi în locul guvernului, aş lăsa—o pe Fatma să plece.

—Dar pentru că nu eşti, îi răspunse domnul Tarkowski, ai face mai bine să nu te amesteci în lucrurile care nu te privesc.

Domnul Rawlison avea şi el un suflet milostiv şi era înduioşat de situaţia Fatmei, dar din vorbele ei îl miraseră câteva nepotriviri, care i se păreau simple minciuni. Având relaţii aproape zilnice cu vama de la Izmailia, ştia că în ultima vreme nu trecuse prin canal nici o încărcătură de gumă ori de fildeş. Comerţul cu astfel de mărfuri încetase aproape cu totul. Negustorii arabi nu puteau nici ei să se întoarcă din oraşul El—Fasher, care se afla în Sudan, fiindcă mahdiştii nu—i primiseră de la început

---

[12] *Sidi* — domnule (lb. ar.).

[13] Kediv — titlu purtat de viceregii Egiptului între 1867—l914.

pe aceştia în olaturile lor, iar pe cei pe care—i prindeau îi jefuiau şi—i ţineau în robie. Mai mult ca sigur, povestea despre boala lui Smain nu era decât o minciună.

Dar pentru că ochişorii lui Nel continuau să privească implorator ia tăticul ei, acesta, nevrând să—şi mâhnească fetiţa, îi spuse Fatmei:

—Fatma, la rugămintea ta, am scris mai demult guvernului, dar fără nici un rezultat. Acum ascultă. Mâine, eu şi acest *mehendis*[14] pe care—l vezi aici, vom pleca la Medinet—el—Faiyum; pe drum, ne vom opri o zi la Cairo, întrucât kedivul doreşte să discute cu noi despre canalele de la Bahr—Jussef şi să ne dea unele îndrumări, în timpul discuţiei, mă voi strădui să—i prezint rugămintea ta şi să—i obţin acordul. Mai mult decât atât nu pot face şi nici nu—ţi promit.

Fatma se ridică şi, întinzând amândouă mâinile în semn de mulţumire, exclamă:

—Aşadar, sunt salvată!

—Nu, Fatma, îi răspunse domnul Rawlison, nu vorbi de salvare, pentru că ţi—am spus că nu te ameninţă moartea, nici pe tine, nici pe copiii tăi. Cât despre plecarea ta, nu garantez că kedivul va fi de acord, fiindcă Smain nu este bolnav, ci un trădător care a luat banii guvernului şi nici prin gând nu—i trece să răscumpere prizonierii de la Mohamed Ahmed.

—Smain este nevinovat, stăpâne, şi zace la El—Fasher, repetă Fatma. Chiar dacă el va fi înşelat guvernul, mă jur înaintea ta, binefăcătorul meu, că dacă—mi vor îngădui să plec, atâta am să—l rog pe Mohamed Ahmed până când îi va slobozi pe prizonieri.

—Bine deci. Îţi promit încă o dată că voi vorbi cu *kedivul* pentru tine.

Fatma începu să se ploconească.

—Îţi mulţumesc, *sidi!* Nu eşti numai puternic, ci şi drept. Iar acum te mai conjur să ne îngădui să te slujim ca nişte sclavi.

—Nimeni nu poate fi sclav în Egipt, răspunse domnul Rawlison zâmbind. Am slujitori destui şi nu pot să mă bucur de serviciile tale şi pentru că, aşa cum ţi—am spus adineauri, plecăm cu toţii la Medinet, unde poate vom rămâne până la ramazan[15].

—Ştiu, stăpâne, fiindcă mi—a spus supraveghetorul Chadigi. Când am aflat, am venit nu numai să—ţi cer ajutorul, ci să—ţi mai spun că doi oameni din tribul meu, al *dangalilor,* Idrys şi Gebhr, sunt cămilari la Medinet şi vor cădea cu fruntea la pământ înaintea ta când vei ajunge acolo, oferindu—ţi la poruncă sprijinul lor şi cămilele.

—Bine, bine, răspunse directorul, asta—i treaba Asociaţiei Cook, nu a mea.

Fatma sărută mâinile celor doi ingineri şi ale copiilor, apoi ieşi binecuvântând—o mai ales pe Nel. Cei doi părinţi tăcură o vreme, după care domnul Rawlison spuse:

—E o biată femeie... dar minte aşa cum numai în Orient ştiu s—o facă. Până şi în manifestările ei de recunoştinţă sună o notă falsă.

—Fără îndoială, încuviinţă domnul Tarkowski, dar nu—i mai puţin adevărat că, indiferent dacă Smain a trădat ori nu, guvernul n—are dreptul s—o reţină în Egipt, fiindcă ea nu poate să răspundă pentru soţul ei.

—Acum guvernul nu lasă nici un sudanez să plece la Souakim şi în Nubia fără o încuviinţare specială, aşa că interdicţia nu se referă numai la Fatma. în Egipt sunt destul de mulţi, pentru că vin aici după câştig, iar printre ei sunt şi unii din tribul *dangalilor,* din care provine şi Mahdi. Ca de exemplu, afară de Fatma, Chadigi şi cei doi cămilari din Medinet. Mahdiştii îi numesc turci pe egipteni şi se află în război cu ei, dar şi printre arabii de aici există destui adepţi ai lui Mahdi, care ar vrea să fugă la el. Aşa sunt toţi fanaticii, toţi vechii partizani ai fostului paşă arab şi mulţi din păturile mai sărace. Ei susţin că guvernul face rău supunându—se cu totul influenţei Angliei, deoarece religia lor n—are astfel decât de pierdut. Dumnezeu ştie câţi au şi fugit prin pustiu la Souakim, evitând drumul obişnuit pe mare, aşa că guvernul, aflând că şi Fatma vrea s—o şteargă, a dat ordin să fie păzită. Cu ajutorul ei şi al copiilor, ca rude ale lui Mahdi, vor putea fi răscumpăraţi probabil prizonierii.

—E adevărat oare că straturile cele mai de jos din Egipt îl sprijină pe Mahdi?

---

[14] *Mehendis* — inginer (lb. ar.).

[15] Ramazan — a noua lună a anului musulman; postul cel mare cu durată de o lună, în timpul căreia musulmanii postesc între răsăritul şiapusul soarelui.

—Mahdi are aderenţi până şi în armată, care poate tocmai de aceea luptă atât de prost.
—Dar cum pot să fugă sudanezii prin pustiu? Sunt doar mii de mile!
—Totuşi pe acest drum se aduceau sclavii în Egipt.
—Cred că odraslele Fatmei n—ar rezista la asemenea călătorie.
—De aceea şi vrea s—o scurteze şi să plece pe mare până la Souakim.
—Oricum, biata femeie...

Cu acestea, discuţia luă sfârşit.

Douăsprezece ore mai târziu, „biata femeie", închizându—se în casă cu fiul supraveghetorului Chadigi, îi şoptea cu sprâncenele încruntate şi privirea nouroasă a ochilor ei minunaţi:
—Chamis, fiu al lui Chadigi, uite banii. Astăzi încă, pleci la Medinet şi—i dai lui Idrys această scrisoare, pe care a scris—o la rugămintea mea sfântul derviş Bellali... Copiii acestor *mehendisi* sunt buni, dar dacă nu capăt învoirea să plec, nu există alt mijloc. Ştiu că n—ai să mă trădezi... Ţine minte că tu şi tatăl tău faceţi parte din tribul *dangalilor,* în care s—a născut şi marele Mahdi.

CAPITOL III

Cei doi ingineri plecară a doua zi să stea o noapte la Cairo, unde aveau să—i facă o vizită reprezentantului englez şi să meargă în audienţă la vicerege. Staś socotea că toate acestea aveau să le ia două zile şi se arătă că socoteala lui era bună, întrucât a treia zi, seara, primi de la tatăl său, care ajunsese la Medinet, următoarea telegramă: „Corturile sunt pregătite. Puteţi pleca îndată ce începe vacanţa ta. Dă—i de ştire Fatmei prin Chadigi că n—am putut face nimic pentru ea..." O telegramă asemănătoare primi şi doamna Olivier care, ajutată de negresa Dinah, începu numaidecât pregătirile pentru călătorie.

Până şi vederea acestei alergături neobişnuite le producea copiilor o mare bucurie. Deodată, însă, se petrecu o întâmplare care le încurcă toate planurile, făcând plecarea imediată cu neputinţă. Chiar în ziua în care începea vacanţa de iarnă a lui Staś, deci în ajunul plecării, un scorpion o muşcă pe doamna Olivier care—şi făcea siesta în grădină. Aceste gângănii otrăvite nu sunt de obicei prea primejdioase în Egipt, de astă dată, însă, împunsătura putea să devină pur şi simplu fatală. Scorpionul se târa pe rezemătoarea scaunului de pânză şi o înţepase pe doamna Olivier în ceafă când îl apăsase cu capul; şi pentru că înainte suferise de rujeolă, exista pericolul ca boala să recidiveze. Chemară numaidecât medicul care sosi totuşi după două ore, deoarece era ocupat în altă parte. Gâtul şi chiar faţa îi erau umflate, după care apăruse şi temperatura însoţită de simptomele obişnuite de otrăvire. Medicul declară că, în asemenea condiţii, nici nu putea fi vorba de călătorie, şi—i spuse bolnavei să se aşeze în pat. În acest fel, copiii erau ameninţaţi să—şi petreacă sărbătorile Crăciunului acasă. Trebuie să fim totuşi drepţi cu Nel care, mai ales la început, se gândea mai mult la suferinţele profesoarei decât la plăcerile pierdute de la Medinet. Suspina numai prin colţuri la gândul că nu—şi va vedea tatăl câteva săptămâni. Staś nu privi întâmplarea cu aceeaşi resemnare şi expedie mai întâi o telegramă, apoi o scrisoare, întrebând ce aveau de făcut.

Răspunsul sosi după două zile. Domnul Rawlison se înţelesese mai întâi cu medicul şi aflând de la el că primejdia este înlăturată şi numai de teama recidivării rujeolei nu este de acord cu deplasarea doamnei Olivier de la Port Said, îi asigurase acesteia în primul rând îngrijirea necesară şi abia după aceea le trimise copiilor învoirea să plece împreună la Dinah. Dar pentru că Dihan, cu toată dragostea ei pentru Nel, n—ar fi fost în stare să se descurce pe tren şi prin hoteluri, conducător şi trezorier în timpul drumului avea să fie Staś. Lesne de înţeles cât era de mândru de acest rol şi cu câtă vervă cavalerească îi promitea micuţei Nel că nu i se va clinti nici un fir de păr din cap, de parcă drumul până la Cairo şi Medinet era plin de cine ştie ce dificultăţi şi pericole.

Toate pregătirile fuseseră încheiate mai de mult, aşa că plecară în aceeaşi zi pe canal până la Izmailia, iar de a Izmailia la Cairo, unde aveau să înnopteze, abia a doua zi urmând să pornească spre Medinet. Părăsind Izmailia, văzură lacul Timsah, pe care Staś îl ştia dinainte, deoarece domnul Tarkowski, vânător înflăcărat în timpul liber, îl lua câteodată cu el să tragă în păsările de apă. După aceea, drumul continua de—a lungul Wadi—Toumilat, pe lângă canalul de apă dulce, care unea Nilul cu Izmailia şi Suez. Fusese săpat înaintea canalului de Suez, fiindcă altminteri muncitorii care lucrau la marea operă a lui Lesseps ar fi fost lipsiţi cu totul de apa bună de băut. Dar săparea lui mai înainte avusese încă un rezultat binefăcător; ţinutul care mai înainte fusese un pustiu sterp, înflorise din nou de când curgea prin el pârâul de apă dulce, puternic şi dătător de viaţă. Copiii avură prilejul să vadă pe partea stângă de la fereastra vagonului)râul lat de verdeaţă, alcătuit din luncile, pe care păşteau cai, cămile şi oi, şi din câmpurile cultivate cu porumb, mei, *alfa*[16] şi alte specii de plante furajere. Pe malul canalului, se vedeau tot felul de fântâni, în formă de roţi mari prevăzute cu găleţi sau cumpene obişnuite, ce scoteau apa pe care felahii o împrăştiau cu sârg pe arături ori o cărau în butoaie pe căruţe trase de bivoli. Deasupra grâielor verzi zburau porumbeii, iar la răstimpuri se ridicau stoluri întregi de prepeliţe. Pe malurile canalului se plimbau cu gravitate berzele şi cocorii. în depărtare, peste colibele de argilă ale felahilor, se înălţau ca nişte egrete uriaşe coroanele curmalilor.

În schimb, la nord de linia ferată, se întindea pustiul, care nu semăna cu cel de dincolo de canalul de

[16] *Alfa* — specie de graminee.

Suez. Acela arăta ca un fund neted de mare, de pe care dispăruseră apele şi rămăsese numai nisipul vălurit, aici, însă, nisipul era mai galben, adunat parcă în movile uriaşe cu pantele acoperite de tufe cenuşii. între acele movile, care din loc în loc se transformau în dealuri înalte, se aşterneau văi largi, prin care se zăreau din când în când înaintând caravanele.

De la fereastra vagonului, copiii puteau să vadă cămilele încărcate mergând una după alta într—un şirag lung pe întinderea nisipoasă. înaintea fiecărei cămile păşea câte un arab în mantie neagră cu turban alb pe cap. Micuţa Nel îşi aduse aminte de imaginile din *Biblie,* pe care le văzuse acasă şi care înfăţişau pe izraeliţi intrând în Egipt pe vremea lui Iosif. Semănau întru totul. Din nefericire, nu putea să se uite bine la caravane, fiindcă la fereastra vagonului stăteau doi ofiţeri englezi şi—i acopereau priveliştea.

Abia apucă să—i spună lui Staś, că acesta se întoarse cu o înfăţişare foarte serioasă spre ofiţeri şi rosti, ducându—şi un deget la pălărie:

—Domnilor, nu vreţi să—i faceţi puţin loc acestei micuţe *miss,* care vrea să se uite la cămile?

Cei doi ofiţeri primiră cu aceeaşi gravitate propunerea şi unul dintre ei nu numai că—i făcu loc curioasei *miss,* dar o ridică şi o aşeză pe scaunul de lângă fereastră. Iar Staś îşi începu explicaţiile:

—Ăsta—i vechiul ţinut Goshen, pe care faraonul i l—a dăruit lui Iosif pentru fraţii lui izraeliţi. Cândva, încă în antichitate, aici era un canal cu apă dulce, aşa că cel nou nu—i decât o modificare a celui de demult. Mai pe urmă, a fost lăsat în părăsire şi locurile s—au pustiit. Acum, însă, pământul începe să fie iarăşi mănos.

—De unde ştii dumneata, domnule? întrebă unul din ofiţeri.

—La vârsta mea, asemenea lucruri se cunosc, răspunse Staś. Nu demult, profesorul Sterling ne—a vorbit despre Wadi—Toumilat.

Cu toate că Staś vorbea cursiv englezeşte, accentul lui schimbat atrase atenţia celuilalt ofiţer care—l întrebă:

—Micul gentleman nu este englez?

—Mică este *miss* Nel, pe care tatăl ei mi—a dat—o în grijă, eu, însă, nu sunt englez, ci polonez, fiul unui inginer de la canal.

Ofiţerul zâmbi auzind răspunsul ambiţiosului flăcăiandru şi spuse:

—Îi preţuiesc foarte mult pe polonezi. Fac parte din regimentul de cavalerie, care în timpul lui Napoleon a luptat de câteva ori cu ulanii[17] polonezi şi această tradiţie constituie până astăzi slava şi onoarea lui[18].

—Mă bucur să vă cunosc, domnule, spuse Staś.

Şi discuţia continuă lejer, deoarece ofiţerii se distrau de minune. Se arătă că amândoi călătoreau de la Port Said la Cairo, ca să se vadă cu ambasadorul englez şi să primească ultimele instrucţiuni cu privire la călătoria lungă care—i aştepta. Cel mai tânăr dintre ei era medic militar, iar cel care vorbea cu Staś, căpitanul Glen, avea ordin de la guvernul său de a merge de la Cairo prin Suez până la Mombasa, pentru a lua în stăpânire întreaga regiune afectată portului, ce se întindea până hăt, la ţinutul necunoscut Samburu. Citind cu plăcere despre călătoriile prin Africa, Staś ştia că Mombasa se află la câteva grade dincolo de ecuator şi că ţinuturile învecinate, deşi intrau în sfera intereselor Angliei, sunt într—adevăr încă foarte puţin cunoscute, sălbatice, pline de elefanţi, girafe, rinoceri, bivoli şi tot soiul de antilope, cu care expediţiile militare, ale misionarilor şi ale negustorilor, se întâlnesc întotdeauna. Prin urmare, îl invidia din tot sufletul pe căpitanul Glen, aşa că—l anunţă că trebuie să—l viziteze la Mombasa, ca să vâneze împreună lei şi bivoli.

—Bine, dar te rog să vii şi cu această micuţă *miss,* răspunse căpitanul Glen râzând şi arătând spre Nel, care în clipa aceea plecă de la fereastră şi se aşeză lângă el.

—Miss Rawlison are tată, spuse Staś, iar eu am grijă de ea numai pe drum.

La acestea, al doilea ofiţer se întoarse repede şi întrebă:

—Rawlison? Nu cumva este unul dintre directorii de la canal, care are un frate la Bombay?

---

[17] Ulan — ostaş din cavaleria uşoară.

[18] Aceste regimente ale cavaleriei engleze, care au luptat în timpul lui Napoleon cu cavaleria polonă, se laudă într—adevăr cu această cinste până în ziua de azi şi fiecare ofiţer, vorbind despre regimentul său, nu uită niciodată să adauge: „Noi ne—am bătut cu polonezii". Cf. Chevrillon, *Aux Indes* (n. ed. pol.).

—La Bombay locuieşte unchiul meu, răspunse Nel ridicând un deget.
—Atunci, *darling,* unchiul tău este căsătorit cu sora mea. Eu mă numesc Clary. Suntem rude şi mă bucur nespus ca te—am cunoscut, păsărică mică şi dragă.

Medicul era într—adevăr bucuros. Le spuse că îndată după sosirea la Port Said întrebase de domnul Rawlison, dar în birourile direcţiei i se comunicase că îşi luase concediu de sărbători. îşi exprimă de asemenea părerea de rău că vaporul cu care trebuie să meargă împreună cu Glen la Mombasa iese din Suez peste câteva zile, aşa că nu va putea să se repeadă până la Medinet.

O rugă pe Nel să—i transmită salutări tatălui său şi promise să—i scrie de la Mombasa. Cei doi ofiţeri se ocupau acum mai mult de Nel, astfel că Staś rămase puţin izolat. în schimb, în toate staţiile apăreau duzini întregi de mandarine, curmale proaspete şi chiar şerbeturi delicioase. Afară de Staś şi Nel, le gustă cu vrednicie şi Dinah care, pe lângă celelalte însuşiri ale ei, se distingea şi printr—o lăcomie ieşită din comun.

În acest fel, drumul copiilor până la Cairo nu dură prea mult. La despărţire, ofiţerii îi sărutară mânuţele şi căpşorul lui Nel şi—i strânseră dreapta lui Staś; cu această ocazie, căpitanul Glen, căruia—i plăcea foarte mult gravitatea băiatului, rosti pe jumătate în glumă, pe jumătate în serios:

—Ascultă, flăcăule! Cine ştie unde, când şi în ce împrejurări ne va fi dat să ne mai întâlnim în viaţă. Să nu uiţi, însă, că totdeauna poţi să contezi pe bunăvoinţa şi ajutorul meu.
—La fel! răspunse Staś, înclinându—se cu demnitate.

CAPITOL IV

Atât domnul Tarkowski, cât şi domnul Rawlison, care ţinea la micuţa lui Nel mai mult decât la viaţă, se bucurară foarte mult de venirea copiilor. Tânăra pereche îşi întâmpină şi ea părinţii cu dragoste, dar începu îndată să se uite prin corturile care erau pregătite în interior şi gata să—şi primească oaspeţii scumpi. Se arătă că sunt minunate, duble, căptuşite unele cu flanelă albastră, altele cu flanelă roşie, aşternute pe jos cu cergi de lână şi largi ca nişte încăperi mari. Compania, care ţinea la buna opinie a unor funcţionari de la Asociaţia Canalului, se străduia în fel şi chip ca aceştia să se simtă cât mai bine. Domnul Rawlison, care se temuse la început că o perioadă mai lungă petrecută în cort i—ar putea primejdui sănătatea lui Nel, fusese de acord numai pentru că în caz de vreme rea puteau să se mute oricând la hotel. Acum, însă, cercetând totul cu luare—aminte la faţa locului, ajunsese la convingerea că zilele şi nopţile în aer liber vor fi de o sută de ori mai folositoare pentru singura lui fetiţă, decât în camerele lâncede ale micilor hoteluri locale. Vremea frumoasă era cum nu se poate mai prielnică. Aşezarea Medinet, sau El—Medine, înconjurată de colinele nisipoase din pustiul Libiei, are o climă cu mult mai bună decât Cairo şi nu se numeşte în zadar „ţara trandafirilor". Din cauza aşezării adăpostite şi a umezelii abundente din aer, nopţile nu sunt deloc răcoroase, cum se întâmplă în alte părţi ale Egiptului, situate chiar mult mai departe spre sud. Iarna este de—a dreptul încântătoare, iar din noiembrie vegetaţia creşte în voie. Curmali, măslini, care sunt foarte rari în Egipt, smochini, portocali, mandarini, ricini uriaşi, granate şi diferite alte plante sudice acoperă ca o pădure această oază fermecătoare. Grădinile sunt inundate parcă de un val uriaş de salcâmi, liliac şi trandafiri ale căror arome le poartă noaptea adierile vântului. Aici se respiră cu tot pieptul şi nimeni ”nu mai vrea să moară", cum zic localnicii.

O climă asemănătoare mai are doar Helwân, care se află, însă, mult mai la nord de cealaltă parte a Nilului, deşi vegetaţia nu mai este atât de bogată.

Dar Helwân însemna pentru domnul Rawlison o amintire dureroasă, pentru că acolo murise mama lui Nel. Din această pricină, preferase Medinet şi, privind acum chipul străluminat al fetiţei, îşi făgădui să cumpere în curând aici un loc cu grădină, să construiască o casă englezească şi să—şi petreacă în acest ţinut blagoslovit toate concediile pe care va putea să le obţină, iar după ce se va pensiona de la canal, să se stabilească aici pentru totdeauna.

Toate acestea nu erau decât nişte proiecte pentru viitorul îndepărtat, nicidecum hotărâri definitive. În acest timp, de când veniseră, copiii îşi băgau nasul peste tot, vrând ca înainte de prânz să vadă toate corturile, măgarii şi cămilele închiriate de la localnici de funcţionarii Asociaţiei Cook. Constatară totuşi că animalele se aflau pe o păşune îndepărtată, aşa că puteau să le vadă abia mâine. În schimb, lângă cortul domnului Rawlison, Nelly şi Staś avură plăcuta surpriză să dea cu ochii de Chamis, fiul lui Chadigi, o bună cunoştinţă de la Port Said. El nu făcea parte dintre slujitorii de la Cook şi domnul Rawlison se mirase întâlnindu—l la El—Medine, dar pentru că îl folosise mai înainte la căratul instrumentelor, îl angaja şi acum ca băiat bun la toate.

Masa de seară fu delicioasă, deoarece bătrânul *kopt,* aflat de mulţi ani în slujbă ca bucătar la compania Cook, voia să arate ce ştie. Copiii povestiră cum făcuseră cunoştinţă pe drum cu cei doi ofiţeri, lucru care—l interesă mai mult pe domnul Rawlison, al cărui frate, Richard, căsătorit cu sora medicului Clary, se afla într—adevăr de mulţi ani în India. Şi cum acesta nu avea copii, îşi iubea foarte mult nepoţica, pe care[7] o ştia mai ales din fotografii; întreba stăruitor de ea în toate scrisorile. Cei doi părinţi se distrară copios, aflând de invitaţia pe care căpitanul Glen i—o făcuse lui Staś de a se duce la Mombasa. Băiatul, însă, o lua în serios şi era hotărât să—şi viziteze cândva noul prieten dincolo de ecuator. De aceea, domnul Tarkowski se văzu nevoit să—i explice că împuterniciţii englezi nu rămân niciodată multă vreme în acelaşi loc din cauza climei ucigătoare din Africa. Aşa că până avea să crească el, Staś, căpitanul putea să—şi schimbe locul de zece ori sau să nu se mai afle în viaţă.

După masă, ieşiră cu toţii înaintea corturilor, unde slujitorii aşezaseră scaune pliante de pânză, iar pentru vârstnici pregătiseră sifoane şi *brandy.* Se lăsase întunericul, dar noaptea era neobişnuit de caldă şi cum se nimerise să fie lună plină, era lumină ca ziua. Zidurile albe ale clădirilor din oraş, care se înălţau departe în faţa corturilor, luceau verzui, stelele licăreau pe cer, iar în văzduh se împrăştiau arome de trandafiri, salcâmi şi heliotrop. Oraşul dormea. în liniştea nopţii se mai auzeau la răstimpuri doar strigătele puternice ale cocoarelor, berzelor şi flamingilor ce zburau pe deasupra Nilului în

direcţia lacului Karoun. Deodată, însă, răsună lătratul de bas profund al unui câine, care—i uimi pe Staś şi Nel, deoarece părea că vine dintr—un cort, unde nu apucaseră să se uite, destinat şeilor, uneltelor şi altor ustensile de călătorie.

—Trebuie să fie un câine uriaş. Hai să—l vedem, propuse Staś.

Domnul Tarkowski începu să râdă, iar domnul Rawlison îşi scutură scrumul de la trabucul ars şi spuse râzând şi el:

—*Well!* N—a folosit la nimic că l—am închis. După care se adresă copiilor:

—Ţineţi minte, mâine este ajunul Crăciunului şi acest câine trebuia să fie surpriza domnului Tarkowski pentru Nel, dar pentru că surpriza a început să latre, sunt silit să v—o anunţ de astăzi.

Auzind acestea, Nel se caţără într—o clipă pe genunchii domnului Tarkowski şi—i cuprinse gâtul cu braţele, după care sări pe ai tatălui:

—Tăticule, cât sunt de fericită! cât sunt de fericită! îmbrăţişările şi sărutările nu se mai sfârşeau; în cele din urmă, când Nel se găsi pe propriile picioare, începu să—l privească în ochi pe domnul Tarkowski:

—*Mister* Tarkowski...

—Ce—i, Nel?

—Dacă tot am aflat că e acolo, pot să mă duc să—l văd astăzi?

—Am ştiut eu, exclamă domnul Rawlison cu o indignare prefăcută, că această musculiţă nu se va mulţumi numai cu aflarea noutăţilor.

Domnul Tarkowski se întoarse spre fiul lui Chadigi şi—i spuse:

—Chamis, adu câinele aici.

Tânărul sudanez pieri după cortul bucătarului şi reapăru într—o clipă, aducând animalul uriaş în lesă. Nel mai că se trase înapoi.

—Oho! se miră, apucându—şi tatăl de mână. Staś, în schimb, exclamă cu înflăcărare:

—Bine, dar ăsta—i leu, nu câine!

—Îl cheamă Saba, adică leu, îi răspunse domnul Tarkowski. E din rasă de buldogi, iar ăştia sunt cei mai mari câini din lume. Saba n—are decât doi ani, dar e într—adevăr uriaş. Nu—ţi fie frică, Nel, e blând ca un mieluşel. Hai, îndrăzneşte! Chamis, dă—i drumul.

Chamis dădu drumul la lesa de care era legat dulăul, iar acesta, simţindu—se liber, începu să dea din coadă, să se gudure pe lângă domnul Tarkowski, pe care—l cunoştea dinainte, şi să latre de bucurie.

Copiii priveau cu admiraţie în lumina lunii la capul lui puternic, rotund şi cu buzele răsfrânte, la labele groase şi la corpul impunător care semăna într—adevăr cu silueta unui leu cu blana—i gălbui decolorată. Nu mai văzuseră niciodată aşa ceva.

—Cu un câine ca ăsta poţi să străbaţi fără primejdie toată Africa, se bucură Staś.

—Întreabă—l dac—ar fi în stare să—ţi aducă un rinocer, îl domoli domnul Tarkowski.

Saba nu putea, de bună seamă, să răspundă la această întrebare, dar dădea din coadă cu atâta bucurie şi se apropia atât de prietenos de oameni, încât Nel încetă dintr—o dată să se mai teamă de el şi începu să—l mângâie pe cap.

—Saba, scumpule, dragă Saba.

Domnul Rawlison se aplecă, îi înălţă capul spre chipul fetiţei şi spuse:

—Saba, uită—te bine la această domnişoară. Ea este stăpâna ta! Trebuie s—o asculţi şi s—o păzeşti, înţelegi?

—Uau! răsună basul lui Saba, de parcă pricepuse într—adevăr despre ce e vorba.

Pricepuse chiar mai bine decât se aşteptau, întrucât, profitând că faţa fetiţei se afla aproape de capul lui, îi linse cu limba lui lată, în semn de cinstire, năsucul şi obrăjorii.

Izbucniră cu toţii în râs şi Nel trebui să se ducă să se spele în cort. Când se întoarse, după vreun sfert de oră, îl văzu pe Saba cu labele pe umerii lui Staś, care se îndoia sub greutatea Iui. Câinele era mai înalt cu un cap decât el.

Era timpul de odihnă, dar micuţa mai obţinu o jumătate de oră de joacă numai ca să se cunoască mai bine cu noul prieten. Treaba se dovedi atât de uşoară, încât domnul Tarkowski o aşeză în curând pe grumazul lui şi ţinând—o, de teamă să nu cadă, îi spuse lui Staś să înainteze cu câinele în lesă. Făcură

vreo cincisprezece paşi, apoi încercă şi Staś să încalece pe fugarul neobişnuit, dar acesta se aşeză pe labele dinapoi, aşa că băiatul se trezi pe nisip lângă coadă. Copiii se pregăteau să se ducă la culcare, când de departe, în piaţa luminată de lună, se arătară două siluete albe care se apropiau de corturi.

Blând până atunci, Saba începu să mârâie surd şi ameninţător, astfel că Chamis, la porunca domnul Rawlison, luă iarăşi lesa în mână, iar în acest timp cei doi oameni, îmbrăcaţi în burnusuri albe, ajunseră înaintea corturilor.

—Cine—i acolo? întrebă domnul Tarkowski.

—Conducătorii de cămile, răspunse unul dintre noii—sosiţi.

—Aha, sunteţi Idrys şi Gebhr? Ce vreţi?

—Am venit să întrebăm dacă aveţi nevoie de noi mâine.

—Nu. Mâine şi poimâine sunt sărbători mari, în timpul cărora nu se cuvine să facem excursii. Veniţi peste două zile, de dimineaţă.

—Mulţumim, *efendi*[19].

—Aveţi cămile bune? întrebă domnul Rawlison.

—Bismillach[20]*!* răspunse Idrys, adevărate *hegin*[21] cu cocoaşele grase şi blânde ca *ha'—ga*[22]... Altfel Cook nu ne angaja.

—Nu zdruncină prea tare?

—Domnule, poţi să pui un pumn de fasole pe greabănul fiecăreia dintre ele şi nici o boabă nu va cădea în cea mai mare goană.

—Dacă e să exagerezi, apoi s—o faci ca arabii, interveni râzând domnul Tarkowski.

—Sau ca sudanezii, adăugă domnul Rawlison.

În acest timp, Idrys şi Gebhr stăteau ca două coloane albe şi se uitau cu atenţie la Staś şi Nel. Luna le lumina feţele negricioase care arătau ca turnate în bronz. Albul ochilor sticlea verzui de sub turbane.

—Noapte bună! le ură domnul Rawlison.

—Alah să vegheze asupra voastră, *efendi,* ziua şi noaptea.

Spunând acestea, se înclinară şi plecară. îi conduse mârâitul surd, asemănător cu tunetul îndepărtat, al lui Saba, căruia se vede că cei doi sudanezi nu—i plăcuseră.

---

[19] *Efendi* — domnule (Ib. tur.).
[20] *Bismillach* — în numele lui Alah! (1b. ar.).
[21] *Hegin* — cămile de călătorie (lb. ar.).
[22] *Ha'—ga* — oi (lb. ar.).

CAPITOL V

Zilele următoare, nu făcură nici o excursie. în schimb, în seara de ajun, când pe cer apăru prima stea, în cortul domnului Rawlison, sute de lumânărele se aprinseră în copăcelul destinat lui Nel. E adevărat că bradul era înlocuit de o tuia tăiată dintr—o grădină din El—Medine, totuşi Nel găsi printre ramurile ei bunătăţi şi o păpuşă minunată, pe care tatăl i—o cumpărase de la Cairo, iar Staś îşi află mult dorita armă englezească de vânătoare şi o şa pentru un cal de călărie. Nel nu—şi mai încăpea în piele de bucurie, iar Staś, deşi socotea că cine posedă o armă de vânătoare adevărată se cuvine să aibă şi seriozitatea corespunzătoare, nu se mai putu stăpâni şi, într—un moment când nu era nimeni în jurul cortului, îi dădu ocol în mâini. Executa acest exerciţiu la modă în şcoala de la Port Said cu o îndemânare uluitoare şi nu o dată o distrase astfel pe Nel care, la drept vorbind, îl invidia din toată inima.

Copiii petrecură ajunul şi prima zi de Crăciun fie ducându—se la slujbă, fie uitându—se la darurile pe care le primiseră, fie dresându—l pe Saba. Inteligenţa noului prieten întrecea toate aşteptările. învăţă din prima zi să dea laba, să aducă batistele, pe care nu le înapoia totuşi fără împotrivire, şi înţelese că spălarea feţei lui Nel cu limba nu este un lucru demn de un câine—gentleman. Ţinându—şi un deget pe năsuc, Nel îi împărtăşea tot felul de învăţături, iar el, încuviinţând cu mişcări din coadă, îi dădea de înţeles în acest fel că o ascultă cu atenţia necesară şi o ia în serios. în timpul plimbărilor prin piaţa nisipoasă a oraşului, slava lui Saba în Medinet creştea cu fiecare oră, ba chiar, ca orice slavă, începea să aibă şi partea proastă că atrăgea cârduri întregi de copii arabi. La început, se ţineau la distanţă, dar mai apoi, încurajaţi de blândeţea „monstrului", se apropiau din ce în ce mai mult, pentru ca în cele din urmă să năpădească toate corturile, astfel că nimeni nu mai putea face un pas fără să se împiedice de ei. în plus, deoarece fiecare copil arab suge de dimineaţă până seara o trestie de zahăr, sunt însoţiţi mereu de roiuri de muşte care, destul de supărătoare în sine, mai sunt şi primejdioase, fiindcă răspândesc microbii conjunctivitei egiptene. Din această cauză, slujitorii se străduiau să—i

împrăştie, dar Nel le lua apărarea, ba mai mult, le împărţea celor mai mici *helon*[23], câştigându—le astfel dragostea şi mărindu—le numărul.

După trei zile, începură excursiile în comun, parte pe calea ferată îngustă, ramificată mult de englezi în Medinet—el—Faiyum, parte pe măgari, iar câteodată şi pe cămile. Se arătă că laudele aduse acestor animale de Idrys erau într—adevăr foarte exagerate, întrucât nu numai boabele de fasole, dar şi oamenii se ţineau cu greutate în şa, aveau, însă, şi partea lor de adevăr. Cămilele erau fără îndoială din soiul *hegin,* adică de călărie şi, pentru că le hrăneau bine cu *durra*[24]*,* aveau cocoaşele grase şi se vedeau atât de dornice să galopeze, încât trebuiau domolite.

Sudanezii Idrys şi Gebhr, cu toată sticlirea sălbatică a ochilor, câştigară încrederea şi inimile tuturor prin ascultare şi grija neobişnuită pe care o manifestară pentru Nel. Gebhr avea totdeauna întipărită pe faţă o expresie crudă, animalică întrucâtva, dar Idrys, înţelegând repede că micuţa persoană se află în centrul atenţiei tuturor, îi arăta ori de câte ori avea prilejul că pentru el ea înseamnă mai mult decât „propriul suflet". E drept, domnul Rawlison îşi dădea seama că prin Nel, Idrys vrea să ajungă la buzunarul lui, dar gândind totodată că nu există om pe lume care să n—o îndrăgească pe fetiţa lui, îi era recunoscător şi nu se zgârcea cu „bacşişurile".

În cinci zile, vizitară nu departe de Medinet ruinele anticului Krokodilopolis, unde egiptenii cinsteau cândva pe zeul Sebak, care avea trupul de om şi cap de crocodil. Următoarea excursie o făcură la piramida lui Fanar şi la vestigiile labirintului, dar cea mai lungă şi nu numai pe cămile îi purtă la lacul Karoun. Pe malul nordic se întâlnea pustiul în care, afară de ruinele vechilor oraşe egiptene, nu se mai află nici o urmă de viaţă. Spre sud însă, începe o ţară mănoasă, minunată, iar malurile, năpădite de iarbă—neagră şi trestie, mişună de pelicani, flamingi, stârci, gâşte şi raţe sălbatice. Abia aici Staś avu posibilitatea să—şi demonstreze îndemânarea de vânător, împuşcăturile cu arma de vânătoare obişnuită, cu alice, sau cu gloanţe erau atât de precise, încât de fiecare dată se auzea ţâţâitul uluit al lui Idrys şi al vâslaşilor arabi, iar plescăitul păsărilor ce cădeau în apă era însoţit mereu de strigătele: *Bismillach* şi *Maszallach!*[25]

Arabii îi asigurară că pe malul celălalt, dinspre pustiu, sunt lupi şi hiene din belşug şi e destul să laşi o ciosvârtă de oaie printre dune, ca să te alegi cu vânat. Amăgiţi de aceste asigurări, domnul Tarkowski şi Staś petrecură două nopţi în pustiu, nu departe de ruinele Dine. Dar prima oaie o furară beduinii îndată după plecarea vânătorilor, iar a doua atrase numai un şacal şchiop, pe care îl împuşcă Staś. Renunţară deci deocamdată la alte încercări, mai ales că era timpul ca şi cei doi ingineri să înceapă inspecţia lucrărilor la canalele de lângă Bahr—Jussef, aproape de El—Lahum, la sud—est de Medinet.

Domnul Rawlison mai aştepta doar sosirea doamnei Olivier. Din nefericire, în locul ei primi o scrisoare de la medic, care—l anunţa că vechea rujeolă recidivase după muşcătura scorpionului şi bolnava trebuia să rămână o perioadă mai lungă la Port Said. Situaţia devenea într—adevăr îngrijorătoare. Era cu neputinţă să ia cu ei copiii, pe bătrâna Dinah, corturile şi toţi slujitorii, din pricină că inginerii aveau să stea astăzi aici, mâine în alt loc, nefiind exclusă nici posibilitatea de a ajunge până la marele canal al lui Ibrahim. În această situaţie, după o scurtă consfătuire, domnul Rawlison hotărî s—o lase pe Nel în grija bătrânei Dinah şi a lui Staś, sub privegherea agentului consular italian şi a *mudirului*[26] local, pe care—l cunoştea mai de mult. De asemenea, îi promise lui Nel, căreia îi părea rău să se despartă de tatăl ei, că din toate localităţile mai apropiate, unde vor ajunge el şi domnul Tarkowski, se vor repezi de fiecare dată la Medinet sau, dacă vor găsi ceva vrednic de văzut pe acolo, îi vor chema pe copii la ei.

—Îl luăm cu noi pe Chamis, spuse, pe care, la nevoie, o să—l trimitem după voi. Dinah să nu se despartă o clipă de Nel, dar pentru că Nel face cu ea ce—i place, tu, Staś, să ai grijă de amândouă.
—Puteţi fi sigur, domnule, răspunse Staś, că o voi păzi pe Nel ca pe sora mea. Ea îl are pe Saba, iar eu

---

[23] *Helon* — bomboane (lb. ar.).
[24] *Durra* — porumb egiptean sau sirian (lb. ar.).
[25] *Maszallach*— aici, aşa a vrut Alah (lb. ar.).
[26] *Mudir* — guvernator (lb. ar.).

puşca englezească, aşa că să cuteze cineva să—i facă vreun rău...
—Nu—i vorba de asta, spuse domnul Rawlison. Mai mult ca sigur că n—o să aveţi nevoie de Saba şi de puşcă. Tu, fii atât de bun şi fereşte—o numai de oboseală şi ai grijă să nu răcească. L—am rugat pe consul ca, în caz că nu se simte bine, să cheme numaidecât medicul de la Cairo. O să—l trimitem cât mai des pe Chamis după veşti. O să vină şi *mudirul* pe la voi. De altfel, cred că absenţa noastră nu va dura niciodată prea mult.

Domnul Tarkowski nu se arătă nici el zgârcit cu atuurile. Îi spuse lui Staś că Nel nu are nevoie de pararea lui, fiindcă la Medinet, ca şi în toată provincia El—Faiyum, nu există nici oameni răi şi nici animale sălbatice. Ar fi caraghios şi nepotrivit ca un băiat care va împlini în curând paisprezece ani să se gândească la asemenea lucruri. Trebuie deci numai să fie grijuliu şi lent, să nu plece singur nicăieri, cu atât mai puţin împreună cu Nel, mai ales pe cămile, fiindcă oricum călăritul e întotdeauna obositor.

Dar auzind acestea, Nel se întrista atât de mult, încât domnul Tarkowski se văzu nevoit s—o liniştească.
—Mă rog, spuse mângâindu—i ciuful, o să mergeţi pe Cămile, dar împreună cu noi sau în drum spre noi, când o să—l trimitem pe Chamis să vă ia.
—Dar singuri n—avem voie să facem nici o excursie, nici una atâtica de mică? întrebă fetiţa.

Şi începu să arate pe deget cam cât de mici erau excursiile la care se gândea. Până la urmă, părinţii căzură de acord cu condiţia ca să le facă pe măgari, nu pe cămile, şi nu la ruine, unde puteau să se prăbuşească uşor în vreo groapă, ci pe drumurile de pe câmpurile apropiate ori spre grădinile de dincolo de oraş. Întotdeauna trebuia să—i însoţească o călăuză şi câţiva slujitori de la Cook.

După care, cei doi ingineri plecară, dar nu se duseră decât până la Hamaret—el—Makta, aşa că după zece ceasuri se întoarseră să doarmă noaptea la Medinet. Procedară la fel de câteva ori la rând, atâta vreme cât inspectară lucrările mai apropiate. După aceea, când treburile îi purtară prin alte locuri, nici acelea prea îndepărtate, îl trimiteau noaptea pe Chamis care—i lua dimineaţa devreme pe Staś şi pe Nel şi—i conducea la aşezările unde părinţii lor voiau să le arate ceva demn de văzut. Copiii petreceau cea mai mare parte a zilei alături de ei, întorcându—se la Medinet aproape de apusul soarelui. Erau totuşi zile în care Chamis nu venea, şi atunci Nel, cu toată tovărăşia lui Staś şi a lui Saba, căruia îi descoperea tot mai multe calităţi, îl aştepta nerăbdătoare. In acest fel, timpul se scurse până la sărbătoarea celor trei magi când cei doi ingineri se întoarseră la Medinet.

Cu toate acestea, două zile mai târziu, plecară din nou, avertizându—i că de astă dată aveau să lipsească mai mult, întrucât era posibil să ajungă până la Beni—Suef, iar de acolo la El—Fachen, unde începe canalul cu acelaşi nume, care înaintează până departe spre sud de—a lungul Nilului.

Prin urmare, nu mică le fu mirarea copiilor când a treia zi, pe la unsprezece dimineaţa, Chamis îşi făcu apariţia la Medinet. Cel dintâi îl întâlni Staś care se ducea la păşune să vadă cămilele. Chamis discuta cu Idrys, iar lui Staś îi spuse doar că fusese trimis să—i ia, pe el şi pe Nel, şi că va veni îndată să anunţe încotro dăduseră dispoziţie cei doi ingineri să plece. Flăcăiandrul zbură să—i ducă vestea lui Nel, pe care o găsi jucându—se cu Saba înaintea cortului.

—Ei, ştii că a venit Chamis? strigă de departe.

Nel începu numaidecât să sară în sus pe amândouă picioarele deodată, cum fac fetiţele când sar coarda.
—Plecăm! plecăm!
—Da, plecăm, şi încă departe.

—Unde? întrebă dându—şi la o parte cu mânuţele ciuful care—i căzuse pe ochi.
—Nu ştiu. Chamis a zis că o să vină repede şi o să ne spună.
—Atunci de unde ştii că e departe?
—L—am auzit pe Idrys spunând că el şi Gebhr vor porni numaidecât cu cămilele. Asta înseamnă că plecăm cu trenul şi vom găsi cămilele acolo unde sunt părinţii noştri, iar de acolo vom face excursii în împrejurimi.

Din cauza săriturilor neîntrerupte, ciuful îi acoperi iarăşi nu numai ochii, ci toată faţa lui Nel, în timp ce picioruşele, i se desprindeau de pământ de parcă erau de cauciuc.

După un sfert de oră, veni Chamis şi se ploconi în faţa lor:
—*Khanage*[27], i se adresă lui Staś, plecăm peste trei ore cu primul tren.

—Unde?
—La El—Gharak—el—Sultani, iar de acolo împreună cu stăpânii, pe cămile la Wadi—Rajan.
Inima lui Staś îşi înteţi bătaia de bucurie, deşi vorbele lui Chamis îl puseră pe gânduri. Ştia că Wadi—Rajan era o îngrămădire de coline nisipoase care se înălţau în Pustiul Libiei la sud şi la sud—vest de Medinet, iar domnul Tarkowski şi demnul Rawlison le spuseseră că se vor îndrepta într—o direcţie de—a dreptul contrară, spre Nil.
—Ce s—a întâmplat? întrebă Staś. Tata şi domnul Rawlison sunt la El—Gharak, nu la Beni—Suef?
—Acolo i—au dus treburile, răspunse Chamis.
—Bine, dar au spus să le scriem la El—Fachen.
—În scrisoarea asta, bătrânul *efendi* spune cum au ajuns la El—Gharak.
Căută scrisoarea o vreme, apoi exclamă:
—Oh, *Nabi*[28], am lăsat scrisoarea în tolbă la cămilari. Dau fuga s—o aduc, până când Idrys şi Gebhr n—au plecat.

Şi alergă la cămilari, în timp ce copiii şi Dinah începură să se pregătească de drum. Deoarece era vorba de o excursie mai lungă, Dinah împacheta câteva rochiţe, ceva rufărie şi îmbrăcăminte mai caldă pentru Nel. Staś se gândi şi el la ale lui, nu uită mai ales de puşcă şi muniţie, nădăjduind să întâlnească lupi şi hiene printre înălţimile de la Wadi—Rajan. Chamis se întoarse abia peste o oră, atât de transpirat şi gâfâind aşa de rău, încât nu mai era în stare să răsufle.
—Nu i—am mai găsit pe cămilari, spuse, am fugit după ei, dar degeaba! Nu—i nimic, însă, o să găsim scrisoarea şi pe bătrânii *efendi* la El—Gharak. Dinah merge şi ca cu noi?
—Păi cum altfel?
—Poate ar fi mai bine să rămână. Stăpânii nu mi—au vorbit nimic de ea.
—La plecare, au spus, însă, că Dinah trebuie s—o însoţească întotdeauna pe domnişoară, aşa că va merge şi acum cu noi.
—Să ne grăbim, atunci, altfel pierdem *katr*[29].

Lucrurile erau împachetate, aşa că ajunseră la gară la timp. Distanţa de la Medinet până la El—Gharak nu depăşeşte treizeci de kilometri, dar garnitura care uneşte cele două localităţi merge încet şi se opreşte foarte des. Dacă ar fi fost singur, Staś ar fi preferat să călătorească pe cămilă, şi nu cu trenul, pentru că socotise că Idrys şi Gebhr, care plecaseră cu două ore mai devreme, aveau să ajungă la El—Gharak înaintea lor. Dar pentru Nel ar fi însemnat o călătorie mult prea lungă, aşa că nevârstnicul tutore, care ţinea să respecte întru totul indicaţiile celor doi părinţi, nu voia să rişte s—o obosească. De altfel, timpul trecea destul de repede pentru amândoi, aşa că nici nu—şi dădură seama când ajunseră la El—Gharak.
Halta neînsemnată, din care englezii întreprindeau de obicei excursii la Wadi—Rajan, era pustie. Găsiră aici numai câteva femei cu feţele acoperite şi coşuri de mandarine, doi cămilari beduini necunoscuţi şi pe Idrys şi Gebhr cu şapte cămile, dintre care una purta o încărcătură foarte grea. Nici urmă, însă, de cei doi părinţi.
Idrys le explică astfel absenţa lor:
—Stăpânii mai vârstnici au plecat în pustiu ca să aşeze corturile, pe care le—au adus de la Etsah, şi ne—au spus să ne ducem după ei.
—Şi cum o să—i găsim printre dune? întrebă Staś.
—Ne—au trimis călăuze care ne vor conduce până acolo.
Spunând acestea, arătă spre beduini. Cel mai bătrân dintre ei se înclină, îşi şterse cu un deget singurul ochi ce—l mai avea şi spuse:

---

[27] *Khanage* — domnişorule (lb. ar.).
[28] *Nabi* — proroc (lb. ar.).
[29] *Katr* — tren (lb. ar.).

—Cămilele noastre nu sunt atât de grase, dar sunt tot atât de iuţi ca şi ale voastre. Peste un ceas vom fi acolo.

Staś se bucură că vor petrece noaptea în pustiu, dar Nel era dezamăgită, pentru că aşteptase să—şi găsească tatăl la El—Gharak.

În acest timp, şeful staţiei, un egiptean somnoros, care purta un fes roşu şi ochelari întunecaţi, se apropie şi, neavând altceva mai bun de făcut, începu să se uite la cei doi copii europeni.

—Sunt copiii englezilor care au plecat azi—dimineaţă cu armele în pustiu, spuse Idrys, aşezând—o pe Nel în şa.

Dându—i puşca lui Chamis, Staś se aşeză lângă ea, deoarece şaua era încăpătoare şi avea forma unui palanchin fără acoperiş. Dinah îşi făcu şi ea loc în spatele lui Chamis, iar ceilalţi urcară fiecare pe câte o cămilă şi porniră.

Dacă şeful gării s—ar fi uitat mai multă vreme după ei, ar fi fost poate mirat, fiindcă englezii de care amintise Idrys plecaseră de—a dreptul la ruine, spre sud, pe când ei porniră dintr—o dată către Talei, în direcţia opusă. Se grăbea, însă, să ajungă acasă, pentru că în ziua aceea nu mai venea nici un tren la El—Gharak.

Era cinci după—amiază. Vremea minunată. Soarele trecuse în partea dinspre Nil şi cobora deasupra pustiei, cufundându—se în aureolele purpurii şi aurii ce învăpăiau cerul spre apus. Văzduhul era atât de plin de străluciri trandafirii, încât ochii se mijeau de atâta lumină. Câmpurile împrumutau nuanţe liliachii, iar dealurile depărtate, care se decupau limpede pe fondul amurgului, se îmbrăcau în culoarea ametistului pur. Lumea îşi pierdea contururile reale, părând că se transformase într—un joc de lumini.

Câtă vreme merseră prin întinderea verde şi cultivată, beduinul—călăuză conduse caravana la trap, dar când nisipul tare scârţâi sub copitele cămilelor, totul se schimbă dintr—o dată.

—*Yalla! yalla!*[30] începură să urle brusc glasuri sălbatice.

În acelaşi timp, se auzi şuieratul bicelor şi cămilele, trecând de la trap la galop, porniră ca vântul, aruncând înapoi cu picioarele nisipul şi pietrişul pustiei.

—*Yalla! yalla!*

Trapul cămilei mai mult zdruncină, pe când galopul, fugă la care animalele deşertului se încumetă foarte rar, mai mult leagănă, aşa că, la început, copiii se distrară de minune în această goană nebunească. Se ştie, însă, fie şi de la huţa—huţa, că legănatul prea repede produce ameţeală, într—adevăr, de la o vreme, cum galopul nu mai contenea, micuţei Nel începu să i se învârtă capul şi să i se întunece înaintea ochilor.

—Staś, de ce gonim aşa? întrebă, întorcându—se spre tovarăşul ei.

—Cred că au lăsat cămilele să—şi ia avânt prea mare, iar acum nu le mai pot opri, presupuse Staś.

Dar văzând că faţa fetiţei pălise puţin, începu să strige la beduinii din frunte să încetinească. La strigătele lui, însă, izbucniră din nou îndemnurile: *Yalla!* şi animalele îşi înteţiră şi mai mult goana.

În prima clipă, băiatul crezu că beduinii nu—l auziseră, când totuşi strigătele lui repetate nu căpătară nici un răspuns, iar Gebhr care venea în urma lor biciuia întruna cămila călărită de el şi Nel, îi trecu prin minte că nu cămilele alergau înnebunite, ci oamenii se grăbeau dintr—o pricină pe care el n—o cunoştea.

Se gândi că poate apucaseră pe un drum greşit şi, vrând să recâştige timpul pierdut, goneau acum ca smintiţii, temându—se ca domnii Rawlison şi Tarkowski să nu—i certe pentru că nu ajunseseră la timp. Înţelese, însă, în curând că nu putea fi vorba de aşa ceva, întrucât domnul Rawlison s—ar fi supărat mai degrabă pentru că—i oboseau fetiţa. Ce să însemne toate astea şi de ce nu—i mai ascultă ordinele? Inima i se strânse de teamă pentru Nel şi începu să fiarbă de mânie.

—Stai! răcni cât putu de tare, întorcându—se spre Gebhr.

—*Ouskout!*[31] urlă sudanezul drept răspuns. Şi galopă mai departe.

Noaptea începe în Egipt în jurul orei şase, aşadar văpăile aurorei se stinseră curând şi după o vreme

---

[30] *Yalla! Yalla!* — O, Alah, o, Alah! (lb. ar.).
[31] *Ouskout!* — Taci! (lb. ar.).

pe cer se rostogoli o lună uriaşă, înroşită de lucirile amurgului, scăldând pustiul într—o lumină blândă.

În tăcerea din jur, se auzeau doar răsuflarea gâfâită a cămilelor, bufniturile repezi, surde, ale picioarelor izbind nisipul şi la răstimpuri şuierul bicelor. Nel era atât de vlăguită, încât Staś trebui s—o sprijine în şa. întreba mereu dacă mai e mult şi se vede că numai speranţa că—şi va vedea tatăl în curând îi dădea putere să mai reziste. Dar se uitau amândoi zadarnic în jur. Se scurse o oră, apoi încă una şi nicăieri nu se zăreau nici corturile, nici o pală e foc.

Atunci părul se ridică măciucă în capul lui Staś, deoarece înţelese că fuseseră răpiţi.

CAPITOL VI

Domnii Rawlison şi Tarkowski îi aşteptau într—adevăr pe copii, dar nu printre dealurile nisipoase de la Wadi—Rajan, unde n—aveau nici dorinţă şi nici nevoie să se ducă, ci cu totul în alt loc, anume în oraşul El—Fachen, lângă canalul cu acelaşi nume, unde inspectau lucrările executate înainte de sfârşitul anului. În linie dreaptă, între Medinet şi El—Fachen nu sunt decât vreo patruzeci şi cinci de kilometri. Dar pentru că nu există o legătură directă şi trebuie să te abaţi pe la El—Wasta, ceea ce aproape că dublează drumul, domnul Rawlison, uitându—se în mersul trenurilor, făcea acum următoarele calcule:

—Chamis a plecat alaltăieri seară, îi spuse domnului Tarkowski, iar la El—Wasta a prins trenul de la Cairo, aşa că astăzi de dimineaţă ajunge la Medinet. Copiii îşi împachetează lucrurile într—o oră. Dacă pleacă totuşi la amiază, ar trebui să aştepte trenul de noapte, care merge de—a lungul Nilului, dar pentru că nu i—am dat voie lui Nel să călătorească noaptea, vor pleca astăzi dimineaţă şi vor ajunge aici imediat după apusul soarelui.

—Aşa—i, acceptă domnul Tarkowski, Chamis trebuie să se odihnească, iar Staś, deşi e cam impulsiv, când e vorba de Nel, se poate conta pe el. De altfel, i—am trimis şi o scrisoare, ca să nu plece noaptea.

—E un flăcău de ispravă şi am încredere deplină în el, răspunse domnul Rawlison.

—Ce—i drept, şi eu am. Pe lângă toate defectele lui, Staś are o fire hotărâtă şi nu minte niciodată, fiindcă e şi curajos, şi numai laşii mint. Cât despre energie, nu duce lipsă deloc, iar dacă mai şi cumpăneşte în linişte, cred că se va descurca bine în viaţă.

—Nu încape nici o îndoială. Iar în ceea ce priveşte chibzuinţă, tu erai chibzuit la vârsta lui?

—Trebuie să recunosc că nu, răspunse domnul Tarkowski râzând, dar poate că nu eram atât de sigur pe mine ca el.

—Asta o să treacă. Deocamdată, fii fericit că ai un asemenea băiat.

—Şi tu, că ai o făptură atât de dulce şi dragă ca Nel.

—Dumnezeu s—o binecuvânteze, răspunse domnul Rawlison tulburat.

Cei doi prieteni îşi strânseră mâna, după care începură să cerceteze planurile şi devizele lucrărilor. în acest fel, îşi petrecură timpul până seara.

La ora şase, după căderea întunericului, erau la gară şi, plimbându—se pe peron, continuau să discute despre copii.

—E o vreme grozavă, dar cam răcoare, remarcă domnul Rawlison. Oare Nel şi—o fi luat îmbrăcăminte mai groasă?

—Cred că Staś şi Dinah au avut grijă.

—Îmi pare totuşi rău că nu ne—am dus noi la Medinet, în loc să—i aducem pe ei aici.

—Nu uita că asta a fost şi părerea mea.

—Ştiu, şi dacă n—ar trebui să plecăm mai departe spre sud, aş fi căzut de acord. Am socotit, însă, că drumul ne—ar fi luat prea mult timp şi am fi stat mai puţin cu copiii. Recunosc, de altfel, că Chamis mi—a dat ideea să—i aducem aici. Mi—a mărturisit că—i este tare dor de ei şi ar fi fericit dacă l—aş trimite după ei. Nu mă mir că s—a legat de ei...

Discuţia le fu întreruptă de semnalele care anunţau apropierea trenului. în curând, se iviră în întuneric ochii de foc ai locomotivei şi în acelaşi timp se auzi întâi răsuflarea gâfâită, apoi fluierul.

Şirul vagoanelor luminate înainta de—a lungul peronului, încetini şi se opri.

—Nu i—am văzut la nici o fereastră, spuse domnul Rawlison.

—Poate că mai stau înăuntru, o să iasă numaidecât. Călătorii începură să coboare, dar mai mult arabi, fiindcă El—Fachen, afară de frumoasele crânguri de palmieri şi salcâmi, nu mai are nimic interesant de văzut. Copiii nu veniră.

—Chamis sau n—a prins trenul la El—Wasta, rosti domnul Tarkowski cu o umbră de nemulţumire în glas, sau a adormit după o noapte de drum şi vor sosi abia mâine.

—E posibil, răspunse neliniştit domnul Rawlison, dar mai e cu putinţă să se fi îmbolnăvit vreunul dintre ei.

—În acest caz, Staś ne—ar fi trimis o telegramă.

—Cine ştie dacă nu ne aşteaptă la hotel.

—Să mergem.

Dar la hotel nu—i aştepta nici o veste. Domnul Rawlison era din ce în ce mai neliniştit.

—Ştii ce s—ar fi putut întâmpla? întrebă domnul Tarkowski. Dacă Chamis nu s—a trezit la timp, nu le—a spus nimic copiilor, s—a dus la ei abia astăzi şi i—a anunţat că trebuie să plece mâine. Faţă de noi, se va dezvinovăţi, pretinzând că n—a înţeles bine ce are de făcut. Pentru orice eventualitate, îi telegrafiez lui Staś.

—Iar eu *mudirului* de la Faiyum.

Într—o clipă cele două telegrame fură expediate. De bună seamă, nu exista nici o pricină de îngrijorare, cu toate acestea, aşteptând răspunsul, inginerii nu închiseră ochii toată noaptea şi revărsatul zorilor îi găsi în picioare.

Răspunsul de la *mudir* sosi abia pe la zece şi suna după cum urmează:

„Verificat la gară. Copiii au plecat ieri la Gharak—el—Sultani".

Lesne de înţeles stupefacţia şi mânia care puseră stăpânire pe cei doi părinţi la aflarea unei asemenea veşti. O vreme, se uitară unul la altul, nepricepând parcă vorbele din telegramă, apoi domnul Tarkowski, mai impulsiv,

ovi cu pumnul în masă şi spuse:

—Asta—i ideea lui Staś, dar am să—l dezvăţ eu...

—Nu mă aşteptam la una ca asta din partea lui, răspunse tatăl lui Nel.

Iar după un răstimp, întrebă:

—Bine, dar ce—i cu Chamis?

—Sau nu i—a mai găsit acolo şi nu ştie ce să facă, sau s—a dus după ei.

—Aşa cred şi eu.

O oră mai târziu, plecară la Medinet. La corturi, aflară că nici cămilarii nu mai erau, iar la gară li se confirmă că Chamis plecase cu copiii la El—Gharak. Treaba părea tot mai încurcată şi putea fi lămurită numai a El—Gharak.

Într—adevăr, abia aici începură să înţeleagă groaznicul adevăr.

Şeful gării, acelaşi egiptean somnoros, cu ochelari întunecaţi şi fes roşu, le povesti că văzuse un băiat de paisprezece ani şi o fetiţă de opt ani cu o negresă bătrână care plecaseră în pustiu. Nu—şi aducea aminte dacă erau opt sau nouă cămile, dar băgase de seamă că una avea o încărcătură ca pentru un drum lung, iar doi beduini purtau şi ei legături mari lângă şei; îşi mai amintea că atunci când se uitase la caravană, unul dintre cămilari, un sudanez, îi spusese că sunt copiii englezilor ce plecaseră la Wadi—Rajan.

—Englezii aceia s—au întors? întrebă domnul Tarkowski.

—Da, s—au întors de ieri cu doi lupi vânaţi, răspunse şeful staţiei şi m—am mirat şi eu că n—au venit şi copiii. Nu i—am întrebat nimic, pentru că nu mă privea.

Spunând acestea, se depărta la treburile lui.

In timpul acestei relatări, faţa domnului Rawlison se făcu albă ca hârtia.

Uitându—se cu privirea rătăcită la prietenul său, îşi scoase pălăria, îşi duse mâna transpirată la frunte şi se clătină gata să se prăbuşească.

—Rawlison, fii bărbat! îl certă domnul Tarkowski. Copiii noştri au fost răpiţi. Trebuie să—i salvăm.

—Nel, Nel! repeta nefericitul englez. Nel şi Staś! Deci nu—i vina lui Staś. I—au ademenit aici pe amândoi printr—o minciună şi i—au răpit. Cine ştie cu ce scop. Te pomeneşti că pentru răscumpărare. Nici vorbă, Chamis face parte din complot. Idrys şi Gebhr la fel.

Acum îşi aminti că Fatma le spuse că cei doi sudanezi proveneau din tribul *dangalilor*, în care se născuse Mahdi, şi din acelaşi trib se trăgea şi Chadigi, tatăl lui Chamis. La acest gând, inima îi muri în piept, întrucât înţelese că cei doi copii nu fuseseră răpiţi pentru răscumpărare, ci pentru a fi schimbaţi cu familia lui Smain.

Dar ce vor să facă acum cu ei rudele groaznicului proroc? Nu pot să se ascundă în pustiu sau undeva pe malul Nilului, fiindcă în pustiu ar muri cu toţii de sete şie foame, iar pe malul Nilului ar fi prinşi cu siguranţă, u le mai rămâne decât să fugă cu copiii până la Mahdi.

Această concluzie îl umplu de spaimă pe domnul Tarkowski, dar energicul soldat de odinioară îşi reveni repede şi începu să depene în gând tot ce se întâmplase, căutând în acelaşi timp un mijloc de salvare.

„Fatma, îşi spuse, n—avea motiv să se răzbune pe noi, nici pe copiii noştri, deci dacă i—au răpit, au făcut—o numai ca să—i predea în mâinile lui Smain. Şi asta e un noroc în nenorocirea noastră, în schimb îi aşteaptă un drum îngrozitor, care poate să—i piardă".

Îi împărtăşi îndată aceste gânduri prietenului său, apoi continuă:

—Idrys şi Gebhr, ca nişte necioplţi sălbatici ce sunt, îşi închipuie că gloatele lui Mahdi nu sunt prea departe, dar Khartoum, unde a ajuns Mahdi, se află la două mii de kilometri de aici. Acest drum trebuie să—l parcurgă pe lângă Nil, fără a se depărta prea mult, fiindcă altminteri cămilele şi oamenii ar muri de sete. Tu du—te numaidecât la Cairo şi cere—i kedivului să telegrafieze tuturor posturilor militare şi să organizeze urmărirea pe dreapta și pe stânga de—a lungul râului. Şeicilor din vecinătatea malurilor făgăduieşte—le câte o răsplată mare pentru prinderea fugarilor. Să fie reţinuţi toţi cei ce se apropie de aşezări şi cer apă. în acest fel, Idrys şi Gebhr trebuie să cadă în mâna patrulelor, iar noi ne vom revedea copiii. Domnul Rawlison îşi recapătă sângele rece.

—Mă duc, spuse. Lotrii ăştia au uitat că armata engleză a lui Wolseley[32], care vine în ajutorul lui Gordon, e deja pe drum şi—i va despărţi de Mahdi. Nu vor scăpa. N—au cum să scape. Trimit imediat o telegramă ministrului nostru, apoi plec. Tu ce intenţii ai?

—Îmi cer concediu printr—o telegramă şi, fără să mai aştept răspunsul, pornesc pe urmele lor pe Nil până în Nubia, ca să supraveghez urmărirea.

—Atunci ne vom întâlni, pentru că şi eu am să fac acelaşi lucru de la Cairo.

—Bine, şi—acum, la treabă!

—Cu ajutorul lui Dumnezeu! răspunse domnul Rawlison.

[6] Joseph Garnet Wolseley (1833—l913) — mareşal britanic care a distins îndeosebi în campaniile coloniale din Egipt, unde a fost omandantul armatei engleze între 1895—l901.

CAPITOL VII

În acest timp, cămilele goneau ca uraganul pe nisipul sclipitor în lumina lunii. Era noapte de—a binelea. Luna, la început mare cât roata carului şi roşie, pălise urcând tot mai sus. Colinele îndepărtate ale pustiului se acoperiseră de o aburealã argintie care nu le ascundea, ci le prefăcea parcă în forme luminoase. Din când în când, de după stâncile răspândite ici şi colo, se auzea scheunatul jalnic al şacalilor.

Se scurse încă o oră. Staś îi înconjurase umerii lui Nel cu braţul şi o sprijinea, străduindu—se să contracareze astfel cât de cât leagănul goanei nebune. Fetiţa îl întreba tot mai des de ce fugeau aşa şi de ce nu se văd corturile şi părinţii lor. în cele din urmă, Staś se hotărî să—i spună adevărul care şi aşa, mai devreme sau mai târziu, trebuia să iasă la iveală.

—Nel, o rugă, scoate—ţi o mănuşă şi las—o să cadă pe furiş.

—De ce, Staś?

Băiatul o atrase către el şi—i răspunse cu o duioşie neobişnuită:

—Hai, fă ce—ţi spun. Nel se ţinea cu o mână de Staś şi se temea să—i dea drumul, dar se descurcă scoţându—şi mănuşa cu dinţii, de pe fiecare deget, şi lăsând—o să cadă.

—După un timp, s—o arunci şi pe cealaltă, îi zise iarăşi Staś. Eu le—am aruncat pe ale mele, dar ale tale sunt de culoare deschisă şi se văd mai bine.

Văzând, însă, că fetiţa se uita la el cu priviri întrebătoare, începu s—o lămurească:

—Nel, nu te speria... Dar, vezi tu... s—ar putea să nu ne mai întâlnim deloc cu părinţii noştri... pentru că oamenii ăştia nesuferiţi se pare că ne—au răpit. Să nu—ţi fie frică... Fiindcă dacă—i aşa, o să pornească în urmărirea noastră. O să ne ajungă şi o să ne scape fără doar şi poate. De aceea ţi—am spus să arunci mănuşile, ca urmăritorii să ne găsească urma. Deocamdată nu mai putem face nimic altceva, iar mai târziu o să născocesc eu ceva... Da, da, numai să nu—ţi fie frică şi să ai încredere în mine...

Nel, însă, aflând că nu—l va mai vedea pe tăticul ei şi că fug undeva departe în pustiu, începu să tremure de spaimă şi să plângă, lipindu—se de Staś şi întrebând printre suspine de ce i—au răpit şi unde îi duc. El o mângâie cum se pricepu mai bine şi aproape cu aceleaşi cuvinte cu care tatăl său îl liniştise pe domnul Rawlison. îi spuse că şi părinţii lor îi vor căuta şi vor anunţa toate garnizoanele de—a lungul Nilului. Iar la urmă, o asigură că orice s—ar întâmpla, el n—o va părăsi niciodată şi o va apăra întotdeauna.

Dar pentru că părerea de rău şi dorul de tată erau mai puternice chiar decât spaima ei, plânse îndelung... şi goniră aşa, îndureraţi amândoi, prin noaptea senină şi nisipurile gălbui ale pustiului.

Lui Staś i se strângea inima nu numai de jale şi de teamă, ci şi de ruşine. E adevărat că nu era vinovat de cele ce se întâmplaseră, dar îşi aduse aminte de lăudăroşenia lui, pentru care tatăl său îl certase de atâtea ori. Mai înainte, era convins că nu există situaţie în care să nu se descurce; se socotea un tânăr de neînvins şi era gata să sfideze întreaga lume. Acum, însă, îşi dădu seama că este un copil, cu care fiecare poate să facă ce vrea; goneşte pe cămilă împotriva voinţei lui numai pentru că o mână din spate un sudanez pe jumătate sălbatic. Se simţea grozav de umilit, dar nu vedea nici un mijloc de a se opune. Era nevoit să recunoască deschis că pur şi simplu se teme, de oamenii ăştia, de pustiu şi de ceea ce putea să li se întâmple, lui şi fetiţei. îi făgădui totuşi cu hotărâre, nu numai ei, ci şi lui însuşi, că va veghea asupra ei şi o va apăra fie şi cu preţul propriei vieţi.

Obosită de plâns şi de goana îngrozitoare, ce dura de şase ore, Nel începu, în cele din urmă, să aţipească, la răstimpuri adormind de—a binelea. Ştiind că oricine cade de pe o cămilă în galop poate muri pe loc, Staś o legă de el cu o frânghie pe care o găsi la şa. După câtva timp, i se păru că fuga cămilei încetineşte, deşi alergau acum pe nisipul moale şi neted. în depărtare se iveau dealurile, dar pe întinderea largă începură să se perinde închipuirile nopţii, prea obişnuite în pustiu. Luna strălucea pe cer din ce în ce mai palid, dar înaintea lor apăreau, târându—se pe jos, norii trandafirii, ciudaţi, cu totul străvezii, alcătuiţi numai din lumină. Se înfiripau nu se ştie din ce şi înaintau împinşi parcă de un vânt uşor. Staś văzu că burnusurile beduinilor şi cămilele deveniră dintr—o dată trandafirii, când intrară în aceste spaţii luminoase, apoi întreaga caravană fu scăldată într—o strălucire roză. Pe alocuri, norii împrumutau nuanţe albăstrui şi se lăţeau până la coline.

La poalele dealurilor, fuga cămilelor încetini şi mai mult. Împrejur, se vedeau acum stânci ce se

înălţau din movile de nisip sau erau risipite printre dune într—o neorânduială sălbatică. Solul devenea pietros. Parcurseră câteva adâncituri presărate cu pietre, care semănau cu albiile unor mari râuri secate. Câteodată, drumul era întretăiat de văgăuni şi trebuiau să le ocolească. Animalele începură să înainteze cu băgare de seamă, mişcându—şi picioarele ca într—un dans printre încâlciturile uscate şi tari alcătuite de trandafirii de munte, cu care dunele şi stâncile erau acoperite din belşug. Cămilele se poticneau tot mai des, când una, când alta, şi era evident că trebuie să le lase să se odihnească.

Într—adevăr, beduinii se opriră într—o trecătoare adâncă şi, coborând din şei, se apucară să dezlege sacii de călătorie. Idrys şi Gebhr le urmară pilda. începură apoi să se îngrijească de cămile, să le slăbească chingile, să dea jos rezervele de hrană şi să caute pietre netede centru vatra focului. N—aveau nici vreascuri şi nici turte de bălegar uscat de care se slujeau arabii, dar Chamis, iul lui Chadigi, rupse lujere de trandafir de munte, le clădări într—o grămadă şi le aprinse. În timp ce sudanezii erau ocupaţi cu cămilele, Staś, Nel şi dădaca ei, bătrâna Dinah, rămaseră singuri. Dinah era şi mai înspăimântată decât copiii şi nu mai putea să mai îngaime nici un cuvânt. După ce o înveli pe Nel într—o pătură călduroasă, se aşeză lângă ea şi începu să—i sărute mânuţele suspinând. Staś îl întrebă numaidecât pe Chamis ce înseamnă toate acestea, ce s—a întâmplat, dar acesta se mulţumi să râdă, arătându—şi dinţii albi şi plecă să mai adune lujere uscate de trandafiri. Întrebat, la rândul lui, Idrys rosti scurt: „o să vezi" şi îl ameninţă cu degetul. Când, în sfârşit, aprinseră focul, deşi mai mult mocnea, decât ardea, se aşezară să mănânce turte de porumb şi carne uscată de oaie şi capră. Copiii, înfometaţi de drumul lung, mâncară şi ei, deşi lui Nel i se lipeau ochii de somn. în timp ce se hrăneau, apăru în lumina focului negriciosul Gebhr şi, sticlindu—şi ochii, ridică mâna cu cele două mănuşi mici, deschise la culoare, şi întrebă:

—Ale cui sunt astea?

—Ale mele, răspunse Nel cu glasul somnoros şi obosit.

—Ale tale, viperă mică? rosti sudanezul printre dinţii încleştaţi. Laşi urme pe drum, ca să ştie tatăl tău pe unde să ne urmărească?

Vorbind astfel, o lovi cu gârbaciul, un bici arab înfricoşător, ce *vrâsteză* până şi pielea cămilelor. Cu toate că era învelită în pledul gros, Nel ţipă de durere şi de spaimă, dar Gebhr nu mai avu când s—o lovească a doua oară, deoarece Staś sări într—o clipă ca un râs, îl izbi cu capul în piept şi—l apucă de gât.

Toate acestea se întâmplară atât de repede, încât sudanezul căzu pe spate, cu Staś deasupra lui, apoi începură să se rostogolească pe jos amândoi. Băiatul era neobişnuit de puternic pentru vârsta lui, totuşi Gebhr se descotorosi repede de el. Mai întâi îi desprinse mâinile de pe gâtul lui, după care îl întoarse cu faţa la pământ şi apăsându—i grumazul cu pumnul, începu să—i şfichiuiască umerii cu gârbaciul.

Strigătele şi lacrimile lui Nel, care—l apucă pe sălbatic de mâini şi—l rugă să—l „ierte" pe Staś, n—ar fi folosit la nimic, dacă Idrys nu sărea în ajutorul lui. El era mai vârstnic decât Gebhr, mult mai puternic şi, începând de la Gharak—el—Sultani ascultau cu toţii poruncile lui. Acum smulse gârbaciul din mâna fratelui şi, aruncându—l cât colo, se răsti:

—În lături, prostănacule!

—Îl învăţ eu minte pe scorpionul ăsta! răspunse Gebhr scrâşnind din dinţi.

Idrys, însă, îl înşfacă de piepţii halatului şi, privindu—l în albul ochilor, îi spuse cu glas scăzut, dar ameninţător:

—Aleasa[33] Fatma nu îngăduie să li se facă rău acestor copii, fiindcă ei i—au luat apărarea...

—O să—l biciuiesc! repetă Gebhr.

—Iar eu îţi spun că n—ai să ridici gârbaciul asupra nici unuia dintre ei. Dac—ai s—o faci, pentru fiecare lovitură, am să—ţi dau zece.

Şi începu să—l zgâlţâie ca pe o ramură de palmier, apoi îşi urmă vorba:

—Copiii ăştia sunt proprietatea lui Smain şi dacă vreunul din ei n—ar ajunge viu, însuşi Mahdi (Dumnezeu să—i prelungească zilele) ar da poruncă să te spânzure, înţelegi, prostule?

Numele lui Mahdi făcea o impresie atât de adâncă asupra tuturor credincioşilor lui, încât Gebhr îşi lăsă îndată capul în jos şi începu să repete parcă înfricoşat.

---

[33] Toate rudele lui Mahdi purtau titlul de „aleşi" (n.ed. pol.).

—*Allach akbar! Allach akbar*[34]*!*

Staś se ridică gâfâind şi abătut, dar simţea că dacă tatăl său ar fi putut să—l vadă şi să—l audă în această clipă, ar fi fost mândru de el, deoarece nu numai că sărise în ajutorul lui Ne fără să stea pe gânduri, dar nici acum, deşi loviturile gârbaciului îl ardeau ca focul, nu se mai gândi la propria durere, ci începu s—o mângâie pe fetiţă şi s—o întrebe dacă loviturile nu—i făcuseră vreun rău:

Apoi continuă:

—E adevărat că m—a bătut, dar nici el n—o să mai ridice mâna asupra ta. Ah, dacă aş fi avut vreo armă!

Micuţa femeie îi încolăci gâtul cu amândouă braţele şi, sărutându—i obrajii cu lacrimile ei, începu să—l asigure că n—o durea prea tare şi că nu plânge de durere, ci pentru că—i pare rău de el. Staś îşi apropie gura de urechea ei:

—Nel, nu pentru că m—a bătut pe mine, dar pentru că te—a lovit pe tine, îţi jur că n—am să—l iert.

Cu aceasta, incidentul luă sfârşit. După o vreme, Gebhr şi Idrys, care se împăcară, îşi întinseră păturile pe pământ şi se culcară pe ele, iar Chamis făcu şi el la fel. Beduinii le dădură cămilelor *durra,* apoi încălecară pe două din ele şi plecară în direcţia Nilului. Nel îşi rezemă căpşorul pe genunchii bătrânei Dinah şi adormi. Focul se stinse şi în curând se mai auzea doar ronţăitul cămilelor care mâncau *durra.* Pe cer pluteau zdrenţe de nori ce acopereau când şi când luna, dar noaptea era luminoasă. Dincolo de stânci, răsuna mereu schelălăitul jalnic al şacalilor.

După două ore, beduinii se întoarseră cu cămilele încărcate cu burdufuri de piele cu apă. Aţâţară focul, apoi se aşezară pe nisip şi se apucară să mănânce. Venirea lor îi trezi pe Staś care izbutise să aţipească, pe cei doi sudanezi şi pe Chamis, fiul lui Chadigi. Aşa că în jurul focului începu următoarea discuţie:

—Putem pleca? întrebă Idrys.

—Nu, pentru că trebuie să ne odihnim, noi şi cămilele noastre.

—Nu v—a văzut nimeni?

—Nimeni. Ne—am apropiat de râu între două aşezări. Am auzit numai câinii lătrând departe.

—Va trebui să ne ducem întotdeauna după apă la miezul nopţii şi să alegem locuri pustii. Cel puţin până trecem de prima *challal*[35]*,* mai încolo satele sunt mai rare şi binevoitoare faţă de proroc. Nu încape nici o îndoială că vom fi urmăriţi.

La acestea, Chamis se întoarse cu faţa în jos şi, sprijinindu—şi bărbia în mâini, spuse:

—*Mehendisii* vor aştepta copiii mai întâi la El—Fachen o noapte întreagă şi până la trenul următor, apoi vor pleca la Faiyum, iar de acolo la Gharak. Abia atunci vor înţelege ce s—a întâmplat şi vor fi nevoiţi să se întoarcă la Medinet, ca să trimită prin sârma de aramă ştirea la aşezările de pe Nil şi călăreţi pe cămile, care să ne urmărească. Toate acestea o să le ia cel puţin trei zile. Mai înainte n—are rost să obosim cămilele şi putem să „bem" liniştiţi fum din lulele.

Spunând acestea, scoase din foc o tulpiniţă de trandafir fumegândă şi—şi aprinse luleaua, iar Idrys începu să ţâţâie de mulţumire, cum fac arabii când le merge bine.

—Nimic de zis, le—ai aranjat de minune, fiu al lui Chadigi, rosti, dar noi trebuie să profităm de timp şi să ajungem în aceste trei zile şi trei nopţi cât mai departe spre sud. Voi răsufla uşurat abia după ce vom străbate pustiul dintre Nil şi *Kharge*[36]. Să dea Dumnezeu să reziste cămilele.

—O să reziste, interveni unul din beduini.

—Lumea vorbeşte, adăugă Chamis, că armata lui Mahdi, Dumnezeu să—i lungească zilele, a şi ajuns la Assuan.

Aici Staś, care nu pierduse nici un cuvânt din această discuţie şi nu uitase nici ce—i spusese mai înainte Idrys lui Gebhr, se ridică şi rosti:

—Armata lui Mahdi e la Khartoum.

—*La! La!*[37] se împotrivi Chamis.

---

[34] Această exclamaţie înseamnă „Mare—i Dumnezeu", dar arabii o folosesc în clipele de spaimă, implorând ajutor (n. ed. pol.).
[35] *Challal* — cataractă (lb. ar.).
[36] *Kharge* — oază mare la apus de Nil.
[37] *La! La!* — Nu, nu (lb. ar.).

—Nu—l luaţi în seamă, răspunse Staś, fiindcă nu numai pielea, dar şi creierul lui este întunecat. Dac—aţi cumpăra din trei în trei zile cămile odihnite şi aţi goni ca astăzi, aţi ajunge la Khartoum abia peste o lună. în plus, poate nu ştiţi că armata engleză vă va tăia drumul, nu cea egipteană...

Aceste cuvinte făcură oarecare impresie, ceea ce nu—i scăpă lui Staś, prin urmare continuă:

—Înainte de a ajunge la Nil şi oaza cea mare, toate drumurile din pustiu vor fi supravegheate de garnizoanele militare. Ehei, vorbele aleargă prin sârma de aramă mai repede decât cămilele! Cum veţi izbuti să vă strecuraţi?

—Pustiul e mare, răspunse unul dintre beduini.

—Dar trebuie să vă ţineţi aproape de Nil.

—Putem chiar să—l trecem şi când ei o să ne caute în partea asta, noi o să fugim în cealaltă.

—Cuvintele care aleargă prin sârma de aramă vor ajunge în târgurile şi satele de pe amândouă părţile râului.

—Mahdi ne va trimite un înger ce—şi va pune degetele pe ochii englezilor şi ai egiptenilor, iar pe noi ne va acoperi cu aripile.

—Idrys, spuse Staś, nu mă adresez lui Chamis, al cărui cap este ca o tigvă goală, nici lui Gebhr, care—i un şacal josnic, ci ţie. Acum ştiu că vreţi să ne duceţi la Mahdi şi să ne daţi în mâinile lui Smain. Dacă faceţi asta pentru bani, află că tatăl acestei *bint*[38] micuţe este mai bogat decât toţi sudanezii la un loc...

—Şi ce—i cu asta? îl întrerupse Idrys.

—Ce—i cu asta? Duceţi—ne înapoi de bunăvoie şi marele *mehendis* nu se va arăta zgârcit cu banii; ca şi tatăl meu, de altfel.

—Sau ne vor preda guvernului care va porunci să ne spânzure.

—Oh, Idrys. Veţi fi spânzuraţi neîndoielnic, dar numai în cazul că veţi fi prinşi fugind. Şi aşa se va întâmpla cu siguranţă. Dar dacă vă întoarceţi, nu veţi avea parte de nici o pedeapsă şi, în afară de asta, veţi ajunge nişte oameni bogaţi. Tu ştii că albii din Europa îşi in întotdeauna cuvântul. Ei bine, în numele celor doi *mehendisi,* vă dau cuvântul meu că va fi aşa cum vă spun.

Staś era convins într—adevăr că tatăl său şi domnul Rawlison vor prefera de o sută de ori să împlinească făgăduiala lui, decât să primejduiască vieţile celor doi copii, îndeosebi a lui Nel, mai întâi într—o călătorie îngrozitoare, apoi printre hoardele sălbatice şi dezlănţuite ale lui Mahdi.

De aceea aşteptă cu sufletul la gură răspunsul lui Idrys, care se adânci în tăcere şi abia după un răstimp lung, spuse:

—Zici că tatăl micuţei *bint* şi al tău o să ne dea bani mulţi?

—Întocmai.

—Pot însă toţi banii din lume să ne deschidă porţile raiului, aşa cum ni le va deschide binecuvântarea lui Mahdi?

—*Bismillach!* exclamară cei doi beduini împreună cu Chamis şi Gebhr.

Deocamdată, Staś îşi pierdu orice speranţă, întrucât, deşi ştia că oamenii din Orient sunt lacomi şi corupţi, când un mahomedan adevărat aprecia un lucru din perspectiva credinţei, atunci nu mai exista nici o comoară pe lume care să—l atragă.

Astfel că Idrys, îndemnat de strigătele celorlalţi, continuă să vorbească şi nu doar ca să—i răspundă lui Staś, ci mai degrabă pentru a câştiga şi mai mult încrederea şi laudele tovarăşilor lui:

—Noi avem norocul să ne tragem din tribul unde s—a născut sfântul proroc, dar aleasa Fatma şi copiii săi sunt rudele lui, iar marele Mahdi ţine la ei. Aşadar, când o să vă ducem acolo, pe tine şi pe micuţa *bint,* el o să vă schimbe cu Fatma şi băieţii ei, iar pe noi ne va binecuvânta. Află că până şi apa în care se spală în fiecare dimineaţă, după legile *Coranului*[39]*,* lecuieşte bolile şi iartă păcatele, iar binecuvântarea lui, ce să mai vorbim!

—*Bismillach!* repetară sudanezii şi beduinii.

---

[38] *Bint* — fetiţă (ib. ar.).

[39] *Coran* — cartea de căpătâi a religiei musulmane.

Asemenea înecatului ce se agaţă şi de un pai, Staś propuse:
—Atunci duceţi—mă pe mine, iar beduinii să se întoarcă acasă cu micuţa *bint.* Fatma şi copiii ei vor fi eliberaţi în schimbul meu.
—Cu atât mai mult le vor da drumul pentru voi

Flăcăul i se adresă lui Chamis:
—Tatăl tău va răspunde pentru faptele tale.
—Tatăl meu se află acum în pustiu, în drum spre proroc, răspunse Chamis.
—Deci o să—l prindă şi o să—l spânzure.
Idrys socoti că e necesar să—şi încurajeze tovarăşii.
—Vulturii pleşuvi, spuse, care ne vor ciuguli carnea de pe oase, poate că încă n—au ieşit din găoace. Ştim ce ne ameninţă, dar nu suntem nişte copii şi cunoaştem pustiul de multă vreme. Oamenii aceştia, aici arată spre beduini, au fost de multe ori în Berberia şi ştiu drumuri pe unde merg numai gazelele. Acolo n—o să ne urmărească şi n—o să ne găsească nimeni. E drept că trebuie să cotim după apă spre Bahr—el—Jussef, iar mai târziu spre Nil, dar o vom face noaptea. Credeţi oare că pe malul râului nu se află ascunşi şi prieteni ai lui Mahdi? Cu cât ajungi mai departe spre sud, cu atât sunt mai mulţi, ascultaţi—mă pe mine. Triburi întregi şi şeicii lor aşteaptă numai clipa potrivită, ca să pună mâna pe arme în apărarea adevăratei credinţe. Aceştia ne vor da apă, mâncare, cămile şi tot ei vor abate pe urmăritori. Ştiu şi eu că până la Mahdi e departe, dar mai ştiu şi că fiecare zi ne apropie tot mai mult de pielea de oaie pe care sfântul proroc îngenunchează pentru rugăciune.
—*Bismillach!* exclamară pentru a treia oară ceilalţi.

Şi se vede că respectul lor pentru Idrys crescuse simţitor. Staś înţelese că totul e pierdut, aşa că vrând s—o ferească cel puţin pe Nel de răutatea sudanezilor, spuse:
—După şase ore de drum, mica domnişoară este foarte trudită. Cum puteţi să credeţi că va rezista până acolo? Iar dacă ea va muri, voi muri şi eu, şi atunci ce—i veţi mai duce lui Mahdi?
De astă dată, Idrys nu mai ştiu ce să răspundă, ceea ce văzând, Staś îşi urmă vorba:
—Şi cum veţi fi întâmpinaţi de Mahdi şi de Smain, când aceştia vor afla că din cauza prostiei voastre Fatma şi copiii ei trebuie să plătească până la urmă cu viaţa?
Dar sudanezul îşi reveni şi răspunse:
—Am văzut cum l—ai înhăţat de gât pe Gebhr. Pe Alah, tu eşti pui de leu şi nu vei muri, iar ea...
Se uită la căpşorul lui Nel, care dormea rezemată pe genunchii bătrânei Dinah, şi sfârşi cu un glas ciudat de blând:
—Ei o să—i facem pe greabănul cămilei un cuibuleţ ca unei păsăruici, ca să nu mai simtă deloc oboseala şi să poată dormi pe drum tot atât de liniştită ca şi acum.
Spunând acestea, se apropie de cămile şi împreună cu beduinii începu să aranjeze pe grumazul celui mai bun dromader locul pe care avea să stea fetiţa. în acest timp, vorbiră mult şi se ciorovăiră între ei, dar în cele din urmă înjghebară din frânghii, pături şi beţe de bambus un fel de coş adânc, fix, unde Nel putea să şadă sau să se culce, dar din care nu avea cum să cadă. Deasupra acestui coş, atât de larg încât putea să încapă şi Dinah, întinseră un acoperiş de pânză.
—Uite, vezi, îi spuse Idrys lui Staś, nici un ou de prepeliţă nu s—ar sparge în acest aşternut. Bătrâna o să meargă cu domnişoara, ca s—o ajute ziua şi noaptea... Tu să stai cu mine, dar poţi să stai şi lângă ea, ca să veghezi asupra ei.
Staś era bucuros că dobândise şi atât. Cumpănind asupra situaţiei, ajunse la concluzia că vor fi prinşi din urmă înainte de a vedea prima cataractă şi acest gând îi mai dădu curaj. Acum nu mai voia decât să doarmă, aşa că—şi făgădui să se lege de şa cu vreo frânghie şi pentru că nu va mai trebui s—o sprijine pe Nel, va putea să închidă ochii câteva ore.
Noaptea devenea tot mai palidă şi şacalii încetară să mai chelălăie prin adâncituri. Caravana avea să pornească numaidecât, dar sudanezii, văzând aura zorilor, se duseră în spatele unei stânci la depărtare de câţiva paşi şi acolo, conform prescripţiilor din *Coran,* începură spălatul de dimineaţă, folosind totuşi nisip în loc de apa pe care doreau s—o economisească. Apoi glasurile lor rostiră *soubhg,* adică prima rugăciune de dimineaţă. În liniştea adâncă, se desluşeau limpede cuvintele: „În numele milostivului Dumnezeu. Slavă Stăpânului nostru şi al lumii, milostivului Dumnezeu în ziua judecăţii

celei mari. Pe tine te cinstim şi te recunoaştem, pe tine te rugăm să ne ajuţi. Călăuzeşte—ne pe drumul celor pentru care nu te zgârceşti cu binefacerile şi mila ta, nu pe potecile păcătoşilor ce şi—au atras mânia ta şi care rătăcesc. Amin".

Ascultând glasurile lor, Staś îşi înălţă ochii şi în acest loc îndepărtat, printre nisipurile gălbui, începu să se roage: „Sub ocrotirea ta alergăm, sfântă Născătoare de Dumnezeu..."

CAPITOL VIII

Noaptea pălise. Oamenii erau gata să încalece pe cămile, când văzură deodată un lup de pustiu care, strângându—şi coada între picioare, trecu în fugă prin trecătoare la o sută de paşi de caravană şi, urcând pe malul celălalt, continuă să alerge înspăimântat, ca şi când ar fi fugit de un duşman. în pustiurile din Egipt nu există asemenea animale sălbatice de care să se teamă lupii, de aceea arabii se înfricoşară de—a binelea. Ce putea fi? Să fie oare urmăritorii? Unul din beduini se caţără repede pe stâncă, dar nici nu apucă să se uite bine, că şi începu să coboare într—un suflet.

—Pe proroc! strigă, tulburat de spaimă, parcă aleargă un leu spre noi şi e foarte aproape!

Atunci răsună de dincolo de stânci un lătrat de bas: „oau", după care Staś şi Nel exclamară:

—Saba! Saba!

Deoarece în arabă *saba* înseamnă leu, beduinii se înfricoşară şi mai mult, dar Chamis izbucni în râs şi spuse:

—Eu îl cunosc pe leul ăsta.

Spunând acestea, fluieră prelung şi, în aceeaşi clipă, dulăul uriaş îşi făcu apariţia printre cămile. Văzând copiii, se repezi spre ei, de bucurie o răsturnă pe Nel, care întinsese braţele spre el, îşi puse labele dinainte pe umerii lui Staś, apoi îi ocoli de câteva ori scâncind şi lătrând, o răsturnă iarăşi pe Nel, se ridică pe picioarele dinapoi şi se propti pe Staś, în sfârşit se culcă la picioarele lui şi începu să gâfâie.

Avea şoldurile căzute, de pe limba scoasă i se prelingeau bulbuci de spumă, dar dădea din coadă şi îşi ridică ochii plini de dragoste la Nel, de parcă voia să—i pună: „Tatăl tău mi—a poruncit să am grijă de tine, aşa că am venit!"

Copiii se aşezară lângă el de o parte şi de cealaltă, apoi începură să—l mângâie. Cei doi beduini, care nu mai văzuseră niciodată asemenea fiinţă, se uitau uluiţi la el, repetând: *Allach! o kelb kebir!*[40] O vreme, Saba stătu liniştit, apoi îşi înalţă capul, trase aer pe nasu—i ca o trufă uriaşă, adulmecă şi dădu fuga spre focul stins, lângă care se aflau resturi de mâncare.

---

[40] Pentru Dumnezeu, ce câine uriaş! (lb. ar.).

Într—o clipă, oasele de capră şi de oaie începură să trosnească şi să se spargă fărâme între dinţi—i puternici. După ce înfulecaseră opt oameni punându—le la socoteală pe bătrâna Dinah şi pe Nel, rămăseseră destule chiar pentru un asemenea *kelb kebir*.

Dar sudanezii erau îngrijoraţi din cauza câinelui, aşa că cei doi cămilari îl chemară la o parte pe Chamis şi toţi trei începură să discute cu însufleţire, revoltaţi chiar.

—Iblis l—a adus aici pe câinele ăsta! strigă Gebhr, şi cum a găsit copiii aici, de vreme ce până la Gharak ei au mers cu trenul?

—Se vede că a luat urma cămilelor, răspunse Chamis.

—Nu e bine. Oricine îl va vedea cu noi, va ţine minte caravana şi va spune pe unde a trecut. Musai să scăpăm de el.

—Cum? întrebă Chamis.

—Avem o puşcă, ia—o şi trage—i un glonte în cap.

—Puşcă avem, dar eu nu ştiu să umblu cu ea. Poate că vă pricepeţi voi?...

La nevoie, poate că Chamis ar fi fost în stare, deoarece Staś mânuise arma de câteva ori de faţă cu el, dar îi părea rău de câine, pe care—l îndrăgise încă de când îl îngrijise înainte de plecarea copiilor la Medinet. Pe de altă parte, ştia prea bine că cei doi sudanezi habar n—aveau să umble cu o armă cu totul nouă, deci era sigur că nu se vor descurca.

—Dacă voi nu ştiţi, spuse cu un zâmbet viclean, atunci numai acest mic *nouzrani*[41] poate să omoare câinele, dar cu puşca asta se poate trage de câteva ori la rând, aşa că nu vă sfătuiesc să i—o daţi în mână.

—Doamne fereşte! răspunse Idrys. Ne—ar împuşca îndată ca pe nişte prepeliţe.

—Avem cuţitele, observă Gebhr.

—N—ai decât să încerci, dar nu uita că ai şi beregata, pe care câinele ţi—o va rupe înainte de a—l ucide.

—Atunci ce—i de făcut? Chamis înălţă din umeri.

—În definitiv, de ce vreţi să omorâţi câinele? Chiar dacă după aceea o să—l acoperiţi cu nisip, o să—l dezgroape hienele, urmăritorii îi vor găsi oasele şi vor afla astfel că n—am trecut Nilul, ci am fugit pe malul ăsta. N—are decât să alerge după noi. Ori de câte ori beduinii vor pleca după apă, iar noi ne vom ascunde în vreo adâncitură, puteţi fi siguri că Saba va rămâne lângă copii. Pe Alah! E mai bine că a venit acum, fiindcă altminteri i—ar fi condus pe urmăritori pe urmele noastre până în Berberia. Nici măcar n—aveţi nevoie să—l hrăniţi, pentru că dacă nu—i vor ajunge resturile de la noi, nu—i va fi greu să prindă o hienă sau vreun şacal. Lăsaţi—l în pace, vă spun eu, şi să nu mai pierdem vremea trăncănind.

—Poate că ai dreptate, încuviinţă Idrys.

—Dacă am dreptate, atunci am să—i dau şi apă, ca să nu se ducă să bea din Nil şi să se arate prin sate.

În acest fel, soarta lui Saba fu hotărâtă; după ce se odihni puţin şi înfulecă până se satură, bău într—o clipă apa din strachină şi porni cu puteri sporite după caravană.

Intrau acum pe un platou înalt, pe care vântul *vălurise* nisipul şi de pe care se vedea în amândouă părţile întinderea nemărginită a pustiului. Cerul împrumutase culoarea unei scoici sidefii. Nori uriaşi, îngrămădiţi la răsărit, făceau ape—ape opalescente, după care se tiveau brusc cu aur. Răsări o rază, apoi a doua... şi soarele, cum se întâmplă de obicei în ţările sudice, în care aproape nu există amurgul şi zorile, nu apăru, ci ţâşni de după nori ca un stâlp de foc, inundând orizontul cu lumina—i limpede. Cerul şi pământul se înveseliseră, iar întinderile nisipoase neţărmurite se descoperiră ochilor oamenilor.

—Trebuie să ne grăbim, spuse Idrys, pentru că aici putem fi văzuţi de departe.

Odihnite şi adăpate, cămilele goneau cu iuţeala gazelelor. Saba rămase în urmă, dar nu era nici o teamă că se va rătăci şi nu—i va ajunge la primul popas. Dromaderul pe care mergeau Idrys şi Staś

---

[41] *Nouzrani* — creştin (lb. ar.).

alerga lângă cămila lui Nel, aşa că cei doi copii puteau să vorbească în voie. „Coşul" pe care i—l făcuseră sudanezii se arăta grozav şi fetiţa părea într—adevăr în el ca o păsărică în cuib. N—avea cum să cadă, chiar dacă adormea, iar drumul o obosea mai puţin. în sufletul lui Staś miji speranţa că de vreme ce Saba fusese în stare să—i ajungă, urmăritorii puteau să facă şi ei acelaşi lucru. îi împărtăşi numaidecât această speranţă şi lui Nel, care—i zâmbi pentru prima dată de când fuseseră răpiţi.

—Şi când o să ne ajungă? întrebă în franceză, ca Idrys să nu—i poată înţelege.

—Nu ştiu. Poate încă astăzi, poate mâine, poate)este două sau trei zile.

—Dar la întoarcere nu mai mergem pe cămile, nu?

—Nu. O să ieşim la Nil, iar de acolo ne îndreptăm pre El—Wasta.

—Aşa—i bine, o, ce bine!

Se vedea că Nel, care mai înainte iubea atât de mult mersul pe cămilă, se săturase până peste cap de fugarii pustiului.

—Pe Nil... până la El—Wasta, şi apoi la tăticu'! începu să repete cu glas somnoros.

Şi pentru că la popasul dinainte nu dormise suficient, e cufundă într—un somn adânc, asemenea somnului de dimineaţă după o mare oboseală. În acest timp, beduinii îndemnau cămilele fără preget şi Staś observă că se îndreptau spre mijlocul pustiului.

Vrând deci să—i zdruncine siguranţa lui Idrys că vor izbuti să scape de urmărire şi, în acelaşi timp, să—i arate că el contează tocmai pe această posibilitate, spuse:

—Vă îndepărtaţi de Nil şi de Bahr—Jussef, dar nu va ajuta la nimic, fiindcă nu vă vor căuta pe lângă mal, unde satele se înşiră unul lângă altul, ci în pustiu.

Iar Idrys îl întrebă:

—De unde ştii că ne depărtăm de Nil, de vreme ce râul nu se vede de aici?

—După soare, care se află acum în partea de răsărit a cerului şi ne încălzeşte din spate; asta înseamnă că am cotit spre apus.

—Eşti un băiat deştept, îi spuse Idrys cu admiraţie. Iar după o clipă, adăugă:

—Dar nici urmăritorii n—au să ne ajungă, nici tu n—ai să fugi.

—Adevărat, răspunse Staś, eu n—am să fug singur... poate numai cu ea.

Şi arătă spre Nel care dormea.

Până la amiază, alergară aproape fără istov, dar când soarele se înălţă sus pe cer şi începu să dogorească, dromaderii, ce transpiră foarte puţin de felul lor, se acoperiră de sudoare şi îşi încetiniră fuga. Caravana intră din nou printre stânci şi dune. Trecătorile adânci, care în timpul ploilor se transformă în albii de pârâie, aşa numitele *khor—uri,* se răreau tot mai mult. Beduinii se opriră, în sfârşit, într—una din ele, ascunsă cu totul printre stânci. Dar abia apucară să coboare de pe cămile, că începură să strige şi se repeziră înainte, aplecându—se mereu şi aruncând cu pietre. Lui Staś, care nu descălecase încă din şa, i se înfăţişă o privelişte ciudată. Printre tufele uscate care acopereau fundul *khor—ului,* se târa un şarpe mare şi răsucindu—se cu iuţeala fulgerului printre sfărâmăturile de stâncă, fugea spre ascunzătoarea cunoscută numai de el. Beduinii îl urmăriră cu îndârjire şi Gebhr le sări în ajutor cu cuţitul în mână. Dar din cauza asperităţilor terenului, era tot atât de greu să nimerească şarpele cu pietre sau să—l ţintuiască dintr—o dată cu cuţitul, aşa că se întoarseră toţi trei cu spaima întipărită pe faţă.

Şi, ca de obicei, izbucniră strigătele:

—Allach!

—Bismillach!

—Maszallach!

Apoi cei doi sudanezi începură să se uite cu priviri ciudate, cercetătoare în acelaşi timp, la Staś care nu pricepea despre ce e vorba.

Între timp, Nel coborî şi ea de pe cămilă şi, cu toate că era mai puţin obosită decât în timpul nopţii, Staś întinse pe un loc neted o pătură groasă şi—i spuse să se culce, ca să—şi poată dezmorţi picioruşele. Arabii se apucară să mănânce de prânz, deşi masa nu se compunea de astă dată decât din pesmeţi, curmale şi o înghiţitură de apă. Cămilele nu—şi primiră porţia, deoarece băuseră în timpul nopţii. Feţele lui Idrys, Gebhr şi ale beduinilor erau tot mai îngrijorate şi timpul de popas se scurse în tăcere. în cele din urmă, Idrys îl chemă pe Staś la o parte şi începu să—l întrebe cu chipul tainic şi neliniştit totodată:

—Ai văzut şarpele?
—L—am văzut.
—Tu l—ai vrăjit, ca să ni se arate?
—Nu.
—Ne paşte vreo nenorocire, fiindcă proştii ăştia n—au izbutit să—l omoare!
—Vă paşte spânzurătoarea.
—Taci! Nu cumva tatăl tău este vrăjitor?

—Ba da, răspunse Staś fără ezitare, înţelegând într—o clipă că aceşti oameni sălbatici şi superstiţioşi socoteau apariţia şarpelui drept un semn rău şi o prevestire că fuga lor nu va izbândi.
—Atunci tatăl tău l—a trimis, răspunse Idrys, deşi ar trebui să ştie că pentru farmecele lui, ne putem răzbuna pe tine.
—N—o să—mi faceţi nimic, fiindcă pentru suferinţa mea ar plăti copiii Fatmei.
—Ai înţeles—o şi pe—asta. Să nu uiţi că dacă nu eram eu, gârbaciul lui Gebhr te—ar fi umplut de sânge, pe tine şi pe mica *bint.*
—Tocmai de aceea numai ţie o să—ţi iau apărarea, iar Gebhr va avea parte de ştreang.
Idrys îl privi o clipă mirat întrucâtva şi spuse:
—Viaţa noastră nu se află încă în mâinile tale, iar tu vorbeşti cu noi ca un stăpân...
Iar după o vreme adăugă:
—Eşti un *uled*[42] ciudat, n—am mai văzut aşa ceva. Până acum, am fost bun cu voi, dar măsoară—ţi vorbele şi nu mai ameninţa.

—Dumnezeu pedepseşte trădarea, răspunse Staś. Era totuşi limpede că siguranţa flăcăiandrului şi prevestirea şarpelui care izbutise să scape, îl îngrijorară foarte mult pe Idrys. După ce urcă pe cămilă, repetă de câteva ori: „Aşa—i, eu am fost bun cu voi", de parcă voia ca Staś să ţină minte acest lucru, apoi începu să prefire boabele mătăniilor din coajă de nucă *dum* şi să se roage.

Pe la ora două după—amiază, căldura, cu toate că era vreme de iarnă, deveni insuportabilă. Pe cer nu era nici un noruleţ, dar marginile orizontului se încenuşau. Deasupra caravanei se roteau câţiva vulturi pleşuvi, ale căror aripi desfăcute larg aruncau umbre negre, mişcătoare, pe nisipurile gălbui. în aerul fierbinte se simţea parcă miros de ars. Fără a—şi încetini goana, cămilele începură să sforăie ciudat. Un beduin se apropie de Idrys.
—Nu ne aşteaptă nimic bun, îi spuse.
—Ce crezi că e? întrebă sudanezul.
—Duhurile rele au trezit vântul ce doarme la apusul pustiului, iar acesta s—a ridicat din nisipuri şi aleargă spre noi.
Idrys se înălţă puţin în şa, privi în depărtare şi răspunse:
—Aşa este. Vine dinspre apus şi miazăzi, dar nu e atât de turbat cum e *khmasim—ul*[43].
—Cu toate acestea, acum trei ani a îngropat o caravană întreagă aproape de Abu—Hamel şi a dezgropat—o abia iarna trecută. *Ualla!* Poate să aibă destulă putere ca să astupe nările cămilelor şi să sece apa în burdufuri.
—Trebuie să fugim, ca să ne atingă numai cu o aripă.
—Alergăm drept spre el şi nu vom putea să—l ocolim.
—Cu cât mai repede o să vină, cu atât mai repede o să treacă.

Spunând acestea, Idrys lovi cămila cu gârbaciul, iar ceilalţi îi urmară exemplul. Un timp, se auziră numai plesniturile înfundate ale bicelor groase, asemenea bătăilor din palme, şi strigătele: *yalla!...* Orizontul alburiu dinspre apus şi miazăzi se întuneca. Era tot atât de cald şi soarele dogorea capetele călăreţilor. Vulturii pleşuvi se înălţau pesemne în tării, fiindcă umbrele aripilor se micşorau din ce în ce mai mult; în cele din urmă, pieriră cu totul.

Văzduhul devenea înăbuşitor.

---

[42] Uled —băiat, fiu(lb.ar.).
[43] *Khmasim* — vânt tot dinspre sud—vest, care bate numai primăvara (n. ed. pol.).

Arabii îşi îndemnară cămilele până când li se uscară gâtlejurile, după care tăcură şi se aşternu o linişte de moarte, întreruptă de gemetele animalelor. Două vulpi pipernicite[44] cu urechi uriaşe apărură şi pieriră alergând pe lângă caravană în direcţie contrară.

Acelaşi beduin, care vorbise cu Idrys mai înainte, rosti cu un glas ciudat, străin parcă:
—Ăsta nu—i un vânt obişnuit. Ne urmăresc duhurile rele... Numai şarpele este de vină...
—Ştiu, răspunde Idrys.
—Uite cum tremură aerul. Aşa ceva nu se petrece în timpul iernii.

Într—adevăr, aerul încălzit începu să tremure, înşelând ochii călăreţilor care crezură că tremură şi nisipul. Beduinul îşi luă de pe cap tichia leoarcă de sudoare şi spuse:
—Inima pustiului bate de spaimă.

Deodată, celălalt beduin, care mergea în frunte călăuzind cămilele, se întoarse şi începu să strige:
—Vine! Vine!

Şi nu se înşela. Se auzi şuieratul vântului. în depărtare apăru parcă un nor întunecat, ce se înălţa văzând cu ochii şi se apropia de caravană. Aerul începu să se mişte şi palele de vânt învârtejiră brusc nisipul. Ici şi colo se alcătuiră pâlnii de parcă cineva sfredelea cu un băţ suprafaţa pustiului. Pe alocuri se ridicau vârtejuri piezişe, asemenea unor coloane subţiri la bază şi lărgite mult la vârf. Dar toate acestea durară cam cât ai clipi din ochi. Norul pe care—l zărise călăuza cămilelor sosi cu o repeziciune de neînţeles. Oamenii şi animalele fură izbiţi parcă de aripa unei păsări uriaşe. Cât ai bate din palme, ochii şi gura călăreţilor se umplură de nisip. Trâmbe uriaşe de pulbere acoperiră cerul şi soarele, iar peste lume se lăsă întunericul. Oamenii începură să se piardă din ochi şi până şi cele mai apropiate cămile se zăreau ca prin ceaţă. Nu freamătul frunzelor, fiindcă în pustiu nu sunt copaci, ci vuietul vijeliei acoperea strigătele călăuzei şi mugetul animalelor. În văzduh se simţea miros de cărbuni arşi. Cămilele se opriră şi, întorcându—se cu spatele la vânt, îşi întinseră gâturile lungi în jos, aproape atingând nisipul cu nările.

Sudanezii, însă, nu voiau să stea pe loc, deoarece caravanele ce se opresc în timpul uraganului sunt deseori acoperite de nisip. în astfel de împrejurări, cel mai bine este să goneşti o dată cu viforniţa, dar Idrys şi Gebhr nu puteau să procedeze la fel, întrucât s—ar fi întors spre Faiyum, de unde se aşteptau să—i ajungă urmăritorii. Aşa că, după ce trecu prima izbitură, îşi îndemnară din nou cămilele la drum.

Urmă o clipă de linişte, dar mohoreala cenuşie se împrăştia foarte încet, deoarece soarele nu putea să răzbată pulberea din văzduh. Nisipul mai mare şi mai greu începu totuşi să se depună. Umplu toate crăpăturile şi adânciturile de la şei, oprindu—se pe faldurile veşmintelor. La fiecare răsuflare, oamenii şi animalele inhalau praf care le umplea plămânii şi scârţâia printre dinţi.

Vijelia putea să se stârnească iarăşi şi să acopere întreaga lume. Lui Staś îi trecu prin gând că dacă pe asemenea întuneric s—ar afla pe aceeaşi cămilă cu Nel, ar putea să se întoarcă şi să fugă spre nord în direcţia vântului. Cine ştie dacă i—ar fi observat prin pâcla deasă şi elementele dezlănţuite, iar dacă ar fi izbutit să ajungă la primul sat de lângă Bahr—Jussef, pe Nil, ar fi fost salvaţi, fiindcă Idrys şi Gebhr n—ar fi cutezat să—i urmărească, ştiind că ar cădea îndată în mâinile *zabtiilor* din partea locului.

Cântărind toate acestea, Staś îi atinse braţul lui Idrys şi—i spuse:
—Dă—mi burduful de apă.

Idrys nu—l refuză, fiindcă deşi de dimineaţă cotiseră spre mijlocul pustiului şi se aflau destul de departe de râu, aveau apă destulă, iar cămilele băuseră pe săturate în timpul popasului de noapte. Afară de asta, ca un om hârşit cu pustiul, ştia că după furtună vine de obicei ploaie şi *khor—urile* uscate se transformă într—o clipă în pâraie.

Lui Staś îi era sete într—adevăr, aşa că bău îndelung, după care, fără să—i înapoieze burduful, atinse iarăşi braţul lui Idrys.
—Opreşte caravana!
—De ce? întrebă sudanezul.
—Pentru că vreau să mă mut pe cămila micuţei *bint* şi să—i dau apă.

---

[44] Animale mai mici decât vulpea obişnuită, care se numesc în arabă *fennek* (n. ed. pol.).

—Dinah are un burduf mai mare decât al meu.
—Ea e lacomă şi cu siguranţă că l—a golit până acum. Şi pe urmă, trebuie să se fi depus mult nisip în coşul pe care i l—aţi făcut. Dinah nu se va descurca.
—În curând o să se iştе iarăşi vântul şi—o să—l pună la loc.
—Atunci micuţa *bint* va avea cu atât mai mult nevoie de ajutor.
Idrys îşi biciui cămila şi un timp merseră în tăcere.
—De ce nu răspunzi? întrebă Staś.
—Pentru că mă gândesc dacă—i mai bine să te leg de şa ori să—ţi leg mâinile la spate.
—Ai înnebunit!
—N—am înnebunit, dar am ghicit ce vrei să faci.
—Urmăritorii ne vor ajunge oricum, aşa că nu trebuie să mai fac nimic.
—Pustiul este în mâna lui Dumnezeu.

Tăcură din nou. Nisipul mai gros se aşternuse pe jos; rămăsese în aer doar un praf roşietic, ca pâcla, prin care soarele lumina ca un talger de aramă. Dar acum se vedea mai departe. înaintea caravanei începea o întindere netedă, la marginea căreia ochii arabilor desluşiră iarăşi un nor. Era mai înalt decât cel dinainte şi din el se înălţau stâlpi asemenea unor coşuri uriaşe, lărgite în partea de sus. La vederea lor, inimile arabilor şi ale beduinilor se cutremurară de spaimă, căci recunoscură vârtejurile de nisip. Idrys îşi ridică braţele şi, apropiindu—şi palmele de urechi, începu să—i facă plecăciuni viforului care sosea. Credinţa lui într—un singur Dumnezeu se vede că nu—l împiedica să—i cinstească şi să se teamă şi de alţii, fiindcă Staś îl auzi bine când spuse:
—Stăpâne, noi suntem copiii tăi, aşa că n—o să ne mănânci!

„Stăpânul", însă, veni şi lovi cămilele cu o putere atât de înfricoşătoare, încât mai să le răstoarne. Animalele se adunară la un loc cu capetele întoarse spre mijloc. Mase întregi de nisip se împrăştiară în văzduh. Caravana dispăru într—un întuneric mai adânc decât cel dinainte, în care treceau în zbor printre călăreţi obiecte nedesluşite şi întunecate, aidoma unor păsări uriaşe sau cămile trăsnite de uragan. Spaima puse stăpânire pe arabii care crezuseră că au de—a face cu duhurile oamenilor şi animalelor îngropaţi în nisipuri. Printre bubuiturile şi urletul vijeliei se auzeau glasuri ciudate, ce păreau când hohote de râs, când strigăte de ajutor. Toate acestea nu erau decât iluzii. Caravana era ameninţată de o primejdie reală, de o sută de ori mai mare. Sudanezii ştiau prea bine că dacă vreunul din vârtejurile uriaşe, care se formau mereu în mijlocul uraganului, îi va prinde în pâlnia lui, va zvârli călăreţii şi va împrăştia cămilele, iar dacă îşi contenea zborul spăimos deasupra lor, atunci i—ar fi acoperit într—o clipă cu o movilă uriaşă de nisip, în care ar fi aşteptat până când al doilea uragan le—ar fi dezgropat scheletele.

Lui Staśiek i se învârtea capul, îi lipsea aerul şi nisipul îl orbea. Avea, însă, impresia la răstimpuri că aude plânsul şi chemarea lui Nel, aşa că se gândea numai la ea. Folosindu—se de împrejurarea că toate cămilele stăteau una lângă alta şi că Idrys nu—l mai putea supraveghea, se hotărî să treacă pe furiş în spinarea cămilei fetiţei, nu ca să fugă, ci ca s—o ajute şi să—i dea curaj. Dar abia izbuti să—şi adune picioarele sub el şi întinse mâinile să se apuce de marginea şeii lui Nel, că pumnul uriaş al lui Idrys se abătu năprasnic asupra lui. Sudanezul îl ridică uşor, ca pe o pană, îl aşeză în faţa lui şi începu să—l lege cu o frânghie de palmier, iar după ce—i cetlui mâinile, îl puse de—a curmezişul pe şa. Staś strânse din dinţi şi se împotrivi cum putu, dar zadarnic. Cum gâtul îi era uscat şi gura plină de nisip, nu putea şi nu voia să—l convingă pe Idrys că nu avusese de gând să fugă, ci numai s—o ajute pe fetiţă.

După o clipă totuşi, simţind că se înăbuşe, începu să strige cu glasul înecat:
—Scăpaţi—o pe mica *bint!...* scăpaţi—o pe mica *bint!*

Dar arabii preferau să se gândească la propria viaţă. Viforniţa devenise atât de îngrozitoare, încât nu mai erau în stare nici să stea pe cămile şi nici să le ţină în loc. Cei doi beduini, Chamis şi Gebhr săriră din şei, ca să apuce animalele de frânghia legată de căpăstru sub maxilarul lor inferior. împingându—l pe Staś spre spatele şeii, Idrys descăleca şi el. Animalele îşi desfăcură larg picioarele, ca să se împotrivească vijeliei turbate, dar nu mai aveau putere, şi caravana, bătută de pietrişul ce lovea ca sute de bice şi de nisipul care înţepa cu mii de ace, începu întâi mai încet, apoi tot mai repede să se desfacă şi să se dea înapoi în faţa stihiei. Când şi când, vântoasa săpa gropi sub picioare; apoi iarăşi nisipul şi pietrişul, oprite de şoldurile cămilelor, alcătuiau într—o clipă grămăjoare care le ajungeau până la genunchi şi mai sus. în acest fel, orele se scurgeau una după alta. Primejdia devenea din ce în ce mai

mare. Idrys înţelese în sfârşit că singura salvare era să încalece pe cămile şi să gonească în direcţia vântului. Dar asta însemna să se întoarcă spre Faiyum, unde îi aşteptau tribunalul egiptean şi spânzurătoarea.

„Hm! n—avem încotro, se gândi Idrys. De altfel uraganul i—a oprit pe urmăritori, iar când va înceta, vom porni iarăşi spre sud".

Şi începu să strige la ceilalţi să încalece pe cămile.

Atunci, însă, se petrecu un lucru de neînţeles care schimbă cu totul situaţia.

O lumină vineţie răzbătu deodată prin norii întunecaţi, aproape negri, de nisip. Apoi bezna deveni şi mai adâncă, dar în acelaşi timp vântul stârni tunetul adormit în înălţimi, care începu să se rostogolească între pustiul arab şi cel libian — puternic, ameninţător şi parcă mânios. Părea că din cer se prăbuşesc stânci şi munţi întregi. Durui tul asurzitor se întărea, creştea şi cutremura lumea, cuprinzând întregul orizont. Uneori izbucnea cu asemenea forţă, de parcă bolta cerească se năruia peste pământ; apoi iarăşi se rostogolea cu un duruit neîntrerupt, pentru ca să răbufnească din nou şi iar să se frângă, orbind cu fulgerele, izbind cu trăsnetele, coborând, urcând, bubuind şi... durând[45].

Vântul se domoli parcă înfricoşat, iar când după un răstimp mai lung, undeva în depărtarea nemărginită, canaturile cerului se trântiră în urma tunetului, se aşternu o linişte ca de moarte.

Dar după o clipă, în această linişte, răsună glasul călăuzei:

—Dumnezeu stăpâneşte viforul şi furtuna! Am scăpat!

Porniră la drum. îi înconjura un întuneric atât de dens, încât deşi cămilele alergau una după alta, oamenii nu se puteau vedea şi trebuiau să strige mereu, ca să nu se piardă. Din când în când, fulgerele orbitoare, vineţii sau roşietice, luminau întinderea nisipoasă, urmate, însă. de o beznă de nepătruns, aproape pipăibilă. Cu tot curajul insuflat sudanezilor de glasul călăuzei, aceştia continuau să se teamă tocmai pentru că înaintau pe *orbecăite,* fără să se ştie în ce parte se îndreptau cu adevărat — dacă se învârteau în cerc sau mergeau spre nord. Animalele se poticneau întruna şi nu mai puteau să alerge prea repede, gâfâiau, însă, ciudat şi atât de tare, încât călăreţii aveau impresia că tot pustiul gâfâie de spaimă. Căzură, în sfârşit, primele picături mari de ploaie, cum se întâmplă întotdeauna după uragane, iar glasul călăuzei răsună din întuneric:

—*Khor!...*

Se aflau pe buza unei trecători. Cămilele se opriră la margine, apoi începură să coboare cu prudenţă.

[45] Autorul a auzit nu departe de Aden un tunet care a ţinut o jumătate de oră. Vezi *Scrisori din Africa* (n. ed. pol.).

CAPITOL IX

Adâncitura era lungă, presărată pe fund cu pietroaie, printre care creşteau tufişuri ghimpoase, pitice. Peretele dinspre miazăzi era alcătuit din stânci înalte, pline de asperităţi şi grohotiş. Arabii văzură toate acestea la lumina fulgerelor tăcute, dar din ce în ce mai dese. În curând, descoperiră în peretele stâncos un fel de peşteră scundă, mai degrabă o nişă largă, în care oamenii puteau să încapă uşor şi să—şi găsească adăpost în cazul unei ploi torenţiale. Cămilele aveau şi ele loc pe ridicătura din faţa peşterii. Beduinii şi cei doi sudanezi dădură jos sacii şi şeile, ca să se poată odihni mai bine, în timp ce Chamis, fiul lui Chadigi, se ocupă cu tăiatul tufelor ghimpoase pentru foc. Picături mari şi rare cădeau întruna, dar ploaia torenţială începu abia după ce oamenii se pregătiseră pentru odihna de noapte. La început, fură doar nişte firişoare de apă, care se transformară repede în frânghii groase, în cele din urmă, însă, părea că râuri întregi *boiştesc* peste pământ din norii nevăzuţi. Ploile de acest fel, care cad de câteva ori pe an, umflă până şi în timpul iernii apa din canale şi din albia Nilului, iar la Aden umplu cisternele uriaşe, fără de care oraşul n—ar putea exista. Staś nu mai văzuse niciodată ceva asemănător. Pe fundul *khor—ului* începu să gâlgâie torentul, intrarea nişei fu acoperită de perdele de apă, iar împrejur nu se auzeau decât clipocit şi plescăituri. Cămilele se aflau pe ridicătura şi ploaia putea cel mult să le scalde bine; cu toate acestea, arabii ieşeau mereu să vadă dacă nu le ameninţă vreo primejdie. Oamenii, în schimb, se simţeau de minune adăpostiţi în peşteră, lângă focul de uscături ce nu apucaseră să se ude. Chipurile radiau de bucurie. Idrys, care—i dezlegase la venire mâinile lui Staś, ca să poată să mănânce, se întoarse acum spre el şi—i spuse zâmbind dispreţuitor:

—Mahdi e mai puternic decât toţi vrăjitorii albi. El a potolit uraganul şi a trimis ploaia.

Staś nu răspunse nimic, deoarece era ocupat cu Nel, care se simţea foarte rău. Mai întâi, îi scutură nisipul din păr, spunându—i bătrânei Dinah să despacheteze lucrurile pe care, convinsă că se duceau la părinţii copiilor, aceasta le luase de la Faiyum, îi ceru un prosop, îl muie în apă şi—i şterse faţa fetiţei. Dinah nu putea s—o facă, deoarece nu vedea decât cu un singur ochi şi nici cu acela prea bine; pe de altă parte, orbise aproape cu totul în timpul furtunii şi spălarea pleoapelor nu—i aduse deocamdată o uşurare prea mare. Nel se lăsa fără putere în seama lui Staś, mulţumindu—se să—l privească asemenea unei păsăruici trudite, şi abia când îi scoase pantofiorii, ca să verse nisipul din ei, apoi îi aşternu pătura, îi cuprinse gâtul cu braţele.

Inima băiatului se umplu de o milă nemărginită. Se simţi ocrotitorul, fratele mai mare şi, în această clipă, singurul apărător al lui Nel. Simţi totodată că o iubeşte nespus de mult pe această surioară, mult mai mult decât înainte. Ţinea la ea şi când se aflau la Port Said, dar atunci o socotea un „ţânc" şi nici nu—i trecea prin minte să—i sărute mâna când îi spunea noapte bună. Dacă i—ar fi sugerat cineva acest gând, ar fi considerat că un cavaler care împlinise treisprezece ani, nu putea face una ca asta fără să—şi ştirbească demnitatea şi seriozitatea vârstei. Acum, însă, nenorocirea comună îi trezise duioşia adormită, aşa că—i sărută nu numai una, ci amândouă mâinile fetiţei.

După ce se îngrijiră de cămile, arabii, trudiţi de lupta cu uraganul, se adânciră şi ei într—un somn de piatră. Focurile se stinseră; în nişă se înstăpâni întunericul. în curând se auziră sforăiturile oamenilor, în vreme ce afară continuau plescăitul ploii şi gâlgâitul apei despicate de pietrele de pe fundul albiei. Aşa se scurse toată noaptea.

Înainte de revărsatul zorilor, Staś se trezi din somnu—i greu cu o senzaţie de frig. Apa adunată afară prin crăpăturile stâncii se infiltrase încet, picătură cu picătură, până în tavanul peşterii şi începuse să—i curgă pe faţă. Se ridică în capul oaselor pe pătură şi o vreme se luptă cu somnul, neputând să—şi dea seama unde se află şi ce se petrece cu el.

Îşi reveni repede.

„Aha! se gândi. Ieri a fost furtună, noi suntem răpiţi, iar asta—i peştera în care ne—am adăpostit de ploaie".

Şi începu să se uite înjur. Mai întâi observă cu uimire că ploaia încetase şi în peşteră nu mai era întuneric, fiindcă pătrundea lumina lunii ce cobora pe bolta cerească spre asfinţit. în razele ei blânde, se vedea tot interiorul larg şi scund al peşterii. Staś îi văzu limpede pe arabii culcaţi unul lângă altul, iar de cealaltă parte, lângă perete, desluşi rochiţa lui Nel care dormea alături de Dinah.

Şi din nou o mare duioşie îi inundă inima.

„Nel doarme... doarme, îşi spuse, dar eu nu dorm... şi trebuie s—o salvez".

După care, uitându—se spre arabi, adăugă în gând:

„Ah, aş vrea ca toţi lotrii ăştia..."

Deodată tresări.

Privirea îi căzu pe tocul de piele, în care se afla puşca dăruită de tatăl lui la Crăciun, şi cutia cu gloanţe, aşezată între el şi Chamis, atât de aproape, încât era destul să întindă mâna, ca s—o ia.

Inima începu să—i bată ca un ciocan. Dacă ar putea pune mâna pe puşcă şi gloanţe, ar deveni dintr—o dată stăpân pe situaţie. În acest caz, era suficient să se strecoare afară din peşteră, să se ascundă la câteva zeci de paşi printre pietre şi de acolo să supravegheze ieşirea.

„Când sudanezii şi beduinii se vor trezi, chibzui în sinea lui, şi vor observa lipsa mea, vor da buzna cu toţii afară, atunci, însă, îi voi doborî pe primii doi cu două gloanţe şi, înainte ca ceilalţi să ajungă la mine, puşca va fi iarăşi încărcată. Mai rămâne Chamis, cu care mă voi descurca uşor".

Aici îşi închipui cele patru trupuri prăbuşite în sânge şi spaima i se cuibări în piept. Să omoare patru oameni! E adevărat că sunt tâlhari, dar oricum e o faptă îngrozitoare, îşi aduse aminte că o dată, la Port Said, văzuse un muncitor felah ucis de manivela dragii cu aburi şi trupul acela zbătându—se în balta de sânge îi făcuse o impresie zguduitoare. Se cutremură numai la amintirea lui. Iar acum ar trebui să ucidă patru inşi!... Nu, nu! nu va fi în stare niciodată...

Începu să se lupte cu gândurile. Pentru el, n—ar face—o, e drept! Dar acum e vorba de Nel, de apărarea ei, de salvarea şi de viaţa ei, fiindcă ea nu va rezista şi va muri fie pe drum, fie în mijlocul hoardelor sălbatice ale dervişilor. Ce înseamnă sângele acestor netrebnici faţă de viaţa lui Nel? Mai poate oare sta la îndoială în asemenea situaţie?

Pentru Nel! Pentru Nel!

Deodată, prin mintea lui Staś trecu fulgerul unui gând care—i ridică părul măciucă în vârful capului. Ce se va întâmpla în caz că vreunul dintre tâlhari va apropia cuţitul de pieptul fetiţei şi—l va ameninţa că o va ucide dacă el, Staś, nu se predă şi nu dă puşca înapoi? Ce va face atunci?

—Atunci, îşi răspunse băiatul, am să mă predau.

Paralizat de propria neputinţă, se trânti iarăşi pe pătura groasă. Lumina lunii pătrundea acum dintr—o parte prin deschizătura peşterii, în care se făcuse mai întuneric. Arabii continuau să sforăie. Staś stătu culcat un timp, după care îi veni altă idee.

Dar dacă, furişându—se afară cu puşca şi ascunzându—se printre stânci, n—ar ucide oamenii, ci numai cămilele? Adevărat, era păcat de bietele animale nevinovate şi—i părea rău de ele, dar ce putea să facă! Unde mai pui că oamenii ucid animalele nu numai pentru a—şi salva viaţa, ci şi pentru rasol şi friptură. Oricum, e un lucru sigur că dacă ar izbuti să împuşte patru, cu atât mai mult cinci cămile, călătoria n—ar mai fi cu putinţă. Nimeni n—ar îndrăzni să se ducă prin satele de pe malul Nilului, ca să cumpere altele. Iar în acest caz, Staś le—ar făgădui oamenilor, în numele celor doi ingineri, iertarea şi chiar răsplata în bani; astfel n—ar mai avea încotro şi s—ar întoarce.

Aşa—i. Dacă totuşi nu—i vor lăsa timp să le spună despre ce e vorba şi—l vor ucide în primul moment de furie?

Cu toate acestea, trebuie să—l asculte, întrucât, având puşca în mână, îi va putea ţine la depărtarea dorită până când va spune tot ce vrea. Vor înţelege, aşadar, că singura scăpare pentru ei este să se predea. Atunci va trece în fruntea caravanei şi o va conduce drept spre Bahr—Jussef şi spre Nil. E adevărat, acum sunt destul de departe de râu, la o zi sau două de drum, fiindcă arabii cotiseră din prudenţă spre mijlocul pustiului. Dar nu—i nimic, vor mai rămâne câteva cămile, iar pe una din ele va urca Nel. Staś începu să se uite cu luare—aminte la arabi. Dormeau adânc cu toţii, ca oamenii foarte obosiţi, dar pentru că noaptea se apropia de sfârşit, puteau să se trezească dintr—un moment în altul. Trebuia să acţioneze imediat. Luarea cutiei cu gloanţe nu prezenta nici o dificultate, deoarece era alături de el. Mai greu era cu puşca, pe care Chamis o pusese lângă el de cealaltă parte. Staś nădăjduia că va reuşi să i—o fure, dar se hotărî s—o scoată din toc şi să monteze ţeava abia când se va afla la câteva zeci de paşi de peşteră, fiindcă se temea că scrâşnetul fierului lovit de fier îi va trezi pe cei care dormeau.

Acum era momentul. Flăcăiandrul se arcui ca o coardă peste Chamis şi apucând de mânerul tocului, îl ridică şi începu să—l aducă spre el. Inima îi bătea cu putere, i se făcu negru înaintea ochilor, răsuflarea i se înteţi, dar îşi încleşta dinţii şi se strădui să—şi stăpânească tulburarea. Cu toate acestea,

când cureluşele care înfăşurau tocul scârţâiră abia auzit, fruntea i se îmbrobonă de o sudoare rece. Această secundă i se păru un secol. Dar Chamis nu făcu nici o mişcare. Tocul însemnă un arc deasupra lui şi coborî fără zgomot alături de cutia cu gloanţe.

Staś răsuflă uşurat. Jumătate din treabă era făcută. Acum trebuia să se furişeze afară, să fugă câteva zeci de paşi, apoi să se ascundă în vreo adâncitură, să deschidă tocul, să monteze puşca, s—o încarce şi să—şi bage în buzunar celelalte gloanţe. Caravana s—ar fi aflat atunci la dispoziţia lui.

Silueta întunecată a lui Staś se desenă pe fondul luminat în deschizătura peşterii. încă o secundă şi va fi afară. încă un minut şi se va ascunde printre stânci. Iar atunci, chiar dacă vreunul dintre tâlhari s—ar fi trezit, până să înţeleagă ce s—a întâmplat, până să—i trezească pe ceilalţi, avea să fie prea târziu. De teamă să nu mişte vreuna din pietrele de pe pragul peşterii, băiatul scoase un picior şi începu să bâjbâie cu vârful încălţării, căutând terenul tare.

Apucase să—şi scoată capul prin deschizătură şi se pregătea să iasă cu totul, când deodată se petrecu ceva care—i îngheţă sângele în vine.

În liniştea adâncă, bubui ca un tunet lătratul lui Saba, umplu toată râpa şi stârni ecourile adormite. Arabii zvâcniră în picioare ca un singur om şi privirea le căzu mai întâi asupra lui Staś care ţinea tocul cu puşca într—o mână şi cutia cu gloanţe în cealaltă.

.....

Ah, Saba, ce—ai făcut!...

CAPITOL X

Se repeziră cu toţii numaidecât cu strigăte sălbatice asupra lui Staś, îi smulseră arma, cartuşele şi, doborându—l la pământ, îi legară mâinile şi picioarele cu frânghii, bătându—l care mai de care, până când îi goni Idrys, temându—se pentru viaţa băiatului. După aceea, începură să discute cu mare însufleţire, ca nişte oameni ce scăpaseră dintr—o primejdie înfricoşătoare numai printr—o întâmplare.
—E diavolul în carne şi oase! exclamă Idrys cu faţa palidă de spaimă şi tulburare.
—Ne—ar fi împuşcat ca pe nişte gâşte sălbatice! adăugă Gebhr.

—O, dacă nu era câinele ăsta!
—Dumnezeu ni l—a trimis.
—Şi voi aţi vrut să—l omorâţi! le reproşa Chamis.

—De—acum încolo, nimeni nu se va atinge de el.
—Va avea întotdeauna oase şi apă.
—Alah! Alah! repeta Idrys, neputând să—şi vină în fire, moartea a fost la un pas de noi.

Şi începură să se uite cu ură la Staś, dar şi cu anume uimire că un copilandru ar fi putut deveni pricina nenorocirii şi pierzaniei lor.
—Pe proroc! rosti unul dintre beduini, nu trebuie să îngăduie ca acest fecior al lui *Iblis* să ne sucească *grumajile*. Îi ducem lui Mahdi un adevărat şarpe! Ce averi de gând să faceţi cu el acum?
—Trebuie să—i tăiem mâna dreaptă! strigă Gebhr. Beduinii nu ziseră nimic, dar Idrys nu se învoi. Îi trecu prin minte că dacă i—ar prinde urmăritorii, pedeapsa care ar cădea asupra lor pentru schilodirea flăcăului ar fi cu atât mai înfricoşătoare. Pe de altă parte, cine ar putea garanta că Staś n—avea să moară după asemenea mutilare? Iar în acest caz, pentru schimbul Fatmei şi al copiilor ei, mai rămânea numai Nel.

Aşa că atunci când Gebhr scoase cuţitul, vrând să—şi împlinească ameninţarea, Idrys îl apucă de încheietura mâinii şi—l opri:
—Nu! îi spuse. Ar fi ruşinos ca cinci dintre luptătorii lui Mahdi să se teamă atât de mult de un pui de creştin, încât să—i taie mâna. O să—l legăm noaptea, iar pentru ce a vrut să facă acum, va primi zece lovituri de gârbaci.

Gebhr era gata să împlinească sentinţa numaidecât, dar Idrys îl împinse iarăşi la o parte şi porunci să—l bată unul dintre beduini, şoptindu—i la ureche să nu lovească prea puternic. întrucât Chamis, având probabil în vedere vechea slujbă pe lângă ingineri sau poate din altă pricină, nu voia să aibă nici un amestec, beduinul îl răsturnă pe
Staś cu faţa în jos şi tocmai se pregătea să înceapă executarea pedepsei, când deodată interveni o piedică neaşteptată.

În deschizătura peşterii, se arătă Nel împreună cu Saba.

Ocupată cu preferatul ei, care, după ce intrase în peşteră, îi căzuse îndată la picioare, Nel auzi de bună seamă strigătele arabilor, dar în Egipt arabii, ca şi beduinii, fac asemenea gălăgie cu orice prilej, de parcă vor să se ucidă unii pe alţii, aşa că nu le acordă nici o atenţie. Abia după ce—l chemă pe Staś şi nu căpătă nici un răspuns, ieşi să vadă dacă nu urcase pe vreo cămilă şi—l zări cu spaimă, în primele luciri ale dimineţii, întins pe jos; lângă el se afla beduinul cu gârbaciul în mână. La această privelişte, începu să ţipe din toate puterile şi să bată din picioruşe, iar când beduinul, neluând—o în seamă, dădu prima lovitură, se repezi şi—l acoperi pe băiat cu trupul ei. Beduinul ezită, fiindcă nu avea poruncă să bată fetiţa, iar în acest timp, răsună glasul ei plin de spaimă şi îngrijorare:
—Saba! Saba!

Iar Saba înţelese despre ce e vorba şi dintr—o săritură fu lângă copii. Părul de pe gât şi de pe spinare i se zburli, ochii i se învăpăiară, iar în pieptu—i puternic grohăi parcă tunetul.

Apoi buzele se ridicară încet de pe botul încreţit, iar dinţii şi colţii albi, lungi de un ţol[46], se descoperiră până la gingiile sângerânde. Dulăul uriaş îşi răsuci capul la dreapta şi la stânga, vrând

[46] Ţol — măsură germană de lungime, egală cu 2,4 cm.

parcă să le arate sudanezilor şi beduinilor „garnitura"—i înfricoşătoare şi să le spună:
—Ia uitaţi—vă cu ce voi apăra copiii.

Aceştia, însă, se retraseră în grabă, deoarece mai întâi ştiau că Saba le salvase viaţa, iar în al doilea rând, era limpede că celui ce s—ar fi apropiat în această clipă de Nel, buldogul turbat i—ar fi înfipt colţii în beregată. Aşa că rămaseră pe loc, uitându—se unii la alţii cu priviri nesigure şi parcă întrebându—se ce—i de făcut.

Descumpănirea lor dură atât de mult, încât Nel avu destul timp s—o cheme pe bătrâna Dinah şi să—l dezlege pe Staś. Atunci băiatul se ridică şi punându—şi o mână pe capul lui Saba, se adresă atacatorilor:
—N—am vrut să vă ucid pe voi, ci numai cămilele, mărturisi printre dinţii încleştaţi.

Dar şi această veste îi înspăimântă atât pe arabi, încât s—ar fi aruncat fără îndoială iarăşi asupra lui Staś, dacă n—ar fi fost ochii înroşiţi şi părul zbârlit al Iui Saba. Gebhr vru să se repeadă totuşi la el, dar un mârâit surd îl ţintui locului.

Urmă o clipă de tăcere, după care se auzi glasul răsunător al lui Idrys:
—La drum! La drum!

CAPITOL XI

Trecu o zi, o noapte şi încă o zi, iar ei goneau întruna spre sud, poposind doar pentru scurtă vreme prin trecători, ca să nu obosească prea mult cămilele, să le adape, să le dea să mănânce şi totodată să—şi împartă hrana şi apa între ei. De teama urmăritorilor, cotiră şi mai spre apus, deoarece nu mai trebuiau să se îngrijească de apă Ploaia ţinuse într—adevăr nu mai mult de şapte ore, dar fusese atât de abundentă, de parcă deasupra pustiului avusese loc o rupere de nori, astfel că Idrys şi Gebhr, ca . şi beduinii, ştiau că pe fundul râpelor şi prin locurile în care stâncile alcătuiau adâncituri aveau să găsească mai multe zile atâta apă, încât să le ajungă să bea nu numai ei şi cămilele, ci să mai umple şi burdufurile de rezervă. După furtună, se înstăpânise ca de obicei o vreme minunată. Nisipul pustiului emana o răcoare înviorătoare.

Cocoaşele cămilelor se micşoraseră, dar animalele, bine hrănite, erau mereu „mândre", după o expresie arabă, adică nu se poticneau şi alergau cu atâta râvnă, încât caravana înainta aproape tot atât de repede ca şi în prima zi când plecaseră de la Gharak—el—Sultani. Staś observă cu uimire că în unele albii secate, prin crăpăturile stâncilor ferite de apă, beduinii găseau rezerve de ***durra*** şi curmale. Înţelese că înainte de răpire se făcuseră pregătirile necesare şi totul fusese plănuit de Fatma, Idrys şi Gebhr, pe de o parte, şi beduinii, pe de alta. De asemenea, era lesne de ghicit că cei doi oameni erau partizani şi închinători ai lui Mahdi, care voiau să ajungă la el şi de aceea intraseră în cârdăşie cu sudanezii. în împrejurimile Faiyum—ului şi pe lângă Gharak—el—Sultani erau mulţi beduini care, împreună cu copiii şi cămilele, trăiau în pustiu şi veneau la Medinet sau la staţiile de cale ferată după câştig. Pe cei doi, Staś nu—i mai văzuse niciodată înainte şi nu puteau să stea la Medinet, de vreme ce se arătase că nu ştiau de Saba.

Băiatul se întrebă dacă n—ar trebui să încerce să—i cumpere, dar amintindu—şi strigătele pline de înflăcărare ori de câte ori se rostea de faţă cu ei numele lui Mahdi, înţelese că lucrul e cu neputinţă. Nu se lăsă totuşi resemnat în seama întâmplărilor, deoarece în sufletul acestui flăcăiandru există o energie pe drept cuvânt neobişnuită, stârnită şi mai mult de insuccesele de până acum. „Tot ce—am întreprins, îşi spuse, s—a sfârşit cu pedepsirea mea. Dar de—ar fi să mă biciuiască în fiecare zi cu gârbaciul sau chiar să mă omoare, n—am să încetez să mă gândesc s—o smulg pe Nel şi pe mine din mâinile acestor

tâlhari. Dacă urmăritorii îi vor prinde, cu atât mai bine, eu, însă, mă voi purta în aşa fel ca şi când nu m—aş aştepta la această posibilitate". Şi la gândul celor îndurate de pe urma acestor oameni înşelători şi cruzi, care după ce—i luaseră puşca din mână îl loviseră cu pumnii şi cu picioarele, inima i se răzvrătea în piept şi—i creştea îndârjirea. Nu se simţea numai învins, ci şi umilit în mândria lui de om alb. înainte de toate, îl durea suferinţa lui Nel, şi acest simţământ, amestecat cu amărăciunea ce stăruia în el după eşecul din urmă, se transformă într—o ură neînduplecată faţă de cei doi sudanezi. E drept, auzise nu o dată de la tatăl său că ura orbeşte şi se lasă în seama ei numai sufletele care nu sunt în stare de altceva mai bun; deocamdată, însă, n—o putea stăpâni şi nu ştia să se prefacă.

Era atât de nepriceput, că Idrys îi observă revolta şi începu să se neliniştească, fiindcă înţelese că dacă aveau să fie prinşi de urmăritori, nu mai puteau conta pe apărarea băiatului. Idrys era întotdeauna gata de cele mai cutezătoare fapte, dar ca om cu scaun la cap, socotea că se cuvine să prevezi totul şi, în caz de nenorocire, să—ţi laşi o portiţă de scăpare. Din această cauză, voia să se împace cumva cu Staś după ultimul incident şi în acest scop, la primul popas, începu să—i spună cele ce urmează:

—După cele ce—ai încercat să faci, am fost nevoit să te pedepsesc, pentru că altminteri te—ar fi omorât ceilalţi, dar le—am poruncit beduinilor să nu te lovească prea tare.

Iar când văzu că nu primeşte nici un răspuns, continuă astfel:

—Ascultă, tu singur mi—ai spus că albii îşi ţin jurământul întotdeauna. Dacă—mi juri pe Dumnezeul tău şi pe viaţa micuţei *Unt* că nu vei mai întreprinde nimic împotriva noastră, nu voi mai porunci să te lege în timpul nopţii.

Staś nu răspunse nici de această dată şi doar după sclipirea ochilor lui, Idrys îşi dădu seama că vorbeşte în zadar.

Totuşi, cu toate îndemnurile lui Gebhr şi ale beduinilor, nu porunci să fie legat noaptea, iar când Gebhr insistă, îl repezi mânios:

—În loc să te duci să te culci, ai să stai de pază. De acum încolo, unul dintre noi va veghea întotdeauna când vor dormi ceilalţi.

Şi, într—adevăr, din ziua aceea făcură de pază mereu. Asta—i spulbera speranţa şi—i îngreuna în mare măsură intenţiile lui Staś, asupra căruia se îndrepta întreaga luare aminte a paznicilor.

În schimb, copiii se bucurară de mai multă libertate, aşa că acum puteau să se apropie unul de celălalt şi să vorbească fără nici o piedică. De aceea, la primul popas, Staś se aşeză lângă Nel, fiindcă voia să—i mulţumească pentru ajutorul dat.

Dar, cu toate că—i era adânc recunoscător, nu ştia să se exprime în cuvinte umflate şi nici cu prea multă duioşie, aşa că începu să—i scuture amândouă mânuţele.

—Nel, îi spuse, eşti foarte bună şi—ţi mulţumesc, iar în afară de asta, ţi—o spun deschis că te—ai purtat ca o fată de cel puţin treisprezece ani.

Asemenea cuvinte constituiau cea mai mare laudă în gura lui Staś, aşa că inima micuţei femei se umplu de bucurie şi de mândrie. în clipa aceea, avea impresia că nimic nu mai era imposibil pentru ea.

—Să mă fac eu mare şi—o să vadă ei! răspunse, uitându—se voinicoasă spre sudanezi.

Dar pentru că nu înţelegea încă despre ce era vorba şi de ce se aruncaseră arabii asupra lui Staś, flăcăul începu să—i destăinuie cum se hotărâse să fure puşca, să ucidă cămilele şi să—i oblige pe toţi să se întoarcă spre malul râului.

—Dacă izbuteam, spuse, acum eram liberi.

—Da' ei s—au trezit? întrebă fetiţa cu inima bătându—i.

—S—au trezit. I—a ajutat Saba, care a venit în goană şi a început să latre atât de tare, încât ar fi trezit şi morţii.

Atunci supărarea ei se îndreptă spre Saba.

—Saba e urât, da! Când o să vină la mine, nici n—am să—l bag în seamă şi am să—i spun că e un nesuferit.

La acestea, Staś, deşi nu—i prea ardea de râs, zâmbi totuşi şi o întrebă:

—Cum vei putea să nu—l bagi în seamă şi în acelaşi timp să—i spui că e nesuferit?

Sprâncenele lui Nel se ridicară şi pe faţă i se întipări descumpănirea, după care răspunse:

—O să înţeleagă el după înfăţişarea mea.

—Mai ştii! Dar el n—are nici o vină, pentru că nu putea să ştie ce se întâmplă. Nu uita că, după aceea,

a sărit în ajutorul nostru.

Această amintire îmblânzi întrucâtva supărarea lui Nel, nu voia totuşi să—i acorde prea repede iertarea vinovatului.

—Bine, acceptă, dar un gentleman adevărat nu se cuvine să latre când vine de undeva.

Staś zâmbi din nou:

—Un gentleman adevărat nu latră nici când pleacă, poate numai dacă e câine, iar Saba este.

Curând, însă, mâhnirea înceţoşa ochii băiatului, oftă o dată, apoi încă o dată, după care se ridică după piatră, unde se aşezase, şi rosti:

—Cel mai rău e că n—am putut să te eliberez pe tine. Nel se săltă în vârful picioarelor şi—i încolăci gâtul cu braţele. Voia să—l mângâie, să—i mulţumească de aproape, cu năsucul pe obrazul lui, dar fiindcă nu ştia să găsească vorbele potrivite, îl strânse mai tare şi—i sărută urechea. In acest timp, Saba, care întârzia întotdeauna — nu numai pentru că nu putea să ţină pasul cu cămilele, ci şi pentru că vâna câte un şacal pe drum sau lătra la vulturii pleşuvi ce stăteau pe colţurile stâncilor — îi ajunse din urmă, lătrând tot atât de zgomotos. La vederea lui, copiii uitară de toate şi cu toată situaţia dificilă în care se aflau, mângâierile obişnuite şi joaca începură iarăşi în voie, până când îi întrerupseră arabii. Chamis îi dădu câinelui să mănânce şi să bea, după care urcară cu toţii pe cămile şi porniră în cea mai mare viteză spre sud.

CAPITOL XII

Era cea mai lungă etapă, deoarece numai cu o scurtă întrerupere merseră vreme de optsprezece ore. Doar adevăratele cămile de călărie care aveau apă din belşug pot rezista atâta drum. Idrys nu le cruţa, fiindcă se temea cu adevărat de urmăritori. înţelegea că trebuie să fi pornit de mult după ei şi presupunea că cei doi ingineri se află în fruntea lor şi nu—şi pierd vremea. Primejdia ameninţa dinspre râu, întrucât mai mult ca sigur că îndată după răpirea copiilor fuseseră expediate telegrame către toate aşezările de pe mal, ca şeicii să facă descinderi în pustiu pe amândouă malurile Nilului şi să—i reţină pe toţi cei care se îndreptau spre sud. Chamis îi asigura că guvernul şi inginerii făgăduiseră recompense mari pentru prinderea lor, astfel că pustiul mişuna de oameni la pândă. Singura soluţie ar fi să cotească neîntârziat cât mai mult spre apus; dar la apus se afla oaza cea mare, Kharge, unde telegramele puteau de asemenea să ajungă, iar pe de altă parte, dacă s—ar depărta prea mult de râu, după câteva zile ar rămâne fără apă şi ar muri de sete.

Şi mai era vorba şi de hrană. în cele două săptămâni dinaintea răpirii copiilor, beduinii pregătiseră prin ascunzători cunoscute numai de ei rezerve de *durra,* pesmeţi şi curmale, dar numai pe distanţa de cinci zile de drum de la Medinet. Idrys se gândea cu spaimă că atunci când nu vor mai avea ce să mănânce, vor fi siliţi să trimită oamenii să împrospăteze proviziile prin cătunele de pe malul râului; oameni care, date fiind vigilenţa sporită şi răsplata promisă pentru prinderea fugarilor, puteau să cadă lesne în mâna şeicilor din partea locului şi să piardă toată caravana. Situaţia era de bună seamă dificilă, aproape disperată, şi Idrys vedea cu fiecare zi mai limpede la ce faptă necugetată se încumetase.

„Numai să trecem de Assuan! numai să trecem de Assuan!" îşi spunea cu groază şi disperare în suflet. Nu—l credea pe Chamis, care pretindea că luptătorii lui Mahdi au ajuns până la Assuan, fiindcă Staś îl contrazisese, iar Idrys se convinsese de mult că *uled*—ul alb ştia mai mult decât ei toţi laolaltă. Presupunea, încă, că dincolo de prima cataractă, unde populaţia era mai sălbatică, mai puţin supusă influenţei englezilor şi a guvernului egiptean, va găsi mai mulţi adepţi ai proorocului, care la nevoie le vor acorda ajutor, vânzându—le hrană şi cămile. Dar şi până la Assuan mai erau, după socoteala beduinilor, aproape cinci zile de drum tot mai adânc prin pustiu, şi rezervele pentru oameni şi animale se împuţinau văzând cu ochii la fiecare popas.

Spre norocul lor, puteau să grăbească şi mai mult cămilele şi să gonească în cea mai mare viteză, deoarece căldura toridă nu le vlăguise forţele. Ziua, în timpul orelor de la amiază, soarele pripea într—adevăr destul de puternic, dar aerul era mereu înviorător, iar nopţile atât de răcoroase, încât Staś se muta cu acordul lui Idrys pe cămila lui Nel, vrând să vegheze asupra sănătăţii ei, s—o apere de răceală.

Temerile lui erau neîntemeiate, deoarece Dinah, ai cărei, mai bine zis al cărei ochi îşi revenise aproape la starea de dinaintea furtunii, îşi îngrijea mica stăpână cu mult devotament. Băiatul era chiar mirat că sănătatea fetiţei n—avusese nimic de suferit până acum şi că suporta drumul cu popasuri tot mai scurte la fel de bine ca şi el. îngrijorarea, teama şi lacrimile vărsate de dorul tatălui nu—i făcuseră prea mult rău. Poate că slăbise puţin şi feţişoara—i albă se înnegrise din cauza vântului, dar în ultimele zile de călătorie resimţise mult mai puţin oboseala decât la început. E adevărat că Idrys îi dăduse cea mai „lină" cămilă şi—i aranjase şaua cum se pricepuse mai bine, astfel că putea să şi doarmă în ea, dar mai ales aerul proaspăt al pustiului, pe care—l respira ziua şi noaptea, îi dădea puterea să suporte greutăţile şi oboseala drumului.

Staś nu numai că veghea asupra ei, dar o înconjura dinadins cu un soi de cinstire, pe care n—o resimţea în realitate, cu toată dragostea ce—o nutrea pentru această surioară. Băgase de seamă că acest mod de a se purta cu ea li se transmitea şi arabilor care, fără voia lor, se convingeau tot mai mult că duc ceva nespus de preţios, o ostatică foarte importantă, căreia trebuie să—i arate cât mai multă grijă cu putinţă. Idrys se obişnuise astfel încă de la Medinet, aşa că toţi se purtau foarte bine cu ea. Ii dădeau apă şi curmale îndestul. înfricoşătorul Gebhr n—ar mai fi cutezat acum să ridice mâna asupra ei. La aceasta contribuia probabil neasemuita frumuseţe a fetiţei, care avea în ea ceva parcă de floare şi de păsărică totodată, un farmec căruia nu i se puteau împotrivi nici chiar sufletele sălbatice şi înapoiate ale arabilor. Câteodată, la popasuri, când se aşeza lângă focul de lujere uscate de trandafiri de munte sau de mărăcini, împurpurată de flăcări şi argintată de lună, atât sudanezii, cât şi beduinii nu mai puteau să—şi dezlipească ochii de pe ea, ţâţâind după obiceiul lor şi murmurând: *Allach, Maszallach* sau *Bismillach!*

A doua zi, la amiază, după ce parcurseră cea mai lungă etapă, Staś şi Nel, care mergeau împreună pe aceeaşi cămilă, avură parte de o emoţie foarte plăcută. Imediat după răsăritul soarelui, deasupra pustiului se împrăştie o ceaţă luminoasă şi străvezie ce dispăru totuşi repede. După aceea, când soarele se înălţă mai sus, căldura deveni mai mare decât în zilele precedente. Când cămilele se opreau, nu se mai simţea nici cea mai mică adiere, astfel că văzduhul şi nisipurile păreau că dormitează în căldură, lumină şi linişte. Caravana tocmai intra pe o întindere uriaşă şi uniformă, neîntreruptă de râpe, când deodată înaintea ochilor uimiţi ai copiilor se ivi o privelişte minunată. Crânguri de palmieri zvelţi şi vrejuri de piper, plantaţii de mandarini, case albe, o moschee nu prea mare cu minaretul ascuţit, iar mai jos zidurile care înconjurau grădinile, toate acestea apărură cu atâta claritate şi atât de aproape, încât se putea crede că după o jumătate de oră caravana se va afla printre copacii unei oaze.

—Ce—i asta? exclamă Staś. Nel, priveşte, Nel!

Nel se ridică şi, în primul moment nu fu în stare să rostească nici o vorbă, dar după o clipă, începu să strige de bucurie:

—Medinet! Hai la tăticu'! la tăticu'! Staś păli de emoţie.

—Adevărat... Poate că e Kharge... Dar nu! Parc—ar fi Medinet... Recunosc chiar minaretul şi văd aripile rotitoare de la fântâni.

Chiar aşa, în depărtare străluceau înălţate tot mai sus aripile fântânilor americane asemenea unor stele mari şi albe. Se vedeau atât de bine pe fundalul verde al copacilor, încât privirea ageră a lui Staś putea să desluşească marginile roşii ale aripilor.

—E Medinet!

Staś ştia de bună seamă, din cărţi şi din poveştile altora, că în pustiu există năluciri numite *fata morgana* şi călătorii au uneori impresia că văd oaze, oraşe, crânguri de copaci şi lacuri care nu sunt decât iluzii, jocuri de lumină şi răsfrângeri reale ale unor lucruri îndepărtate. De astă dată, însă, fenomenul era atât de clar, aproape pipăibil, încât nu se mai putea îndoi că vede adevăratul Medinet. Iată turnuleţul de la casa *mudirului,* iată balconaşul rotund aproape de acoperişul ţuguiat al minaretului, din care muezinul cheamă lumea la rugăciune, iată pâlcurile cunoscute de copaci şi, îndeosebi, aripile acelea rotitoare! Nu se poate! Sunt reale! îi trecu prin minte că poate sudanezii, cântărind situaţia, ajunseseră la convingerea că nu vor izbuti să fugă şi se întorseseră la Faiyum fără să—i mai spună. Dar liniştea lor îi trezi primele îndoieli. Ar fi privit ei atât de indiferenţi, dacă era Faiyum? Văzuseră şi ei fenomenul şi—l arătau cu degetul, dar pe feţele lor nu se putea citi nici cea mai mică îndoială sau emoţie. Staś se mai uită o dată şi poate din cauza acestei indiferenţe a arabilor, tabloul i se păru mai şters. Se mai gândi că, dacă s—ar fi întors cu adevărat, caravana s—ar fi adunat laolaltă şi oamenii, fie şi numai de teamă, ar fi călătorit unul lângă altul. Beduinii, însă, care, la porunca lui Idrys, mergeau de câteva zile mult înainte, nu se mai vedeau deloc, iar Chamis, ce păzea spatele caravanei, părea de departe cam cât un vultur pleşuv.

„Fata morgana!" îşi spuse Staś.

În acest timp, Idrys se apropie de el şi—i zise:

—Hei, îndeamnă cămila, vezi casele din Medinet?

Glumea, firește, şi în glasul lui era atâta prefăcătorie, că din sufletul băiatului pieri orice umbră de speranţă; în faţa lui nu se afla Medinet.

Şi se întoarse spre Nel cu durerea în inimă, vrând să—i spulbere iluzia, când interveni o întâmplare care atrase atenţia tuturor în altă parte.

Mai întâi, apăru un beduin, gonind cât putea de repede spre ei şi făcând semne de departe cu puşca arabă cu ţeava lungă, pe care mai înainte n—o avea. Ajungând la Idrys, schimbă în grabă câteva cuvinte cu el, după care caravana coti numaidecât spre mijlocul pustiului. Dar după un răstimp, se arătă celălalt beduin, aducând de frânghie o cămilă femelă grasă cu şaua în spinare şi cu burdufurile de piele atârnându—i pe şolduri. Avu loc iarăşi o discuţie scurtă, din care Staś nu auzi nimic. Caravana alerga mereu spre apus în goana mare şi se opri abia atunci când nimeriră peste un *khor* îngust, plin de stânci împrăştiate într—o dezordine sălbatică, de crăpături şi peşteri. Una dintre ele era atât de largă, încât Sudanezii ascunseră în ea oamenii şi cămilele. Deşi bănuia mai mult sau mai puţin ce se petrecuse, Staś se întinse alături de Idrys şi se prefăcu că doarme în speranţa că arabii care schimbaseră până acum abia câteva cuvinte despre întâmplare vor începe să vorbească despre ea. Intuiţia nu—l înşelă, deoarece imediat după ce împărţiră tainul cămilelor, beduinii, sudanezii şi Chamis se aşezară să

chibzuiască.
—Putem să plecăm de aici numai noaptea, iar ziua trebuie să ne ascundem, spuse beduinul cu un singur ochi. De acum încolo, o să dăm peste multe râpe şi în fiecare din ele vom găsi o ascunzătoare bună.
—Sunteţi siguri că era un om de pază? se interesă Idrys.
—Pe Alah, am vorbit cu el. Norocul nostru că a fost numai unul. Stătea ascuns în spatele stâncii, aşa că nu l—am putut vedea, dar am auzit de departe glasul cămilelor. Atunci am încetinit goana şi ne—am apropiat atât de încet, încât ne—a văzut abia când eram la câţiva paşi de el. S—a speriat rău de tot şi a vrut să tragă cu puşca în noi. Dacă trăgea, chiar dacă nu omora pe nici unul dintre noi, puteau să audă ceilalţi, aşa că i—am spus repede: „Stai! Urmărim nişte oameni care au răpit doi copii albi, în curând vor fi aici şi ceilalţi". Flăcăiandrul era tânăr şi prost, astfel că ne—a crezut, ne—a poruncit doar să jurăm pe *Coran* că nu minţim. Am coborât de pe cămile şi am jurat... Mahdi o să ne ierte păcatul...
—Şi o să vă binecuvânteze, îi asigură Idrys. Spuneţi ce—aţi mai făcut pe urmă.
—Păi, continuă beduinul, după ce am jurat, l—am întrebat şi eu: „Dar cine ne garantează că tu însuţi nu eşti în cârdăşie cu tâlharii care au fugit cu copiii albi? Nu cumva ei te—au lăsat aici, ca să—i aştepţi pe urmăritori?" şi i—am cerut şi eu să jure, iar el s—a învoit şi ne—a crezut cu atât mai mult. Am început să—l întrebăm dacă au venit niscaiva porunci pe sârma de aramă de la şeici şi dacă s—a organizat urmărirea în pustiu. Ne—a spus că aşa este, că li s—a promis răsplată mare şi că toate râpele sunt supravegheate până la două zile de drum de la râu, iar pe apa râului trec mereu *babure*[47] uriaşe, cu englezi, armată...
—*Baburele* şi armata nu le vor fi de nici un ajutor împotriva puterii lui Alah şi a proorocului...
—Întâmple—se aşa cum zici!
—Iar tu, spune cum aţi sfârşit cu flăcăul? Beduinul cu un singur ochi arătă spre tovarăşul lui.

—Abu—Anga, urmă, l—a mai întrebat dacă mai e vreun paznic prin apropiere, iar când a răspuns că nu, atunci i—a înfipt cuţitul atât de iute în beregată, încât n—a mai scos nici un cuvânt. L—am aruncat într—o crăpătură adâncă şi l—am acoperit cu pietre şi mărăcini. în sat, o să se creadă că a fugit la Mahdi, fiindcă ne—a spus că asemenea lucruri se întâmplă.
—Dumnezeu să—i binecuvânteze pe cei care fug, cum v—a binecuvântat şi pe voi, rosti Idrys.
—Aşa—i, ne—a binecuvântat, răspunse Abu—Anga, întrucât acum ştim că trebuie să ne aţinem la trei zile de drum de la râu, în plus am mai pus mâna şi pe puşca asta, de care duceam lipsă, şi de o cămilă cu lapte.
—Burdufurile, adăugă chiorul, sunt pline cu apă şi în desagi e destul mei, doar pulbere am găsit cam puţină.
—Chamis are câteva sute de cartuşe pentru puşca băiatului alb cu care nu ştim să tragem. Pulberea trebuie să fie la fel şi ne va folosi şi nouă.

Spunând acestea, Idrys căzu totuşi pe gânduri şi îngrijorarea adâncă i se răsfrânse pe faţa negricioasă, deoarece înţelese că, de vreme ce a fost ucis un om, dacă ar cădea acum în mâna guvernului egiptean, nici măcar apărarea lui Staś nu i—ar mai scăpa de judecată şi de pedeapsă.

Staś asculta cu inima bătând să—i spargă pieptul şi cu atenţia încordată. în discuţia arabilor erau unele lucruri îmbucurătoare, anume că urmărirea fusese organizată, răsplata făgăduită, iar şeicii triburilor riverane primiseră poruncă să reţină caravanele care mergeau spre sud. Băiatul se mai bucură când auzi de vapoarele cu aburi care pluteau în susul râului, pline cu soldaţi englezi. Dervişii lui Mahdi se puteau măsura cu armata egipteană, puteau chiar s—o înfrângă, dar cu englezii era cu totul altă socoteală şi Staś nu se îndoia nici o clipă că prima bătălie se va încheia cu nimicirea gloatelor sălbatice. Aşadar, îşi spuse cu nădejdea în suflet: „Chiar dacă ne—ar duce la Mahdi, se poate întâmpla ca înainte de a ajunge la el, să nu mai existe nici Mahdi, nici dervişii lui". Această mângâiere îi fu spulberată de gândul că în acest caz îi aşteptau săptămâni întregi de drum în tovărăşia tâlharilor şi a ucigaşilor, care în cele din urmă avea să iroseasc forţele lui Nel. La amintirea tânărului arab, pe care beduinii îl căsăpiseră ca pe un berbec, Staś fu cuprins de teamă şi părere de rău. Se hotărî să nu—i

[47] *Babur* — vapor cu aburi (lb. ar.).

spună nimic lui Nel, ca să n—o înspăimânte şi să nu—i adâncească tristeţea ce o încerca după ce se dovedise că oaza Faiyum şi oraşul Medinet nu fuseseră decât iluzii. înainte de a ajunge la râpă, o văzuse cu ochii înlăcrimaţi; de aceea, după ce află din povestirea beduinilor tot ce voia, se prefăcu că se trezeşte şi se apropie de ea. Nel stătea într—un colţ lângă Dinah şi ronţăia curmale pe care le uda cu lacrimi. Când îl văzu pe Staś, îşi aduse aminte că, nu demult, acesta îi apreciase purtarea ca fiind vrednică de o fată de cel puţin treisprezece ani, aşa că nevrând să se arate iarăşi un copil, strânse cât putu de tare între dinţi sâmburele de curmală, ca să—şi înlăture suspinele.

—Nel, îi spuse băiatul, Medinet a fost o iluzie, dar acum ştiu sigur că suntem urmăriţi, aşa că nu te mai îngrijora şi nu mai plânge.

Fetiţa îşi ridică spre el pupilele înlăcrimate şi răspunse cu glas întrerupt:

—Nu. Staś... eu nu vreau să plâng... numai că îmi transpiră ochii...

Dar în aceeaşi clipă bărbia începu să—i tremure, de sub genele strânse se rostogoliră lacrimi mari şi se porni să hohotească de—a binelea.

Şi pentru că se ruşina de aceste lacrimi şi se aştepta ca Staś s—o certe, mai de ruşine, mai de frică, îşi ascunse capul la pieptul lui, udându—i din belşug hainele.

Flăcăiandrul începu îndată s—o liniştească.

—Hai, Nel, nu mai fi fântână. Ai văzut că i—au luat puşca şi cămila unui arab? îţi dai seama ce înseamnă asta? înseamnă că în pustiu se află pretutindeni oameni de pază. Nemernicii ăştia au reuşit să pună mâna pe unul dintre ei, dar vor fi prinşi la rândul lor. Pe Nil circulă acum o mulţime de vapoare... Păi cum! O să ne întoarcem, Nel, o să ne întoarcem acasă, şi pe deasupra cu vaporul. Nu te teme!...

Şi ar fi continuat s—o mângâie în acest fel, dacă luarea—aminte nu i—ar fi fost atrasă de un sunet ciudat, ce venea de afară, dinspre dunele de nisip, pe care ultimul uragan le îngrămădise pe fundul râpei. Era ceva asemănător cu ţiuitul subţire, metalic, al unui fluier de trestie. Staś întrerupse discuţia şi începu să asculte. După o clipă, ţiuituri şi glasuri jalnice răsunară din mai multe părţi deodată. Pe băiat îl fulgeră gândul că poate străjile arabe înconjurau râpa şi—i dădeau de ştire cu ajutorul fluierelor. Inima începu să—i bată cu putere. Se uită de câteva ori la sudanezi, sperând că va citi spaima pe feţele lor, dar nu desluşi nimic. Idrys, Gebhr şi cei doi beduini îşi ronţăiau în linişte pesmeţii, doar Chamis părea întrucâtva mirat. Iar ţiuiturile continuau. După un răstimp, Idrys se ridică şi ieşi din peşteră, apoi se întoarse şi oprindu—se lângă copii, le spuse:

—Nisipurile încep să cânte. Staś era atât de curios, încât uită că se hotărâse să nu mai vorbească niciodată cu Idrys, şi—l întrebă:

—Nisipurile? Ce înseamnă asta?

—Întocmai, iar asta înseamnă că nu va mai ploua multă vreme. Dar nu vom suferi de căldură, fiindcă până la Assuan vom călători numai noaptea.

Altceva nu mai putură afla de la el. Staś şi Nel ascultară multă vreme sunetele neobişnuite, care durară până când soarele coborî spre asfinţit. Apoi se lăsă noaptea şi caravana porni mai departe la drum.

CAPITOL XIII

Ziua se adăpostiră în locuri ascunse şi greu accesibile printre stânci şi prin crăpături, iar noaptea goniră fără istov, până când trecură prima cataractă. Când, în sfârşit, beduinii îşi dădură seama după aşezarea şi forma râpelor că Assuan rămăsese în urma lor, lui Idrys i se luă o piatră de pe inimă. Deoarece începuseră să simtă lipsa apei, se apropiară la o jumătate de zi de drum până la râu.

Aici, în noaptea următoare, Idrys ascunse caravana şi trimise beduinii cu toate cămilele la Nil să bea apă pe săturate ca să le ţină de sete un timp mai lung. Dincolo de Assuan, fâşia mănoasă de—a lungul Nilului era mai îngustă. în unele locuri, pustiul ajungea până la râu. Satele se aflau la mare depărtare unele de altele. De aceea, beduinii se întoarseră cu bine, aducând rezerve apreciabile de apă; nu—i văzuse nimeni. Acum trebuiau să se gândească mai ales la provizii, întrucât animalele, hrănite cu zgârcenie, slăbiseră foarte mult de vreo săptămână. Gâturile li se alungiseră, cocoaşele li se muiaseră, iar picioarele le slăbiseră. *Durra* şi rezervele pentru oameni puteau la nevoie să le mai ajungă două zile. Idrys avea de gând ca după aceea, dacă nu ziua, măcar noaptea, să se apropie de locurile de păşune de pe malul râului şi să cumpere pesmeţi şi curmale în vreun sat.

Saba nu—şi mai primea porţia de hrană şi apă şi numai copiii îi mai păstrau resturi de mâncare, el, însă, se descurca singur şi la popasuri venea deseori cu botul însângerat şi cu urme de muşcături la gât şi pe piept. Nimeni nu ştia dacă prada acestor lupte erau şacalii ori hienele, sau poate vulpile de nisip şi gazelele, destul că nu arăta deloc flămând. Nu o dată, de asemenea, buzele—i negre erau umede, ca şi când ar fi băut ceva. Beduinii bănuiau că sapă gropi adânci pe fundul albiilor şi în acest fel ajungea la apă, pe care o adulmeca în pământ cu ajutorul mirosului. Tot aşa sapă câteodată pe fundul râpelor călătorii rătăciţi şi dacă de cele mai multe ori nu găsesc apă, aproape întotdeauna ajung la nisipul umed, pe care—l sug, păcălindu—şi astfel chinurile setei.

Şi Saba se schimbase totuşi foarte mult. Pieptul şi grumazul îi rămăseseră puternice, dar şoldurile îi căzuseră şi părea mai înalt. în ochii lui cu albeaţa însângerată stăruia acum ceva sălbatic şi ameninţător. La Nel şi la Staś ţinea ca şi mai înainte şi le îngăduia să facă ce voiau cu el. La Chamis mai dădea uneori din coadă, dar la beduini şi la sudanezi mârâia sau îşi clănţănea colţii înfricoşători ce se loveau atunci unii pe alţii ca nişte piroane. Idrys şi Gebhr începură pur şi simplu să se teamă de el şi, cu toate foloasele pe care le adusese, îl urau atât de mult, încât probabil că l—ar fi ucis cu puşca luată de la arab, dacă n—ar fi vrut să—i ducă lui Smain un animal neobişnuit şi dacă n—ar fi trecut de Assuan.

Trecuseră de Assuan. Staś se gândea mereu la asta şi în sufletul lui începu să se furişeze treptat îndoiala că urmăritorii îi vor mai ajunge. Ştia de bună seamă că tiu numai Egiptul propriu—zis, care se sfârşeşte dincolo de Wadi—Halfa, adică după a doua cataractă, ci şi întreaga

Nubie se află încă sub controlul guvernului egiptean, dar înţelegea că dincolo de Assuan, îndeosebi dincolo de Wadi—Halfa, urmărirea va fi mai dificilă, iar ordinele guvernului mai neglijent îndeplinite. Mai nădăjduia totuşi că tatăl lui împreună cu domnul Rawlison, după organizarea urmăririi la Faiyum, plecaseră la Wadi—Halfa cu vaporul şi acolo, obţinând de la guvern soldaţi pe cămile, se vor strădui să taie drumul caravanei dinspre sud. Băiatul socotea că în locul lor ar fi procedat în acest fel şi tocmai de aceea considera că presupunerile lui erau întemeiate.

Cu toate acestea, nu renunţă la gândul de a se salva cu mijloacele proprii. Sudanezii voiau să facă rost de pulbere pentru puşca lor cu ţeava lungă şi, în acest scop, se hotărâră să scoată gloanţele la câteva cartuşe de la arma lui Staś, aşa că le spuse că numai el poate face aşa ceva, fiindcă dacă va încerca vreun nepriceput dintre ei cartuşul îi va exploda între degete şi—i va rupe mâna Temându—se de lucrurile necunoscute şi de născocirile englezeşti, Idrys se decise să—i încredinţeze băiatului această treabă. Staś se apucă de lucru cu râvnă, mai întâi în speranţa că pulberea englezească, foarte puternică, va sparge vechea armă arabă la prima împuşcătură, iar în al doilea rând, că va putea ascunde câteva cartuşe, într—adevăr, totul decurse mai lesne decât credea. Era, chipurile, supravegheat în timp ce lucra, dar arabii începură numaidecât să vorbească între ei şi în curând nu—i mai acordară nici o atenţie. Limbuţia şi neglijenţa lor înnăscută îi îngădui astfel lui Staś să ascundă în sân şapte cartuşe. Acum nu mai era nevoie decât să pună mâna pe puşcă.

Băiatul socotea că dincolo de Wadi—Halfa, adică la a doua cataractă, lucrul nu va fi prea greu de

îndeplinit, întrucât presupunea că vigilenţa arabilor avea să scadă tot mai mult, pe măsură ce se apropiau de capătul călătoriei. Gândul că va trebui să—i ucidă pe sudanezi, pe beduini şi chiar pe Chamis îl înfiora şi acum, dar după crima făptuită de beduini, nu mai avea nici un scrupul. Îşi spuse că sunt în joc apărarea, libertatea şi viaţa lui Nel, aşa că nu—i va cruţa pe potrivnici, mai ales dacă nu se vor preda şi se va ajunge la luptă. Acum, însă, era vorba de puşcă. Staś se gândi să pună mâna pe ea printr—un şiretlic, iar dacă întâmplarea avea să—i vină în ajutor, să nu mai aştepte până la Wadi—Halfa şi să profite de cel dintâi prilej.

Şi nu aşteptă prea mult.

Se scurseseră două zile de când trecuseră de Assuan şi în zorii celei de—a treia Idrys se văzu silit să trimită beduinii după proviziile din care nu mai rămăsese nimic. Când văzu că numărul provinciilor se împuţinase, Staś îşi spuse: „Acum ori niciodată" şi—i adresă numaidecât sudanezului următoarea întrebare:

—Idrys, ştii oare că ţinutul care începe nu departe de Wadi—Halfa e Nubia?

—Ştiu. Eu aveam cincisprezece ani, iar Gebhr opt când tata ne—a dus din Sudan la Faiyum şi—mi aduc aminte că am străbătut atunci pe cămile întreaga Nubie. Ţinutul se află în stăpânirea egiptenilor.

—Aşa—i, Mahdi e abia la Khartoum şi acum vezi şi tu ce prostii spunea Chamis când pretindea că armata dervişilor a ajuns la Assuan. Eu, însă, vreau să te întreb altceva. Am citit prin cărţi că în Nubia sunt multe animale sălbatice şi mulţi jefuitori care nu slujesc nimănui şi—i atacă şi pe egipteni, şi pe închinătorii lui Mahdi. Cu ce o să vă apăraţi dacă o să fiţi atacaţi de animalele sălbatice sau de tâlhari?

Staś exagera înadins, vorbind despre animalele sălbatice, în schimb, jafurile se ţineau lanţ în Nubia după război, mai ales în partea de miazăzi care se învecina cu Sudanul.

Idrys medita o vreme asupra întrebării ce—l luase prin surprindere, fiindcă până acum nu se gândise la această nouă primejdie, apoi răspunse:

—Avem cuţitele şi puşca.

—Puşca voastră nu—i bună de nimic.

—Ştiu. A ta e bună, dar noi nu ştim să tragem cu ea, iar ţie nu ţi—o dăm în mână.

—Nici dacă nu—i încărcată?

—Nici, pentru că s—ar putea să fie vrăjită. Staś ridică din umeri.

—Idrys, dacă mi—ar fi spus—o Gebhr nu m—aş fi mirat, dar tu credeam că ai mai multă minte. Nici măcar Mahdi al vostru nu e în stare să tragă cu o puşcă neîncărcată.

—Taci, îl întrerupse Idrys cu asprime. Mahdi poate să împuşte şi cu un deget.

—Atunci n—ai decât să faci si tu la fel. Sudanezul îl privi ţintă în albul ochilor şi întrebă:

—De ce vrei să—ţi dăm puşca?

—Vreau să te învăţ şi pe tine să tragi cu ea.

—Ce folos urmăreşti?

—Unul foarte mare, deoarece dacă ne atacă tâlharii, pot să ne omoare pe toţi. Dar dacă tu te temi de puşcă, şi de mine, să nu mai vorbim.

Idrys tăcu. Se temea într—adevăr, dar nu voia să recunoască. Ar fi vrut totuşi foarte mult să înveţe să mânuiască puşca englezească, fiindcă posesia ei şi ştiinţa de a o folosi i—ar fi ridicat prestigiul în tabăra mahdiştilor, ca să nu mai spunem că într—un eventual atac, i—ar fi fost mai uşor să se apere. Aşa că, după ce reflectă un timp, acceptă:

—Bine. Chamis, dă‘i puşca, iar tu scoate—o din toc. Chamis îndeplini ordinul cu indiferenţă; Gebhr nu se putu împotrivi, întrucât era ocupat cu cămilele. Staś scoase cu mâini tremurătoare mai întâi patul puştii, apoi ţevile şi i le întinse lui Idrys.

—Vezi şi tu că sunt goale, îi spuse. Idrys luă ţevile şi privi prin ele.

—Aşa—i, sunt goale.

—Acum, bagă de seamă, îl învăţă Staś, aşa se montează, şi în timp ce vorbea, uni ţevile cu patul, iar aşa se deschide. Vezi? O desfac din nou, iar acum monteaz—o tu...

Sudanezul, care urmărea cu mare atenţie mişcările lui Staś, încercă şi el. Nu izbuti prea uşor la început, dar cum arabii sunt în genere foarte îndemânatici, după o clipă, puşca era montată.

—Deschide! comandă Staś. Idrys deschise arma cu uşurinţă.

—Închide!

Închiderea se făcu şi mai lesne.

—Acum, dă—mi două tuburi goale. O să te învăţ cum se introduc cartuşele. Arabii păstrau tuburile, pentru că aveau pentru ei valoarea aramei, aşa că Idrys îi dădu două din ele lui Staś şi învăţătura începu din nou.

În primul moment, sudanezul se cam sperie de pocnetul capselor din tuburi, dar în cele din urmă, se convinse că nimeni nu poate fi împuşcat cu ţevi şi tuburi goale.

îşi recapătă încrederea în Staś şi pentru că acesta îi da mereu arma în mână.

—Da, îi spuse Staś, acum ştii să montezi puşca, ştii s—o deschizi, s—o închizi, s—o ţii lângă faţă şi să apeşi pe trăgaci. Dar mai trebuie să înveţi să şi ocheşti. Asta—i cel mai greu. Ia un burduf gol şi aşază—l la o sută de paşi... uite, pe pietrele de acolo, iar pe urmă vino iar la mine să—ţi arăt cum se ocheşte.

Idrys luă *burduful* şi fără nici o ezitare se duse să—l aşeze pe pietrele arătate. Dar înainte de a parcurge cei o sută de paşi, Staś scoase tuburile goale şi introduse în locul lor cartuşe întregi. Nu numai inima, dar şi sângele începu să—i bată cu atâta putere în tâmple, încât crezu că—i plesneşte capul. Clipa hotărâtoare sosise, clipa eliberării lui Nel şi a lui, clipa de izbândă, înfricoşătoare şi dorită în acelaşi timp.

Acum viaţa lui Idrys se afla în mâinile lui. O apăsare pe trăgaci şi trădătorul, răpitorul lui Nel, se va prăbuşi fără viaţă. Dar Staś, care avea sânge polonez şi francez în vine, n—ar fi tras pentru nimic în lume într—un om întors cu spatele. N—are decât să se întoarcă şi să privească moartea în ochi. Iar pe urmă? Pe urmă, va veni Gebhr şi nainte de a face zece paşi, va muşca pământul. Mai rămânea Chamis. Acesta, însă, îşi va pierde capul, iar dacă nu şi—l va pierde, el, Staś, va avea timp să—şi încarce arma din nou. Când vor sosi beduinii, vor găsi trei cadavre şi ei înşişi vor căpăta ce merită. După aceea, nu mai trebuia decât să îndrepte cămilele spre râu.

Toate aceste gânduri şi imagini se perindară ca fulgerul prin mintea băiatului. Intuia că ceea ce avea să se întâmple peste câteva minute este îngrozitor şi necesar. Mândria învingătorului lupta în el cu un puternic sentiment de scârbă faţă de această victorie. O vreme, stătu în cumpănă, dar îşi aminti de chinurile îndurate de prizonierii albi, apoi se gândi la tatăl lui, la domnul Rawlison, la Nel, la Gebhr care o lovise cu gârbaciul pe fetiţă şi ura răbufni în el cu forţe noi. „Trebuie! Trebuie!" îşi spuse printre dinţii încleştaţi şi hotărârea—i neînduplecată i se întipări pe faţa cioplită parcă în piatră.

Între timp, Idrys aşezase burduful de piele pe o piatră la o sută de paşi şi acum se întoarse. Staś îi vedea chipul zâmbitor şi silueta înaltă pe întinderea netedă de nisip. Pentru ultima dată îl fulgeră gândul că acest om, încă viu, se va prăvăli peste o clipă la pământ şi va râcâi nisipul cu degetele în ultimele zvârcoliri ale morţii. Dar îndoielile nevârstnicului trăgător se spulberară şi când Idrys mai avea de parcurs cincizeci de paşi, începu să—şi ducă încet arma la ochi.

Înainte, însă, de a atinge trăgaciul cu degetul, dincolo de dunele aflate la câteva sute de metri răsunară strigăte puternice şi, în aceeaşi clipă, vreo douăzeci de călăreţi pe cai şi cămile dădură buzna pe platou. Idrys împietri la vederea lor. Staś rămase şi el la fel de uimit, dar uimirea lui lăsă îndată locul unei bucurii nebune. Iată, în sfârşit, urmăritorii aşteptaţi! Da, altminteri nu putea fi! Se vede că beduinii fuseseră prinşi în sat şi arătaseră locul unde se ascundea restul caravanei. La fel crezu şi Idrys care, venindu—şi în fire, veni în fugă la Staś cu faţa vânătă de spaimă şi îngenunchind la picioarele lui, începu să repete cu glas sugrumat:

—Stăpâne, eu am fost bun cu voi! am fost bun cu micuţa ***bint,*** să nu uiţi!

Staś scoase automat cartuşele din cele două ţevi, apoi privi spre dune. Călăreţii goneau cât îi ţineau puterile cailor şi ale cămilelor, strigând de bucurie şi aruncându—şi în sus puştile arabe cu ţevi lungi, pe care le prindeau apoi din fugă cu o îndemânare neobişnuită. Se vedeau foarte bine în aerul străveziu, luminos. în frunte, la mijloc, alergau cei doi beduini, rotindu—şi braţele şi burdufurile ca nişte apucaţi.

După câteva minute, întreaga bandă ajunse la caravană. Câţiva călăreţi descălecară de pe cai şi de pe cămile; ceilalţi rămaseră în şa urlând cât puteau de tare. în această hărmălaie, se desluşeau doar două cuvinte:

—Khartoum! Gordon! Khartoum!...

În cele din urmă, unul dintre beduini, cel pe care tovarăşul lui îl numea Abu—Anga, alergă la Idrys şi văzându—l îngenuncheat la picioarele lui Staś, începu să

—Khartoum a fost cucerit! Gordon e mort! Mahdi e învingător!

Idrys se îndreptă, dar nu—i venea să—şi creadă urechilor.

—Şi oamenii ăştia? întrebă cu buzele tremurătoare.

—Oamenii ăştia trebuiau să ne prindă pe noi, iar acum merg şi ei la proroc!

Lui Staś i se făcu negru înaintea ochilor...

CAPITOL XIV

În acest fel, se spulberă şi ultima speranţă de a fugi în timpul călătoriei. Staś ştia acum că nici şiretlicurile lui nu vor mai folosi la nimic şi nici urmăritorii nu—i vor mai ajunge, iar dacă vor rezista la greutăţile drumului, vor merge la Mahdi şi vor fi daţi în mâinile lui Smain.

Singura mângâiere care le mai rămăsese era acum gândul că fuseseră răpiţi numai pentru a fi schimbaţi cu copiii lui Smain. Dar când avea să se întâmple asta şi ce vor mai avea de pătimit până atunci? Ce soartă înspăimântătoare îi aştepta în mijlocul hoardei sălbatice îmbătate de sânge? Nel va rezista oare la toate încercările şi lipsurile drumului — la asta nu putea să răspundă nimeni. Se ştia, în schimb, că Mahdi şi dervişii lui îi urmăresc pe creştini şi în general pe europeni; astfel că în sufletul băiatului apăru teama dacă influenţa lui Smain va fi suficientă pentru a—i apăra pe amândoi de umilirile, cruzimea şi înverşunarea adepţilor lui Mahdi, care—i ucideau până şi pe mahomedanii credincioşi guvernului. Pentru prima dată de când fuseseră răpiţi, Staś fu cuprins de o disperare adâncă, la care se adăuga presupunerea superstiţioasă că un destin crud îi persecută. Pentru că însăşi ideea răpirii lor din Faiyum şi transportarea la Khartoum fusese pur şi simplu o nebunie, de care erau în stare numai nişte oameni atât de proşti şi de sălbatici ca Idrys şi Gebhr; aceştia nu înţelegeau că trebuie să străbată mii de kilometri printr—un ţinut supus guvernului egiptean, mai bine—zis englezilor. în cel mai bun caz, trebuiau să fie prinşi a doua zi, dar lucrurile evoluaseră în aşa fel, încât acum se aflau nu departe de a doua cataractă şi nu—i ajunsese nici o grupă de urmăritori, cea din urmă, care mai putea să—i oprească, unindu—se cu ei şi ajutându—i. La disperarea lui Staś, la temerile lui pentru soarta lui Nel se mai adăuga şi sentimentul de umilinţă că nu fusese în stare să facă nimic şi, mai mult, că nu va izbuti să mai născocească nimic, deoarece, chiar dacă—i lăsaseră puşca, tot nu va putea să—i împuşte pe toţi arabii ce alcătuiau caravana.

Asemenea gânduri îl chinuiau cu atât mai mult cu cât mântuirea fusese atât de aproape. Dacă Khartoum n—ar fi căzut sau ar fi căzut cu câteva zile mai târziu, aceiaşi oameni care treceau acum de partea lui Mahdi i—ar fi prins şi predat în mâinile guvernului. Stând pe cămilă în spatele lui Idrys şi ascultând discuţiile arabilor, Staś se convinse că aşa s—ar fi întâmplat. Fiindcă imediat după ce porniră iarăşi la drum, comandantul trupei de urmărire începu să—i povestească lui Idrys ce—i făcuse să—l trădeze pe *kediv*. Mai înainte, aflaseră că o armată puternică, nu de egipteni, ci de englezi, pornise spre miazăzi împotriva dervişilor sub conducerea generalului Wolseley. Văzuseră o mulţime de vagoane care—i transportau pe vajnicii soldaţi englezi de la Assuan la Wadi—Halfa, de unde se construise pentru ei o cale ferată până la Abu—Hammed. Multă vreme toţi şeicii de pe mal, cei care—i rămăseseră credincioşi guvernului şi cei care în adâncul inimii îl sprijineau pe Mahdi, fuseseră siguri că înfrângerea dervişilor şi a proorocului lor este neîndoielnică, deoarece pe englezi nu—i învinsese niciodată nimeni.

—*Akbar Allach!* îl întrerupse Idrys, ridicându—şi braţele, şi totuşi au fost învinşi!

—Nu, răspunse comandantul patrulei de urmărire, Mahdi a trimis împotriva lor triburile Dallno, Barbara şi Dadzim, cu toţii aproape treizeci de mii dintre cei mai buni luptători ai săi, pe care—i conducea Musa, fiul lui Helu; la Abu—Klea a avut loc o bătălie grozavă, iar Dumnezeu a înclinat victoria de partea necredincioşilor.

—Întocmai, Musa, fiul lui Helu, a căzut în luptă, iar din armata lui numai o mână de oameni s—au mai întors la Mahdi. Sufletele celorlalţi sunt în rai, iar trupurile zac în nisipuri, aşteptând ziua învierii. Vestea despre soarta acestei bătălii s—a răspândit repede de—a lungul Nilului. Atunci am crezut că englezii vor porni mai departe spre sud şi vor despresura Khartoum. Oamenii repetau: „S—a sfârşit!" dar Dumnezeu a rânduit altfel.

—Cum aşa, ce s—a întâmplat? întrebă Idrys cu înfrigurare.

—Ce s—a întâmplat? rosti comandantul cu faţa străluminată. între timp, Mahdi a cucerit Khartoum şi i—au tăiat capul lui Gordon în timpul atacului. Şi cum pe englezi îi interesa numai Gordon, când au aflat de moartea lui, au luat—o înapoi spre nord. Pe Alah, am văzut iarăşi vapoarele cu soldaţii uriaşi plutind în josul râului, dar nu pricepeam ce s—a petrecut. Englezii răspândesc îndată numai ştirile bune, pe cele proaste le tăinuiesc. Unii dintre ai noştri ziceau că Mahdi a pierit. Până când, în sfârşit, adevărul a ieşit la iveală. Acest ţinut aparţine tot guvernului. La Wadi—Halfa şi mai departe, până la

cataracta a treia sau poate până la a patra se află încă soldaţii kedivului, dar acum, după plecarea englezilor, credem şi noi că Mahdi va cuceri nu numai Nubia şi Egiptul, nu numai Mecca şi Medina, ci întreaga lume. De aceea, în loc să punem mâna pe voi şi să vă predăm guvernului, mergem împreună la proroc.

—Aşadar, s—au trimis ordine ca să ne prindă?

—Către toate satele, şeicii şi garnizoanele militare. Acolo unde nu ajunge sârma de aramă, prin care zboară ordinele de la Cairo, au venit *zabtii* aducând ştirea că cine vă va prinde, va căpăta drept răsplată o mie de *funţi*[48]. *Maszallach*... ăştia—s bani mulţi!., o groază de bani!...

Idrys privi bănuitor la cel care vorbea:

—Dar voi preferaţi binecuvântarea lui Mahdi!

—Aşa—i. La Khartoum a cucerit prăzi bogate şi atâţia bani, că măsoară funţii egipteni cu sacii de nutreţ şi—i împarte credincioşilor...

—Totuşi, dacă la Wadi—Halfa şi mai departe de află soldaţi egipteni, aceştia ne—ar putea prinde.

—Nu. Trebuie doar să ne grăbim, până când nu—şi vin în fire. Acum, după plecarea englezilor, şi—au pierdut capul de—a binelea, atât şeicii credincioşi guvernului, cât şi soldaţii şi *zabtii.* Toţi cred că Mahdi trebuie să sosească dintr—o clipă în alta, aşa că aceia dintre noi, care erau de partea lui, fug fără frică la el şi nu—i urmăreşte nimeni, fiindcă deocamdată nimeni nu mai dă ordine şi nimeni nu mai ştie de cine să asculte.

—Aşa—i, confirmă Idrys, dar ai dreptate că trebuie să ne grăbim până nu se dezmeticesc, pentru că până la Khartoum mai e mult...

Staś, care ascultase cu atenţie toată discuţia, întrevăzu iarăşi o firavă rază de speranţă. Dacă soldaţii egipteni continuau să ocupe localităţile riverane din Nubia, întrucât englezii luaseră toate ambarcaţiunile, ei trebuiau să se retragă din faţa hoardelor lui Mahdi pe mal. Iar în acest caz, caravana putea nimeri peste vreunul din detaşamentele în retragere. Staś mai socoti că, înainte ca vestea despre cucerirea Khartoumului să se împrăştie printre triburile arabe care trăiau la nord de Wadi—Halfa, trecuse destulă vreme, mai ales că guvernul egiptean şi englezii o tăinuiseră, de aceea presupunea că delăsarea înstăpânită printre soldaţii egipteni, la început, luase sfârşit. Lipsit de experienţă, băiatul nu se gândea că oricum cucerirea Khartoumului şi moartea lui Gordon vor stărui în mintea tuturor, iar şeicii credincioşi guvernului, ca şi oficialităţile locale egiptene, vor avea în aceste împrejurări altceva de făcut, decât să se preocupe de salvarea a doi copii albi.

Şi de bună seamă, arabii ce se alăturaseră caravanei, nu se prea temeau de urmărire. înaintau, într—adevăr, în mare grabă şi nu—şi cruţau cămilele, dar se ţineau aproape de Nil şi adesea se apropiau noaptea de râu, ca să adape animalele şi să umple burdufurile cu apă. Câteodată cutezau să se abată prin sate chiar ziua. Pentru mai multă siguranţă, trimiteau întotdeauna câţiva oameni în cercetare, care sub pretext că voiau să cumpere provizii, aflau ce se petrece prin împrejurimi, dacă erau soldaţi egipteni prin apropiere şi dacă locuitorii erau credincioşi „turcilor”[49]. Dacă nimereau peste localnici favorabili în taină lui Mahdi, atunci toată caravana intra în sat şi nu o dată se întâmpla să—l părăsească mărită cu câţiva sau chiar mai mulţi arabi tineri care voiau să fugă la Mahdi.

Idrys mai află că aproape toate detaşamentele egiptene se aflau în partea dinspre pustiul Nubiei, deci pe malul drept, răsăritean, al Nilului. Ca să evite întâlnirea cu ele, trebuia să rămână pe malul stâng şi să ocolească şi cătunele, deoarece râul, începând de la Wadi—Halfa, forma un arc uriaş, care cobora departe spre sud, apoi cotea din nou spre nord—est până la Abu—Hamed, unde se îndrepta spre sud, în schimb, acest mal, cel stâng, mai ales de la oaza Selim, nu era păzit aproape deloc şi sudanezii înaintau veseli, într—o companie numeroasă, având apă şi hrană îndestul.

După ce trecură de a treia cataractă, încetară să se mai grăbească, mergând numai noaptea, iar ziua ascunzându—se printre colinele nisipoase şi prin râpele care întretăiau pustiul. Deasupra lor se înălţa bolta cerească fără pic de nori, cenuşie la marginile zării, bombată la mijloc ca o turlă enormă, tăcută şi

---

[48] Funt — unitate monetară în Marea Britanie, Egipt.

[49] Aici, guvernul egiptean; autorul are în vedere apartenenţa la religia musulmană.

calmă. Totuşi, cu fiecare zi, pe măsură ce înaintau spre sud, căldura devenea tot mai tare; până şi prin trecători, la umbră, dogoarea le dădea de furcă oamenilor şi animalelor. Nopţile erau, în schimb, foarte răcoroase, luminate de licărul stelelor care parcă alcătuiau cârduri mai mici şi mai mari.

Staś băgă de seamă că nu mai erau aceleaşi constelaţii ce străluceau noaptea la Port Said. Visase nu o dată să vadă cândva Crucea Sudului şi o văzu într—adevăr dincolo de El—Orde. Dar acum lucirile ei îi prevesteau numai nenorociri. De asemenea, de câteva zile, vedeau în fiecare noapte lumina palidă, rarefiată şi tristă, a zodiacului, care arginta partea apuseană a cerului după stingerea aurei amurgului până seara târziu.

CAPITOL XV

Două săptămâni după ce părăsise împrejurimile Wadi—Halfei, caravana intră în ţinuturile cucerite de Mahdi. Străbătură în goană pustiul deluros Gezire şi în apropiere de Chendi, unde englezii îi nimiciseră mai înainte pe Musa—uled—Helu, ajunseră prin locuri care nu mai semănau deloc cu pustiul. Pe aici nu se vedeau dune şi nisipuri. Cât cuprindeai cu ochii, se întindea stepa acoperită în parte cu iarbă verde, în parte cu junglă, unde creşteau pâlcuri de salcâmi ghimpoşi, din care se extrage cunoscuta gumă sudaneză, iar ici şi colo se înălţau singuratici uriaşii copaci *nabaku*[50], atât de rămuroşi, încât sub coroanele lor se puteau adăposti o sută de oameni. Din când în când, caravana trecea pe lângă muşuroaie de termite, înalte ca nişte stâlpi, adică *termitiere,* cu care este presărată întreaga Africă subtropicală. Verdeaţa păşunilor şi a salcâmilor bucura ochii după culoarea uniformă a nisipurilor din pustiu.

În locurile în care stepa se transforma în luncă, păşteau turme de cămile păzite de luptătorii înarmaţi ai lui Mahdi. La vederea caravanei, se avântau ca nişte păsări de pradă, alergau spre ea, o înconjurau din toate părţile, după care, mânuind suliţe scurte şi urlând ca apucaţii, întrebau de unde sunt, de ce vin dinspre nord şi unde se duc? Câteodată aveau o înfăţişare atât de ameninţătoare, încât Idrys trebuia să le răspundă la întrebări în cea mai mare grabă, ca să evite vărsarea de sânge.

Staś, care îşi închipuia că locuitorii Sudanului se deosebesc de toţi arabii din Egipt numai prin aceea că se închină lui Mahdi şi nu vor să recunoască puterea kedivului, băgă de seamă că se află în mare greşeală. Majoritatea celor ce opreau acum caravana aveau pielea mai închisă decât Idrys şi Gebhr, iar în comparaţie cu cei doi beduini erau aproape negri. în vinele lor, sângele negroid precumpănea asupra celui arab. Aveau feţele şi piepturile tatuate, iar înţepăturile înfăţişau diferite desene sau inscripţii din *Coran.* Unii erau aproape goi, alţii purtau giubele, adică un fel de pelerine din pânză albă de bumbac, cusut cu petice de culori variate. Mulţi aveau nările, buzele şi urechile străpunse de ramuri de corali sau de bucăţi de fildeş. Căpeteniile îşi acopereau capetele cu tichii albe din aceeaşi ţesătură ca şi pelerinele, pe când soldaţii de rând umblau descoperiţi, dar nu cu părul ras, ca toţi arabii din Egipt, ci din contră, cu laţele împletite în cozi uriaşe, arse adesea spre roşu de varul cu care îşi mânjeau ciuful împotriva gângăniilor. Cei mai mulţi erau înarmaţi cu suliţe scurte, înfricoşătoare în mâinile lor, dar unii aveau şi carabine Remington[51], pe care le dobândiseră în încăierările cu armata egipteană şi după căderea Khartoumului. Aveau o înfăţişare respingătoare şi adoptau o atitudine duşmănoasă faţă de caravană, deoarece bănuiau că este alcătuită din negustori egipteni, cărora Mahdi, în primul moment după victorie, le interzisese accesul în Sudan.

După ce înconjurau caravana ţipând şi ameninţând, îşi îndreptau de obicei suliţele şi carabinele spre piepturile oamenilor. Idrys le striga atunci că el şi fratele lui sunt din tribul *dangalilor,* din care se trăgea şi Mahdi, şi duc prorocului în robie doi copii albi. Era singurul lucru ce—i oprea pe aceşti sălbatici de la violenţă. Acum, când Staś venea, în sfârşit, în contact cu această realitate îngrozitoare, simţea că—i moare inima—n piept, gândindu—se la ce—i aştepta pe amândoi în zilele următoare. Până şi Idrys, care trăise înainte mulţi ani într—o ţară civilizată, nu—şi închipuise ceva asemănător. De aceea, fu foarte bucuros când, într—o seară, îi luă sub ocrotirea lui un detaşament înarmat al lui Nur—el—Tadhil şi îi conduse la Khartoum.

Înainte de a fugi la Mahdi, Nur—el—Tadhil fusese ofiţer egiptean într—unui din regimentele de negri, aflate sub comanda kedivului, aşa că nu era chiar atât de sălbatic ca ceilalţi mahdişti, şi Idrys se putea înţelege mai uşor cu el. Dar şi de astă dată îl aştepta o dezamăgire. îşi închipuise că venirea lui cu cei doi copii albi în tabăra lui Mahdi va stârni admiraţia tuturor fie şi numai având în vedere greutăţile nebuneşti şi primejdiile drumului. Se aştepta să fie întâmpinat cu braţele deschise şi înflăcărare de către mahdişti şi condus în triumf la prorocul care o să—l acopere cu aur şi laude, ca pe un om ce nu ezitase să—şi rişte capul pentru a—i face un serviciu Fatmei, ruda lui. Iată, însă, că mahdiştii îşi îndreptau suliţele spre piepturile oamenilor din caravană, în timp ce Nur—el—Tadhil

---

[50] *Nabaku — Sisyphus Spina Christi* (n. ed. pol.).
[51] Philo Remington (1816—l889) — inginer şi industriaş american care a inventat puşca şi maşina de scris ce—i poartă numele.

ascultă destul de indiferent relatarea călătoriei; în cele din urmă, întrebat dacă—l cunoaşte pe Smain, bărbatul Fatmei, spuse:
—Nu, la Omdurman şi la Khartoum sunt peste o sută de mii de luptători, aşa că era foarte posibil să nu—l fi întâlnit, căci nu toţi ofiţerii se cunosc între ei. Ţara proroculuí este uriaşă, astfel că mulţi emiri conduc oraşe îndepărtate în Sennar, Kordofan, Darfur şi lângă Fashoda. Se prea poate ca acest Smain, care te interesează pe tine, să nu se afle acum alături de proroc.

Idrys se simţi jignit de tonul dispreţuitor cu care Nur—el—Tadhil vorbea de „acest Smain", aşa că—i răspunse cu o umbră de iritare:
—Smain este căsătorit cu vara lui Mahdi, aşadar copiii lui Smain se înrudesc cu prorocul.

Nur—el—Tadhil înălţă din umeri.
—Mahdi are multe rude şi nu poate să le ţină minte pe toate.

O vreme merseră în tăcere, apoi Idrys întrebă din nou:
—Când ajungem la Khartoum?
—Înainte de miezul nopţii, răspunse Tadhil, uitându—se la stelele care începuseră să se arate pe cer spre răsărit.
—La o oră atât de târzie, voi putea oare face rost de mâncare şi nutreţ? De la popasul de amiază n—am mai pus nimic în gură...
—În noaptea asta o să dormiţi şi o să mâncaţi în casa mea, dar mâine la Omdurman trebuie să—ţi faci singur rost de provizii, şi te previn că nu—ţi va fi uşor.
—De ce?
—Pentru că e război. De câţiva ani, oamenii nu şi—au mai semănat câmpurile şi s—au hrănit numai cu carne, aşa că atunci când, în cele din urmă, au început să lipsească şi vitele, a venit foamea. Bântuie prin tot Sudanul şi un sac de *durra* costă astăzi mai mult decât un sclav.
—*Allach akbar!* exclamă Idrys uimit. Cu toate acestea, în stepe am văzut cămile şi vite.
—Acelea sunt ale proroculuí, ale celor „aleşi" şi ale *califilor*[52]... Aşa—i... Dangalii, din tribul cărora se trage Mahdi, şi *boggarii,* a căror căpetenie este califul cel mai mare Abdullahi, mai au turme destul de numeroase, dar celelalte triburi o duc din ce în ce mai rău.

Aici, Nur—el—Tadhil se bătu cu mâna pe burdihan şi spuse:
—În slujba proroculuí, am grad mai mare, mai mulţi bani şi mai multă putere, dar burta—mi era mai mare în slujba *kedivului*...

Luându—şi, însă, seama că poate vorbise prea mult, adăugă după o clipă:
—Dar toate acestea se vor sfârşi când credinţa adevărată va învinge.

Idrys, ascultându—l, se gândi fără voie că totuşi la Faiyum, în serviciul englezilor, nu ştiuse niciodată ce—i foamea şi găsea uşor de lucru, astfel că se posomorî.

Apoi întrebă mai departe:
—Mâine ne conduci la Omdurman?
—Întocmai. Din porunca proroculuí, Khartoum va fi părăsit, aşa că sunt puţini care mai locuiesc acolo. Acum se dărâmă casele mai arătoase şi se duce cărămida împreună cu alte prăzi la Omdurman. Prorocul nu vrea să trăiască într—un oraş pătat de necredincioşi.
—Mâine mă duc să—i cad la picioare şi va porunci să mi se dea alimente şi nutreţ.
—Mde, dacă eşti într—adevăr din tribul *dangalilor,* poate că ţi se va îngădui să ajungi înaintea lui. Dar află că o sută de oameni înarmaţi cu gârbace îi păzesc casa şi nu se arată zgârciţi deloc cu loviturile faţă de cei care vor să intre la proroc fără permisiunea lui. Altminteri, mulţimea nu i—ar mai lăsa sfântului bărbat nici o clipă de odihnă... Pe Alah, am văzut şi *dangali* cu urme însângerate pe spinare.

Treptat, Idrys era cuprins de o dezamăgire tot mai mare.
—Aşadar, se interesă, credincioşii nu—l văd pe proroc?
—Credincioşii îl văd în fiecare zi la locul de rugăciune, când îngenunchează pe blana de oaie şi îşi înalţă braţele spre Dumnezeu sau când învaţă mulţimea şi o întăreşte în adevărata credinţă. Dar e greu să pătrunzi până la el să—i vorbeşti; cine are acest noroc, este invidiat de toţi, fiindcă mila

[52] Titlu purtat, după moartea lui Mohamed, de şefii musulmanilor care deţineau puterea politică şi pe cea religioasă; aici, persoana având acest titlu.

dumnezeiască coboară asupra lui şi—i iartă toate păcatele dinainte.

Se lăsă o noapte adâncă şi o dată cu ea un frig pătrunzător, în rândurile soldaţilor se auzea sforăitul cailor, iar diferenţa dintre căldura zilei şi frigul nopţii era atât de mare, încât pielea fugarilor începu să aburească şi trupa înainta ca prin ceaţă. Staś se aplecă din spatele lui Idrys spre Nel şi o întrebă:

—Nu ţi—e frig?

—Nu, răspunse fetiţa, dar... nimeni nu ne va mai lua apărarea...

Şi lacrimile îi înăbuşiră cuvintele.

De astă dată, Staś nu mai găsi nici o mângâiere pentru ea, fiindcă şi el era convins că nu mai au scăpare. Intrau acum într—o ţară bântuită de sărăcie şi foame, de cruzimi animalice şi sânge. Erau ca două biete frunze în mijlocul unei furtuni care aducea moartea nu numai oamenilor izolaţi, ci unor oraşe şi triburi întregi. Care mână mai putea să smulgă din acest vălmăşag şi să salveze doi copii lipsiţi de apărare?

Luna urcase sus pe cer şi arginta frunzele de mimoză si de salcâm. Prin desişurile încâlcite răsuna ici şi colo scheunatul înfricoşător, parcă de bucurie, al hienelor, care găseau în acest ţinut plin de sânge destule cadavre omeneşti. Când şi când, detaşamentul ce însoţea caravana se întâlnea cu alte patrule şi atunci se schimba parola stabilită. într—un târziu, ajunseră în sfârşit la colinele de pe malul râului şi pătrunseră până la Nil printr—o trecătoare lungă. Oamenii, caii şi cămilele urcară *dahabiile*[53] largi şi plate şi în curând vâslele grele începură să spargă cu mişcări uniforme şi să vălurească oglinda netedă a râului, presărată cu diamantele stelelor.

După ce *dahabiile* plutiră vreo jumătate de oră spre sud împotriva curentului, în depărtare licăriră lumini care, pe măsură ce ambarcaţiunile se apropiau de ele, se transformau în snopuri de raze roşietice, culcate pe apă. Nur—el—Tadhil îl înghionti pe Idrys, după care, întinzându—şi braţul înainte, rosti:

—E Khartoum!

[53] *Dahabia* — un fel de pod plutitor (lb. ar.).

CAPITOL XVI

Se opriră la marginea oraşului, într—o casă care mai înainte fusese proprietatea unui bogat negustor italian, dar după uciderea acestuia în timpul ultimului asalt împotriva oraşului, când se împărţiseră prăzile, îi revenise lui Tadhil. Soţiile emirului o îngrijiră cu destulă tragere de inimă pe Nel, care cădea din picioare de oboseală, şi cu toate că în tot Khartoumul se simţea lipsa alimentelor, găsiră pentru micuţa *gianem*[54] câteva curmale uscate şi puţin orez cu miere, după care o conduseră într—o cameră de la etaj şi o culcară. Staś, ce avea să doarmă printre cămilele şi caii din curte, trebui să se mulţumească doar cu un pesmet, în schimb, nu duse lipsă de apă, fiindcă printr—o întâmplare ciudată fântâna arteziană din grădină nu fusese distrusă. Cu toată oboseala cumplită, nu putu să adoarmă multe vreme, în primul rând din cauza scorpionilor ce urcau mereu pe pătura pe care se culcase, iar în al doilea, pentru că era îngrijorat de moarte la gândul că—l vor despărţi de Nel şi nu va mai putea veghea asupra ei. Această îngrijorare o împărtăşea, se vede, şi Saba care adulmeca în jur şi urla la răstimpuri, înfuriindu—i pe soldaţi. Staś îl liniştea şi el cum se pricepea, de teamă să nu—i facă vreun rău. Din fericire, dulăul uriaş stârnise admiraţia emirului şi a tuturor soldaţilor, aşa că nimeni nu ridică mâna asupra lui.

Nici Idrys nu dormea. De ieri nu se simţea în apele lui, iar după discuţia cu Nur—el—Tadhil îşi pierduse orice iluzii şi viitorul i se părea destul de întunecat. Se bucura că mâine vor trece râul spre Omdurman, de care nu—i despărţea decât lărgimea Nilului Alb; nădăjduia să—l găsească acolo pe Smain, dar pe urmă? în timpul drumului, totul i se înfăţişa mai limpede şi mai frumos. Credea sincer în proroc şi inima îi dădea ghes spre el, cu atât mai mult că proveneau amândoi din acelaşi trib. Dar pe lângă toate acestea, ca orice arab, era lacom şi ambiţios. Visase că—l vor umple de aur şi—l vor face cel puţin emir; visase campanii de război împotriva „turcilor", oraşe cucerite şi prăzi. Dar iată că acum, după cele auzite de la Tadhil, începea să se teamă că toate faptele lui vor pieri în tăvălugul întâmplărilor mai importante, aşa cum piere o picătură de apă în mare. „Se prea poate, se gândi cu amărăciune, ca nimeni să nu ţină seama de ce—am făcut, iar Smain să nu se bucure că i—am adus

[54] *Gianem* — expresie mângâietoare, mieluşea, sufleţel (n. ed. pol.).

copiii". Şi i se strânse inima. A doua zi, avea să—i împrăştie sau să—i confirme temerile, aşa că o aştepta cu nerăbdare.

Soarele răsări la şase dimineaţa şi în curte începu vânzoleala dervişilor. în curând, apăru Tadhil şi le porunci să se pregătească de drum. Cu acest prilej, îi anunţă că până la locul de trecere a râului vor merge pe jos pe lângă calul lui. Spre marea bucurie a lui Staś, Dinah o aduse pe Nel de la etaj, apoi porniră pe dig de—a lungul întregului oraş, până la locul unde se aflau bărcile. Tadhil mergea înainte călare. Sta o ducea de mână pe Nel, iar după el veneau Idrys, Gebhr şi Chamis cu bătrâna Dinah şi cu Saba, urmaţi de cei treizeci de soldaţi ai emirului. Restul caravanei rămase la Khartoum.

Privind în jurul lui, Staś nu putea pricepe cum de căzuse un oraş atât de puternic întărit, care se află în furca alcătuită de Nilul Alb şi Nilul Albastru, aşadar era înconjurat din trei părţi de apă, şi avea acces numai dinspre sud. Abia mai târziu avea să afle de la robii creştini că râul secase atunci şi descoperise bancurile mari de nisip ce înlesniseră accesul spre întăritură. Garnizoana, pierzând nădejdea unui ajutor din afară şi slăbită de foame, nu putuse să respingă asaltul gloanţelor înverşunate şi oraşul fusese cucerit, după care urmase măcelul locuitorilor. Deşi trecuse o lună de la asalt, urmele luptei se vedeau pretutindeni de—a lungul valului de apărare; înăuntru se înălţau ruinele caselor dărâmate, care întâmpinaseră primul avânt al cuceritorilor, iar şanţul exterior era plin de morţi pe care nimeni nu se gândea să—i îngroape. înainte de a ajunge la locul de trecere a râului, Staś numără peste patru sute de cadavre. Nu infectau aerul, pentru că soarele sudanez le uscase ca pe nişte mumii; toate aveau culoarea pergamentului cenuşiu, astfel că trupurile europenilor nu se mai deosebeau de cele ale egiptenilor şi ale negrilor. Printre morţi mişunau şopârle mici, cenuşii, care la vederea convoiului se ascundeau repede pe sub aceste oseminte omeneşti, adesea prin guri sau printre coastele uscate.

Staś o conduse pe Nel în aşa fel încât să nu se vadă această privelişte înspăimântătoare, şi—i spuse să se uite în cealaltă parte, spre oraş. Dar şi spre oraş se petreceau lucruri care—i umpleau ochii şi sufletul fetiţei de groază. „Copiii englezi", luaţi în robie, şi Saba, pe care Chamis îl ducea în lesă, atrăgeau gloatele care, pe măsură ce cortegiul înainta spre locul de trecere, creşteau mereu. De la o vreme, îmbulzeala era atât de mare, că trebuiră să se oprească. Strigătele ameninţătoare răsunau din toate părţile. Chipuri înfiorătoare, tatuate, se aplecau spre Staś şi spre Nel. La vederea lor, unii dintre sălbatici izbucneau în râs, bătându—şi şoldurile cu palmele de bucurie, mulţi îi împroşcau cu vorbe de ocară, în timp ce câţiva, rânjindu—şi dinţii albi şi rotindu—şi ochii, începură în cele din urmă să—i amenințe cu cuţitele. Nel, mai mult moartă decât vie, se lipea speriată de Staś, iar el o acoperea cum putea, convins că le—a bătut ceasul de pe urmă. Spre norocul lor, presiunea gloatei dezlănţuite îl scoase din sărite pe Tadhil. Cincisprezece soldaţi înconjurară copiii la porunca lui, iar ceilalţi începură să biciuiască mulţimea care urla. Cei din faţă se împrăştiară, înmulţind rândurile din spatele convoiului, care—i conduseră răcnind sălbatic până la ambarcaţiuni.

Copiii răsuflară uşuraţi în timpul trecerii râului. Staś o linişti pe Nel că atunci când dervişii se vor obişnui cu vederea lor, vor înceta să—i amenințe şi o asigură că Smain va avea grijă de amândoi, mai ales de ea, şi—i va apăra, fiindcă dacă li s—ar întâmpla vreun rău, n—ar mai avea pe cine să dea în schimbul copiilor lui. Era foarte adevărat, dar fetiţa era atât de înfricoşată de atacurile dinainte, încât îi apucă mâna lui Staś şi nu mai vru să—i dea drumul, repetând întruna, de parcă avea fierbinţeală:
„Mi—e frică! Mi—e frică!". îşi dorea şi el din tot sufletul să ajungă cât mai repede în mâinile lui Smain, care—i cunoştea mai demult şi le arătase multă prietenie la Port Said sau cel puţin se prefăcuse. în orice caz, nu era atât de sălbatic ca ceilalţi *dangali* sudanezi, şi robia în casa lui putea să fie mai suportabilă.

Mai trebuia, însă, să—l găsească la Omdurman. Tocmai despre asta discuta Idrys cu Nur—el—Tadhil, fiindcă îşi amintise totuşi în sfârşit că, înainte cu un an, aflându—se din ordinul califului Abdullahi departe de Khartoum, la Kordofan, auzise de un oarecare Smain, ce—i învăţa pe dervişi să tragă cu tunurile cucerite de la egipteni şi care ajunsese după aceea un mare vânzător de sclavi. Nur îi sugeră lui Idrys următorul mod de a—l găsi pe emir:
—Când ai să auzi după—amiază sunetul *umbaiei*[55], să te afli împreună cu copiii la locul de rugăciune,

[55] *Umbaia* — un fel de trâmbiță din colț de elefant (n. ed. pol.).

unde profetul se duce în fiecare zi ca să le dea pildă închinătorilor lui prin propria—i cucernicie şi să—i întărească în credinţă. Acolo, în afară de persoana sfântă a lui Mahdi, ai să vezi pe toţi cei „aleşi" şi, de asemenea, pe cei trei califi, pe paşă şi pe emiri; printre emiri ai să—l găseşti şi pe Smain.
—Dar ce să fac şi unde să mă duc până la rugăciunea de la amiază?
—Ai să rămâi cu soldaţii mei.
—Cum, Nur—el—Tadhil, ne părăseşti şi tu?
—Eu mă duc să primesc ordine de la califul Abdullahi.
—E cel mai mare dintre califi? Vin de departe şi cu toate că mi—au trecut pe la ureche numele conducătorilor, numai tu poţi să—mi spui mai multe despre ei.
—Abdullahi, comandantul meu, e sabia lui Mahdi.
—Fie ca Alah să—l facă fiul izbânzii.

Un timp, bărcile plutiră în tăcere. Se auzeau numai scârţâitul vâslelor frecate de marginea bărcii şi rareori plescăitul apei izbite de coada vreunui crocodil. Multe din aceste târâtoare înfiorătoare veneau dinspre sud până la Khartoum, unde găseau hrană din belşug, fiindcă râul era plin nu numai de trupurile oamenilor ucişi după cucerirea oraşului, dar şi de cei ce fuseseră răpuşi de bolile care bântuiau printre mahdişti, mai ales printre robii lor. Poruncile califilor interziceau într—adevăr „stricarea apei", dar nu le respecta nimeni, şi cadavrele pe care nu izbuteau să le sfâşie crocodilii pluteau pe apă cu faţa în jos până la a şasea cataractă şi chiar mai departe, până în Berberia.

Dar Idrys se gândea acum la altceva, aşa că după o clipă, spuse:
—Astăzi dimineaţă n—am căpătat nimic de mâncare. O să rezistăm oare fără să îmbucăm nimic până la ceasul rugăciunii? Şi pe urmă, cine se va îngriji de noi?
—Tu nu eşti sclav, îi răspunse Tadhil, şi poţi să te duci în piaţă, unde negustorii îşi vând mărfurile. Acolo vei găsi carne uscată şi câteodată *dochnu*[56], dar cu bani foarte mulţi, ţi—am spus că la Omdurman e foamete.

—Şi în acest timp, răufăcătorii o să—mi fure sau o să—mi omoare copiii.
—O să—i apere soldaţii, iar dacă—i dai bani vreunuia din ei, se duce să cumpere provizii.

Acest sfat nu fu pe placul lui Idrys, care prefera de o sută de ori să primească bani, decât să—i dea indiferent cui, dar nu mai apucă să răspundă, deoarece luntrele ajunseră la mal.

Omdurman li se arătă copiilor altfel decât Khartoum. Acolo erau case cu etaj, era *mudiria,* adică palatul guvernatorului, în care pierise ca un erou Gordon, erau o biserică, un spital, clădirile misiunilor, arsenalul, cazărmi mari pentru soldaţi şi o mulţime de grădini mari şi mai mici năpădite de vegetaţia subtropicală. Omdurman, în schimb, seamănă mai degrabă cu o uriaşă tabără de sălbatici. Fortul care se înălţa în partea de nord a aşezării fusese distrus din porunca lui Gordon. De altfel, cât cuprindeai cu ochii, oraşul se compunea din colibe încherbate din paie de *dochnu,* despărţite între ele şi de uliţă cu gărduleţe scunde şi ghimpoase. Din loc în loc, se vedeau şi corturi, cucerite pesemne de la egipteni. în alte părţi, câteva rogojini de palmier sub o bucată de pânză murdară, întinsă pe beţe de bambus, alcătuiau toată locuinţa. Populaţia se adăpostea sub acoperişuri doar pe vreme de ploaie sau de căldură neobişnuită, restul timpului petrecându—l afară, unde aprindea focul, pregătea mâncarea; trăia şi murea în curte. De aceea, pe uliţe îmbulzeala era atât de mare, că pe alocuri detaşamentul răzbătea cu destulă greutate prin mulţime. Omdurman fusese cândva un cătun nenorocit, acum însă, împreună cu sclavii, se adunaseră aici peste două sute de mii de oameni. Până şi Mahdi şi califii lui erau neliniştiţi din cauza acestei adunături, de boli şi de foame. Prin urmare, trimiteau mereu pâlcuri de armată spre nord, ca să cucerească ţinuturile şi oraşele care continuau să se supună guvernului egiptean.

La vederea copiilor albi, răsunau şi aici vorbele de ocară, dar gloata nu—i mai ameninţa cu moartea. Poate nu cuteza s—o facă dată fiind prezenţa lui Mahdi, sau poate se obişnuise cu vederea prizonierilor, pe care—i adunaseră la Omdurman pe toţi, imediat după căderea Khartoumului. Staś şi Nel văzură totuşi iadul pe pământ. Văzură europeni şi egipteni bătuţi până la sânge cu gârbacele, flămânzi, însetaţi, încovoiaţi sub poverile pe care li se poruncea să le poarte, sub găleţile de apă. Văzură femei şi copii de europeni, crescuţi cândva în îndestulare, cerşind acum un pumn de *durra* sau

[56] *Dochnu* — mei (lb. ar.).

o fărâmă de carne uscată, acoperiţi cu zdrenţe, slăbiţi, asemenea unor stafii, cu feţele înnegrite de suferinţă şi cu privirea rătăcită, în care se statorniciseră groaza şi disperarea. Văzură cum gloata izbucnea în hohote de râs la apariţia lor, cum îi îmbrâncea și—i bătea. Pe toate uliţele şi ulcioarele se înfăţişau privelişti, de la care ochii se întorceau cu spaimă şi scârbă. La Omdurman, bântuiau peste tot dizenteria şi tifosul, întrecute doar de variolă. Bolnavii, acoperiţi de buboaie, zăceau la intrarea colibelor, infestând aerul. Prizonierii cărau trupurile învelite în pânză ale morţilor, ca să le îngroape în nisipul din afara oraşului, unde hienele se îngrijeau de adevărata lor înmormântare. Deasupra oraşului, se ridica un stol uriaş de vulturi pleşuvi, ale căror aripi îşi trimiteau pe nisipul luminat umbrele îndoliate. Văzând toate acestea, Staś se gândi că pentru el şi pentru Nel, bine ar fi să moară cât mai repede.

Totuşi, în acest ocean de mizerie şi răutate omenească, înflorea uneori mila, aidoma unei flori palide într—o mlaştină lâncedă. La Omdurman se aflau câţiva greci şi copţi, pe care Mahdi îi cruţase, fiindcă avea nevoie de ei. Aceştia nu numai că umblau liberi, dar se ; mai ocupau şi cu tot felul de alte treburi, iar unii dintre ei, mai ales aceia care se prefăceau că—şi schimbaseră credinţa, erau chiar funcţionari ai profetului, ceea ce le asigura o situaţie privilegiată printre dervişii sălbatici. Unul dintre aceşti greci opri convoiul şi începu să—i întrebe pe copii cum de ajunseseră până aici. Aflând cu uimire că abia veniseră şi fuseseră răpiţi tocmai de la Faiyum, le făgădui să—i amintească lui Mahdi şi să se intereseze de ei în viitor. Deocamdată se mulţumi să clatine din cap cu milă, uitându—se la Nel, şi le dădu la amândoi câte un pumn de smochine sălbatice, uscate, şi câte un taler[57] de argint cu chipul Măriei Tereza. După care le spuse soldaţilor să nu îndrăznească a—i face vreun rău fetiţei şi plecă repetând în limba engleză: *„Poor little bird”*[58].

[57] Monedă austriacă de argint.
[58] Biata păsărică! (lb. engl.).

CAPITOL XVII

Pe uliţe întortocheate, ajunseră în cele din urmă la piaţa care se găsea în centrul oraşului. Pe drum văzură o mulţime de oameni fără o mână sau fără un picior. Erau răufăcători ce tăinuiseră prăzi, sau pur şi simplu tâlhari. Pedepsele aplicate de califi şi emiri pentru neascultare sau încălcarea legilor promulgate de proroc erau înfricoşătoare şi chiar pentru vini mai mici, ca de exemplu fumatul tutunului, se bătea cu gârbaciul până la sânge şi până la pierderea cunoştinţei. Dar nici califii nu respectau legile decât în aparenţă, fiindcă acasă îşi îngăduiau orice, astfel că pedepsele năpăstuiau numai pe oamenii săraci, cărora li se lua dintr—o dată tot ce aveau.

Pe urmă, nu le mai rămânea altceva de făcut decât să cerşească, or, cum la Omdurman lipseau alimentele, mureau de foame.

De aceea, în jurul tarabelor cu de—ale gurii dădeau târcoale o groază de cerşetori. Cu toate acestea, primul lucru care atrase atenţia copiilor fu un cap de om în vârful unei tulpini înalte de bambus, îngropate în mijlocul pieţei. Faţa acestui cap era uscată şi aproape neagră, dar părul de pe tigvă şi din barbă era alb ca laptele. Unul dintre soldaţi îl lămuri pe Idrys că e capul lui Gordon. Când auzi, Staś fu cuprins de o jale adâncă, de revoltă şi de dorinţa de răzbunare, dar în acelaşi timp, spaima îi îngheţa sângele în vine. Deci aşa sfârşise acel erou, cavaler neînfricat şi fără prihană, un om drept şi bun, iubit până şi în Sudan. Iar englezii nu—i veniseră în ajutor la timp, apoi se retrăseseră, lăsându—i osemintele fără o înmormântare creştinească, spre defăimare! Staś îşi pierdu încrederea în englezi. Până acum, socotise că Anglia este gata să poarte război cu întreaga lume pentru cea mai mică nedreptate suferită de unul dintre cetăţenii ei. în fundul sufletului, nutrise speranţa că, după eşecul urmăririi, vajnicele detaşamente engleze vor porni în apărarea fiicei lui Rawlison fie şi până la Khartoum şi mai departe. Acum se convingea că oraşul Khartoum şi întreaga ţară se aflau în mâna lui Mahdi, iar guvernul egiptean şi Anglia se gândeau mai degrabă cum să apere Egiptul de viitoarele năvăliri, decât la salvarea prizonierilor europeni din robie.

Înţelese că el şi Nel căzuseră într—o prăpastie fără ieşire, şi aceste gânduri, care se adăugau la grozăviile văzute pe străzile Omdurmanului, îl copleşiră cu totul. Energia—i obişnuită lăsă locul pentru o clipă abandonării în seama sorţii şi a temerilor pentru viitor. Prin urmare, începu aproape fără să—şi dea seama să se uite prin piaţă şi pe tarabele la care Idrys se târguia pentru hrană. Precupeţele, cele mai multe femei din Sudan şi negrese, vindeau *giube,* adică halate de pânză albe, împodobite cu , petice de culori diferite, gumă de salcâm, beţe găurite, mărgele de sticlă, pucioasă şi tot felul de rogojini. Tarabele cu alimente erau destul de puţine şi în jurul lor era mare îmbulzeală. Mahdiştii cumpărau la preţuri de speculă mai ales fâşii de carne uscată de vite domestice, dar şi de bivol, de antilopă şi de girafă. Curmalele, smochinele, maniocul şi *durra* lipseau cu desăvârşire. Doar unde şi unde se vindeau apă cu miere de albine sălbatice şi grăunţe de *dochnu* muiate în fiertură de fructe de tamarind. Idrys era disperat, deoarece se arăta că, din cauza preţurilor mari, avea să cheltuiască în curând toţi banii pe care—i primise de la Fatma lui Smain, iar după aceea nu—i mai rămânea decât să cerşească. Acum, toată nădejdea lui era Smain şi, lucru de mirare, Staś conta şi el tot pe ajutorul acestuia.

Nur—el—Tadhil se întoarse după o oră de la califul Abdullahi. Se vede că păţise ceva acolo, deoarece nu se afla într—o dispoziţie prea bună. De aceea, când Idrys îl întrebă dacă a aflat ceva de Smain, îi răspunse răstit:

—Prostănacule, tu crezi că marele calif şi eu nu mai avem altceva de făcut, decât să ţi—l căutăm pe Smain?

—Atunci ce vrei să faci cu mine?

—Fă ce te taie capul. Ai înnoptat în casa mea şi ţi—am dat câteva sfaturi bune, dar acum nu mai vreau să mai ştiu de tine.

—Foarte bine, dar unde—o să dorm la noapte?

—Mi—e totuna.

Şi spunând acestea, îşi luă soldaţii şi plecă. Idrys îi smulse cu greu făgăduiala că—i va trimite în piaţă cămilele şi restul caravanei împreună cu arabii ce i se alăturaseră între Assuan şi Wadi—Halfa. Sosiră cu toţii abia pe la amiază, după care se arătă că nici unul dintre ei habar n—avea ce se cuvine să facă. Cei doi beduini începură să se certe cu Idrys şi Gebhr, reproşându—le că le—au promis cu totul

altă primire şi că i—au păcălit. După discuţii şi consfătuiri îndelungi, hotărâră în sfârşit să—şi încherbeze la marginea oraşului adăposturi din crengi şi paie de *dochnu,* ca să aibă unde dormi noaptea, iar restul să—l lase în seama providenţei şi să aştepte.

După ce ridicară colibele, lucru care nu le ia prea multă vreme sudanezilor, plecară cu toţii, afară de Chamis, căci el trebuia să pregătească cina, la locul de rugăciune. Nimeriră uşor, fiindcă se îndreptau într—acolo mulţimi din tot Omdurmanul. Medeanul era destul de mare, înconjurat cu un gard de arbuşti spinoşi, întrerupt pe alocuri de un zid de argilă, început nu demult. La mijloc se înălţa un fel de estradă de lemn. Prorocul urca pe ea atunci când voia să propovăduiască mulţimii, înaintea estradei erau aşternute piei de oaie pentru Mahdi, pentru califi şi pentru şeicii mai însemnaţi. Pe de lături erau înfipte steagurile emirilor, care fluturau în vânt, făcând ape—ape în diferite culori, asemenea unor flori uriaşe. Medeanul era împresurat în cele patru părţi de şirurile dese ale dervişilor. înjur se înălţa o pădure de suliţi cu care erau înarmaţi aproape toţi luptătorii. Pentru Idrys, Gebhr şi ceilalţi oameni din caravană fu un adevărat noroc că, fiind consideraţi drept alaiul unui emir, putură să răzbată până în primele rânduri ale mulţimii. Sosirea lui Mahdi fu vestită mai întâi de sunetele solemne şi frumoase de *umbaia,* dar când se ivi pe medean, răsunară asurzitor ţiuitul fluierelor, bubuitul tobelor, toaca betelor de bambus lovite cu pietre şi fluierăturile cu ajutorul dinţilor de elefant, toate acestea făcând împreună o larmă de iad. Gloatele fură cuprinse de o înflăcărare de nedescris. Unii se aruncară în genunchi, alţii zbierau cât îi ţineau gura: „O, trimisul lui Dumnezeu! o, victoriosule, o, milostivule, o, preabunule!" Strigătele continuară până când Mahdi urcă în „amvon". Atunci se aşternu o linişte adâncă, iar el îşi înălţă braţele, îşi astupă urechile cu degetele mari şi o vreme se rugă.

Copiii nu se aflau prea departe şi puteau să—l vadă bine. Era un om de vârstă mijlocie şi aproape negru. Staś, care avea privirea neobişnuit de ageră, observă că faţa—i era tatuată. La o ureche purta un inel mare de fildeş. Era îmbrăcat într—o giubea albă, cu o tichie tot albă pe cap, şi mergea desculţ, întrucât atunci când urcase pe podium, îşi lăsase cizmele roşii lângă pieile de oaie, pe care avea să se roage mai târziu. în veşmintele lui nu era nimic de prisos. Doar la răstimpuri vântul aducea dinspre el un miros puternic de santal[59], pe care credincioşii îl inspirau cu lăcomie, rostogolindu—şi ochii de plăcere. Staś şi—l închipuise cu totul altfel pe groaznicul proroc, pe jefuitorul şi ucigaşul atâtor mii de oameni, şi privind acum la această faţă grasă cu ochii blajini şi cu zâmbetul lipit parcă pe buze, nu putea să—şi revină din uimire.

Credea că un astfel de om trebuia să poarte pe umeri un cap de hienă sau de crocodil şi când colo, vedea înainte—i un dovleac bucălat care semăna cu desenele înfăţişând o lună plină.

Prorocul începu să vorbească. Glasul lui profund şi răsunător se auzea foarte bine pe tot medeanul, aşa că fiecare cuvânt ajungea la urechilor credincioşilor; La început, vorbi de pedepsele pe care Dumnezeu le trimitea asupra celor ce nu ascultă poruncile lui Mahdi, se îmbată cu *merisa*[60], fură, îşi cruţă potrivnicii în luptă şi fumează. Din cauza acestor nelegiuiri, Alah trimite asupra păcătoşilor foamea şi boala care schimbă faţa într—un fagure de miere[61]. Viaţa pe pământ este ca un burduf de apă găurit. Bogăţia şi plăcerile le suge nisipul ce acoperă morţii. Doar credinţa e aidoma vacii care dă numai lapte dulce. Raiul se deschide doar învingătorilor. Cine înfrânge pe vrăjmaşi, dobândeşte mântuirea. Cine moare pentru credinţă, înviază întru veşnicie. Fericiţi, de o sută de ori fericiţi sunt aceia care au murit!...

—Vrem să murim pentru credinţă! răspunse mulţimea într—un strigăt uriaş.

Şi o clipă se iscă iarăşi hărmălaia de iad. Se auziră glasurile *umbaielor* şi duruitul tobelor. Luptătorii îşi loveau săbiile de săbii şi suliţele de suliţe. Înflăcărarea războinică se lăţea ca vâlvătaia. Unii strigau: „Credinţa învinge!" alţii: „Prin moarte în rai!" Staś înţelegea acum de ce armata egipteană nu putea sta împotriva acestor pâlcuri sălbatice.

Când se mai linişti cât de cât, prorocul luă iarăşi cuvântul. Povesti despre vedeniile pe care le avea şi despre menirea—i hotărâtă de Dumnezeu. Alah îi poruncise să purifice credinţa şi s—o răspândească în lumea largă. Cine nu—l va recunoaşte drept Mahdi, mântuitorul, acela va fi supus pierzaniei.

---

[59] Arbore subtropical cu lemnul mirositor, din care se extrage un ulei foarte parfumat.
[60] *Merisa* — băutură din curmale macerate în apă sau lapte (lb. ar.).
[61] Variolă.

Sfârşitul lumii este aproape, dar până atunci datoria credincioşilor este să cucerească Egiptul, Mecca şi toate ţările de peste mare unde trăiesc păgânii. Aceasta este voia Domnului şi nimic n—o poate schimba. Va mai curge mult sânge, mulţi luptători nu se vor mai întoarce la femei şi la copii, în corturile lor, dar nici o limbă omenească nu poate exprima fericirea celor ce vor pieri.

După care îşi întinse mâinile spre cei adunaţi şi sfârşi astfel:

—Aşadar, eu, mântuitorul şi sluga lui Dumnezeu, binecuvântez războiul sfânt şi pe voi, luptătorii. Binecuvântez truda voastră, rănile şi moartea, binecuvântez victoria şi plâng cu voi ca un părinte care v—a îndrăgit...

Şi izbucni în plâns. Când coborî de pe podium, îl însoţiră urlete şi larmă. Plângeau cu toţii. Jos, doi califi, Abdullahi şi Ali—uled—Helu, îl luară de subsuori şi—l conduseră la pieile de oaie, pe care îngenunche. În acest scurt răstimp, Idrys îl întrebă surescitat pe Staś dacă Smain nu se află printre emiri.

—Nu! răspunse băiatul, care căuta în zadar cu privirile o faţă cunoscută. Poate că a murit la asediul Khartoumului.

Rugăciunile se prelungiră multă vreme. în timpul lor, Mahdi dădea din mâini şi din picioare, ca o paiaţă, sau îşi înălţa ochii repede în extaz: „Iată—l! Iată—l!" aşa că soarele începuse să coboare spre apus când se ridică şi se îndreptă spre casă. Copiii avură prilejul să se convingă cu câtă cinste îşi înconjurau dervişii prorocul, deoarece grupuri mari de oameni porniră pe urmele lui, scurmând pământul în locurile călcate de tălpile lui. Uneori se ajungea la certuri şi la încăierări, deoarece credeau cu toţii că pământul sfinţit întreţine sănătatea înzdrăvenind pe cei bolnavi.

Locul de rugăciune se golea treptat. Idrys nu mai ştia ce să facă şi voia să se întoarcă pentru noapte împreună cu copiii şi ceilalţi la colibe şi la Chamis, când pe neaşteptate apăru înaintea lor acelaşi grec care le dăduse de dimineaţă lui Staś şi lui Nel câte un taler şi câte un pumn de smochine.

—Am vorbit cu Mahdi despre voi, le spuse în arabă, şi prorocul vrea să vă vadă.

—Îi mulţumim lui Alah şi ţie, stăpâne, exclamă Idrys. O să—l găsim şi pe Smain alături de Mahdi?

—Smain este la Fashoda, răspunse grecul. După care i se adresă în engleză lui Staś:

—E posibil ca prorocul să vă ia în grija lui, în orice caz eu l—am îndemnat s—o facă. I—am spus că în acest fel slava milostivirii lui se va răspândi pretutindeni printre popoarele albilor. Aici se petrec lucruri îngrozitoare şi fără ocrotirea lui aţi muri neîndoielnic de foame, de lipsuri şi boli sau de mâna vreunui nebun. Trebuie, însă, să—l câştigaţi de partea voastră, iar asta depinde de tine.

—Ce trebuie să fac, domnule?

—Mai întâi, când vei ajunge la el, să—i cazi în genunchi şi dacă—ţi va întinde mâna, să i—o săruţi cu umilinţă şi să—l conjuri să vă ia pe amândoi sub aripa lui.

Aici grecul se opri şi întrebă:

—Dintre oamenii ăştia înţelege vreunul englezeşte?

—Nu. Chamis a rămas la colibe, Idrys şi Gebhr pricep câteva cuvinte izolate, iar ceilalţi nici măcar atât.

—Asta—i bine. Ascultă deci mai departe, fiindcă trebuie să prevedem totul. Mahdi te va întreba probabil dacă eşti gata să primeşti credinţa lui. Să—i răspunzi îndată că da şi că de când l—ai văzut prima dată, s—a coborât asupra ta lumina necunoscută a harului divin. Ţine minte: „Lumina necunoscută a harului divin!"... Se va simţi măgulit şi poate că te va primi printre *mulazemi,* adică printre slujitorii lui personali. Veţi avea astfel şi tot felul de înlesniri care te vor apăra de boli... Dacă nu te vei purta aşa, vei pune în primejdie viaţa acestei sărmane făpturi, pe a ta şi chiar pe a mea, care vă vreau binele, înţelegi?

Staś strânse din dinţi şi nu răspunse nimic, doar chipul i se aspri şi ochii luciră mohorât, ceea ce văzând, grecul îşi urmă vorba:

—Băiatul meu, ştiu că nu—i lucru prea plăcut, dar altă soluţie nu există. Cei care au scăpat cu viaţă după măcelul de la Khartoum au primit cu toţii învăţătura lui Mahdi. Numai câţiva misionari catolici şi câteva călugăriţe nu s—au învoit, dar asta—i altceva. *Coranul* interzice uciderea slujitorilor bisericii, aşa că deşi destinul lor este îngrozitor, cel puţin deocamdată nu—i mai ameninţă moartea. Oamenii obişnuiţi, însă, n—au avut de ales. îţi repet, au trecut cu toţii la mahomedanism: nemţii, italienii, copţii, englezii, grecii... eu însumi...

Şi aici, cu toate că Staś îi asigurase că ceilalţi nu ştiau englezeşte, coborî totuşi glasul:

—Nu mai trebuie să—ţi spun că asta nu înseamnă lepădare de credinţă, trădare sau renegarea ei. în sufletul lui, fiecare a rămas cel care a fost, şi Dumnezeu vede... în faţa forţei, trebuie să te încovoi, fie şi numai de ochii lumii... Omul este dator să—şi apere viaţa şi ar fi o nebunie, ba chiar un mare păcat, să şi—o rişte fără rost. Şi asta pentru nişte aparenţe, pentru câteva cuvinte, de care te poţi lepăda în gând? Tu să nu uiţi că în mâinile tale se află nu numai viaţa ta, ci şi a micii tale tovarăşe, de care nu—ţi este îngăduit să dispui. Fireşte!... Pot să—ţi garantez că dacă Dumnezeu te va scăpa vreodată de aici, nu vei avea nimic să—ţi reproşezi, nici tu şi nici altcineva, ca şi noi.

Vorbind în acest fel, poate că grecul îşi înşela propria conştiinţă, dar îl înşela şi tăcerea lui Staś, pe care o luă drept frică. Aşadar, se hotărî să—i dea puţin curaj.

—Iată casele lui Mahdi, îi spuse. Preferă să trăiască în aceste barăci de lemn la Omdurman decât la Khartoum, deşi acolo ar putea ocupa palatul lui Gordon. Hai, cutează! Nu—ţi pierde capul! Să răspunzi hotărât la întrebări. Şi să nu crezi că Mahdi va rage imediat la tine ca un leu. Nu! El zâmbeşte întotdeauna, chiar atunci când nu se gândeşte la nimic bun.

Şi spunând acestea, începu să strige la mulţimea care se înghesuia înaintea casei să facă loc „oaspeţilor" proroculuí.

CAPITOL XVIII

Când intrară în încăpere, Mahdi stătea întins pe un pat moale, înconjurat de soţiile sale, dintre care două îi făceau vânt cu pene mari de struţ, iar alte două îl scărpinau uşor în talpă. Afară de soţii, mai erau de faţă numai califii Abdullahi şi Sheryf, deoarece al treilea, Ali—uled—Helu, trimitea în acest timp soldaţii spre miazănoapte, la Berberia şi Abu—Hammed, care fuseseră cucerite de dervişi mai înainte. La vederea celor care intrau, prorocul îşi îndepărtă soţiile şi se ridică în capul oaselor. Idrys, Gebhr şi cei doi beduini se prăpăstuiră cu faţa la pământ, apoi îngenunchează cu braţele încrucişate la piept. Grecul îi făcu semn lui Staś să facă la fel, dar băiatul, prefăcându—se că nu—l vede, se înclină numai şi rămase în picioare. Faţa—i pălise, dar ochii îi străluceau şi din toată atitudinea lui, capul înălţat cu mândrie şi buzele strânse, se vedea uşor că ceva precumpănea în el, că nesiguranţa şi teama trecuseră şi luase o hotărâre neclintită, de la care n—avea să—l mai abată nimic. Pesemne că grecul înţelese şi el acest lucru, fiindcă o neliniște adâncă i se întipări pe faţă. Mahdi aruncă spre copii o privire fugară, zâmbetul obişnuit îi lumina faţa grasă, apoi se adresă mai întâi lui Idrys şi Gebhr:

—Veniţi de departe, dinspre miazănoapte? Idrys lovi covorul cu fruntea.

—Aşa—i, o, Mahdi! Suntem din tribul *dangalilor* şi ne—am părăsit casele de la Faiyum, ca să îngenunchem la picioarele binecuvântate.

—V—am văzut în pustiu. E un drum înfricoşător, dar am trimis un înger care v—a păzit şi v—a ferit de moartea de mâna necredincioşilor. Voi nu l—aţi văzut, dar el a vegheat asupra voastră.

—Îţi mulţumim, mântuitorule.

—Şi i—aţi adus lui Smain aceşti copii, ca să—i schimbe cu ai lui, pe care „turcii" i—au oprit împreună cu Fatma la Port Said.

—Am vrut să te slujim pe tine.

—Cine mă slujeşte pe mine, slujeşte pentru propria izbăvire, aşa că v—aţi deschis drumul spre rai. Fatma este ruda mea... Vă asigur însă că, după ce voi cuceri întregul
Egipt, ruda mea şi copiii ei îşi vor recăpăta şi aşa libertatea.

—Atunci fă ce vrei cu aceşti copii, blagoslovitule!... Mahdi îşi închise pleoapele, apoi le deschise, zâmbi cu bunătate şi—i făcu semn lui Staś:

—Apropie—te, flăcăule.

Staś înainta câţiva paşi cu energia unui soldat, se înclină a doua oară, apoi se încorda ca o strună şi, uitându—se drept în ochii lui Mahdi, aşteptă:

—Vă bucuraţi că aţi venit la mine? îl întrebă prorocul.

—Nu, prorocule. Am fost răpiţi de lângă părinţii noştri împotriva voinţei noastre.

Acest răspuns simplu făcu oarecare impresie atât asupra prorocului obişnuit cu măgulirile, cât şi asupra celor de faţă. Califul Abdullahi îşi încruntă sprâncenele. Grecul îşi muşcă mustaţa şi începu să—şi frângă mâinile, dar Mahdi continua să zâmbească.

—Bine, rosti, vă aflaţi aici la izvorul adevărului. Vrei să bei din acest izvor?

Urmat) clipă de tăcere, dar Mahdi, socotind că băiatul nu înţelesese întrebarea, repetă mai clar:

—Vrei să primeşti învăţătura mea?

Cu mâna pe care o ţinea la piept, Staś îşi făcu semnul crucii pe furiş, de parcă voia să sară în valuri de pe un vapor ce se scufunda.

—Prorocule, răspunse, nu ştiu care—i învăţătura ta, aşadar dacă aş primi—o, aş face—o numai de frică, asemenea unui om laş şi unui om josnic. Oare tu vrei ca numai laşii şi oamenii josnici să—ţi primească învăţătura?

Şi vorbind astfel, îl privea mereu în ochi pe Mahdi. Se aşternu o liniște atât de adâncă, încât se auzea bâzâitul muştelor. Mahdi se tulbură şi deocamdată nu găsi nici un răspuns. Zâmbetul îi dispăru de pe chipul pe care se răsfrânseseră descumpănirea şi iritarea. întinzând mâna, luă un vas plin cu apă cu miere şi începu să bea, dar numai pentru a câştiga timp şi a—şi ascunde tulburarea.

Iar destoinicul flăcău, urmaşul vrednic al apărătorilor creştinătăţii, sângele nealterat al învingătorilor de la Hotin şi Viena, stătea cu capul sus, aşteptând sentinţa. Pe obrajii slăbiţi de vântul pustiului, îi înfloreau bujori aprinşi, ochii îi străluceau, iar trupul i se înfiora de înflăcărare. „Iată, îşi spunea, cu toţii i—au primit învăţătura, dar eu nu mi—am lepădat credinţa şi sufletul". Şi teama de ceea ce putea să urmeze se ascunse în cutele inimii inundate în această clipă de bucurie şi mândrie.

În acest timp, Mahdi puse vasul la ioc şi—i întrebă:
—Deci respingi învăţătura mea?
—Sunt creştin, ca şi tatăl meu...
.....
—Cine îşi astupă urechile, ca să nu audă glasul lui Dumnezeu, rosti Mahdi rar cu glasul schimbat, este ca lemnul uscat, dar bun numai de foc.

La acestea, califul Abdullahi, cunoscut pentru asprimea şi cruzimile lui, îşi rânji dinţii albi ca un animal sălbatic şi spuse:
—Vorbele acestui băiat sunt obraznice, pedepseşte—l, stăpâne, sau îngăduie—mi să—l pedepsesc eu.

„Ce trebuia să se întâmple, s—a întâmplat!" se gândi Staś.

Dar Mahdi îşi dorise dintotdeauna ca faima milostivirii lui să se răspândească nu numai printre dervişi, ci în lumea întreagă, aşa că—şi spuse că o hotărâre prea aspră, îndeosebi pentru un copilandru, ar putea să—i ştirbească renumele.

O vreme, îşi prefiră boabele mătăniilor şi chibzui, după care vorbi astfel:
—Nu. Aceşti copii au fost răpiţi pentru Smain, deci trebuie să—i trimitem la el, deşi eu nu vreau să intru în nici un fel de tratative cu necredincioşii. Asta—i voinţa mea.
—Se va face după cum doreşti, răspunse califul. Dar Mahdi arătă spre Idrys, Gebhr şi beduini:
—Abdullahi, răsplăteşte—i pe aceşti oameni din partea mea, fiindcă au făcut o călătorie lungă şi primejdioasă, ca să—l slujească pe Dumnezeu şi pe mine.

Apoi făcu semn că audienţa s—a sfârşit şi—i porunci grecului să plece şi el. Acesta, când ajunseră iarăşi pe întuneric la locul de rugăciune, îl apucă de braţ pe Staś şi începu să—l zgâlţâie cu mânie şi disperare.
—Blestematule! ai pierdut această copilă nevinovată, îl certă, arătând spre Nel, te—ai pierdut şi pe tine şi poate că şi pe mine.
—N—am putut altfel, îi răspunse Staś.
—N—ai putut! Află că sunteţi pedepsiţi că faceţi o călătorie cu mult mai grea decât cea dinainte. Şi asta înseamnă moarte, pricepi? La Fashoda o să muriţi într—o săptămână de malarie. Mahdi ştie de ce vă trimite la Smain.
—Şi aici tot am fi murit.
—Nu—i adevărat! N—aţi fi murit trăind în îndestulare în casa lui Mahdi. Iar el era gata să vă ia sub aripa lui. Ştiu prea bine. N—am ce zice, m—ai răsplătit cum se cuvine că v—am luat apărarea. Acum faceţi ce vreţi! Abdullahi o să trimită săptămâna viitoare o caravană mare la Fashoda, iar până atunci faceţi ce poftiţi! Pe mine n—o să mă mai vedeţi!...

Şi cu aceste cuvinte plecă, dar se întoarse în curând. Era vorbăreţ, ca toţi grecii, şi simţea nevoia să se descarce. Voia să—şi verse fierea care se adunase în el împotriva lui Staś. Nu era crud şi n—avea suflet rău, voia totuşi ca băiatul să înţeleagă bine răspunderea grea care şi—o asumase neascultându—i sfaturile şi avertismentele.
—Cine ţi—ar fi interzis să rămâi creştin în sufletul tău? îl dojeni. Crezi că eu nu sunt la fel? Dar nu sunt prost. Tu, însă, ai preferat să te făleşti cu eroismul tău de paradă. Până acum, le—am făcut destule servicii prizonierilor albi, dar acum nu—i voi mai putea ajuta cu nimic, pentru că Mahdi s—a supărat şi pe mine. Vor pieri cu toţii. Şi tovarăşa ta de nenorocire la fel! Tu ai ucis—o! La Fashoda până şi europenii adulţi mor de friguri ca muştele, ce să mai vorbim de un copil. Iar dacă vi se va porunci să mergeţi pe jos alături de cai şi cămile, ea se va prăbuşi din prima zi. Şi numai tu eşti vinovat. Creştinul din tine n—are decât să se bucure!

Şi se depărta, iar ei porniră prin uliţele întunecoase spre colibe. Merseră multă vreme, deoarece oraşul se întindea pe o suprafaţă uriaşă. Nel, vlăguită de lipsuri, de foame, de teamă şi de impresiile acestei zile îngrozitoare, începu să rămână în urmă. Idrys şi Gebhr o îndemnară să meargă mai repede. Dar după o vreme, picioarele refuzară s—o mai asculte. Atunci Staś o luă şi o duse în braţe. Pe drum, vru să—i vorbească, să se dezvinovăţească înaintea ei că nu putuse proceda altfel, dar gândurile parcă—i amorţeau şi îi mureau în cap, aşa că repeta numai: „Nel! Nel! Nel!" şi o strângea la piept, nefiind în stare să—i spună mai mult. După câteva zeci de paşi, Nel adormi trudită în braţele lui, aşa că înainta fără o vorbă în tăcerea străzilor încremenite, întreruptă doar de discuţia lui Idrys şi Gebhr.

Inimile acestora erau pline de bucurie, situaţie favorabilă pentru Staś, fiindcă altminteri ar fi vrut

probabil să—l pedepsească iarăşi pentru răspunsurile—i îndrăzneţe la întrebările lui Mahdi. Erau totuşi prea tulburaţi de cele petrecute şi nu se mai puteau gândi la altceva.
—Mă simţeam bolnav, spuse Idrys, dar vederea proroculuim—a însănătoşit.
—El e ca palmierul în pustiu şi ca apa rece într—o zi dogoritoare, iar cuvintele lui sunt aidoma curmalelor coapte, răspunse Gebhr.
—Nur—el—Tadhil minţea când spunea că nu ne va îngădui să—l vedem. Ne—a îngăduit, ne—a binecuvântat şi i—a poruncit lui Abdullahi să ne răsplătească.
—Şi o va face cum se cuvine, deoarece voinţa lui Mahdi este sfântă.
—*Bismillach!* Aşa să fie, cum zici tu, interveni unul dintre beduini.

Iar Gebhr începu să viseze la turme întregi de cămile, de vite cornute, de cai şi la saci plini cu piaştri[62].

Din această visare, îl trezi Idrys; arătând spre Staś, care o ducea pe Nel adormită, îl întrebă:
—Ce—o să facem, însă, cu această viespe şi cu această muscă?
—Ei, Smain musai să ne răsplătească şi el pentru copii.
—De vreme ce prorocul zice că nu vrea să negocieze cu necredincioşii, Smain nu se va mai interesa de ei.
—În acest caz, îmi pare rău că n—au intrat pe mâna califului, care l—ar fi învăţat pe acest căţelandru ce înseamnă să latri împotriva adevărului şi a alesului lui Dumnezeu.
—Mahdi este milostiv, răspunse Idrys. Apoi cumpăni o clipă şi spuse:
—Totuşi, Smain, având copiii în puterea lui, va fi sigur că nici „turcii", nici englezii nu—i vor ucide feciorii şi soţia.
—Deci crezi că ne va răsplăti?
—Da. Caravana lui Abdullahi n—are decât să—i ducă la Fashoda. Vom scăpa şi noi de povară. Iar când Smain va reveni aici, o să—i amintim ce ne datorează.
—Aşadar, zici să rămânem la Omdurman?
—Pe Alah! Nu—ţi ajunge drumul de la Faiyum până la Khartoum? A venit timpul să ne odihnim şi noi.

Colibele erau aproape. Staś încetini totuşi pasul, fiindcă începură să—l lase şi pe el puterile. Oricât de uşoară era Nel, i se părea din ce în ce mai grea. Sudanezii, vrând să se culce mai repede, îi strigară să se grăbească, apoi începură să—l lovească în cap cu pumnii. Gebhr îl împunse chiar cu cuţitul în spate. Băiatul îndură toate acestea în tăcere, apărându—şi în primul rând mica surioară, şi abia când unul dintre beduini îl îmbrânci atât de tare, încât era cât pe ce să cadă, le spuse printre dinţii încleştaţi:
—Trebuie să ajungem vii la Fashoda. Aceste cuvinte îi potoliră pe arabi, fiindcă se temeau
să treacă peste porunca lui Mahdi. De altfel, fură nevoiţi să—l ajute pe Idrys, căruia i se făcu brusc atât de rău, încât trebui să se sprijine pe umărul lui Gebhr. Ameţeala îi trecu repede, dar sudanezul se sperie şi spuse:
—Pe Alah, nu—i a bună cu mine. Nu cumva m—am îmbolnăvit?

—L—ai văzut pe Mahdi, aşa că n—ai cum să te mai îmbolnăveşti, îl linişti Gebhr.

În sfârşit, ajunseră la colibe. Alergând cu ultimele puteri, Staś îi dădu fetiţa adormită lui Dinah care, deşi nu prea sănătoasă, îi aşternu micii sale stăpâne un culcuş destul de bun. După ce înfulecară câteva fâşii de carne uscată, sudanezii şi beduinii căzură ca nişte buşteni pe păturile groase. Lui Staś nu i se dădu nimic de mâncare, dar bătrâna Dinah îi puse în căuşul palmelor o mână de *durra* muiată, pe care o furase din porţia cămilelor. Dar băiatului nu—i ardea nici de somn, nici de foame. Povara care—i apăsa umerii era într—adevăr prea grea. Intuia că respingând mila lui Mahdi, pentru care ar fi trebuit să—şi renege credinţa şi sufletul, se purtase cum se cuvine, intuia că tatăl lui ar fi fost fericit şi mândru de fapta lui, dar în acelaşi timp, se gândea că o pierduse pe Nel, tovarăşa de nenorocire, surioara—i mică şi iubită, pentru care n—ar fi pregetat să—şi dea ultima picătură de sânge.

Aşa că după ce adormiră cu toţii, suspinele îi zguduiră pieptul şi, întins pe pătură, plânse îndelung ca un copil; la urma urmei, nici nu era altceva.

---

[62] Monedă turcească de argint care a circulat în mai multe regiuni, nu numai în Orient.

CAPITOL XIX

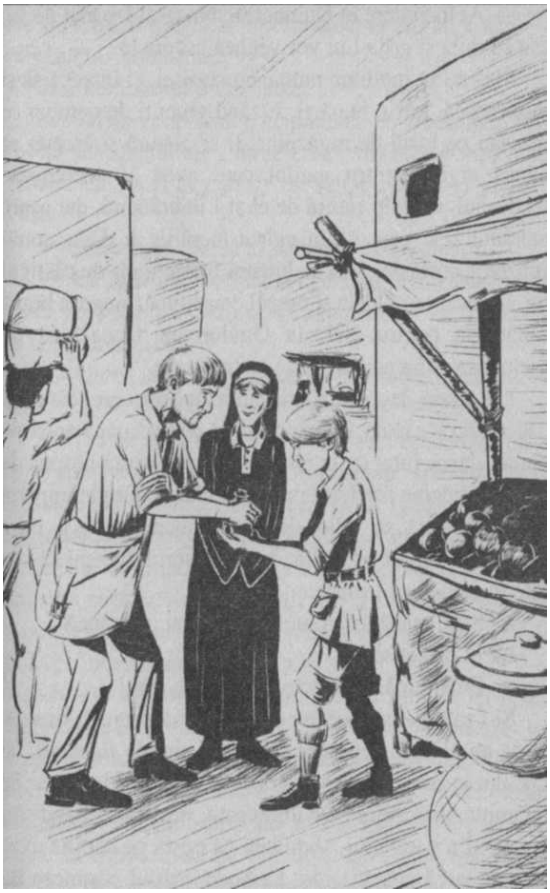

Se vede că vizitele la Mahdi şi discuţia cu el rămăseseră fără rezultat, fiindcă Idrys se îmbolnăvi greu în timpul nopţii, iar dimineaţa îşi pierdu cunoştinţa. Chamis, Gebhr şi cei doi beduini fură chemaţi la calif, care—i *ospeţi* câteva ore şi le lăudă curajul. Se întoarseră, însă, într—o dispoziţie cum nu se poate mai proastă şi cu înverşunarea în suflet, deoarece se aşteptaseră la Dumnezeu ştie ce răsplată, iar Abdullahi le dăruise la fiecare câte un cal şi un funt egiptean.

Beduinii începură să se certe cu Gebhr şi mai să se ajungă la bătaie, dar în cele din urmă declarară că ei vor pleca la Fashoda, ca să—i ceară plata lui Smain. Li se alătură Chamis, care se aştepta ca protecţia lui Smain să—i aducă mai multe foloase decât şederea la Omdurman.

Pentru copii începu o săptămână de foame şi mizerie, fiindcă Gebhr nici nu se gândea să le dea ceva de mâncare. Din fericire, Staś avea cei doi taleri cu chipul Măriei Tereza, pe care—i căpătase de la grec, aşa că se duse în oraş să cumpere curmale şi orez. Sudanezii nu se arătară împotrivă, ştiind că la Omdurman nu se putea fugi şi că oricum băiatul n—ar părăsi—o pe micuţa *bint.* Încercarea lui Staś nu se sfârşi totuşi fără peripeţii, deoarece vederea unui băieţandru în haine europeneşti, ce cumpăra alimente în piaţă, atrase iarăşi grupuri de dervişi pe jumătate sălbatici, care—l întâmpinară cu hohote de râs şi urlete. Spre norocul lui, mulţi dintre ei îl văzuseră cu o zi în urmă intrând la Mahdi şi aceştia îi opriră pe ceilalţi care voiau să se repeadă la el. Numai copiii aruncau în el cu nisip şi pietre, dar lui nu—i păsa.

În piaţă, preţurile erau foarte ridicate. Staś nu găsi curmale nicăieri, iar o mare parte din orez, i—o luă Gebhr „pentru fratele—i bolnav". Băiatul se împotrivi din toate puterile, aşa că se ajunsese la îmbrânciturі şi la încăierare, din care se înţelege că cel mai slab se alese cu o mulţime de vânătăi şi cucuie. Cu acest prilej, ieşi la iveală cruzimea lui Chamis, care ţinea cu adevărat numai la Saba şi—l hrănea cu carne uscată. în schimb, privea cu cea mai mare indiferenţă la mizeria copiilor, pe care îi cunoştea de mult şi care se purtaseră bine cu el. Atunci când Staś îl rugă să—i dea măcar pentru Nel puţină carne, îi răspunse râzând:

—Du—te şi cerşeşte.

În cele din urmă, ajunse s—o facă şi pe asta; în următoarele câteva zile, neputînd s—o lase pe Nel să moară de foame, fu silit să cerşească cu adevărat. Câteodată, vreun fost soldat sau ofiţer al kedivului egiptean îi dădea câţiva piaştri ori câteva smochine uscate şi—i promitea că—l va ajuta şi a doua zi. O

dată se întâlni cu un misionar şi o soră de caritate care, ascultându—i istorisirea plânseră amarnic nenorocirea celor doi copii şi, deşi ei înşişi vlăguiţi de foame, împărţiră cu el tot ce aveau. îi făgăduiră, de asemenea, că poate vor veni în vizită la colibe şi veniră într—adevăr, sperând că poate vor izbuti să—i ia pe copii la ei până la plecarea caravanei. Dar Gebhr şi Chamis îi izgoniră cu gârbacele. A doua zi, Staś se întâlni totuşi cu ei şi de astă dată căpătă o măsură de orez şi două prafuri de chinină, pe care misionarul îl sfătui să le păstreze ca pe ochii din cap, ştiind că la Fashoda se vor îmbolnăvi amândoi de malarie.

—Acum, îi spuse, o să călătoriţi de—a lungul unor terenuri inundate de Nilul Alb, adică pe lângă aşa—numitele *sudduri.* Râul, neputând curge liber prin gâtuirile alcătuite de plantele şi frunzele pe care sforul apei le poartă şi le depune în locurile mai puţin adânci, formează acolo mlaştini uriaşe şi contagioase, unde malaria nu—i cruţă nici măcar pe negri. Să vă feriţi mai ales să dormiţi pe pământul gol noaptea fără foc.

—Ar fi mai bine să murim, răspunse Staś aproape gemând.

Misionarul îşi înălţă faţa—i slăbită şi se rugă un răstimp, după care făcu semnul crucii asupra băiatului şi—l sfătui:

—Ai încredere în Dumnezeu. Nu te—ai lepădat de El, aşa că mila şi grija Lui vor veghea asupra ta.

Staś nu se mulţumi numai cu cerşitul, ci încercă să şi muncească. într—o bună zi, văzând grupuri de oameni ce trudeau pe locul de rugăciune, li se alătură şi începu să aducă argilă pentru gardul care avea să înconjoare medeanul. Ceilalţi râseră de el şi—l îmbrânciră, dar seara bătrânul şeic care supraveghea lucrările îi dădu douăsprezece curmale. Staś se bucură foarte mult de câştigul lui, întrucât curmalele şi orezul constituiau singura hrană sănătoasă pentru Nel; la Omdurman făcea rost de asemenea alimente din ce în ce mai greu.

I le aduse deci cu mândrie micuţei surioare, căreia îi dădea tot ce căpăta, el mâncând de o săptămână aproape numai *durra* furat de la cămile. Nel se bucură nespus de mult la vederea fructelor preferate, dar voia să le împartă cu el. Aşa că se ridică în vârful picioarelor, îi puse mâinile pe umeri şi, înălţându—şi căpşorul, începu să i se uite în ochi şi să—l roage:

—Staś, mănâncă şi tu jumătate, hai, mănâncă! Iar el răspunse:

—Eu am mâncat! Crap de sătul ce sunt!

Şi—i zâmbi, dar începu numaidecât să—şi muşte buzele, ca să nu plângă, deoarece era pur şi simplu flămând. îşi făgădui în sinea lui că se va duce şi a doua zi la lucru. Se întâmplă, însă, altfel. De dimineaţă, veni *mulazemul* să—i anunţe din partea lui Abdullahi că poşta pe cămile avea să pornească noaptea spre Fashoda; califul poruncea lui Idrys, Gebhr, Chamis şi celor doi beduini să se pregătească să—i însoţească pe copii. Asemenea poruncă îl ului şi—l revoltă pe Gebhr, care declară că el nu va pleca, fiindcă fratele lui e bolnav şi nu are cine să—l îngrijească.

De fapt, chiar dac—ar fi fost sănătos, ei doi au hotărât să rămână la Omdurman.

Dar *mulazemul* îi răspunse:

—Voinţa lui Mahdi e numai una, iar Abdullahi, califul lui şi stăpânul meu, nu iese niciodată din porunca lui. Fratele tău va fi îngrijit de un sclav, iar tu vei pleca la Fashoda.

—Atunci mă duc la el şi—i spun că nu plec.

—La calif intră numai cei pe care vrea el să—i vadă. Dacă vei pătrunde cu forţa, fără îngăduinţa lui, vei fi dus la spânzurătoare.

—*Allach akbar!* atunci spune—mi limpede că sunt un sclav.

—Taci şi ascultă porunca, îi răspunse *mulazemul.* Sudanezul văzuse la Omdurman spânzurătorile trosnind sub greutatea celor pedepsiţi, spânzurători care din porunca sângerosului Abdullahi erau împodobite în fiecare zi cu trupuri noi, aşa că se înfricoşa. Ceea ce—i spusese *mulazemul,* că Mahdi are o singură voinţă, iar Abdullahi porunceşte numai o dată, repetau toţi dervişii. N—avea încotro, trebuia să plece.

„N—am să—l mai văd niciodată pe Idrys!" îşi spuse Gebhr. Până şi în inima lui de tigru îşi făcuse loc dragostea de frate, fiindcă la gândul că trebuie să—l lase bolnav, îl cuprinse disperarea. Zadarnic îi explicară Chamis şi beduinii că poate la Fashoda va fi mai bine decât la Omdurman, iar Smain îi va răsplăti mai darnic decât o făcuse califul. Nici un cuvânt nu—i potoli jalea şi turbarea lui Gebhr, care se abătură mai ales asupra lui Staś.

Pentru băiat fu o zi cu adevărat chinuitoare. întrucât nu i se îngădui să se ducă în piaţă, nu mai putu câştiga sau cerşi nimic, ba mai trebui să şi trudească asemenea unui sclav la pregătirile pentru drum, lucru cu atât mai greu, cu cât era foarte slăbit din cauza oboselii şi a foamei. Acum era sigur că va muri în timpul călătoriei, dacă nu de gârbaciul lui Gebhr, atunci de foame.

Din fericire, grecul, care avea inimă bună, veni seara să—i vadă pe copii şi să—şi ia rămas—bun de la ei. Le aduse şi el câteva prafuri de chinină, câteva mărgele de sticlă şi puţină hrană. Totuşi, înainte de toate, aflând de boala lui Idrys, le spuse lui Gebhr, Chamis şi beduinilor:

—Aflaţi că am venit aici la porunca lui Mahdi.

Iar când, auzind aceasta, căzură cu fruntea în ţărână, vorbi mai departe:

—Vedeţi să hrăniţi cum trebuie copiii pe drum şi să vă purtaţi bine cu ei. Fiindcă ei îi vor spune lui Smain cum i—aţi îngrijit, iar acesta îi va scrie profetului. Dacă va veni vreo plângere împotriva voastră, următoarea caravană vă va aduce condamnarea la moarte.

Gebhr şi Chamis bătură iarăşi mătănii la aceste cuvinte, cu înfăţişarea unor câini cărora li se pusese botniţă.

Grecul le porunci să plece, apoi li se adresă copiilor în englezeşte:

—Am născocit toate acestea, căci Mahdi n—a mai spus nimic în ceea ce vă priveşte. Dar pentru că a poruncit să mergeţi la Fashoda, trebuie să ajungeţi vii acolo. Mă bizui şi pe faptul că nici unul din aceşti oameni nu—i va mai vedea înainte de plecare nici pe Mahdi, nici pe calif.

După care rosti către Staś:

—Băiete dragă, am fost supărat pe tine şi mai sunt şi acum. Ştii oare că era cât pe ce să mă pierzi şi pe mine? Mahdi s—a supărat şi, ca să—i dobândesc iertarea, a trebuit să—i dau lui Abdullahi o mare parte din avutul meu, dar şi aşa nu ştiu dacă am scăpat pentru multă vreme. În orice caz, nu voi mai putea ajuta prizonierii aşa cum am făcut—o până acum. Dar de voi îmi pare rău, mai ales de ea (aici arătă spre Nel)... Am o fiică de aceeaşi vârstă... pe care o iubesc mai mult decât propria viaţă... Pentru ea am făcut tot ce—am făcut... Hristos să mă judece... Ea poartă şi acum la gât, sub rochiţă, o cruciuliţă de argint.... Are şi ea acelaşi nume ca şi tine, micuţa mea. Dacă n—ar fi ea, aş fi preferat şi eu să mor, decât să trăiesc în iadul ăsta.

Şi se tulbură. Tăcu un răstimp, în cele din urmă îşi şterse fruntea cu mâna şi începu să vorbească despre altceva.

—Mahdi vă trimite la Fashoda sperând că veţi muri acolo. În acest fel, se va răzbuna pe voi pentru împotrivirea ta, băiete, care l—a jignit adânc, şi nu—şi va pierde faima de om „milostiv". Aşa—i întotdeauna... Dar cine poate şti cui îi e dat să moară mai întâi! Abdullahi mi—a dat ideea ca şi câinii ăştia care v—au răpit să meargă cu voi. I—a răsplătit cu zgârcenie, iar acum se teme să nu se afle. Pe de altă parte, şi el, şi profetul preferă ca oamenii aceştia să nu spună că în Egipt mai sunt încă soldaţi, tunuri, bani şi englezi... Drumul va fi lung şi greu. O să călătoriţi printr—un ţinut pustiu şi nesănătos, aşa că păstraţi cu mare grijă chinina pe care v—am dat—o.

—Mai porunceşte—i o dată lui Gebhr să nu cuteze s—o lase să flămânzească pe Nel, îl rugă Staś.

—N—aveţi teamă. V—am lăsat în grija bătrânului şeic care duce poşta. E un vechi cunoscut al meu. I—am dat un ceas şi cu asta i—am câştigat bunăvoinţa faţă de voi.

Spunând acestea, începu să—şi ia rămas bun. Luând—o pe Nel în braţe, o strânse la piept si repetă:

—Dumnezeu să te binecuvânteze, copila mea!...

Între timp, soarele scăpătase şi coborâse o noapte înstelată. în întuneric se auzeau sforăitul cailor şi icniturile cămilelor încărcate.

CAPITOL XX

Bătrânul şeic Hatim îşi respectă cu credinţă făgăduiala faţă de grec şi se arătă foarte grijuliu cu copiii. Drumul în susul Nilului Alb era greu. Merseră prin Ketaina, *El—Ducâm* şi Kana, apoi trecură de Abba, o insulă împădurită de pe Nil, în care Mahdi locuise înainte de război în scorbura unui copac ca derviş—pustnic. Caravana trebuia să ocolească adesea mocirlele mari, acoperite de papirus, aşa—numitele *sudduri,* dinspre care vântul uşor aducea mirosul otrăvit al frunzelor putrezite, purtate de curentul apei. Inginerii englezi dragau cândva aceste „zăgazuri"[63] şi vapoarele cu aburi ajungeau atunci până la Khartoum, Fashoda şi mai departe. Acum, însă, râul se înfundase iarăşi şi, neputând curge liber, se revărsa pe amândouă malurile. Pe ţărmul drept, ca şi pe cel stâng, împrejurimile erau acoperite cu vegetaţie înaltă de junglă, în care se înălţau muşuroaie de termite şi copaci izolaţi; unde şi unde pădurea ajungea până la râu. Prin locurile mai uscate, creşteau crânguri de salcâmi. în primele săptămâni, întâlniră aşezări şi târguri arabe alcătuite din case cu acoperişuri ciudate, asemenea unor turle, împletite din paie de *dochnu,* dar după Abba, de la cătunul Goz—Abu—Guma, intrară într—un ţinut care aparţinea negrilor. Era, însă, cu totul pustiu, fiindcă dervişii îi prinseseră pe toţi localnicii negri şi—i vânduseră prin târgurile de la Omdurman, Khartoum, Dara, Fusher, El—Obeid şi din alte oraşe sudaneze din Darfur şi Kordofan. Locuitorii care izbutiseră să se ascundă de negustorii de sclavi prin desişurile pădurilor erau seceraţi de foame şi de variola ce bântuia cu o forţă nemaiîntâlnită de—a lungul Nilului Alb şi Albastru. Chiar dervişii spuneau că variola nimicea „popoare întregi". Vechile plantaţii de sorg, manioc şi bananieri fuseseră năpădite de junglă. Doar animalele sălbatice, nevânate de nimeni, se înmulţiseră peste măsură. Nu o dată, în aura amurgului, copiii vedeau turme de elefanţi, aidoma unor stânci umblătoare, care se îndreptau cu paşi măsuraţi spre adăpători cunoscute de ei. La vederea lor, Hatim, fost negustor de fildeş, ţâţâia din buze, ofta şi—i spunea lui Staś ca unui om de încredere:

—*Maszallach!* câtă bogăţie! Acum, însă, nu merită să mai vânezi elefanţii, pentru că Mahdi le—a interzis negustorilor egipteni să vină la Khartoum şi n—ai cui să—i vinzi fildeşul, poate doar pentru *umbaie.*

Afară de elefanţi, întâlneau şi girafe care, văzând caravana, fugeau degrabă cu trupul lor greoi, clătinându—şi gâturile lungi de parcă erau şchioape. Dincolo de Goz—Abu—Guma apăreau tot mai des bivoli şi cârduri întregi de antilope. Oamenii din caravană, când nu mai aveau carne proaspătă, încercau să le vâneze, dar aproape întotdeauna fără rezultat, deoarece animalele iuţi şi atente nu se lăsau înconjurate sau prinse.

Hrana era destul de puţină, fiindcă din cauza depopulării regiunii n—aveau de la cine cumpăra meiul, bananele sau peştele pe care mai demult negrii din triburile Szylluk şi Dinka le vindeau caravanelor în schimbul mărgelelor din sticlă şi al sârmei de alamă. Hatim, însă, nu lăsa copiii să moară de foame, ba mai mult, îl ţinea din scurt şi pe Gebhr. O dată, la un popas, când acesta îl lovi pe Staś în timp ce scotea şaua cămilei, porunci să fie întins pe jos şi să i se dea câte treizeci de lovituri la fiecare talpă cu o jordie de bambus. Câteva zile la rând, fiorosul sudanez putu să meargă numai în vârful picioarelor, blestemând clipa când plecase de la Faiyum şi răzbunându—se pe tânărul sclav Kali, pe care—l căpătase în dar.

La început, Staś aproape că era bucuros că părăsise Omdurmanul şi avea să vadă ţinuturile visate dintotdeauna. Organismul lui puternic suportase de minune până acum greutăţile călătoriei, iar hrana mai bună îi refăcuse energia. Uneori, în timpul opririlor sau pe drum, îi şoptea din nou surioarei la ureche că se poate fugi şi de lângă Nilul Alb şi că el nu renunţase la această intenţie. Dar era îngrijorat de sănătatea ei. La trei săptămâni din ziua plecării de la Omdurman, Nel nu se îmbolnăvise încă de malarie, dar faţa îi slăbise şi în loc să se bronzeze, devenise tot mai palidă, iar mânuţele arătau de parcă erau lipite din ceară. Nu ducea lipsă de îngrijire sau chiar de unele înlesniri pe care Staś şi Dinah i le puteau asigura cu ajutorul lui Hatim, dar îi lipsea aerul sănătos al pustiului. Clima umedă şi caniculară, la care se adăugau dificultăţile drumului, împuţinau din ce în ce mai mult puterile copilei.

De la Goz—Abu—Guma, Staś îi dădea zilnic câte un praf de chinină şi era foarte îngrijorat la

---

[63] După căderea statului dervişilor, comunicaţia fluvială a fost deschisă din nou (n. ed. pol.).

gândul că medicamentul, de care nu mai putea face rost nicăieri, n—o să—i mai ajungă multă vreme. Dar n—avea ce face, pentru că în primul rând trebuia să combată malaria. Uneori, îl cuprindea disperarea. Se mai amăgea cu speranţa că Smain, dacă voia să—i schimbe cu copiii lui, trebuia să—i ducă în vreun loc mai sănătos decât Fashoda.

Nenorocirea, însă, părea că—şi urmăreşte cu îndărătnicie victimele. Cu o zi înainte de a ajunge la Fashoda, Dinah, care se simţea slăbită încă de la Omdurman, leşină pe când desfăcea legătura cu lucrurile luate pentru Nel de la Faiyum şi căzu de pe cămilă. Staś şi Chamis o readuseră în simţiri cu mare greutate. Nu—şi recapătă totuşi cunoştinţa sau, mai exact, şi—o recapătă abia seara şi numai ca să—şi ia rămas—bun cu lacrimi în ochi de la domnişoara—i dragă şi să moară. Gebhr ţinu morţiş să—i taie urechile, pentru a i le arăta lui Smain ca dovadă că se stinsese pe drum şi să ceară răsplata şi pentru răpirea ei. Aşa se proceda cu sclavii morţi în timpul călătoriei. Dar Hatim, la rugăminţile lui Staś şi ale lui Nel, se împotrivi, aşa că o înhumară cum se cuvenea, acoperindu—i mormântul cu pietre şi mărăcini, ca să n—o dezgroape hienele. Copiii se simţiră şi mai singuri, deoarece pierdeau în ea singurul suflet apropiat. Lovitura era cumplită mai ales pentru Nel, pe care Staś se străduí zadarnic s—o mângâie toată noaptea şi în ziua următoare.

Sosi a şasea zi de călătorie. A doua zi, pe la amiază, caravana ajunse la Fashoda, dar nu găsi decât dărâmăturile şi cenuşa aşezării. Mahdiştii îşi făcuseră bivuacuri sub cerul liber sau în sălaşuri încherbate la repezeală din iarbă şi crengi. Fashoda arsese din temelie cu trei zile în urmă. Rămăseseră doar pereţii înnegriţi de fum ai colibelor rotunde de argilă şi o baracă mare de lemn pe malul apei, ce slujise pe vremea egiptenilor ca magazie pentru fildeş şi în care locuia acum conducătorul dervişilor, emirul Seki—Tamala. Acesta era un om foarte bine cunoscut printre mahdişti, duşman ascuns al califului Abdullahi, în schimb, prieten la cataramă al lui Hatim. De aceea, îl primi cu bucurie pe bătrânul şeic împreună cu copiii, deşi încă de la început le comunică o veste proastă.

Smain nu era la Fashoda. În urmă cu două zile, plecase spre răsărit şi miazăzi de Nil într—o expediţie după sclavi şi nu se ştia când se va întoarce, fiindcă ţinuturile mai apropiate erau pustiite deja, aşa că marfa omenească trebuia căutată mai departe. Abisinia se afla într—adevăr aproape de Fashoda şi dervişii erau în relaţii de război şi cu ea. Dar Smain, având numai trei sute de oameni, nu se putea încumeta să—i treacă hotarul păzit acum cu străşnicie de locuitorii războinici şi de soldaţii regelui Jean. Seki—Tamala şi Hatim începură să chibzuiască pe îndelete ce să facă în această situaţie cu copiii. Se sfătuiră mai ales în timpul cinei, la care emirul îi invită şi pe Staś şi pe Nel.

—Eu, îi spuse lui Hatim, trebuie să pornesc în curând cu toţi oamenii mei într—o campanie îndepărtată spre miazăzi împotriva Paşei Emin[64], care se află la Lado cu vapoarele şi soldaţii. Tu, Hatime, mi—ai adus această poruncă... Or, cum tu trebuie să te întorci la Omdurman, la Fashoda nu va mai rămâne nimeni. Aici bântuie bolile, iar case de locuit şi alimente nu sunt deloc. Ştiu şi eu de bună seamă că albii nu se îmbolnăvesc de variolă, dar malaria va ucide copiii într—o lună de zile.

—Mi s—a poruncit să—i aduc la Fashoda, răspunse Hatim, şi i—am adus, aş putea deci să nu mă mai interesez de ei. Dar mi i—a dat în grijă un prieten, grecul Kaliopuli, aşa că n—aş vrea să moară.

—Asta o să se întâmple în orice caz.

—Atunci ce să fac?

—În loc să—i laşi singuri la Fashoda, trimite—i după Smain cu cei care i—au adus la Omdurman. Smain s—a îndreptat spre munţi, către locuri înalte şi uscate, unde malaria nu—şi face de cap ca aici pe malul râului.

—Şi cum o să—l găsească pe Smain?

—După urmele focului. Va da foc la junglă; mai întâi, ca să alunge animalele sălbatice spre trecătorile stâncoase, în care—i mai uşor să le înconjoare şi să le ucidă, iar în al doilea rând, ca să—i scoată din hăţişuri pe păgânii ascunşi acolo de frica urmăritorilor... Oho, Smain nu e greu de găsit.

—Îl vor ajunge oare din urmă?

—Câteodată va întârzia şi o săptămână întreagă într—un loc, pentru că trebuie să afume carnea. Chiar dacă ar pleca după două sau trei zile, îi vor ajunge cu siguranţă.

---

[64] Paşa Emin, de origine evreu din Germania; după ocuparea ţinutului de lângă Albert—Nianza de către Egipt, a fost guvernator al Ecuatoriei; cel mai adesea stătea la Wadelai. Mahdiştii l—au atacat de câteva ori. A fost salvat de Stanley, care l—a însoţii împreună cu cea mai mare parte din soldaţi până la Bagamojo pe malul Oceanului Indian (n. ed. pol.).

—Dar de ce să mai plece după el, de vreme ce şi aşa tot va reveni la Fashoda?
—Nu—i aşa, căci dacă va izbuti să prindă sclavi, îi va aduce prin târgurile din oraşe...
—Ce—i de făcut?
—Nu uita că după ce vom pleca amândoi din Fashoda, copiii, chiar dacă nu—i va răpune malaria, vor muri de foame.
—Pe proroc, asta—i adevărat!

Într—adevăr, nu exista altă ieşire, decât să trimită copiii în altă călătorie. Hatim, care se arăta a fi un om cumsecade, era îngrijorat numai de Gebhr, a cărui cruzime o cunoştea, să nu—i chinuiască pe bieţii copii pe drum. Dar vajnicul Seki—Tamala, care stârnea spaima chiar printre vechii oşteni, porunci să fie adus sudanezul şi—i spuse că trebuie să ajungă la Smain cu copiii vii şi sănătoşi, deci să se poarte bine cu ei, fiindcă altminteri va fi spânzurat. Bunul Hatim îl mai rugă pe emir să—i dăruiască micuţei Nel o sclavă care s—o slujească şi să se îngrijească de ea pe drum şi în tabăra lui Smain. Nel se bucură foarte mult de acest dar, mai ales când văzu că sclava era o fată din tribul Dinka, cu trăsături plăcute şi cu o expresie dulce pe faţă.

Staś ştia că Fashoda înseamnă moarte, aşa că nici nu—l rugă pe Hatim să nu—i trimită într—o nouă călătorie, a treia la rând. Îşi mai spunea că mergând spre răsărit şi miazăzi, se vor apropia foarte mult de hotarul sudic al Abisiniei, şi poate vor izbuti să fugă. Nădăjduia că pe platourile înalte Nel va scăpa de malarie, astfel că din toate aceste pricini începu să se pregătească de drum cu râvnă şi cu plăcere.

Gebhr, Chamis şi cei doi beduini nu se arătară nici ei împotrivă, sperând că alături de Smain vor izbuti să prindă o mulţime de sclavi, pe care să—i vândă după aceea cu mare câştig prin târguri. Ştiau că negustorii de sclavi ajungeau câteodată la averi fabuloase şi oricum preferau să plece decât să rămână pe loc sub controlul lui Hatim şi al lui Seki—Tamala.

Pregătirile le luară destul timp, mai ales că cei doi copii trebuiră să se odihnească. Cămilele nu mai puteau fi folosite şi în această călătorie, deci arabii şi, împreună cu ei, Staś şi Nel aveau să meargă pe cai, iar Kali, sclavul lui Gebhr, şi Mea, aşa—numita, la sugestia lui Staś, slujitoare a lui Nel, pe jos. Hatim le făcu rost de un măgar, care putea fi încărcat cu cortul pentru fetiţă şi hrană pe trei zile pentru copii. Seki—Tamala nu le putu da mai mult. Pentru Nel făcuse un fel de şa ca pentru femei dintr—o pătură, rogojini de palmier şi bambus.

Doar trei zile se odihniră copiii la Fashoda; roiurile dese de ţânţari de deasupra râului făceau şederea de—a dreptul insuportabilă. Ziua apăreau roiuri de muşte, care nu muşcau într—adevăr, dar erau atât de obraznice, încât intrau în urechi, se aşezau pe ochi, aventurându—se şi în gură. Staś auzise încă de la Port Said că ţânţarii şi muştele răspândeau malaria şi microbii de conjunctivită; prin urmare, în cele din urmă, îl rugă chiar el pe Seki—Tamala să—i expedieze mai repede, mai ales că se apropia anotimpul ploios al primăverii.

CAPITOL XXI

—Staś, de ce mergem de atâta vreme şi Smain nu e nicăieri?
—Nu ştiu. Mai mult ca sigur că se grăbeşte să ajungă mai repede în ţinuturile în care va putea să prindă negri. Ai vrea să—l ajungem?

Fetiţa clătină din capu—i cânepiu în semn că ar vrea foarte mult.
—De ce? o întrebă Staś.
—Pentru că Gebhr poate că nu va îndrăzni să—l mai bată atât de rău pe bietul Kali de faţă cu Smain.

—Nici Smain nu—i mai bun. Nici unul n—are pic de milă pentru sclavii lui.
—Da?

Şi două lacrimi îi şiroiră pe obrăjorii slăbiţi.

Era a noua zi de călătorie. Gebhr, care era acum conducătorul caravanei, găsea lesne la început urmele trecerii lui Smain. îi arătau drumul fâşiile de junglă arsă şi locurile de popas pline de oase şi resturi de mâncare. Dar după cinci zile, nimeriră într—o întindere nemărginită de stepă arsă, în care vântul împrăştiase focul în toate părţile. Urmele nu mai erau clare, fiindcă pesemne Smain îşi împărţise detaşamentul în cincisprezece grupe mai mici, ca să le înlesnească înconjurarea animalelor sălbatice şi procurarea hranei. Gebhr nu mai ştia în ce direcţie s—o apuce şi adesea se întâmpla ca după ocoluri lungi caravana să se întoarcă în locul din care plecase. După aceea, străbătură păduri mari, după trecerea cărora ajunseră într—o regiune stâncoasă, unde pământul era acoperit de suprafeţe uriaşe de pietre plate, mari şi mici, care le aminteau copiilor caldarâmul din oraşe. Vegetaţia era destul de săracă. Doar ici şi colo creşteau prin crăpăturile stâncilor euforbii, bătrâioare, mimoze şi, mai rar, copaci de un verde deschis, pe care Kali îi numea în limba ki—swahili *„m't'i"* şi ale căror frunze le mâncau caii. Prin împrejurimi nu era nici urmă de pârâiaş. Din fericire, de la o vreme începuse să plouă din când în când, astfel că găseau apă prin adâncituri ori scorburile stâncilor.

Animalele sălbatice fuseseră speriate de soldaţii lui Smain şi caravana ar fi murit de foame dacă n—ar fi fost mulţimea de bibilici care zburau mereu de sub picioarele cailor, iar seara acopereau copacii alai de dese, încât era suficient să tragi cu puşca în direcţia respectivă, ca să nimereşti câteva dintr—un foc. în plus, nu erau deloc sperioase şi lăsau oamenii să se apropie, fugind apoi atât de greoaie şi de încete, că Saba, care alerga înaintea caravanei, le prindea şi le sugruma aproape în fiecare zi.

Chamis ucidea zilnic câte zece—cincisprezece cu puşca—i veche cu ţeava lungă, pe care o dobândise prin înşelăciune de la unul dintre dervişii supuşi lui Hatim în timpul călătoriei de la Omdurman la Fashoda. Nu mai avea alice decât pentru vreo douăzeci de încărcături şi se întreba cu nelinişte ce va fi când va termina această rezervă. E drept, deşi speriate nu demult, uneori se iveau printre stânci cârduri de *ariele,* antilope frumoase, obişnuite în toată Africa Centrală, dar în ele trebuiau să tragă cu arma lui Staś, pe care ei nu ştiau s—o mânuiască, iar Gebhr nu voia să i—o dea lui.

Sudanezul începu să se nelinîştească şi el din pricina drumului lung. Câteodată îi trecea prin minte să se întoarcă la Fashoda, pentru că în caz că se încrucişau cu Smain, puteau să se rătăcească prin locuri neumblate, în care nemaivorbind de foame, îi ameninţau atacurile fiarelor sălbatice şi ale negrilor şi mai înverşunaţi, care ardeau de dorinţa de a se răzbuna pentru expediţiile de vânătoare împotriva lor. Dar fiindcă nu ştia că Seki—Tamala se pregătea să pornească împotriva lui Emin, întrucât discuţia despre aceasta avusese loc în absenţa lui, se înfioară de spaimă la gândul ca va trebui să se înfăţişeze înaintea puternicului emir, care—i poruncise să—i ducă copiii la Smain, împreună cu o scrisoare, spunându—i că dacă nu—şi va face datoria cum se cuvine, îl aşteaptă spânzurătoarea. Toate acestea îi umpleau sufletul de amărăciune şi de furie. Nu mai cuteza totuşi să—şi verse supărarea pe Staś şi pe Nel, în schimb, spinarea bietului Kali sângera în fiecare zi sub loviturile gârbaciului. Tânărul sclav se apropia întotdeauna de stăpânul lui tremurând de groază. Zadarnic îi îmbrăţişa picioarele şi—i săruta mâinile, zadarnic îi cădea cu faţa la picioare. Nici umilinţa şi nici gemetele lui nu—i mişcau inima de piatră, şi gârbaciul sfâşia din te miri ce, uneori şi fără motiv, corpul nenorocitului. Noaptea i se cetluiau picioarele într—o scândură cu găuri, ca să nu fugă. Ziua mergea legat cu o frânghie pe lângă calul lui Gebhr, lucru care—l distra de minune pe Chamis. Nel uda cu lacrimi amare suferinţele lui, iar Staś era pur şi simplu revoltat; îi luase apărarea de câteva ori cu însufleţire, dar de când văzuse

că—l aţâţa şi mai mult pe Gebhr, se mulţumea să strângă din dinţi şi să tacă.

Kali, însă, înţelese că cei doi copii îl apărau şi—i îndrăgi din toată inima lui sărmană şi îndurerată.

De două zile înaintau printr—o trecătoare stâncoasă cu pereţii înalţi şi abrupţi. Pietrele aduse şi împrăştiate în neorânduială arătau că în timpul anotimpului ploios trecătoarea se umplea de apă, dar acum fundul ei era uscat. Pe lângă pereţi, creşteau pe amândouă părţile puţină iarbă, o mulţime de mărăcini şi din loc în loc chiar copaci. Gebhr intrase în această gâtuitură de piatră, fiindcă se mişcau mereu în sus, aşadar credea că—l va scoate la loc înalt, de unde—i va fi mai uşor să vadă ziua fumurile şi noaptea focurile taberei lui Smain. Pe alocuri, trecătoarea era atât de îngustă, încât nu puteau înainta decât doi cai alături, alteori se lărgea, însă, în vâlcele mici, rotunde, înconjurate parcă de ziduri înalte de piatră, pe care se hârjoneau pavianii, lătrând şi arătându—şi dinţii spre caravană.

Era ora cinci după—amiază. Gebhr se gândea să se oprească pentru popasul de noapte; voia doar să ajungă la vreo vâlcea, în care să poată înălţa *zeriba,* adică să înconjoare caravana cu un gard de mimoze ghimpoase şi salcâmi, ca s—o apere de atacurile fiarelor sălbatice. Saba alerga înainte, lătrând la maimuţele ce tresăreau neliniştite la vederea lui şi dispărea mereu la cotituri. Ecoul îi repeta lătratul puternic.

La un moment dat, tăcu totuşi, iar după o clipă, veni în goană lângă cai cu părul arici pe spinare şi coada—ntre picioare. Beduinii şi Gebhr îşi dădură seama că se speriase de ceva, aşa că uitându—se unii la alţii şi vrând să afle ce putea fi, porniră mai departe. Dar abia apucară să treacă de cotitură că îşi struniră caii şi se opriră încremeniţi înaintea priveliştii ce li se înfăţişa ochilor.

Pe o stâncă nu prea mare, care se afla chiar în mijlocul trecătorii destul de largi în acest loc, stătea lungit un leu.

Îi despărţeau de el cel mult o sută de paşi. Când văzu caii şi călăreţii, fiara se ridică pe labele dinainte şi începu să se uite la ei. Soarele în amurg îi lumina capul puternic, pieptul lăţos şi, în această aură roşietică, semăna cu unul dintre sfincşii care împodobeau vechile temple egiptene.

Caii începură să se ridice în două picioare, să se întoarcă şi să dea înapoi. Uluiţi şi înfricoşaţi, călăreţii nu ştiau ce să facă, aşa că din gură în gură zburau doar exclamaţii de groază: *„Allach! Bismillach! Allach akbar!”*

Iar regele pustiului îi privea de sus, nemişcat, parcă turnat în bronz. Gebhr şi Chamis auziseră de la negustorii ce veneau din Sudan cu fildeş şi gumă în Egipt, că leii se aşezau câteodată în drumul caravanelor care erau silite în acest fel să—i ocolească. Aici, însă, n—aveau pe unde. Se cuvenea deci să se întoarcă şi să fugă! Da, dar în acest caz, era aproape sigur că fiara înfricoşătoare va porni în urmărirea lor.

De aceea, răsunară iarăşi întrebări febrile:

—Ce facem?

—Ce facem?

—Pe Alah, poate că se va da la o parte.

—Nu se va da.

Şi iarăşi se aşternu tăcerea. Se mai auzeau doar sforăitul cailor şi răsuflarea grăbită a oamenilor.

—Dezleagă—l pe Kali, îi spuse deodată Chamis lui Gebhr, noi o să fugim pe cai, iar leul o să—l ajungă şi o să—l omoare numai pe el.

—Dezleagă—l! repetară beduinii.

Dar Gebhr ghici că în acest caz Kali se va căţăra cât ai clipi din ochi pe peretele stâncos, iar leul se va lua după cai, prin urmare, îi veni altă idee, îngrozitoare. Va înjunghia sclavul şi—l va lăsa în drum; repezindu—se pe urma lor, leul va da mai întâi peste trupul însângerat şi se va opri să—l mănânce.

Aşa că—l trase pe Kali de frânghie lângă şa şi ridică mâna în care ţinea cuţitul, dar în aceeaşi secundă, Staś îl apucă de mâneca largă a *giubelei:*

—Ce faci, netrebnicule?

Gebhr începu să se smucească şi dacă băiatul l—ar fi apucat de mână, i—ar fi scăpat numaidecât, dar să—şi smulgă mâneca era mai greu, aşa că în timp ce se zbătea, hârâi cu glasul înăbuşit de turbare:

—Câine, dacă el nu va fi de—ajuns, am să vă înjunghii şi pe voi! Pe Alah, am să vă înjunghii!

Staś păli de moarte, întrucât îl fulgeră gândul că leul, alergând în primul rând după cai, ar putea într—adevăr să treacă în goană pe lângă trupul lui Kali, iar în acest caz, nu mai încăpea îndoială că

Gebhr avea să—i omoare pe rând pe amândoi.

Ţinându—l deci cu puteri îndoite de mânecă, îi strigă:

—Dă—mi puşca mea şi... am să ucid leul! Beduinii rămaseră stană de piatră când auziră, dar Chamis, care ştia de la Port Said cât de bine trăgea Staś, începu şi el să strige îndată:

—Dă—i puşca! El va omorî leul!

Gebhr îşi aminti brusc împuşcăturile de pe lacul Karoun şi, faţă de primejdia înfricoşătoare care—i ameninţa, nu se mai împotrivi. Ba chiar se grăbi să—i dea băiatului arma, iar Chamis deschise într—o clipă cutia cu cartuşe, din care Staś luă câte putea ţine în mână.

Înainta câţiva paşi ca ameţit, având mereu în faţa ochilor gâtul lui Nel şi al lui retezate de cuţitul lui Gebhr. Dar primejdia mai apropiată şi mai îngrozitoare îl sili îndată să nu se mai gândească la altceva. Avea în faţa lui un leu! La vederea fiarei, i se făcu negru în faţa ochilor. Simţi cum i se răcesc obrajii şi nasul, cum i se îngreuiază picioarele ca plumbul şi i se taie răsuflarea. îi era frică pur şi simplu. La Port Said citea până şi în timpul lecţiilor despre vânătorile de lei, dar una era să se uite la pozele din cărţi şi alta să se afle ochi în ochi cu monstrul care—l privea acum parcă uimit, încruntându—şi fruntea largă, ca un scut.

Arabilor li se opri răsuflarea în piept, deoarece nu mai văzuseră niciodată aşa ceva. De o parte, un copilandru, ce părea şi mai mic printre stâncile înalte, iar de cealaltă, animalul puternic, poleit cu aur în zarea amurgului, frumos, amenințător — „stăpânul cu capul mare", cum îl numesc sudanezii.

Staś îşi învinse cu toată puterea voinţei greutatea din picioare şi continua să înainteze. încă o clipă, i se păru că—i sare inima din piept, dar asta dură numai până îşi duse puşca la ochi. Acum trebuia să se gândească la altceva. Să se apropie mai mult sau să tragă de unde se afla? şi unde să ochească. Cu cât era mai mică distanţa, cu atât împuşcătura era mai sigură... Aşa că încă puţin, patruzeci de paşi sunt încă prea mulţi... treizeci!... douăzeci! Simte în nări duhoarea ascuţită a fiarei. Flăcăul se opri.

„Un glonţ între ochi sau s—a zis cu mine! se gândi. în numele Tatălui şi al Fiului..."

Leul se ridică, îşi întinse spinarea şi coborî capul. Buzele începură să i se desfacă, sprâncenele i se lăsară peste ochi. Această făptură măruntă cuteza să se apropie prea mult, aşa că se pregăti să sară, lăsându—se pe picioarele dinapoi...

Dar Staś văzu cătarea armei căzând o frântură de secundă pe fruntea fiarei şi apăsă pe trăgaci.

Răsună împuşcătura. Leul se încorda şi o clipă se ridică în toată înălţimea lui, după care se prăbuşi pe spate cu labele în sus.

Cu o ultimă zvârcolire, căzu pe piatra pe care stătuse.

Staś îl mai ochi câteva minute, dar văzând că zvârcolirile încetează şi corpul uriaş se destinde fără vlagă, deschise arma şi băgă alt cartuş pe ţeava.

Pereţii stâncoşi răsunau încă de ecoul puternic. Gebhr, Chamis şi beduinii nu vedeau bine ce se întâmplase, fiindcă în noaptea precedentă plouase şi, din cauza umezelii din aer, fumul împuşcăturii acoperea totul în trecătoarea îngustă.

Abia când fumul se împrăştie, începură sa strige de bucurie şi vrură să alerge la băiat, dar în zadar, fiindcă nici o putere din lume nu putea sili caii să facă măcar un pas înainte.

Iar Staś se răsuci pe călcâie, îi îmbrăţişa cu privirea pe cei patru arabi şi îşi înfipse ochii în Gebhr.

—Ajunge! rosti încleştându—şi dinţii. Ai întrecut măsura. N—ai s—o mai omori pe Nel şi nici pe altcineva!

Şi brusc simţi că obrajii şi nasul îi pălesc iarăşi, dar de astă dată răcirea feţei nu mai era pricinuită de spaimă, ci de hotărârea neînduplecată care—i împietrea inima în piept. Aşa—i! Toţi sunt. nişte tâlhari, călăi şi ucigaşi, iar Nel se afla în puterea lor!...

—N—ai s—o omori! repetă.

Se apropie de el, se opri din nou şi, deodată, ridică puşca la ochi cu iuţeala fulgerului.

Două împuşcături răsunară una după alta, stârnind ecouri în trecătoare; Gebhr se prăbuşi ca un sac de nisip, iar Chamis se închirci în şa, lovind grumazul calului cu fruntea însângerată.

Cei doi beduini scoaseră strigăte de spaimă şi, sărind din şa, se repeziră la Staś. înapoia lor, cotitura nu era prea departe şi dacă s—ar fi întors să fugă, lucru pe care flăcăul şi—l dorea din tot sufletul, ar fi putut scăpa de moarte. Orbiţi, însă, de frică şi de turbare, crezură că vor ajunge la Staś înainte ca acesta să—şi încarce puşca din nou şi—l vor înjunghia cu cuţitele. Nătărăii, abia apucară să străbată cincisprezece paşi, că arma amenințătoare scuipă iarăşi foc, trecătoarea răsună de ecoul noilor

împuşcături şi amândoi căzură cu faţa—n jos, zbătându—se ca peştii pe uscat.

Unul din ei, mai prost nimerit în grabă, se ridică şi se sprijini în mâini, dar Saba îşi înfipse colţii în grumazul lui.

Urmă o tăcere de moarte.

O întrerupseră abia gemetele lui Kali, care se aruncă în genunchi şi, întinzându—şi mâinile, strigă în limba ki—swahili:

—*Bwana kubwa!*[65] ucis leul, ucis oameni răi, dar nu ucide pe Kali!

Cu toate acestea, Staś nu lua seama la ţipetele lui. O vreme, stătu ca împietrit, apoi văzând feţişoara fetiţei albă ca hârtia şi ochii ei aproape rătăciţi, lărgiţi de spaimă, se repezi spre ea:

—Nel, nu te teme!... Acum suntem liberi!...

.....

Erau într—adevăr liberi, dar în acelaşi timp şi rătăciţi în jungla sălbatică, nelocuită, în adâncul „continentului negru".

[65] *Bwana kubwa* — mare stăpân (lb. ki—swahili).

CAPITOLXXII

Înainte ca Staś şi tânărul negru să tragă la marginile trecătorii arabii ucişi şi corpul greu al leului, soarele coborâse şi mai mult, aşa că în curând avea să se lase noaptea. Dar nu era cu putinţă să înnopteze în vecinătatea trupurilor fără viaţă, astfel că, deşi Kali, arătând spre fiara ucisă, se mângâia pe piept şi repeta lingându—şi buzele: *„Msuri nyama"*[66], Staś nu—l lăsă să se ocupe de *„nyama",* poruncindu—i să prindă caii speriaţi de împuşcături. Flăcăul negru îndeplini cu destulă iscusinţă porunca, fiindcă în loc să—i gonească prin trecătoare şi astfel să—i facă să fugă şi mai departe, se caţără sus şi scurtându—şi drumul prin evitarea cotiturilor, le tăie calea din faţă fugarilor. În acest fel, prinse cu uşurinţă doi dintre ei, iar pe ceilalţi doi îi mână către Staś. Numai caii lui Gebhr şi Chamis nu izbutiră să—i găsească, dar şi aşa rămăseseră patru, nemaipunând la socoteală pe urecheatul ce ducea cortul şi lucrurile, care faţă de întâmplările tragice manifeStaśe o linişte cu adevărat filozofică. îl găsiră după cotitură, păscând fără grabă iarba ce creştea pe fundul trecătorii.

Caii sudanezi sunt obişnuiţi, în genere, cu vederea animalelor sălbatice, dar se tem de lei, aşa că—i trecură cu destulă greutate pe lângă stânca pe care înnegrea o baltă de sânge. Sforăiau, întinzându—şi gâturile spre pietrele însângerate, dar când măgarul trecu liniştit, ciulindu—şi numai urechile, nu se mai împotriviră nici ei. Noaptea sta să cadă, se depărtară totuşi la vreun kilometru şi se opriră într—un loc în care trecătoarea se lărgea din nou într—o vâlcea ca un amfiteatru, acoperită de mărăcini şi de tufe de mimoză ghimpoasă.

—Stăpâne, spuse tânărul negru, Kali aprinde foc, mare foc!

Şi apucând o sabie lată, sudaneză, pe care o luase de la Gebhr, începu să taie cu ea mărăcini şi copăceii mai răsăriţi. După ce aprinse focul, continuă să taie până când strânse o rezervă atât de mare, că putea să ajungă pentru toată noaptea.

După care, el şi Staś întinseră cortul pentru Nel lângă peretele înalt şi vertical al vâlcelei, apoi îl înconjurară cu un gard larg în formă de semicerc, numit *zeriba.* Din însemnările de drum prin Africa, Staś ştia că în acest fel călătorii se asigurau împotriva fiarelor sălbatice. Totuşi caii nu încăpeau înăuntru, aşa că flăcăii le scoaseră şeile şi descărcară văsăria de tinichea şi sacii, apoi se mulţumiră să—i împiedice, ca să nu se depărteze prea mult în căutarea ierbii sau a apei. De altfel, Mea găsi apă prin apropiere într—o scobitură de stâncă aidoma unui mic bazin de lângă peretele de vizavi. Era destul de multă, aşa că ajunse şi pentru cai, şi pentru fierberea bibilicilor împuşcate de dimineaţă de Chamis. In sacii cu lucruri, pe care—i purta măgarul laolaltă cu cortul, mai găsiră vreo trei garniţe de *durra,* câţiva pumni de sare şi o legătură de rădăcini uscate de manioc.

Era de ajuns pentru o cină îmbelşugată. Mâncară totuşi mai mult Kali şi Mea. Tânărul negru, pe care Gebhr îl înfometase îngrozitor, înfuleca zdravăn; cu ce înghiţi el, s—ar fi săturat doi oameni. De aceea le şi era recunoscător din adâncul inimii noilor stăpâni, iar după cină, căzu cu faţa la pământ la picioarele lor în semn că vrea să rămână sclavul lor până la sfârşitul vieţii, apoi se ploconi tot atât de adânc înaintea puştii lui Staś, ghicind pesemne că—i mai bine să—şi câştige bunăvoinţa unei arme atât de grozave.

După care declară că în timp ce vor dormi „marele stăpân" şi *bibi,* vor veghea cu rândul el şi Mea, ca să nu se stingă focul. Se aşeză pe vine lângă bobotaie, îngânând un fel de cântec în care se repetau mereu cuvintele: *„Simba kufa! simba kufa!",* ceea ce însemna în limba ki—swahili: leu ucis.

Dar „marelui stăpân" şi micuţei „bibi" nu le ardea de somn. La rugămintea insistentă a lui Staś, Nel abia înghiţi câteva bucăţi de bibilică şi câteva boabe de *durra* fiert. Spuse că nu vrea nici să mănânce, nici să doarmă, vrea doar să bea apă. Pe Staś îl cuprinse teama că făcuse febră, dar se convinse că mâinile—i erau reci, ba chiar prea reci. O îndemnă totuşi să intre în cort, unde—i pregătise aşternutul, după ce căutase îndelung să nu fi rămas vreun scorpion prin iarbă. El se aşeză pe o piatră cu puşca în mână, ca s—o apere de fiare în caz că focul s—ar fi dovedit un obstacol neîndestulător. Îl cuprinse o sfârşeală cumplită, îşi repeta întruna: „I—am ucis pe Gebhr şi pe Chamis, i—am ucis pe beduini, am ucis leul şi acum suntem liberi". Dar parcă aceste cuvinte i le şoptea cineva la ureche, iar el nu prea înţelegea ce înseamnă. Avea doar sentimentul că erau liberi şi totodată că se întâmplase ceva îngrozitor

---

[66] Msuri nyama — carne bună (lb. ki—swahili).

care—l umplea de nelinişte şi—i apăsa pieptul ca un pietroi. în cele din urmă, gândurile începură să i se încurce. Privi multă vreme la fluturii mari ce se roteau deasupra flăcărilor, apoi începu să se legene şi să moţăie. Kali moţăia şi el, dar se trezea mereu şi arunca vreascuri pe foc.

Era o noapte adâncă şi, lucru rar la tropice, foarte liniştită. Se auzeau numai trosnetul mărăcinilor aprinşi şi sâsâitul flăcărilor care luminau arbuştii agăţaţi de stâncile din jur. Razele lunii nu pătrundeau în adâncul trecătorii, dar sus pe cer licăreau cârduri de stele necunoscute. Aerul devenise atât de rece, încât Staś se trezi, se scutură de moleşeala somnului şi începu să—şi facă griji dacă nu cumva frigul o supăra şi pe micuţa Nel.

Se linişti, însă, amintindu—şi că o lăsase în cort pe pătura groasă, pe care Dinah o luase de la Faiyum. îi mai trecu prin minte că încă de la Nil urcaseră mereu câte puţin, aşa că după atâtea zile trebuiau să fi ajuns destul de sus, se aflau prin urmare în locuri în care malaria nu mai era atât de primejdioasă ca în albia râului. Frigul pătrunzător al nopţii părea să—i întărească presupunerea.

Şi acest gând îi dădu curaj. Se apropie de cort, ca să asculte dacă Nel dormea liniştită, apoi se întoarse, se aşeză mai aproape de foc şi începu să moţăie până când adormi adânc.

Deodată, îl trezi mârâitul lui Saba, care se culcase mai înainte la picioarele lui. Kali se deşteptă şi el şi amândoi se uitară neliniştiţi la dulăul care, întins ca o strună, îşi ciulise urechile şi adulmeca aerul cu nările fremătânde în direcţia din care veniseră, aţintind totodată întunericul. Părul i se înfoiase pe grumaz şi pe spinare, iar pieptul i se umfla de aerul tras cu putere în plămâni.

Tânărul sclav se grăbi să arunce uscături pe foc.

—Stăpâne, şopti, să ia puşca! să ia puşca!

Staś luă arma şi ieşi înaintea focului, ca să vadă mai bine străfundul întunecos al trecătorii. Mârâitul lui Saba se prefăcu într—un lătrat întrerupt. Un răstimp destul de lung, nu se auzi nimic, după care la urechile lui Kali şi Staś ajunse un tropot surd, ca şi când nişte animale uriaşe alergau spre foc. Ecoul tropotului se răsfrângeam tăcerea adâncă, lovindu—se de pereţii stâncoşi, şi devenea din ce în ce mai puternic.

Staś înţelese că se apropie o primejdie de moarte. Dar ce putea să fie? Poate bivoli, sau poate vreo pereche de rinoceri, care—şi căutau ieşirea din trecătoare? În acest caz, dacă zgomotul împuşcăturii nu—i va speria şi nu vor fugi înapoi, nimic nu mai putea salva caravana, fiindcă aceste animale, nu mai puţin curajoase şi înverşunate decât cele de pradă, nu se tem de foc şi vor strivi totul în picioare...

Dar dacă totuşi era un detaşament al lui Smain, care găsind cadavrele în trecătoare, îi urmărea pe ucigaşi? Nici Staś nu ştia ce—ar fi fost mai bine — moartea rapidă sau o nouă robie? Se gândi că dacă Smain ar fi şi el cu oamenii lui, poate că i—ar cruţa, dar dacă nu va fi, atunci dervişii îi vor ucide imediat sau, şi mai rău, îi vor chinui îngrozitor înainte de a—i omorî. „O, îşi spuse, dă, Doamne, să fie animale sălbatice, nu oameni!"

Între timp, tropotul creştea şi se transforma într—un tunet de copite, până când, în cele din urmă, se iţiră din întuneric ochii strălucitori, nările lărgite şi coamele răsfirate în goană.

—Caii! exclamă Kali.

Într—adevăr, erau caii lui Gebhr şi Chamis. Se apropiau amândoi într—o viteză nebună, goniţi probabil de spaimă, dar intrând în cercul de lumină şi văzându—şi tovarăşii împiedicaţi, se ridicară în două picioare, după care îşi proptiră copitele în pământ sforăind şi rămaseră o clipă nemişcaţi.

Staś, însă, nu—şi luă puşca de la ochi. Era sigur că în urma cailor se vor ivi dintr—un moment în altul capul lăţos al unui leu ori tigva turtită a vreunei pantere. Aşteptarea—i fu în zadar. Caii se liniştiră încetul cu încetul, iar Saba încetă în curând să mai adulmece şi învârtindu—se de câteva ori pe loc, cum fac de obicei câinii, se întinse, apoi se îndoi colac şi închise ochii. Pesemne că dacă vreo fiară urmărise caii, simţind fumul sau văzând răsfrângerile focului pe stânci, se retrăsese de departe.

—S—au speriat rău de ceva, îi spuse Staś lui Kali, de vreme ce nu le—a fost frică să treacă pe lângă cadavrele oamenilor şi al leului.

—Stăpâne, răspunse flăcăul, Kali ghicit ce s—a petrecut. Multe, multe hiene şi şacali intrat în trecătoare şi dus la cadavre. Caii fugit de ei, dar hiene nu fugit după ei, fiindcă mâncat Gebhr şi ceilalţi...

—E cu putinţă, dar tu du—te acum, scoate şeile de pe cai, ia văsăria şi sacii şi adu totul aici. Nu—ţi fie teamă, pentru că puşca te apără.

—Kali nu teme, răspunse negrul.

Şi depărtând puţin mărăcinii lângă peretele stâncii, părăsi *zeriba;* tot atunci ieşi şi Nel din cort.

Saba se ridică numaidecât şi apropiindu—şi botul de ea, aştepta mângâierile obişnuite. Fetiţa însă, care întinsese mâna, şi—o retrase îndată cu scârbă parcă.

—Staś, ce s—a întâmplat? întrebă.

—Nimic. Au venit şi ceilalţi cai. Te—a trezit tropotul lor?

—Eram trează şi tocmai voiam să ies din cort, dar...

—Dar ce?

—Am crezut că poate ai să te superi.

—Eu? Pe tine?

Nel îşi ridică ochii şi începu să se uite cu o privire aparte, cum nu se mai întâmplase niciodată înainte. Pe faţa lui Staś se întipări o mare uimire, întrucât în cuvintele şi privirea ei citi spaima. „Nel se teme de mine" se gândi, în primul moment, se simţi mulţumit. Era măgulit la gândul că după tot ce făptuise, până şi fata îl socotea nu numai un bărbat cu totul matur, ci un războinic grozav care răspândea spaima în jurul lui. Dar asta dură foarte puţin, fiindcă nenorocirea îi dezvoltase mintea şi darul observaţiei, aşa că băgă de seamă că în ochii neliniştiţi ai fetiţei, pe lângă frică, desluşea parcă un fel de scârbă faţă de cele întâmplate, faţă de sângele vărsat şi de cruzimile la care asiStaśe astăzi; îşi aduse aminte cum îşi retrăsese mâna, nevrând să—l mai mângâie pe Saba, care—l omorâse pe unul dintre beduini. Da, Staś însuşi simţea o povară în piept. Una era să citească la Port Said despre vânătorii americani ce ucideau în Vestul îndepărtat duzini de indieni piei—roşii, şi alta s—o faci tu însuţi şi să vezi oameni vii cu o clipă înainte horcăind şi zvârcolindu—se într—o baltă de sânge. Aşa—i! Nu mai încăpea îndoiala că inima lui Nel era plină de teamă şi de o repulsie pe care n—avea s—o uite niciodată. „Se va teme de mine, se gândi Staś, dar în adâncul inimii nu va înceta niciodată să mi—o ia în nume de rău şi asta va fi răsplata mea pentru tot ce am făcut pentru ea".

La acest gând, îl cuprinse o mare amărăciune, întrucât îşi dădea prea bine seama că dacă n—ar fi fost Nel, ar fi fost ucis de mult sau ar fi fugit. Pentru ea suportase totul, iar chinurile şi foamea lui nu făcuseră decât s—o sperie şi mai mult; acum nu mai stătea în faţa lui mica—i surioară dinainte, ochii ei nu mai exprimau încrederea de altădată, ci teama şi uimirea. Staś se simţi deodată profund nefericit. Pentru prima dată în viaţă înţelegea ce—i părerea de rău. Lacrimile—i se îmbulzeau fără voie sub pleoape şi dacă nu s—ar fi gândit că un „războinic grozav" nu se cuvine să plângă, ar fi făcut—o îndată.

Se înfrâna totuşi şi, adresându—se fetiţei, o întrebă:

—Nel, nu cumva ţi—e frică?... Iar ea îi răspunse încet:

—Nda... foarte mult!

La acestea, Staś îi porunci lui Kali să aducă păturile de sub şeile cailor şi aşternând una pe piatra pe care moţăise mai înainte, pe cealaltă o întinse pe pământ şi spuse:

—Aşază—te lângă mine la foc... Nu—i aşa că e o noapte friguroasă? Dacă te învinge somnul, îţi sprijini capul de mine şi adormi.

Nel însă repetă:

—Nda... foarte mult...

Staś o înveli grijuliu cu un pled şi, o vreme, rămaseră tăcuţi, rezemaţi unul de altul şi luminaţi de strălucirile trandafirii ce se târau pe stânci şi scânteiau licărind pe bucăţile de mică ce împestriţau pereţii de piatră.

În afara *zeribei,* se auzeau sforăitul cailor şi zgomotul ierbii strivite între dinţii lor.

—Ascultă, Nel, rosti Staś, am fost silit s—o fac... Gebhr a ameninţat că ne înjunghie dacă leul nu se mulţumeşte cu Kali şi continuă să ne urmărească. Ai auzit şi tu, nu?... Gândeşte—te că nu m—a ameninţat numai pe mine, ci şi pe tine. Şi ar fi făcut—o! îţi spun sincer că dacă nu era ameninţarea asta, cu toate că mă gândeam de mult să—l împuşc, n—aş fi tras în ei. Cred că n—aş fi putut... Dar el a întrecut măsura. Ai văzut şi tu cum l—a chinuit pe Kali. Iar Chamis, cât de josnic ne—a trădat. Şi pe urmă, ştii ce s—ar fi întâmplat dacă nu l—ar fi găsit pe Smain? Atunci Gebhr ar fi început să se poarte şi cu noi la fel... Mă îngrozeşte gândul că te—ar fi bătut cu gârbaciul şi ne—ar fi chinuit pe amândoi, iar după moartea noastră s—ar fi întors la Fashoda şi ar fi spus că am murit de malarie... Eu, Nel, n—am făcut—o din cruzime, ci am fost nevoit. M—am gândit la salvarea ta... Numai la tine mi—a fost

gândul...

În glasul lui răsuna limpede părerea de rău care—i umplea inima. Se vede că Nel îi înţelese durerea, fiindcă se lipi şi mai mult de el, în vreme ce Staś, stăpânindu—şi tulburarea o clipă, vorbi mai departe:

—Eu n—am să mă schimb, am să te păzesc şi am să—ţi port de grijă ca şi înainte. Cât timp trăiau ei, nu exista nici o speranţă de a ne salva. Acum, însă, putem fugi în Abisinia. Abisinienii sunt negri şi sălbatici, dar sunt creştini şi—i urăsc pe dervişi. Numai să fii sănătoasă şi o să izbutim, pentru că până în Abisinia nu—i atât de departe. Chiar dacă n—am izbuti şi am cădea în mâinile lui Smain, să nu te gândeşti că el s—ar răzbuna pe noi. El nu i—a văzut niciodată pe Gebhr şi pe beduini; el îl ştie doar pe Chamis, dar ce—i pasă lui de Chamis? Putem să nu—i spunem lui Smain că Chamis a fost cu noi. Dacă izbutim, însă, să ajungem în Abisinia, vom fi salvaţi, iar dacă nu, şi aşa va fi mai bine pentru tine, deoarece nişte nemernici atât de cruzi nu mai există... Nel, să nu—ţi fie frică de mine!...

Şi vrând să—i câştige încrederea şi totodată să—i dea curaj, începu să—i mângâie căpşorul cânepiu. Fetiţa îl asculta înălţându—şi ochii spre el cu sfială. Se vedea că vrea să—i spună ceva, dar întârzia şi ezita de teamă.

În cele din urmă, îşi lăsă capul în jos, astfel că părul îi acoperi faţa, şi întrebă şi mai încet ca înainte cu glasul tremurător:

—Staś...

—Ce—i, surioară iubită?

—N—o să vină şi ei aici?...

—Cine să vină? se minună Staś.

—Ceilalţi... morţii!

—Ce tot spui, Nel?

—Mă tem! Mă tem!...

Şi buzele palide începură să—i tremure. Se aşternu tăcerea. Staś nu credea că morţii puteau să învie, dar pentru că era noapte şi trupurile lor se aflau nu
prea departe, nu se simţi nici el prea în apele lui; un fior îi urcă pe şira spinării.

—Ce tot spui, Nel? repetă. Dinah te—a învăţat să te temi de duhuri... morţii nu...

Nu—şi mai sfârşi vorba, fiindcă în clipa aceea se petrecu ceva înspăimântător. în tăcerea nopţii, răsună deodată în adâncurile trecătorii, dinspre partea unde se aflau cadavrele, un râs neomenesc înfricoşător, în care disperarea şi bucuria se amestecau cu durerea şi cruzimea, cu plânsul şi batjocura; râsul sfâşietor şi spasmodic al celor cu mintea rătăcită sau al celor blestemaţi.

Nel scoase un strigăt şi—l îmbrăţişa cu toată puterea pe Staś, căruia i se făcu părul vâlvoi. Saba zvâcni în picioare şi începu să mârâie.

Dar Kali, care şedea nu prea departe, îşi înălţă capul liniştit şi spuse aproape cu veselie:

—Hiene râd de Gebhr şi de leu.

CAPITOL XXIII

Întâmplările năprasnice din ziua precedentă şi impresiile încercate în timpul nopţii îi obsedară atât de mult pe Staś şi pe Nel, încât atunci când somnul îi moleşi în sfârşit, adormiră amândoi adânc şi fetiţa se arătă înaintea cortului abia a doua zi la amiază. Staś se ridicase puţin mai devreme de pe pătura întinsă lângă foc şi, în aşteptarea prietenei lui, îi porunci lui Kali să se ocupe de micul dejun care, având în vedere ora târzie, avea să fie totodată şi masa de prânz.

Lumina zilei împrăştie spaimele nopţii; amândoi se treziră nu numai odihniţi, ci şi cu mai mult curaj. Nel arăta mai bine şi se simţea mai puternică, iar pentru că amândoi voiau să plece cât mai departe de locul unde zăceau sudanezii împuşcaţi, încălecară pe cai imediat după ce mâncară şi porniră înainte.

La această oră din zi, toţi călătorii din Africa se opresc pentru odihna de la amiază şi până şi caravanele alcătuite din negri se adăpostesc la umbra copacilor uriaşi, întrucât sunt aşa—numitele „ore albe" — ore de căldură dogoritoare şi de tăcere, când soarele pripeşte fără milă şi, privind de sus, pare să caute pe cine să ucidă. Toate animalele se ascund atunci în cele mai încâlcite desişuri; încetează cântecul păsărilor, bâzâitul insectelor şi întreaga natură se cufundă în linişte, se închirceşte vrând parcă să se ascundă de ochiul rău al zeităţii. Ei, însă, mergeau printr—o trecătoare, în care unul din pereţi arunca o umbră adâncă, aşa că puteau să înainteze fără teamă de caniculă. Staś nu voia să părăsească trecătoarea mai întâi pentru că pe sus puteau fi văzuţi de departe de detaşamentele lui Smain, iar în al doilea rând, fiindcă aici găseau apă mai uşor prin scobiturile stâncilor, la loc deschis, lichidul preţios intra în pământ sau se transforma în aburi sub razele soarelui.

Drumul se înălţa mereu câte puţin. Pe pereţii stâncoşi se vedeau pe alocuri depuneri galbene de pucioasă. De aceea, apa de prin crăpături mirosea a sulf, ceea ce le amintea neplăcut celor doi copii de Omdurman şi de mahdişti, care—şi ungeau capetele cu grăsime amestecată cu praf de pucioasă. în schimb, în alte locuri, se simţeau smocurile de mosc, iar acolo unde tufele înalte de plante agăţătoare slobozeau până pe fundul trecătorii adevărate cascade de liane, se răspândeau arome îmbătătoare de vanilie. Micii călători se opreau cu plăcere la umbra acestor perdele brodate cu flori purpurii şi lila, care împreună cu frunzele ofereau o hrană îndestulătoare pentru cai.

Animale nu se vedeau, dar arareori pe colţurile stâncilor şedeau pe vine maimuţe care semănau pe fundalul cerului cu zeităţile fantastice, păgâne, ce împodobesc marginile templelor din India. Bărbătuşii mai mari, cu coamă, îi arătau dinţii lui Saba sau îşi ţuguiau buzele în semn de mirare şi furie, sărind în acelaşi timp, clipind din ochi şi scărpinându—şi şoldurile. Dar Saba, obişnuit cu această privelişte, nu acorda o atenţie prea mare acestor ameninţări.

Mergeau cu vioiciune. Bucuria libertăţii redobândite înlăturase povara care—l apăsase pe Staś în timpul nopţii. Acum, mintea—i era preocupată numai de întrebarea ce să facă mai departe; cum s—o scoată pe Nel din acest ţinut în care erau ameninţaţi să cadă iarăşi în robia dervişilor, cum să se descurce în timpul călătoriei prin junglă, ca să nu moară de foame şi de sete, în sfârşit, încotro s—o apuce? Ştia încă de la Hatim că de la Fashoda până la hotarul Abisiniei nu sunt decât cinci zile de drum în linie dreaptă, ceea ce însemna vreo sută de mile engleze. Or, cum de la plecarea lor de la Fashoda se scurseră aproape două săptămâni, era limpede că nu merseseră pe drum cel mai scurt, ci cotiseră mult spre sud în căutarea lui Smain. îşi aducea aminte că în a şasea zi de călătorie trecuseră un râu, care nu era Nilul, iar după aceea, înainte de a începe urcuşul, merseră pe lângă nişte mlaştini foarte mari. La şcoala din Port Said, geografia Africii se învăţa foarte exact şi lui Staś îi rămăsese în memorie numele Băilor, care însemna terenurile inundate de un râu puţin cunoscut, Sobbat, ce se vărsa în Nil.

Într—adevăr, nu era sigur dacă trecuseră tocmai prin acele locuri, dar presupunea că aşa era. îi trecu prin cap că Smain, vrând să prindă sclavi, nu putea să—i caute la răspântie la răsărit de Fashoda, deoarece regiunea era pustiită de dervişi şi de variolă, aşa că fusese nevoit să se îndrepte spre sud prin locuri necălcate până acum de alte expediţii. Staś conchise, prin urmare, că merg pe urmele lui Smain şi acest gând îl înspăimântă în primul moment.

Începu deci să reflecteze dacă n—ar trebui să părăsească trecătoarea, care cotea tot mai vizibil spre sud, şi să meargă drept spre răsărit. în curând, renunţă, însă, la această intenţie. Din contră, i se părea mai fără primejdie să înainteze pe urmele bandei lui Smain la depărtare de două—trei zile, fiindcă era cu neputinţă ca acesta să se întoarcă pe acelaşi drum ocolit cu marfa omenească, în loc s—o apuce drept spre Nil. Staś înţelese de asemenea că nu putea pătrunde în Abisinia decât dinspre sud, acolo unde ţara se învecina cu o pădure sălbatică, şi nu pe la hotarul răsăritean păzit cu străşnicie de dervişi.

În urma acestor meditaţii, hotărî să se afunde cât mai departe spre sud. De bună seamă, acolo putea să dea peste negri, fie fugiţi de pe malul Nilului Alb, fie din partea locului. Staś prefera să aibă de—a face cu negrii decât cu mahdiştii. Mai conta şi pe faptul că în cazul în care ar întâlni fugari sau aşezări autohtone, Kali şi Mea i—ar fi de un real ajutor. Era destul să priveşti o dată la tânăra negresă, ca să ghiceşti că aparţine tribului Dinka sau Szylluk, deoarece avea picioarele foarte lungi şi subţiri prin care se distingeau aceste două seminţii ce trăiesc pe malurile Nilului şi umblă prin terenurile inundate asemenea cocorilor sau berzelor. Kali, în schimb, deşi Gebhr îl făcuse să semene cu un schelet, avea cu totul altă înfăţişare. Era îndesat şi bine clădit; avea braţe puternice şi labele picioarelor relativ mici în comparaţie cu ale Meii.

Întrucât nu vorbea aproape deloc araba şi se descurca destul de greu în limba ki—swahili, care se folosea aproape în toată Africa şi pe care Staś o deprinsese şi el de la *zanzibariţii* angajaţi la canal, se vede că provenea din niscaiva ţinuturi îndepărtate.

Staś se decise să—l întrebe de unde anume.

—Kali, cum se numeşte poporul tău? îl cercetă.

—Wa—hima, răspunse tânărul negru.

—E un popor mare?

—Mare şi războieşte cu Samburu răi, ca să le ia vitele.

—Şi satul tău unde se află?

—Departe! departe!... Kali nu ştie unde.

—Într—o ţară ca asta?

—Nu. Acolo apă mare şi munţi.

—Cum îi ziceţi la apa asta?

—Îi zicem „Apa întunecată".

Staś se gândi că băiatul provenea de pe lângă Albert—Nianza, care se afla până atunci în mâinile paşei Emin, aşa că vrând să verifice această ipoteză, îl întrebă în continuare:

—Acolo la voi trăieşte un stăpân alb, care are armată şi bărci negre ce scot fum?
—Nu. Oameni bătrâni spun la noi că au văzut (aici Kali îşi desfăcu degetele) unu, doi, trei albi. Aşa. Au fost trei în haine lungi, albe. Au căutat colţi de elefant... Kali nu i—a văzut, pentru că nu eram încă pe lume, dar tatăl lui Kali i—a primit şi le—a dat mulţi colţi...
—Ce e tatăl tău?
—Rege Wa—hima.
Staś fu puţin măgulit că—l sluşeşte un fiu de rege.
—Ai vrea să—l vezi pe tatăl tău?
—Kali vrea vadă mama.
—Şi ce—ai face tu dacă ne—am întâlni cu Wa—hima, dar ei ce—ar face?
—Wa—hima cade cu faţa la pământ înainte Kali.
—Atunci du—ne la ei; tu o să rămâi acolo şi o să stăpâneşti după tatăl tău, iar noi o să plecăm mai departe până la mare.
—Kali nu nimereşte la ei şi nu rămâne, Kali ţine la marele stăpân şi la fiica lunii.
Staś se întoarse vesel spre prietena lui şi—i spuse:
—Nel, ai ajuns fiica lunii! Dar uitându—se la ea, se întrista brusc, fiindcă fetiţa slăbită arăta într—adevăr cu feţişoara—i palidă şi mai mult ca o fiinţă lunară, decât ca una pământească. Tânărul negru tăcu un răstimp, apoi rosti:
—Kali iubeşte *bwana kubwa,* fiindcă *bwana kubwa* nu ucis Kali, numai pe Gebhr, iar lui Kali dat multă mâncare.
Şi începu să se mângâie pe piept, repetând cu vădită încântare.
—Mult carne, mult carne!
Staś voia să mai afle cum căzuse în robia dervişilor, dar se arătă că de când fusese prins într—o noapte lângă gropile—capcane săpate pentru zebre, trecuse prin atâtea mâini, încât din răspunsurile lui nu se putea deduce prin ce ţinuturi şi pe unde fusese adus până la Fashoda. Staś se miră doar de ce—i spuse Kali despre „Apa întunecată", fiindcă dacă ar fi provenit de lângă Albert—Nianza, Albert—Edward—Nianza sau Victoria—Nianza, alături de care se aflau ţările Uniora şi Uganda, ar fi auzit neîndoielnic ceva despre paşa Emin, despre armata şi vapoarele ui care stârnesc admiraţia şi spaima negrilor. Tanganyka era prea departe, aşa că mai rămânea doar presupunerea că poporul lui Kali trăia pe undeva mai aproape... Din acest motiv, întâlnirea cu negri Wa—hima nu era cu totul improbabilă.
După câteva ore de drum, soarele începu să coboare. Mu mai era chiar atât de cald. Nimeriră într—o vale largă, unde era apă şi creşteau zece—cincisprezece sicomori sălbatici, astfel că se opriră să lase caii să se odihnească şi să mănânce cu toţii. Deoarece pereţii stâncoşi nu mai erau atât de înalţi în acest loc, Staś îi porunci lui Kali să urce deasupra şi să vadă dacă prin împrejurimi nu se zăresc fumuri.
Kali îndeplini porunca şi cât ai clipi din ochi ajunse pe buza stâncii. După ce se uită bine în toate părţile, coborî pe o liană groasă şi spuse că fumuri nu se văd, dar e *nyama.* Era lesne de ghicit că nu vorbeşte de bibilici, ci de un vânat mai mare, fiindcă arătă puşca lui Staś, apoi îşi duse două degete la cap în semn că animalul avea coarne.
Staś se caţără şi el până sus şi, scoţându—şi capul cu grijă deasupra, începu să cerceteze împrejurimile. Nimic nu—i împiedica vederea până departe, fiindcă vechea junglă fusese arsă demult, iar cea nouă, care începuse să crească din pământul înnegrit, abia avea câţiva centimetri înălţime. Cât cuprindeai cu privirea, se vedeau copaci uriaşi cu trunchiurile înnegrite de foc. La umbra unuia dintre ei, păştea un cârd de antilope gnu, care semănau la trup cu caii, iar la cap cu bivolii. Soarele, răzbătând prin frunzele baobabului, arunca pete luminoase, tremurătoare, pe spinările lor maronii. Depărtarea nu era mai mare decât o sută de paşi, dar vântul bătea dinspre antilope spre trecătoare, aşa că păşteau liniştite, fără să bănuiască vreo primejdie. Staś, vrând să facă rost de carne pentru caravană, trase în cea mai apropiată, care se prăbuşi ca lovită de trăsnet. Celelalte o luară la goană şi o dată cu ele şi un bivol mare, pe care nu—l observase mai înainte, fiindcă stătea culcat lângă un pietroi. De astă dată, nu de nevoie, ci dintr—o înclinaţie de vânător, băiatul pândi clipa când animalul se întoarse puţin într—o parte şi trase în el. Bivolul se clătină puternic, şchiopătă de unul din picioarele dinapoi, dar continuă să alerge şi, înainte ca Staś să—şi încarce din nou arma, dispăru în adâncimile terenului.
Nu se risipise încă fumul şi Kali se şi afla pe antilopă şi—i spinteca burta cu cuţitul lui Gebhr. Staś se îndreptă spre el, vrând să vadă animalul mai de aproape, dar mare—i fu uimirea când tânărul negru

îi întinse repede în mâinile mânjite de sânge ficatul aburind încă al antilopei.
—De ce mi—l dai? întrebă.
—*Msuri, msuri! Bwana kubwa!* mănâncă imediat!
—Mănâncă—l singur! răspunse Staś revoltat de asemenea propunere.

Kali nu se lăsă rugat de două ori şi începu îndată să sfâşie cu dinţii ficatul şi să înghită cu lăcomie bucăţi crude; văzând că Staś se uită la el cu scârbă, repeta mereu între o înghiţitură şi alta: *„Msuri! Msuri!"*

Înfulecă în acest fel mai mult de jumătate din ficat, după care se apucă să taie antilopa. O făcea neobişnuit de repede şi cu pricepere, aşa că în curând animalul era jupuit şi o pulpă desprinsă. Atunci Staś, mirat întrucâtva că Saba nu era de faţă, îl fluieră ca să—l poftească la un ospăţ grozav alcătuit din partea dinainte a vânatului. Saba, însă, nu veni, în schimb Kali, aplecat peste antilopă, îşi înălţă capul şi spuse:
—Câinele mare fugit după bivol.
—L—ai văzut? întrebă Staś.
—Kali văzut.

Spunând acestea, îşi puse pe cap muşchiul antilopei, iar cele două pulpe pe umeri şi porni spre trecătoare. Staś mai fluieră de câteva ori şi aşteptă, dar văzând că timpul trece, vru să plece după el. în trecătoare, Mea era ocupată cu tăierea mărăcinilor pentru *zeriba,* iar Nel, în timp ce jumulea cu degetele—i mici ultima bibilică, îl întrebă:
—L—ai fluierat pe Saba? A fugit după voi.
—A fugit după bivolul pe care l—am împuşcat şi sunt tare neliniştit, răspunse Staś. Aceste animale sunt foarte înverşunate şi atât de puternice, că până şi leul se teme să le atace. Saba s—ar putea s—o păţească dacă începe lupta cu un astfel de potrivnic.

Auzind acestea, Nel se îngrijoră şi declară că nu se duce să se culce, până când nu se întoarce Saba. Staś, văzându—i teama, regretă că nu—i ascunsese primejdia şi începu s—o liniştească:
—M—aş duce cu puşca după ei, dar trebuie să fie foarte departe, iar noaptea se va lăsa curând şi urmele nu se vor mai vedea. Bivolul e rănit de moarte şi sper că va cădea repede. În orice caz, pierderea de sânge îl va slăbi şi chiar dacă se va arunca asupra lui Saba, acesta va izbuti să fugă... Aşa—i! Poate că va reveni cu siguranţă.

Spunând acestea, nici el nu prea credea în propriile cuvinte, fiindcă îşi amintea că citise despre dorinţa aprigă de a se răzbuna a bivolului african, care chiar grav rănit, ocoleşte şi pândeşte lângă poteca pe unde vine vânătorul, apoi îl atacă prin surprindere, îl ia în coarne şi—l aruncă în sus. Cu Saba se putea lesne întâmpla ceva asemănător, nemaivorbind de celelalte primejdii care—l ameninţau noaptea pe drumul de întoarcere.

Într—adevăr, noaptea se lăsă repede. Kali şi Mea înălţară *zeriba,* aprinseră focul şi se apucară să pregătească cina. Saba, însă, nu se întorcea.

Nel era tot mai îngrijorată şi, în cele din urmă, începu să plângă.

Staś aproape că o sili să se culce, promiţându—i că—l va aştepta pe Saba, iar când se va lumina cât de cât, se va duce să—l caute şi—l va aduce înapoi. Nel intră, ce—i drept, în cort, dar îşi scotea mereu căpşorul afară şi întreba dacă n—a venit câinele. Somnul o doborî abia după miezul nopţii, când Mea se duse să—l înlocuiască pe Kali, care veghea lângă foc.
—De ce plânge fiica lunii? îl întrebă tânărul negru pe Staś, când se întinseră pe pături să doarmă. Kali nu vrea asta.
—Îi pare rău de Saba, pe care trebuie să—l fi ucis bivolul.
—Poate că nu ucis, răspunse băiatul.

După care tăcură şi Staś se cufundă într—un somn adânc. Era totuşi încă întuneric când se trezi, fiindcă începuse să—i fie frig. Focul se stingea, Mea, care trebuia să aibă grijă de el, aţipise, şi de la o vreme încetase să mai arunce uscături peste tăciuni.

Pătura, pe care dormise Kali, era goală.

Staś înteţi focul cu vreascuri, apoi o atinse cu mâna pe fată şi o întrebă:
—Unde—i Kali?

O clipă, aceasta se uită la el cu privirea rătăcită, după care, trezindu—se de—a binelea, răspunse:
—Kali luat sabia lui Gebhr şi plecat din *zeriba.* Crezut că vrea să taie mărăcini, dar el nu întors deloc.

—A plecat demult?
—Demult.

Staś aşteptă o vreme, dar când văzu că negrul nu se întoarce, se întrebă fără voie:
—Să fi fugit?

Şi inima i se strânse din cauza acelui simţământ pe care—l stârneşte întotdeauna nerecunoştinţa omenească. Doar el sărise în ajutorul lui Kali şi—i luase apărarea atunci când Gebhr îl chinuise zile de—a rândul, iar pe urmă îi salvase şi viaţa. Nel fusese întotdeauna bună cu el şi—i plângea de milă; amândoi se purtaseră cum nu se poate mai bine. Iar el fugise! Chiar el spusese că nu ştie în care parte se află aşezările Wa—hima şi că n—ar izbuti să ajungă la ei şi cu toate astea fugise! Staś îşi aduse iarăşi aminte de cărţile citite la Port Said şi de povestirile călătorilor prin Africa despre prostia negrilor, care aruncau încărcătura şi fugeau chiar atunci când fuga însemna moarte sigură. Era limpede că şi Kali, a cărui singură armă era sabia sudaneză a lui Gebhr, trebuia să moară de foame sau, dacă nu vrea să cadă din nou în robia dervişilor, să slujească drept hrană animalelor sălbatice.
—A, ce mare prost, nerecunoscătorul!...

Staś începu să se gândească după aceea cât de împovărătoare avea să devină călătoria în absenţa lui Kali. Adăpatul şi împiedicatul cailor noaptea, întinderea cortului, înălţarea *zeribei,* grija ca rezervele de hrană şi sacii cu lucruri să nu se piardă pe drum, jupuitul şi tăierea vânatului — toate acestea, fără Kali, aveau să cadă în spinarea lui, iar el recunoştea că de unele activităţi, jupuirea animalelor de piele, n—avea nici cea mai mică idee.

„Ei, ce să—i faci, îşi spuse, musai!..."

În acest timp, soarele se ivi după linia orizontului şi, cum se întâmplă întotdeauna la tropice, se făcu ziuă dintr—o dată. Puţin mai târziu, se auzi plescăitul apei pentru spălat, pe care Mea o pregătise de cu seară pentru mica stăpână, ceea ce însemna că Nel se sculase şi se îmbrăca. într—adevăr, se arătă curând îmbrăcată deja, dar cu pieptenul în mână şi cu părul încă în neorânduială.
—Saba unde—i? întrebă.
—Nu s—a întors încă.

Buzele fetiţei începură să tremure.
—Poate că totuşi se va întoarce, o linişti Staś. Ţii minte că în pustiu lipsea uneori câte două zile la rând, iar pe urmă ne ajungea întotdeauna.
—Mi—ai spus că te duci să—l cauţi...
—Nu pot, Nel.
—De ce, Staś?
—Pentru că nu pot să te las numai cu Mea în trecătoare.
—Dar Kali?
—Kali lipseşte.

Şi tăcu, neştiind nici el prea bine dacă trebuie să—i spună adevărul, dar întrucât tot avea să iasă la iveală, se gândi că—i mai bine ca Nel să—l afle dintr—o dată.
—Kali a luat sabia lui Gebhr, spuse, şi a plecat azi—noapte nu se ştie unde. Cine ştie dacă n—a fugit. Negrii procedează deseori astfel, chiar cu riscul propriei vieţi, îmi pare rău de el... Dar poate că va înţelege şi el că a făcut o prostie şi...

Fu întrerupt de lătratul vesel al lui Saba, care umplu întreaga trecătoare. Nel aruncă pieptenul pe jos şi vru să alerge în întâmpinarea lui, dar o reţinură ghimpii *zeribei.*

Staś începu să arunce cât putea de repede jordiile pline de spini, dar înainte de a deschide un drum de trecere, îşi făcu apariţia Saba, iar după el Kali, atât de vesel şi ud de rouă, de parcă—l prinsese o ploaie torenţială.

O bucurie uriaşă îi cuprinse pe cei doi copii şi când Kali, abia trăgându—şi sufletul de oboseală pătrunse în interiorul *zeribei,* Nel îşi încolăci braţele—i albe pe gâtul negrului şi—l îmbrăţişa din toate puterile.

Iar el spuse:
— Kali nu vrea să vadă *bibi* plânge şi Kali găsit câine.
—Ce bun eşti, Kali! îl lăudă Staś, bătându—l cu mâna pe umăr. Nu ţi—a fost teamă că vei întâlni noaptea vreun leu sau vreo panteră?
—Kali temut, dar Kali plecat, răspunse flăcăiandrul. Aceste cuvinte câştigară şi mai mult inimile

copiilor.
La rugămintea lui Nel, Staś scoase dintr—o legătură un şirag de mărgele de sticlă, dăruit de grecul Kaliopuli înainte de plecarea de la Omdurman, şi—i împodobi gâtul lui Kali care, fericit de acest dar, se uită îndată mândru la Mea şi spuse:
—Mea nu are mărgele, dar Kali are, pentru că e „lumea largă".

În acest fel fu răsplătită credinţa tânărului negru. Saba, în schimb, avu parte de o dojana aspră, în timpul căreia află pentru a doua oară de când o slujea pe Nel că e foarte urâcios şi că dacă va mai face încă o dată una ca asta, va fi legat ca un căţeluş. Câinele ascultă toate aceste reproşuri şi ameninţări dând din coadă într—un mod destul de ambiguu. Totuşi, Nel afirmă că ochii lui arătau că se ruşinează şi mai mult ca sigur că roşise, ceea ce nu se observa numai din cauză că avea botul acoperit de păr.

După aceea, luară micul dejun alcătuit din smochine sălbatice grozav de gustoase şi din muşchi de antilopă gnu, în timpul căruia Kali îşi povesti peripeţiile, iar Staś îi traduse în engleză lui Nel, care nu înţelegea limba ki—swahili. Bivolul, cum se arătă, fugise departe. Lui Kali îi venise greu să—i găsească urmele, întrucât fusese o noapte fără lună. Din fericire, plouase două zile înainte, şi pământul nu era prea tare, aşa că urmele copitelor erau destul de adânci. Kali mersese multă vreme, căutându—le cu vârful picioarelor. În cele din urmă, bivolul se prăbuşise şi pesemne că era mort, fiindcă nicăieri nu se vedeau urmele luptei dintre el şi Saba. Când îi găsise Kali, Saba înfulecase deja cea mai mare parte din spata dinainte a bivolului şi, cu toate că nu mai era în stare să mănânce, nu lăsase să se apropie de carne cele două hiene şi şacalii care aşteptau ca cel mai puternic să sfârşească ospăţul şi să plece.

Tânărul negru se plânse că Saba mârâise şi la el, dar îl ameninţase cu mânia „marelui stăpân" şi a lui *bibi,* apoi îl luase de zgardă şi se depărtaseră de bivol, dându—i apoi drumul abia în trecătoare.

Cu aceasta, povestirea peripeţiilor nocturne ale lui Kali luase sfârşit, după care încălecară cu toţii bine dispuşi pe cai şi plecară mai departe.

Doar Mea cea cu piciorele lungi, deşi mereu tăcută şi supusă, privea cu invidie la salba de mărgele a negrului şi la zgarda lui Saba, gândind cu tristeţe:

„Ei amândoi sunt lumea cea largă, pe când eu am numai un inel de alamă la un picior".

CAPITOL XXIV

Următoarele trei zile, înaintară mereu prin trecătoarea care continua să urce. Cel mai adesea, zilele erau dogoritoare, iar nopţile răcoroase sau înăbuşitoare. Se apropia anotimpul ploios. De dincolo de zare, se târau ici şi colo nori albi ca laptele, dar adânci şi ameninţători. Pe amândouă părţile, se vedeau dâre de ploaie şi curcubeie îndepărtate. Spre dimineaţa celei de a treia zi, unul din aceşti nori se sparse deasupra lor asemenea unui butoi căruia îi plesnesc cercurile, şi—i stropi cu o ploaie caldă şi abundentă, spre norocul lor, însă, şi foarte scurtă. După aceea, cerul se însenină şi putură să—şi vadă de drum. Bibilicile apărură din nou în număr atât de mare, că Staś trase în ele fără să mai descalece şi ucise astfel cinci bucăţi ce aveau să le ajungă pentru o masă îmbelşugată chiar dacă—l puneau la socoteală şi pe Saba. Călătoria în aerul împrospătat nu era deloc obositoare, iar abundenţa vânatului şi a apei înlătura teama de foame şi sete. În genere, se descurcau mai uşor decât se aşteptaseră, aşa că Staś era mereu bine dispus şi, călătorind alături de fetiţă, sporovăia vesel cu ea, glumind uşor:

—Ştii ce, Nel, îi spuse când opriră caii pentru o clipă sub un uriaş arbore de pâine, din care Kali şi Mea începură să taie fructe mari ca nişte pepeni, câteodată mi se pare că sunt un cavaler rătăcitor.

—Dar ce—i aia cavaler rătăcitor? îl întrebă Nel, întorcându—şi spre el căpşorul minunat.

—Cândva, demult, în Evul Mediu, existau asemenea cavaleri, care mergeau prin lume în căutare de aventuri. Se luptau cu uriaşi, cu balauri şi fiecare îşi avea doamna lui, de care se îngrijea şi pe care o ocrotea.

—Şi eu sunt o astfel de doamnă?

Staś se gândi o vreme, după care răspunse:

—Nu, tu eşti prea mică. Toate celelalte erau mai mari.

Nu—i trecea prin minte că poate nici un cavaler rătăcitor nu făptuise pentru doamna lui atât cât făcuse el pentru această surioară; avea impresia că tot ce făcuse, erau lucruri de la sine înţelese.

Dar Nel se simţi nedreptăţită de cuvintele lui, aşa că—şi ţuguie buzele cu o mină contrariată şi spuse:

—N—ai zis tu în pustiu că m—am purtat ca o fată de treisprezece ani? Nu?

—Asta—i una. Dar tu ai numai opt ani.
—Da, şi peste zece o să am optsprezece!
—Mare scofală! Eu am să am douăzeci şi patru! La asemenea vârstă, omul nu se mai gândeşte la doamne, fiindcă are altceva de făcut. Se înţelege!
—Şi tu ce—o să faci?
—O să fiu inginer ori marinar, sau dacă va fi război în Polonia, o să plec la luptă ca şi tatăl meu.

Iar ea îl întrebă neliniştită:
—Bine, dar ai să te întorci la Port Said?
—Mai întâi trebuie să ajungem amândoi acolo.
—La tăticu'! se bucură fetiţa. Şi ochii i se înceţoşară de mâhnire şi dor. Din fericire,
tocmai atunci se apropie în zbor un cârd de papagali minunaţi, cenuşii, cu capetele trandafirii, ca şi puful de sub aripi. Copiii uitară numaidecât de discuţia dinainte şi începură să le urmărească zborul.

Stolul ocoli un pâlc de euforbii şi se lăsă pe un sicomor din apropiere, printre crengile căruia răsunară îndată glasuri asemănătoare cu o consfătuire însufleţită sau cu o ceartă.
—Sunt papagali, care învaţă cel mai uşor să vorbească, lămuri Staś. Când o să ne oprim mai multă vreme, o să mă străduiesc să—ţi prind unul.
—O, Staś, îţi mulţumesc! se bucură Nel. O să—i pun numele Daisy...

În acest timp, Mea şi Kali, după ce tăiară fructele din arborele de pâine, le încărcară pe cai şi caravana porni mai departe. După—amiază, începu totuşi să se înnoureze din nou şi la răstimpuri căzură ploi scurte care umplură cu apă toate crăpăturile şi adânciturile stâncilor. Kali prevesti o ploaie torenţială, aşa că lui Staś îi trecu prin cap că trecătoarea, ce se îngusta iarăşi din ce în ce mai mult, nu le va mai oferi un adăpost sigur pe timpul nopţii, deoarece se putea transforma în albia unui torent. Din această cauză, hotărî să înnopteze sus pe platou, iar această hotărâre o bucură şi pe Nel, mai ales când Kali, trimis în recunoaştere, se întoarse şi spuse că nu departe se afla o pădurice alcătuită din tot felul de copaci, unde trăiau o mulţime de maimuţe mici, nu atât de urâte şi de rele ca pavianii pe care—i întâlniseră până acum.

Prin urmare, când ajunseră la un loc în care pereţii stâncoşi erau scunzi şi coborau în pantă lină, scoaseră caii şi, înainte de a se întuneca, se pregătiră pentru popasul de noapte. Cortul lui Nel fu întins într—un loc înalt şi uscat lângă un muşuroi înalt de termite, care închidea complet accesul într—o parte şi uşura astfel împletirea *zeribei.*

În apropiere, se înălţa un copac puternic cu coroana rămuroasă, largă, ale cărui frunze dese puteau fi un adăpost foarte bun împotriva ploii. În faţa *zeribei,* creşteau pâlcuri izolate de copaci, iar mai departe pădurea compactă, legată de plante agăţătoare, deasupra căreia se înălţau sus de tot coroanele unor palmieri ciudaţi, aidoma unor evantaie uriaşe sau unor cozi de păun desfăcute[67].

Staś află de la Kali că înaintea celui de—al doilea anotimp ploios, aşadar toamna, e primejdios să înnoptezi sub aceşti palmieri, deoarece fructele lor, uriaşe, se rup şi cad pe neaşteptate de la mare înălţime cu asemenea viteză, încât pot să omoare oamenii şi chiar caii. Acum, însă, fructele abia se legau şi de departe, înainte de apusul soarelui, se vedeau zbenguindu—se pe sub coroane maimuţe mici, care se fugăreau în salturi vesele una pe alta.

Staś împreună cu Kali pregătiră rezerve mari de lemne, ca să ajungă pentru toată noaptea, iar pentru că din când în când se iscau pale puternice de vânt fierbinte, întăriră *zeriba* cu araci pe care tânărul negru îi ascuţi cu sabia lui Gebhr şi—i înfipse în pământ. Această prudenţă nu era deloc de prisos, fiindcă vântul putea să împrăştie ramurile ghimpoase, din care era făcut *zeriba,* şi să înlesnească atacul fiarelor.

Cu toate acestea, vântul încetă îndată după scăpătatul soarelui, dar aerul deveni înăbuşitor şi greu. La început, printre zdrenţele norilor licăriră ici şi colo stele, dar după aceea, se lăsă o noapte neagră, încât nu se vedea nici la un pas. Micii călători se strânseră lângă foc, ascultând ţipetele maimuţelor, care făceau o larmă de nedescris în pădurea apropiată. Le ţineau isonul schelălăitul şacalilor şi tot felul de glasuri necunoscute, în care se simţeau neliniştea şi spaima de tot ce putea ameninţa o fiinţă vie în întunericul junglei.

---

[67] *Sisyphus spina Christi* (n. ed. pol.).

Deodată, se aşternu o linişte de moarte, fiindcă în bezna adâncă răsună geamătul leului.

Caii, care păşteau nu prea departe prin jungla tânără, începură să se apropie de lumină, sărind cu picioarele dinainte împiedicate, iar Saba, de obicei atât de curajos, îşi înfoie părul şi se ghemui cu coada—ntre picioare lângă oameni, căutându—le ocrotirea.

Geamătul leului se auzi din nou parcă de sub pământ, profund, greoi, forţat, de parcă animalul îl scotea cu greutate din plămânii—i puternici. Aluneca pe jos peste pământ, aci întărindu—se, aci slăbind ori prefăcându—se din când în când în icnituri surde, înfiorătoare.

—Kali, înteţeşte focul! rosti Staś.

Negrul aruncă un braţ de vreascuri pe foc cu atâta grabă, că mai întâi izbucniră snopi întregi de scântei şi abia după aceea ţâşni în sus vâlvătaia.

—Staś, leul nu ne va ataca, nu? şopti Nel trăgându—l pe băiat de mânecă.

—Nu, nu ne va ataca. Uite şi tu cât de înaltă e *zeriba*...

Spunând aceasta, credea într—adevăr că pe ei nu—i ameninţa nici o primejdie, dar se temea pentru caii ce se îmbulzeau tot mai mult pe lângă gardul ghimpos, putând să—l răstoarne.

Între timp, geamătul se preschimbă într—un muget tunător, prelung, la auzul căruia încremeneşte orice făptură vie, iar oamenii, chiar cei care nu cunosc teama, se Mioară cu nervii tremurând, cum tremură geamurile din cauza bubuiturilor unor tunuri îndepărtate.

Staś aruncă o privire fugară spre Nel şi, văzându—i bărbia tremurătoare şi ochii umezi, o îndemnă:

—Nu te teme! Hai, nu mai plânge!

Iar ea răspunse ca odinioară în pustiu:

—Eu nu vreau să plâng... dar îmi... transpiră ochii! Oh!

Ultima exclamaţie i se smulse din gură, pentru că dinspre pădure răsună în aceeaşi clipă al doilea muget mai puternic decât primul, căci era mai apropiat. Caii începură pur şi simplu să se înghesuie în *zeriba* şi dacă n—ar fi fost aracii lungi şi tari ca oţelul din ramuri de salcâm, ar fi dărâmat—o. Saba mârâia şi tremura ca frunza, iar Kali începu să repete cu glas întrerupt:

—Stăpâne! sunt doi! doi!... doi!..

Iar leii, simţindu—se unul pe altul, nu mai conteneau acum cu răgetele, aşa că înfricoşătorul concert dura fără întrerupere în întuneric, deoarece când tăcea unul, începea celălalt. în curând, Staś nu—şi mai putea da seama dincotro veneau, întrucât ecoul se repeta în trecătoare, o stâncă le repezea celeilalte, apoi pe sus şi pe jos umpleau pădurea, jungla, împrăştiind groaza în bezna nopţii.

Un lucru i se părea totuşi sigur, acela că se apropie din ce în ce mai mult. Kali înţelese şi el că leii dădeau târcoale locului de popas, făcând ocoluri tot mai mici, şi că, împiedicaţi să atace numai de strălucirea flăcărilor, îşi exprimau prin răgete nemulţumirea şi teama.

Se vede totuşi că şi el socotea că numai caii erau ameninţaţi, fiindcă spuse numărând pe degete:

—Leii ucid unul, ucid doi, nu toţi! nu toţi!...

—Pune lemne pe foc! repeta Staś.

Vâlvătaia ţâşni iarăşi în sus; răgetele încetară brusc. Dar Kali îşi înălţă capul, uitându—se spre cer, şi începu să asculte cu luare—aminte.

—Ce se aude? întrebă Staś.

—Ploaia! răspunse negrul.

Staś ascultă şi el. Coroanele copacilor acopereau cortul şi toată *zeriba,* aşa că aici nu căzuse încă nici o picătură, dar deasupra se auzea foşnetul frunzelor. Or, cum nici cea mai mică adiere nu mişca aerul înăbuşitor, era lesne de presupus că desişul verde fâşâia din cauza stropilor de ploaie.

Foşnetul creştea cu fiecare clipă şi, după un răstimp, copiii văzură picăturile scurgându—se de pe frunze asemenea unor perle mari, care păreau trandafirii în lumina focului. Cum prevăzuse şi Kali, începea o ploaie torenţială. Fâsâitul se transformă în ropot. Cădeau tot mai multe picături, până când, prin frunziş începură să curgă şiroaie de apă.

Lumina focului se micşoră. În zadar Kali arunca braţe întregi de vreascuri. Deasupra, ramurile ude fumegau, iar dedesubt sâsâiau cărbunii, şi flacăra aci creştea, aci se stingea.

—Când ploaia va stinge focul, ne va apăra *zeriba,* spuse Staś, ca s—o liniştească pe Nel.

După care o conduse în cort şi o înveli cu o pătură, iar el se grăbi să iasă afară, pentru că răgetele scurte, întrerupte, se auzeau din nou. De astă dată, răsunau mult mai aproape şi exprimau parcă

bucuria.

Ploaia continua să se înteţească. Duruia şi plescăia pe frunzele tari de *nabak.* Dacă focul nu s—ar fi aflat sub acoperişul coroanei, s—ar fi stins dintr—o dată, dar şi aşa deasupra lui se înălţa mai mult fumul prin care se ţeau flăcărui albastre şi înguste. Kali se lăsă păgubaş şi nu mai aruncă uscături deasupra. în schimb, legându—se de copac cu o frânghie, se caţără cu ajutorul ei tot mai sus pe trunchi.

—Ce faci? exclamă Staś.

—Kali urcă în copac.

—De ce? îl întrebă băiatul revoltat de egoismul negrului.

Un fulger luminos, înfricoşător, sfâşie întunericul, iar răspunsul lui Kali fu acoperit de tunetul care zgudui cerul şi jungla. în acelaşi timp, începu să bată vântul, zgâlţâi coroanele copacilor, mătură focul cât ai clipi din ochi, smulse cărbunii care mai mocneau sub cenuşă şi—i aruncă în junglă o dată cu snopii de scântei.

Bezna nepătrunsă cuprinse într—o clipă locul de popas. Furtuna subtropicală începu să—şi facă de cap în cer şi pe pământ. Tunetele şi fulgerele se ţineau în lanţ. Zigzagurile sângerii ale trăsnetelor sfâşiau cerul negru ca zăbranicul. Pe stâncile din apropiere, apăru o sferă ciudată, albăstruie, care se rostogoli un timp deasupra trecătorii, apoi explodă cu o lumină orbitoare şi cu un bubuit atât de puternic, încât părea că stâncile se vor preface în pulbere din cauza şocului. Apoi se făcu iarăşi întuneric. Staś se temu pentru Nel şi porni orbecăind spre cort. Apărat de muşuroiul termitelor şi de trunchiul uriaş, cortul era încă în picioare, dar orice răbufnire de vânt mai puternică putea să—i rupă frânghiile şi să—l poarte cine ştie unde. Iar vijelia aci slăbea, aci se pornea cu o putere turbată, aducând valuri de ploaie şi o grămadă de frunze şi ramuri rupte din pădurea apropiată. Staś fu cuprins de disperare. Nu ştia dacă s—o lase pe Nel în cort sau s—o scoată afară. în primul caz, era posibil să se încurce în frânghii şi să fie răpită de viforniţă o dată cu pânza, iar în al doilea, putea să fie udată şi de asemenea luată de vânt, fiindcă până şi Staś, deşi mult mai puternic decât ea, se ţinea pe picioare cu mare greutate.

Dilema fu rezolvată de vijelie care smulse acoperişul cortul. Pereţii de pânză nu mai ofereau acum nici un adăpost. Nu le mai rămânea decât să aştepte trecerea furtunii în beznă, unde dădeau târcoale cei doi lei.

Staś presupunea că se adăpostiseră şi ei de ploaie în pădure, dar era sigur că vor apărea din nou după încetarea potopului. Situaţia era cu atât mai îngrozitoare cu cât vântul smulse *zeriba.*

Moartea îi ameninţa din toate părţile, puşca lui Staś nu mai putea fi de nici un folos. Energia lui la fel. Împotriva furtunii şi a trăsnetelor, a uraganului şi a ploii, a întunericului şi a leilor, se simţea dezarmat şi nu mai ştia ce să facă. Zgâlţâiţi de vântoasă, pereţii de pânză îi udau din toate părţile, aşa că înconjurându—i umerii cu braţul, o scoase pe Nel din cort, apoi se ghemuiră amândoi lângă trunchiul copacului uriaş, aşteptându—şi moartea sau mila lui Dumnezeu.

Deodată, între două rafale de vânt, îi ajunse la urechi glasul lui Kali abia auzit prin plescăiturile ploii:

—Mare stăpân, în copac! În copac!

În acelaşi timp, capătul ud al frânghiei slobozite de sus îi atinse umărul.

—Leagă *bibi,* iar Kali trage sus!

Staś nu ezită nici o clipă. O înveli pe Nel într—o pătură, ca să nu—i intre frânghia în carne, apoi o legă de brâu şi o ridică pe braţe, strigând:

Primele ramuri ale copacului creşteau destul de jos, astfel că drumul lui Nel prin aer dură destul de puţin. Kali o apucă în curând în braţele—i vânjoase şi o aşeză la încrengătura trunchiului cu o ramură groasă, unde era loc destul chiar şi pentru o duzină de făpturi atât de gingaşe.

Vântul nu putea s—o smulgă de acolo, iar în afară de asta, cu toate că apa se scurgea pe tot copacul, trunchiul gros de aproape cincisprezece picioare[68] o ferea totuşi de valurile de ploaie, aduse pieziş de

[68] Veche unitate de măsură egală cu aproximativ o treime dintr—un metru; mai exact 0,288 m.

viforniţă.

Punând—o la loc sigur pe micuţa *bibi,* negrul slobozi iarăşi frânghia şi pentru Staś, dar acesta, ca un căpitan care părăseşte ultimul vasul ce se scufundă, îi spuse Meii să urce înaintea lui.

Kali nu mai trebui s—o tragă, fiindcă fata se caţără într—o clipă pe frânghie cu asemenea uşurinţă şi îndemânare, de parcă se înrudea de aproape cu un cimpanzeu. Staś urcă mult mai greu, dar şi el era un gimnast destul de bun, ca să—şi învingă greutatea propriului trup, a puştii şi a gloanţelor cu care îşi umpluse buzunarele.

Acum toţi patru se aflau în copac.

Staś se obişnuise într—atât ca în orice situaţie să se gândească mai întâi la Nel, că şi de astă dată verifică în primul rând dacă nu—i în primejdie să cadă, dacă are destul loc şi dacă se poate întinde comod. Liniştit din acest punct de vedere, începu să—şi bată capul cum s—o apere de ploaie. Dar n—avea cum. Ziua, era uşor să—i încropească un acoperiş deasupra capului, dar acum îi înconjura asemenea întuneric, încât nu se vedeau unul pe altul. Dacă măcar furtuna s—ar potoli şi ar izbândi să aprindă focul, ar putea să—i usuce îmbrăcămintea! Staś se gândea cu disperare că, udată până la piele, fetiţa va avea neîndoielnic a doua zi prima criză de malarie.

Se temea că spre dimineaţă, după furtună, se va face frig. Până acum, răbufnirile vântului erau mai degrabă fierbinţi şi ploaia caldă. Staś se mira numai de durata ei, fiindcă ştia că furtunile subtropicale cu cât sunt mai puternice, cu atât ţin mai puţin.

Tunetele şi rafalele vântului se domoliră abia după un răstimp mai lung, dar ploaia continua să cadă, nu torenţială ca înainte, însă apăsătoare şi tot atât de deasă, că frunzele *nabakului* nu mai ofereau nici un adăpost. De jos, se auzea plescăitul apei, de parcă întreaga luncă se preschimbase într—un lac imens. Staś se gândea că în trecătoare i—ar fi aşteptat o moarte sigură. O adâncă părere de rău îl cuprinse când se gândi ce se va întâmpla cu Saba, de aceea nu întârzie să vorbească despre câine cu Nel. Nădăjduia totuşi că animalul îşi va găsi un loc ferit printre stâncile care mărgineau trecătoarea. Acum nu mai era cu putinţă să—l ajute în vreun fel.

Şedeau deci unul lângă altul pe ramurile copacului, uitându—se şi aşteptând venirea zilei. După ce mai trecură câteva ore, aerul începu să se răcorească şi ploaia încetă cu totul. Se vede că apa se scursese pe pante prin locurile mai joase, fiindcă nu se mai auzea plescăitul picăturilor. Staś văzuse în zilele precedente că negrul ştie să aprindă focul chiar cu crengi ude, aşa că se gândi să—i spună lui Kali să coboare şi să încerce, poate că avea să izbutească şi de astă dată. Dar în clipa când se întoarse spre el, se întâmplă ceva care le îngheţă la toţi sângele în vine.

Liniştea adâncă a nopţii fu sfâşiată brusc de nechezatul unui cal, înfiorător, plin de durere şi spaimă de moarte. Se iscă vânzoleală în întuneric, se auzi un horcăit scurt, urmat de gemete surde, apoi un sforăit şi al doilea nechezat şi mai pătrunzător, după care totul tăcu.

—Leii, stăpâne! leii omoară cai! şopti Kali.

Era ceva atât de înfricoşător în acest atac nocturn, în această supremaţie a monştrilor, în uciderea neaşteptată a unor animale fără apărare, încât Staś încremeni şi uită de puşcă. În definitiv, la ce—ar fi folosit să tragă în asemenea beznă? Poate doar ca ucigaşii, speriaţi de lumină şi de bubuitură, să lase caii omorâţi şi să alerge după ceilalţi, care se împrăştiaseră şi se depărtaseră de locul de popas atât cât le îngăduiseră picioarele împiedicate.

Pe Staś îl trecură fiorii când se gândi la ce s—ar fi întâmplat dacă rămâneau jos. Ghemuită lângă el, Nel tremura atât de tare, de parcă era în prima criză de malarie, dar copacul îi apăra cel puţin de atacul fiarelor. Kali le salvase pur şi simplu viaţa.

Era totuşi o noapte înspăimântătoare, cea mai rea din toată călătorie. Şedeau pe ramuri ca nişte păsăruici ude, ascultând ce se petrecea jos. Iar acolo, un răstimp domni tăcerea adâncă, dar în curând se auziră mormăituri, parcă ecoul unor sorbituri şi pârâitul cărnii sfâşiate, însoţite de răsuflarea hârâită şi icniturile fiarelor.

Mirosul de carne crudă şi de sânge ajungea până la copac, deoarece leii se ospătau la nu mai mult de douăzeci de paşi de *zeriba.*

Şi se ospătară atât de îndelung, încât în cele din urmă, Staś fu cuprins de mânie. Puse mâna pe armă şi trase în direcţia zgomotelor.

Dar îi răspunse numai un muget întrerupt, mânios, după care răsună trosnetul oaselor strivite în maxilarele puternice. În întuneric, luceau albăstrui şi roşietic ochii hienelor şi ai şacalilor care—şi

aşteptau rândul.

Astfel se scurseră orele lungi ale nopţii.

CAPITOL XXV

În sfârşit, soarele răsări şi lumină jungla, pâlcurile de copaci şi pădurea. Leii dispăruseră înainte ca prima rază să strălucească la orizont. Staś îi porunci lui Kali să aprindă focul, iar Meii să scoată lucrurile lui Nel din sacul de piele, în care erau împachetate, să le usuce şi s—o schimbe pe fetiţă cât mai repede. El îşi luă puşca şi plecă să vadă locul de popas, mai bine zis să cerceteze pagubele făcute de furtună şi de cei doi ucigaşi nocturni.

Dincolo de *zeriba,* din care rămăseseră numai aracii, se afla primul cal, mâncat aproape jumătate, la o sută de paşi al doilea, abia început, apoi nu prea departe al treilea cu burta sfâşiată şi capul zdrobit. Toţi trei ofereau o privelişte înfiorătoare, întrucât aveau ochii holbaţi, plini de spaimă îngheţată, şi dinţii rânjiţi. Pământul era strivit de copite, iar prin adâncituri bălţi întregi de sânge. Pe Staś îl năpădi o asemenea furie, încât aproape că îşi dori să vadă iţindu—se de după vreun pâlc de copaci capul lăţos al răufăcătorului îngreuiat de ospăţul din timpul nopţii, ca să—i trimită un glonţ în tigvă. Se văzu, însă, nevoit să—şi amâne răzbunarea pentru mai târziu, fiindcă acum avea altceva de făcut. Trebuia să găsească şi să prindă caii ceilalţi. Flăcăul bănuia că se adăpostiseră în pădure, ca şi Saba, al cărui cadavru nu se zărea nicăieri. Speranţa că tovarăşul credincios de nenorocire nu căzuse pradă fiarelor îl bucură atât de mult pe Staś, încât îi mai veni inima la loc, iar bucuria lui crescu şi mai mult când găsi măgarul. Se arătă că urecheatul înţelept nu catadicsise nici măcar să se obosească fugind prea departe. Se ascunsese pur şi simplu în afara *zeribei,* în colţul format de muşuroiul termitelor şi copac; având astfel asigurate capul şi şoldurile, aşteptase răbdător gata la nevoie să respingă orice atac cu ajutorul copitelor eroice. Se vede, nsă, că leii nu—l observaseră, aşa că după ce răsărise soarele şi pericolul trecuse, socotise de cuviinţă să se culce şi să se odihnească după dramaticele impresii ale nopţii.

Ocolind locul de popas, Staś găsi în sfârşit urmele cailor întipărite în pământul moale. La început, urmele duceau spre pădure, apoi coteau spre trecătoare. Era o împrejurare favorabilă, deoarece prinderea cailor în trecătoare nu prezenta prea multe dificultăţi. La vreo cincisprezece paşi mai încolo, văzu piedica pe care unul din cai o rupsese în timp ce fugea. Acesta putuse să se depărteze atât de mult, încât deocamdată trebuia socotit ca pierdut. În schimb, pe ceilalţi doi Staś îi află în spatele unei stânci joase, nu chiar în trecătoare, ci la marginea ei. Unul din ei se tăvălea, celălalt ciupea iarba crudă, verde—gălbuie. Amândoi arătau nespus de trudiţi, ca după un drum foarte lung. Lumina zilei gonise groaza din inimile lor, deoarece îl întâmpinară pe Staś cu un nechezat scurt, prietenos. Calul care se tăvălea zvâcni în picioare şi cu acest prilej băiatul băgă de seamă că şi acesta îşi pierduse piedica; din fericire preferase să rămână lângă tovarăşul lui, decât să fugă încotro vedea cu ochii.

Staś îi lăsă pe amândoi la poalele stâncii şi se apropie de marginea trecătorii, ca să se convingă dacă se mai putea călători prin ea. Apa se scursese pe panta abruptă şi fundul albiei era aproape uscat. în curând, îi atrase atenţia un obiect alb, agăţat în lianele ce atârnau pe peretele stâncos din partea opusă. Era acoperişul cortului, pe care pala de vânt îl purtase până aici şi—l încurcase în hăţiş, aşa că apa nu—l mai putuse lua la vale. Oricum, cortul îi asigura lui Nel un adăpost mai bun decât un sălaş
224
înjghebat la repezeală din crengi, de aceea, Staś se bucură mult de găsirea acoperişului pierdut.

Dar bucuria lui nu mai cunoscu margini când dintr—o scobitură a stâncii, ascunsă ceva mai sus sub voiurile de liane, îl văzu ieşind pe Saba cu un animal în gură, ale cărui cap şi coadă îi atârnau de amândouă părţile botului. Câinele uriaş se caţără într—o clipită până sus şi depuse la picioarele lui Staś o hienă vărgată cu grumazul zdrobit şi cu un picior smuls, după care începu să mişte din coadă şi să latre vesel, de parcă voia să spună: „Recunosc că mi—a fost frică de lei, dar şi voi aţi stat în copac ca nişte lilieci. Totuşi, uite că n—am pierdut noaptea degeaba".

Era atât de mândru de fapta lui, că Staś abia reuşi să—l convingă să lase jos hiena urât mirositoare şi să nu i—o ducă în dar lui Nel.

Când se întoarseră amândoi, la locul de popas ardea un foc straşnic, iar în vase clocotea apa, în care fierbeau boabe de *durra,* două bibilici şi fâşii afumate de muşchi de antilopă gnu. Nel se îmbrăcă în haine uscate, dar atât era de slăbită şi de palidă, încât Staś se îngrijoră şi luând—o de mână, ca să se convingă că n—are temperatură, o întrebă:

—Nel, ce ai?

—Nimic, Staś, dar mi—e tare somn.

—Te cred! După asemenea noapte! Slavă Domnului, ai mâinile reci. Of, ce noapte! Fireşte că ţi—e somn. Dar te simţi bine?
—Mă cam doare capul.

Staś îi puse mâna pe frunte. Căpşorul îi era rece, ca şi mâinile, ceea ce arăta o slăbiciune foarte mare, aşa că băiatul oftă şi spuse:
—O să mănânci ceva cald, apoi o să te culci şi ai să dormi până diseară. Astăzi vremea e cel puţin frumoasă şi nu va mai fi ca ieri.

Nel se uită înspăimântată la el.
—Şi o să înnoptăm aici?
—Aici nu, pentru că suntem prea aproape de cadavrele cailor, o să alegem alt copac sau ne ducem în trecătoare şi ridicăm acolo o *zeriba,* ce nu s—a mai văzut. O să dormi tot atât de liniştită ca şi la Port Said.

Dar ea îşi împreună mâinile şi începu să—l roage cu lacrimi în ochi să meargă mai departe, fiindcă în acest loc groaznic nu va pune geană pe geană şi se va îmbolnăvi cu siguranţă. Şi atât îl imploră, atât repetă privindu—l în ochi: „Ce zici, Staś? Nu—i aşa?" că—i făcu în toate pe voie.
—Atunci o să mergem prin trecătoare, decise, fiindcă acolo e umbră. Promite—mi numai că ai să—mi spui dacă te lasă puterile sau îţi vine rău.
—N—o să mă lase, n—o să mă lase! O să mă legi de şa şi o să dorm în voie pe drum.
—Ba nu, o să încalec pe acelaşi cal şi o să te ţin, Kali şi Mea o să urce pe celălalt, iar măgarul o să ducă şi el cortul.
—Ce bine! Ce bine!
—După micul dejun, te culci imediat şi dormi puţin. Şi aşa, tot nu putem pleca înainte de amiază, pentru că sunt multe de făcut. Trebuie să prindem caii, să împăturim cortul, să aranjăm altfel lucrurile în saci. La o parte musai să renunţăm, deoarece acum nu mai avem decât doi cai. Toate astea ne vor lua câteva ore, iar în acest timp, tu ai să dormi şi ai să—ţi refaci forţele. Astăzi o să fie căldură mare, dar sub copac nu vei duce lipsă de umbră.
—Dar tu, Mea şi Kali? Nu—mi place deloc că numai eu voi dormi, iar voi trebuie să trudiţi...
—E, lasă, o să se găsească timp de odihnă şi pentru noi. Mie să nu—mi duci grija. La Port Said, în timpul examenelor, nu dormeam nopţi întregi, dar tata nu ştia nimic... Colegii mei nu dormeau nici ei. Dar un bărbat nu se poate compara cu o musculiţă ca tine. N—ai idee cum arăţi astăzi... parcă eşti de sticlă. Ţi—au mai rămas numai ochii şi ciuful, că obraji nu mai ai deloc.

Vorbea în glumă, dar în sinea lui se temea, fiindcă la lumina zilei faţa lui Nel arăta ca o faţă bolnavă şi pentru prima dată înţelese limpede că dacă lucrurile aveau să meargă tot aşa, biata copilă nu numai că putea, dai¯ era sigur că avea să se prăpădească. La acest gând, începură să—i tremure picioarele, întrucât simţi dintr—o dată că dacă ea murea, el nu mai avea de ce să trăiască şi nici de ce să se mai întoarcă la Port Said.

„Ce aş mai avea de făcut atunci?" se întrebă.

Îşi întoarse capul o clipă, ca Nel să nu—i citească în ochi amărăciunea şi teama, apoi se duse la lucrurile aşezate lângă copac, dădu la o parte pătura cu care era acoperită cutia cu gloanţe, o deschise şi începu să caute ceva.

Păstra acolo într—o sticluţă ultimul hap de chinină şi—l păzea ca pe ochii din cap pentru „zile rele", adică pentru cazul că Nel s—ar fi putut îmbolnăvi de malarie. Acum, însă, era aproape sigur că, după o astfel de noapte, avea să înceapă prima criză, aşa că se hotărî s—o împiedice. O făcea cu inima grea, gândindu—se la ce va fi mai târziu şi dacă n—ar fi avut convingerea că un bărbat şi un conducător de caravană nu se cuvine să plângă, ar fi izbucnit în lacrimi pentru acest din urmă remediu împotriva bolii.

Vrând, aşadar, să—şi ascundă tulburarea, îşi luă o înfăţişare aspră şi întorcându—se la fetiţă, spuse:
—Nel, înainte de masă, ia şi hapul ăsta de chinină. Dar ea îl întrebă:
—Şi dacă te îmbolnăveşti şi tu?
—O să tremur. Ia—l, când îţi zic.

Îl luă fără să se mai împotrivească, deoarece de când Staś îi ucisese pe sudanezi, începuse să se teamă de el, cu toată străduania lui de a fi atent şi bun cu ea. Se aşezară apoi să mănânce şi, după oboseala nopţii, rasolul de bibilică li se păru delicios. Nel adormi îndată după masă şi dormi câteva ore. Staś,

Kali şi Mea pregătiră, în acest timp, caravana, aduseră din trecătoare acoperişul cortului, înşeuară caii, încărcară lucrurile pe măgar şi îngropată la rădăcina *nabakului* tot ce nu puteau să ia cu ei. Somnul îi chinuia cumplit, dar Staś, de teamă să nu doarmă prea mult, nu le îngădui, lor şi lui însuşi, decât să aţipească puţin cu schimbul.

Să tot fi fost două ceasuri după—amiază, când porniră la drum. Staś o ţinea pe Nel în faţa lui, iar Kali şi Mea mergeau pe celălalt cal. Nu coborâră în trecătoare de la început, ci înaintară pe fâşia dintre marginea ei şi pădure. Vegetaţia tânără crescuse foarte mult în această singură noapte de ploaie, totuşi pământul era negru şi purta acum urmele focului. Nu era greu de ghicit că Smain trecuse pe aici cu detaşamentul lui sau incendiul, mânat de vânt de departe, înaintase prin jungla uscată până când, întâlnind pădurea umedă, se strecurase mai departe pe fâşia îngustă dintre ea şi trecătoare. Staś vru să verifice dacă nu se găsesc niscaiva urme ale popasurilor lui Smain ori adâncituri de copite şi se convinse cu bucurie că nu se vedea nimic. Kali, care se pricepea bine la astfel de treburi, susţinu cu tărie că focul fusese adus de vânt şi jungla arsese cu zece—cincisprezece zile înainte.

—Asta dovedeşte, observă Staś, că Smain cu mahdiştii lui se află Dumnezeu ştie pe unde şi că în nici un caz nu vom cădea în mâinile lui.

După care, începură să cerceteze cu luare—aminte vegetaţia, fiindcă până atunci nu trecuseră niciodată atât de aproape de pădurea subtropicală. Acum mergeau pe marginea ei, ca să aibă mereu umbră. Pământul era aici umed şi moale, acoperit de iarba de un verde—închis, de muşchi şi de ferigă. Unde şi unde, zăreau trunchiuri putrezite, învelite parcă de un covor de orhidee minunate cu flori pestriţe ca nişte fluturi şi cu urcioraşe la fel de colorate la mijlocul corolei[69]. Acolo unde ajungea soarele, pământul era aurit de alte orhidee ciudate, mărunte şi galbene, în care două petale ale florii, înălţându—se pe laturile celei de a treia petale, alcătuiau un fel de cap de animal cu urechi mari şi ascuţite[70]. În câteva locuri, la poalele copacilor, creşteau tufe de iasomie sălbatică[71], formând ghirlande din rămurele subţiri cu flori trandafirii. Prin vâlcele şi adâncituri, se înălţau hăţişuri încâlcite de ferigă; ici scunde şi rămuroase, colo înalte, cu lujerele îngrămădite şi legate ca nişte caiere, ce ajungeau până la primele ramuri ale arborilor, şi răspândite pe sub ei ca o dantelă delicată, verde. Copaci izolaţi nu se zăreau; curmali, rafii, palmieri ca nişte evantaie, sicomori, arbori de pâine, euforbii, soiuri uriaşe de scorţişori, de salcâm, copaci cu frunzişul întunecat şi lucios ori luminos şi roşu ca sângele creşteau unii lângă alţii,trunchi lângă trunchi, împletindu—şi ramurile din care ţâşneau flori galbene şi purpurii, asemenea unor sfeşnice. Uneori, copacii nu se mai vedeau deloc, fiindcă de la rădăcină până la vârf erau acoperiţi de plante agăţătoare care, trecând de la un trunchi la altul, alcătuiau parcă literele majuscule: W şi M, atârnând ca nişte festoane, perdele sau cortine întregi. Lianele de cauciuc[72] strangulau pur şi simplu copacii în mii de îmbrăţişări şerpuitoare, preschimbându—i în piramide presărate cu flori albe ca zăpada. în jurul lianelor mai groase, se înfăşurau altele mai subţiri şi încâlceala era atât de mare şi de compactă, că părea aproape un perete, prin care nici oamenii şi nici animalele n—ar fi putut să răzbată. Numai pe alocuri, pe unde se strecurau elefanţii, cărora nimic nu le putea sta împotrivă, se deschideau în hăţiş coridoare adânci şi cotite.

Cântecul păsărilor, care face atât de plăcute pădurile europene, nu se auzea deloc, în schimb, printre vârfurile copacilor răsunau cele mai ciudate chemări, ce semănau cu ecoul ferăstraielor, duruitul cazanelor şi clămpănitul berzelor, cu scârţâitul uşilor vechi, bătaia din palme, miorlăitul pisicilor şi până şi cu o discuţie omenească mai însufleţită. Când şi când, se înălţa în zbor deasupra copacilor câte un stol de papagali cenuşii, verzi, albi sau câte un cârd de tucani cu penajul strident, mişcându—şi aripile fără zgomot. Pe fundalul ca zăpada al lianelor de cauciuc, se iţeau adesea ca nişte duhuri ale pădurii maimuţe mici bocitoare[73], negre peste tot cu excepţia cozii albe, a dungilor albe de pe şolduri şi a favoriţilor

[69] *Auselia africana* (n. ed. pol.).
[70] *Lissohilosia* (n. ed. pol.).
[71] *Jasminnum trifolianum* (n. ed. pol.).
[72] *Landolphia florida* (n. ed. pol.).
[73] *Colobus caudatus* (n. ed. pol.).

de aceeaşi culoare, care le înconjurau feţele aidoma cărbunelui.

Copiii priveau cu încântare la această pădure virgină, pe care poate că n—o văzuseră niciodată ochii unui om alb. Saba dispărea mereu prin desişuri de unde se auzea lătratul lui vesel. Chinina, micul dejun şi odihna o mai întremaseră pe micuţa Nel. Feţişoara ei se înviorase şi se colorase uşor, ochişorii priveau cu mai multă veselie. Îl întreba întruna pe Staś cum se numeau tot felul de copaci şi de păsări, iar el răspundea cum se pricepea. în cele din urmă, îi mărturisi că vrea să descalece şi să culeagă multe flori.

Dar băiatul zâmbi şi răspunse:

—Te—ar mânca numaidecât *siafu.*

—Ce—i aia *siafu?* e ceva mai rău ca un leu?

—Şi mai rău, şi mai bun. Sunt nişte furnici uriaşe care mişună. Mişună peste tot pe ramuri, de unde cad în spinarea oamenilor ca o ploaie de foc. Dar umblă şi pc pământ. încearcă numai să te dai jos de pe cal şi să mergi puţin prin pădure şi ai să începi îndată să sari şi să ţipi ca o maimuţică. Până şi de leu te poţi apăra mai uşor decât de ele. Câteodată, înaintează în şiruri uriaşe, şi atunci toate vietăţile se feresc din calea lor.

—Dar tu le—ai veni de hac, nu—i aşa?

—Eu? Se înţelege!

—Cum?

—Cu ajutorul focului sau al apei fierte.

—Tu te descurci întotdeauna, rosti fetiţa cu o convingere adâncă.

Staś se simţi foarte măgulit de cuvintele ei, aşa că—i răspunse de sus şi în acelaşi timp vesel:

—Numai tu să fii sănătoasă, restul poţi să—l laşi în seama mea.

—Acum nu mă mai doare nici capul.

—Slavă Domnului, slavă Domnului!

Tăifăsuind în acest fel, trecură de pădurea care ajunge numai cu o latură până la trecătoare. Soarele se afla încă sus pe cer şi pripea cu putere, pentru că se făcuse vreme frumoasă şi pe bolta albastră nu era nici urmă de nor. Caii năduşiră din belşug, iar Nel începu să se plângă de căldură. De aceea, Staś, găsind un loc potrivit, coti spre trecătoarea al cărei perete apusean arunca o umbră adâncă. Acolo era mai răcoare şi apa rămasă prin adâncuri după ploaia de ieri era relativ rece. Pe deasupra micilor călători zburau mereu de la o margine a râpei la alta tucani cu capetele purpurii, piepturile albastre şi aripile galbene, aşa că flăcăul începu să—i povestească lui Nel tot ce aflase din cărţi despre obiceiurile lor.

—Nel, îi spuse, sunt unii tucani care în perioada clocitului caută câte o scorbură în vreun copac; acolo femeiuşcă îşi depune ouăle şi se aşează peste ele, iar *bărbătuşul* lipeşte deschizătura cu argilă în aşa fel, încât să i se vadă numai capul, şi abia după ce puii ies din găoace, sparge argila cu ciocul lui mare şi îşi eliberează tovarăşa de viaţă.

—Şi ea ce mănâncă în acest timp?

—O hrăneşte bărbătuşul. Zboară mereu împrejur şi—i aduce tot felul de boabe.

—Şi o lasă să doarmă? continuă să întrebe Nel cu clasul somnoros.

Staś zâmbi.

—Dacă doamnei tucan îi este somn, cum îţi este şi ie acum, o lasă.

Într—adevăr, în trecătoarea răcoroasă fetiţei i se făcuse somn, deoarece de dimineaţă până la prânz se odihnise puţin. Staś se simţea îndemnat să—i urmeze exemplul, dar nu putea, pentru că trebuia s—o ţină, ca să nu cadă, iar pe de altă parte, călărea foarte incomod pe şaua lată şi plată, pe care *Hatim* şi Seki—Tamala i—o meşteriseră micuţei încă de la Fashoda. Nu cuteza totuşi să se mişte şi lăsa calul să meargă la pas, ca să n—o trezească.

În acest timp, înclinându—se pe spate, fetiţa îşi sprijini căpşorul pe umărul lui şi adormi adânc.

Respira atât de egal şi liniştit, că Staś încetă să mai regrete ultimul hap de chinină. Ascultându—i răsuflarea, simţea că primejdia malariei era deocamdată înlăturată, prin urmare, începu să chibzuiască!

„Trecătoarea urcă mereu, iar acum chiar destul de abrupt. Ne aflăm deci tot mai sus şi ţinutul este din ce în ce mai uscat. Trebuie numai să găsim vreun loc ridicat, adăpostit bine şi lângă apă repede, ca

să ne oprim acolo, s—o lăsăm pe Nel să se odihnească temeinic câteva săptămâni şi poate să aşteptăm să treacă toată *massika*[74]. Nu puţine n—ar fi rezistat nici la a zecea parte din aceste greutăţi, dar trebuie totuşi să se odihnească. După asemenea noapte, alta s—ar fi îmbolnăvit imediat de friguri, pe când ea doarme liniştită. Slavă Domnului!"

Şi aceste gânduri îi întăriră de minune buna dispoziţie, de aceea, uitându—se de sus la căpşorul lui Nel rezemat pe pieptul lui, îşi spuse cu veselie şi nu fără anume uimire:

„Mai mare mirarea cât de mult pot să ţin la musculiţa asta! Ce—i drept, am ţinut întotdeauna, dar acum parcă din ce în ce mai mult!"

Şi neştiind să—şi explice acest simţământ deosebit, recurse la următoarea presupunere:

„Nu se putea altfel, am trecut prin atâtea împreună, şi doar ea se află în seama mea".

În acest timp, o ţinea cu mare grijă pe „musculiţă" cu mâna dreaptă de cingătoare, ca să nu cadă din şa şi să nu—şi spargă năsucul. Înaintau la pas şi în tăcere, numai Kali îngâna pe sub nas în cinstea iui Staś.

—Marele stăpân ucis Gebhr, ucis leu şi bivol! *yah! yah!* Marele stăpân ucide încă mulţi lei! *yah!* Multă carne! *yah! yah!...*

—Kali, îl întrebă Staś abia auzit, Wa—hima vânează lei?

—Wa—hima se teme de lei, dar Wa—hima sapă gropi adânci, şi dacă leul cade noaptea, Wa—hima râde.

—Şi ce faceţi atunci?

—Wa—hima aruncă multe suliţe, până când leul face ca arici. Atunci scoate din groapă şi mănâncă. Leu bun.

Şi se mângâie pe burtă, cum avea obiceiul.

Lui Staś nu prea—i plăcea acest mod de a vâna, aşa că începu să se intereseze ce alte animale se mai găsesc în ţara Wa—hima şi vorbiră mai departe despre antilope, struţi, girafe şi rinoceri până când le ajunse la ureche zgomotul unei cascade.

—Ce—i asta? exclamă Staś, înaintea noastră se află oare un râu şi o cascadă?

Kali înclină din cap că probabil aşa este. Şi o vreme, merseră cu pas întins, ascultând zgomotul care devenea tot mai limpede.

—Cascada! repetă Staś curios.

Dar abia trecură de prima şi a doua cotitură, când nimeriră peste o piedică de netrecut.

Nel, care adormise mai înainte legănată de mersul calului, se trezi numaidecât.

—Ne oprim pentru popasul de noapte?

—Nu, dar priveşte! răspunse Staś, o stâncă închide

—Şi ce facem?

—Nu putem să trecem pe lângă ea, pentru că locul e prea îngust, aşa că va trebui să ne întoarcem puţin, să ieşim din trecătoare şi să ocolim obstacolul, dar până diseară mai sunt două ore, deci avem timp berechet. Se mai odihnesc şi caii. Auzi cascada?

—O aud.

—O să înnoptăm lângă ea.

Apoi se întoarse spre Kali şi porunci să se caţere până sus pe malul râpei, să vadă dacă fundul trecătorii este astupat şi mai încolo de astfel de obstacole, în timp ce el începu să cerceteze cu atenţie stânca; în curând, exclamă:

—S—a rupt de sus şi s—a prăvălit nu demult. Nel, priveşte la partea asta. Vezi ce proaspătă e? N—are nici un muşchi şi nici o plantă pe ea. Da, acum înţeleg!

Şi—i arătă fetiţei cu mâna baobabul care creştea pe marginea trecătorii, a cărui rădăcină atârna pe perete de—a lungul rupturii.

—Rădăcina a pătruns în crăpătura dintre perete şi stâncă şi îngroşându—se, a dislocat în cele din urmă stânca. E un lucru foarte interesant, deoarece piatra este mai tare decât lemnul, ştiu totuşi că în munţi se întâmplă de multe ori. Ajunge să împingă ceva stânca ce abia se ţine, oricât de puţin, ca să se prăbuşească.

---

[74] *Massika* — anotimpul ploios al primăverii (n. ed. pol.).

—Păi ce putea s—o împingă?
—E greu de spus. Poate vreo furtună mai demult, sau poate cea de ieri.

În clipa aceea, Saba, care rămăsese în urma caravanei, îi ajunse şi se opri brusc, tras parcă de cineva de coadă înapoi, adulmecă, apoi se strecură prin trecerea îngustă dintre perete şi stânca prăbuşită, dar începu să se tragă înapoi cu părul arici.

Staś coborî de pe cal, să vadă de ce se speriase câinele.
—Staś, nu te duce acolo, îl rugă Nel, poate să fie vreun leu.

Flăcăul, însă, căruia—i cam plăcea să braveze, iar după noaptea trecută era foarte pornit împotriva leilor, răspunse:
—Mare scofală, un leu... ziua!

Înainte de a ajunge la locul de trecere, răsună de sus glasul lui Kali.
—Ce s—a întâmplat? întrebă Staś.

Negrul coborî cât ai bate din palme pe o liană. Pe faţa lui se vedea că aduce o veste importantă.
—Elefant! strigă.
—Un elefant?
—Da, răspunse tânărul negru, dând din mâini. Acolo apa care tună, aici stânca. Elefant nu poate ieşi. Mare stăpân, ucide elefant, iar Kali mănâncă, of, mănâncă! mănâncă!

La acest gând, îl cuprinse o bucurie atât de mare, încât începu să sară, să—şi lovească genunchii cu palmele şi să râdă ca un ieşit din minţi, rostogolindu—şi ochii şi sticlindu—şi dinţii albi.

La început, Staś nu înţelese de ce zicea Kali că elefantul nu poate să iasă din trecătoare, aşa că, vrând să vadă ce s—a întâmplat, încalecă pe cal şi încredinţând—o pe Nel Meii, ca la o adică să aibă mâinile libere să poată trage cu puşca, îi porunci lui Kali să urce la spatele lui şi făcură cu toţii cale întoarsă, căutând un loc pe unde să ajungă sus. Pe drum, Staś se interesă cum ajunsese elefantul acolo, şi din răspunsurile lui Kali, pricepu mai mult sau mai puţin ce se petrecuse.

Elefantul fugise pesemne prin trecătoare în timp ce arsese jungla; în drum, se frecase cu putere de stânca gata să cadă, iar aceasta se năruise şi îi tăiase întoarcerea. După aceea, alergând până la capătul râpei, ajunsese la marginea prăpastiei în care dădea râul şi în acest fel rămăsese blocat.

După un răstimp, tinerii călători găsiră o ieşire, dar era atât de abruptă, încât se văzură nevoiţi să descalece de pe cai şi să—i duca de frâu. Şi întrucât, după asigurările negrului, până la râu nu mai era mult, porniră mai departe pe jos. Ajunseră în sfârşit la un promontoriu înalt, mărginit dintr—o parte de râu, iar din cealaltă de râpă, şi uitându—se în jos, văzură elefantul pe fundul văii. Animalul uriaş zăcea pe burtă şi spre marea uimire a lui Staś nu zvâcni în picioare la vederea lor, doar atunci când Saba începu să se repeadă spre buza adânciturii şi să late cu turbare, îşi mişcă o clipă urechile uriaşe şi ridică trompa; dar o lăsă în jos numaidecât.

Ţinându—se de mână, copiii priviră multă vreme în tăcere la el, tăcere pe care o întrerupse Kali.
—El moare de foame! exclamă.

Într—adevăr, elefantul era atât de slăbit, că spinarea lui alcătuia de—a lungul corpului parcă un fel de pieptene; avea şoldurile căzute, iar sub piele, cu toată grosimea ei, se desenau coastele şi era uşor de ghicit că nu se ridica, pentru că nu mai avea putere.

Trecătoarea, destul de largă la capăt, se transformase într—o văioagă închisă de amândouă părţile de stânci verticale, pe fundul căreia creşteau câţiva copaci. Aceşti copaci erau rupţi, coaja scrijelită, iar pe ramuri nu mai exista nici o frunză. Tufele agăţate de stânci erau şi ele hărtănite şi mâncate, iar iarba din văioagă păscută până la ultimul firicel. Staś, înţelegând situaţia disperată, începu să—i împărtăşească lui Nel observaţiile lui, dar impresionat de moartea inevitabilă a uriaşului animal, vorbea încet, temându—se parcă să nu—i tulbure ultimele clipe din viaţă.
—Da, e limpede, moare de foame. Mai mult ca sigur că se află aici de două săptămâni, adică de când incendiul a ars jungla veche. A mâncat tot ce era de mâncat, iar acum se chinuieşte, cu atât mai mult, cu cât aici sus cresc arbori de pâine şi de salcâmi cu păstăi mari, pe care le vede, dar nu poate să ajungă la ele.

Şi iarăşi priviră un răstimp în tăcere, în vreme ce elefantul îşi întorcea mereu spre ei ochii care se stingeau şi ceva ca un gâlgâit îi ieşea din gâtlej.
—Fără îndoială, rosti flăcăul, cel mai bun lucru ar fi să—i scurtăm chinurile.

Spunând acestea, ridică puşca la ochi, dar Nel îl apucă de tunică şi proptindu—se în amândouă picioruşele, începu să—l tragă înapoi de pe marginea râpei.

—Staś, să nu faci asta! Hai mai bine să—i dăm să mănânce! E atât de neajutorat, sărmanul! Nu vreau să—l omori, nu vreau! nu vreau!

Şi bătând din picioruşe, continuă să—l tragă de haine, iar el o privea cu mare uimire, văzându—i, însă, ochii plini de lacrimi, îi spuse:

—Bine, Nel, dar...

244

—Nu vreau! Nu te las să—l omori! Dacă—l omori, să ştii că am să mă îmbolnăvesc de friguri!...

Pentru Staś era prea destul această ameninţare, ca să renunţe la intenţiile ucigaşe atât faţă de elefantul dinaintea lor, cât şi faţă de toţi ceilalţi de pe lume. Tăcu o vreme, neştiind ce să—i răspundă micuţei, după care rosti:

—Ei, bine, bine!... Dacă—ţi spun... hai, Nel, dă—mi drumul!

Fetiţa îl îmbrăţişa îndată şi în ochii înlăcrimaţi îi miji zâmbetul. Acum n—o mai interesa decât să—i dea elefantului cât mai repede să mănânce. Kali şi Mea rămaseră profund miraţi când aflară că *bwana kubwa* nu numai că nu—l ucidea, dar ei mai trebuiau să şi rupă pentru el atâtea fructe din arborele de pâine, atâtea păstăi de salcâm şi atâtea plante de tot felul, frunze şi iarbă, cât vor putea. Sabia sudaneză cu două tăişuri a lui Gebhr îi fu de mare folos lui Kali cu acest prilej, căci dacă n—ar fi avut—o, treaba ar fi mers mult mai greu. Cum Nel nu voia să aştepte până când cei doi negri aveau să aducă toată hrana elefantului, îndată ce căzu primul fruct din arborele de pâine, îl luă în amândouă mâinile şi ducându—se spre trecătoare, repeta parcă de teamă să nu vrea cineva s—o înlocuiască:

—Eu! eu! eu!

Staś nici nu se gândea s—o lipsească de această plăcere, dar de frică să n—o vadă alunecând în jos o dată cu fructul, o apucă de cingătoare şi o îndemnă:

—Aruncă—l! Fructul uriaş se rostogoli pe povârnişul abrupt şi căzu la picioarele elefantului, care îşi întinse repede trompa, îl apucă, apoi o îndoi, ca şi când ar fi vrut să şi—l bage sub gât, şi copiii nu—l mai văzură.

—L—a mâncat! exclamă Nel fericită.

—Cred şi eu! răspunse Staś râzând.

Elefantul întinse trompa spre ei, de parcă voia să spună că mai vrea, şi li adresă cu voce puternică:

—Hrriiia!

—Te cred! repetă Staś.

Al doilea fruct se rostogoli după cel dintâi şi dispăru într—o clipă la fel, apoi al treilea, al patrulea, al zecelea, după care începură să zboare păstăile de salcâm şi braţe întregi de iarbă şi frunze mari. Nel nu îngădui nimănui s—o înlocuiască şi când mânuţele—i mici obosiră, împinse cu picioruşele celelalte rezerve, iar elefantul mânca întruna şi ridicându—şi din când în când trompa, dădea drumul la tunătorul „hrriiia", în semn că mai vrea şi, cum susţinea Nel, în semn că le mulţumeşte.

Dar Kali şi Mea osteniră în cele din urmă din cauza acestei munci pe care o făceau cu râvnă numai în speranţa că *bwana kubwa* vrea mai întâi să sature elefantul şi abia după aceea să—l ucidă. În sfârşit, *bwana kubwa* le spuse să înceteze, fiindcă soarele coborâse mult şi era timpul să înceapă ridicarea *zeribei.* Din fericire, lucrul nu era prea dificil, întrucât două din cele trei laturi ale promontoriului erau cu totul inaccesibile, aşa că trebuia îngrădită numai una. Salcâmii cu ghimpi uriaşi erau şi ei din abundenţă.

Nel nu se depărta deloc de trecătoare şi, stând pe vine
la marginea ei, îl anunţa pe Staś ce face elefantul, aşa că glăscioru—i subţire răsuna mereu:

—Caută pe lângă el cu trompa!

Sau:

—Mişcă din urechi. Ce urechi mari are!

În sfârşit:

—Staś, Staś, se ridică! Oo!

Flăcăul se apropie repede şi o apucă pe Nel de mână. Elefantul se ridică într—adevăr şi abia acum copiii putură să vadă cât era de uriaş. Până atunci, văzuseră de câteva ori elefanţii transportaţi pe vapoare prin Canalul de Suez din India in Europa, dar nici unul dintre ei nu se compara cu acest

colos,— care arăta ca o stâncă de culoare negricioasă, ce mergea pe patru picioare. Se mai deosebea de ceilalţi prin colţii care ajungeau până la cinci sau chiar mai multe picioare lungime şi, cum observase Nel, prin urechile de—a dreptul ireale. Picioarele din faţă erau foarte înalte, dar relativ subţiri, probabil din cauza postului îndelungat.

—Uite ce mai elefant pitic! exclamă Staś. Dacă s—ar înălţa şi şi—ar întinde bine trompa, ar putea să te prindă de picioruş.

Dar colosul nici nu se gândea să se înalţe sau să prindă pe cineva de picior. Se apropie clătinându—se de ieşirea trecătorii şi se uită un timp în prăpastia unde bulbucea apa, apoi se întoarse spre peretele cascadei, îşi întinse trompa spre el, cufundând—o cât putea mai bine, începu să bea.

—Norocul lui că a putut să ajungă cu trompa la apă, spuse Staś. Altfel murea de sete.

Elefantul bău atât de mult, că în cele din urmă, fetiţa se nelinişti.

—Staś, n—o să—i facă rău? întrebă.

—Nu ştiu, răspunse băiatul râzând, dar de vreme ce l—ai luat sub ocrotirea ta, avertizează—l.

Aşa că Nel se aplecă peste buza prăpastiei şi începu să strige:

—Destul, dragă elefantule, destul!

Şi dragul de elefant, ca şi când ar fi înţeles despre ce e vorba, încetă îndată să mai bea, în schimb, începu îndată să—şi arunce apă pe el; mai întâi, îşi udă picioarele, apoi spinarea şi amândouă şoldurile.

Între timp, însă, se întunecase, aşa că Staś o conduse pe fetiţă la *zeriba,* unde îi aştepta cina.

Amândoi erau într—o dispoziţie excelentă; Nel pentru că salvase viaţa elefantului, iar Staś pentru că—i vedea ochii sclipitori ca două steluţe şi feţişoara înveselită, care arăta mai proaspătă şi mai sănătoasă ca oricând de la plecarea din Khartoum.

Mulţumirea flăcăului era întărită şi de gândul unei nopţi liniştite. Promontoriul inaccesibil din două părţi îi apăra de orice atac prin surprindere, iar singura deschizătură fusese astupată de Kali şi Mea cu un gard de ramuri ghimpate de salcâm şi pasiflora[75] atât de înalt, că nici vorbă ca vreun animal de pradă să poată pătrunde prin această îngrăditură. Vremea se făcuse frumoasă şi numaidecât după apusul soarelui cerul se spuzi de stele. Era plăcut să respiri aerul răcoros din cauza apropierii cascadei şi îmbibat de aromele junglei ori de ramurile rupte nu prea demult.

„Musculiţa asta nu se va îmbolnăvi de friguri!" se gândi Staś cu bucurie. După aceea, începură să vorbească despre elefant, deoarece Nel nu mai era în stare să vorbească despre altceva şi nu mai contenea să se mire de înălţimea, de trompa şi de colţii lui, care erau într—adevăr uriaşi. La sfârşit, întrebă:

—Staś, nu—i aşa că e foarte deştept?

—Ca Solomon[76], răspunse Staś. Dar cum ţi—ai dat seama?

—Păi când l—am rugat să nu mai bea apă, m—a ascultat.

—Dacă mai înainte n—a luat lecţii de engleză şi totuşi înţelege această limbă, e într—adevăr uluitor.

Nel îşi dădu seama că Staś glumea pe socoteala ei, aşa că se zburli la el ca o pisică şi—i zise:

—N—ai decât să crezi ce vrei, dar eu sunt sigură că e foarte deştept şi se va îmblânzi foarte repede.

—De îmblânzit, s—ar putea îmblânzi, dar nu ştiu cât de repede. E adevărat că elefanţii africani sunt mai sălbatici decât cei din Asia, totuşi Hannibal[77] s—a folosit de ei.

—Cine a fost Hannibal?

Staś o privi îngăduitor, dar şi cu milă.

—Fireşte, răspunse, la vârsta ta n—ai de unde să ştii asemenea lucruri. Hannibal a fost un mare comandant cartaginez care a folosit elefanţi în războiul cu romanii, şi întrucât Cartagina se afla în Africa, a fost nevoit să se slujească de elefanţii africani...

Vorbirea le fu întreruptă de ţipetele răsunătoare ale elefantului care, sătul de mâncare şi de apă, începu să trâmbiţe, nu se ştie dacă de bucurie sau de dorul de libertate. Saba sări în picioare şi se porni

---

[75] *Odenia globosa* (n. ed. pol.).

[76] Solomon — rege al Israelului, fiul şi succesorul lui David. A construit fortăreţe şi templul din Ierusalim. Înţelepciunea lui a intrai în legendă.

[77] Hannibal (247—183 î.Hr.) — general şi om de stat cartaginez, fiul lui Hamilcar Barca. Pacifică Spania, apoi declanşează al doilea război punic; învinge pe romani la Trasimene (217) şi Cannae (216), dar e înfrânt la Zama (202). Se refugiază în Orient şi—l sluşeşte pe Antioh cel Mare, apoi se otrăveşte în Bitinia pentru a scăpa de romani, în bătăliile lui, a folosit şi elefanţi.

să latre, iar Staś rosti:
—Poftim! Acum îşi cheamă tovarăşii. Ce—o să ne facem, când ne—om pomeni cu tot cârdul aici?
—El o să le spună celorlalţi că ne—am purtat bine cu el! răspunse Nel repede.

Staś, însă, nu se neliniştise cu adevărat, fiindcă socotea că se vor speria cu toţii de lumina focului, aşa că zâmbi prefăcut şi spuse:
—Bine, bine! Dar dacă o să vină elefanţii, tu n—o să plângi de frică, nu—i aşa? O să—ţi transpire numai ochii, cum s—a mai întâmplat de două ori.

Şi începu s—o imite:
—Eu nu plâng, dar îmi transpiră ochii...

Cu toate acestea, Nel îi ghici veselia şi înţelese că nu—i ameninţă nici o primejdie.
—Când o să—l îmblânzim, se bucură, n—o să—mi mai transpire ochii, chiar dacă o să ragă zece lei.
—De ce?
—Pentru că o să ne apere el.

Staś îl potoli pe Saba, care răspundea mereu lătrând la zbieretele elefantului, apoi stătu puţin pe gânduri şi puse:
—Nel, nu te—ai gândit la un lucru. Noi trebuie să mergem mai departe, n—o să stăm o veşnicie aici. Sigur, nu chiar acum. E drept, locul e bun şi sănătos, de aceea am hotărât să rămânem aici... o săptămână, poate două, fiindcă avem cu toţii nevoie de odihnă. Câtă vreme o să fim aici, o să—i dăm să mănânce, deşi asta înseamnă să trudim noi din greu. El este, însă, închis şi nu—l putem lua cu noi. Prin urmare, ce—o să facem mai târziu? Noi o să plecăm, iar el o să rămână aici şi o să rabde până când o să moară. Atunci ne va părea şi mai tare rău de el...
250

Nel se întrista şi, o vreme, rămase tăcută, neştiind pesemne ce să răspundă la aceste observaţii îndreptăţite, dar după o clipă, îşi înălţă capul şi, dându—şi pe spate ciuful care—i căzuse pe ochi, îşi îndreptă privirea încrezătoare spre Staś şi spuse:
—Eu ştiu că dacă tu vrei, poţi să—l scoţi din trecătoare.
—Eu?

Iar ea îşi întinse degeţelul, atinse cu el mâna lui Staś şi repetă:
—Tu.

Mica şi vicleana femeiuşcă înţelegea că încrederea ei avea să—l măgulească pe flăcăul care va începe să se gândească întruna cum să elibereze elefantul.

CAPITOL XXVI

Noaptea se scurse în linişte şi cu toate că în partea de miazăzi a cerului se adunaseră o mulţime de nori, dimineaţa se însenină. La porunca lui Staś, Kali şi Mea începură imediat după micul dejun să strângă fructe din arborii de pâine, păstăi şi salcâm, frunze proaspete, iarbă şi tot felul de hrană pentru elefant, pe care le îngrămădiră pe marginea trecătorii. Deoarece Nel ţinea neapărat să—şi hrănească numai ea noul prieten, Stat îi tăie dintr—un smochin rămuros o creangă în formă de furcă, gândind că astfel îi va fi mai uşor să arunce în râpă rezervele de hrană. Elefantul. trâmbiţă de dimineaţă, cerându—şi probabil porţia, iar când o văzu sus pe mica făptură albă care—l hrănise ieri, o întâmpină cu un gâlgâit de bucurie şi întinse îndată trompa spre ea. în lumina dimineţii, li se păru copiilor şi mai mătăhălos decât ieri. Era foarte slab, dar arăta mai vioi şi—şi îndrepta ochii mici spre Nel aproape cu veselie. Nel afirmă chiar că picioarele dinainte i se mai îngroşaseră într—o singură noapte şi începu să—i zvârle proviziile cu atâta înflăcărare, încât Staś fu silit s—o domolească, iar în cele din urmă, când începu să gâfâie, să—i ţină locul. Amândoi se distrau de minune, amuzându—se mai ales de „mofturile" elefantului. La început, mânca tot ce—i cădea la picioare, dar după ce—şi mai astâmpără foamea, se porni să aleagă. Nimerind peste o plantă care—i plăcea mai puţin, o scutura lovind—o de picioarele dinainte, apoi o arunca în sus cu trompa, de parcă voia să spună: „Mâncaţi voi bunătatea asta!" În sfârşit, după ce mancă şi bău, începu să—şi facă vânt cu urechile—i uriaşe vizibil mulţumit.

—Sunt sigură, spuse Nel, că dacă ne—am duce la el acum, nu ne—ar face nici un rău.

Şi începu să strige:

—Elefantule, dragă elefantule, nu—i aşa că nu ne—ai face nici un rău?

Iar când elefantul dădu din trompă în semn de răspuns, se întoarse spre Staś:

—Vezi, zice că nu.

—Se prea poate, răspunse Staś. Sunt animale foarte inteligente, iar acesta a priceput, fără îndoială, că are nevoie de noi amândoi. Cine ştie dacă nu simte şi puţină recunoştinţă faţă de noi; e mai bine totuşi să nu încercăm, mai ales Saba să nu încerce, pentru că l—ar ucide cu siguranţă. Dar cu timpul, poate că se va împrieteni cu el.

Distracţia cu elefantul le fu întreruptă de Kali, care prevăzând că va trebui să trudească în fiecare zi pentru a—l hrăni pe uriaş, se apropie de Staś cu un zâmbet încurajator şi—l îndemnă:

—Mare stăpân, ucide elefant, iar Kali mănâncă, în loc să strângă iarbă şi crengi. Dar „marele stăpân" nici nu voia să audă de uciderea elefantului şi cum era cam impulsiv din fire, îi răspunse:

—Eşti un măgar.

Din fericire, uitase cum se spune la măgar în limba ki—swahili, aşa că folosi cuvântul englezesc *donkey*. Neştiind englezeşte, Kali crezu că e un compliment ori vreo laudă pentru el, fiindcă puţin mai târziu copiii îl auziră lăudându—se faţă de Mea:

—Mea are piele neagră şi creier negru, dar Kali este *donkey*.

După care adăugă cu mândrie:

—Chiar marele stăpân spus Kali că este *donkey*.

În acest timp, spunându—le amândurora s—o păzească pe domnişoara ca pe ochii din cap şi la nevoie să—l cheme numaidecât, Staś îşi luă puşca şi porni spre stânca dislocată ce închidea trecătoarea. Ajungând la faţa locului, o privi cu atenţie, îi cercetă toate fisurile, introduse un băţ într—o crăpătură pe care o găsi în partea de jos, îi măsură cu grijă adâncimea, apoi se întoarse cu pas încet la locul de popas şi deschizând cutia cu gloanţe, începu să le numere.

Abia apucase să numere până la trei sute, că din baobabul care creştea la cincizeci de paşi de cort, se auzi glasul Meii:

—Stăpâne, stăpâne!

Staś se apropie de copacul uriaş, al cărui trunchi putrezit în partea de jos arăta ca un turn, şi întrebă:

—Ce vrei?

—Nu departe, se văd multe zebre, iar mai încolo pasc antilopele.

—Bine. Iau puşca şi mă duc, fiindcă va trebui să afumăm carne. Dar de ce te—ai urcat în copac şi ce faci acolo?

Fata îi răspunse cu glasul ei trist, cântător:

—Mea a văzut un cuib de papagali cenuşii şi a vrut să—i aducă domnişoarei, dar cuibul e gol, aşa că

Mea nu va căpăta mărgele.
—Ba o să capeţi, pentru că o iubeşti pe domnişoara. Tânăra negresă coborî cât putu de repede pe coaja neregulată şi cu ochii strălucind de bucurie, începu să repete:
—O, da! aşa—i! Mea o iubeşte tare mult... şi mărgelele!

Staś o mângâie binevoitor pe cap, apoi îşi luă puşca, închise cutia cu cartuşe şi plecă în direcţia în care păşteau zăbrele. După o jumătate de oră, ecoul împuşcăturii ajunse până la locul de popas, iar după o oră, micul vânător se întoarse cu vestea bună că ucisese o zebră tânără şi că prin împrejurimi mişuna vânatul, deoarece văzuse de pe o înălţime, afară de zebre, multe cârduri de antilopele—ariele şi câţiva ţapi de apă, care păşteau în apropierea râului.

Îi porunci lui Kali să încalece pe un cal şi să aducă zebra împuşcată, iar el începu să se uite cu luare—aminte la trunchiul uriaş al baobabului, dându—i ocol şi ciocănind cu patul puştii în coaja plină de crăpături.
—Ce faci? îl întrebă Nel. Iar el îi răspunse:
—Uite ce mare e! Cincisprezece oameni, dacă se iau de mâini, n—ar putea îmbrăţişa acest copac care îşi aminteşte probabil de vremea faraonilor. Dar trunchiul este putred şi gol în partea de jos. Vezi deschizătura asta, prin care te poţi strecura uşor înăuntru? Am putea aranja acolo o „cameră" destul de mare, unde am încăpea cu toţii. Mi—a venit această idee când am văzut—o pe Mea printre ramuri şi m—am gândit mereu la ea în timp ce mă apropiam de zebre.

—Bine, dar noi trebuie să fugim în Abisinia.
—Aşa—i. Trebuie totuşi să ne odihnim şi ieri ţi—am spus că am hotărât să rămânem aici o săptămână sau chiar două. Tu nu vrei să—ţi părăseşti elefantul, iar eu mă tem pentru tine din pricina anotimpului ploios care a şi început şi în care malaria e sigură. Astăzi este vreme frumoasă, dar vezi şi tu că se adună norii şi cine ştie dacă nu va ploua torenţial după—amiază. Cortul nu oferă un adăpost suficient, pe când în baobab, dacă nu e putrezit până în vârful trunchiului, puţin ne pasă de ploaie, oricât de grozavă ar fi. În el, ai fi şi mai în siguranţă decât în cort, fiindcă dacă am astupa cu mărăcini în fiecare seară intrarea şi ferăstruica pe care am făcut—o pentru lumină, n—au decât să ragă câţi lei vor în jurul copacului. Anotimpul ploios al primăverii nu ţine mai mult de o lună, aşa că mă gândesc că n—ar fi rău să aşteptăm în trecătoare. Iar dacă—i aşa, atunci e mai bine decât oriunde, căci în acest copac uriaş nu poate fi mai rău decât în cort.

Nel era întotdeauna de acord cu tot ce voia Staś, aşa că se învoi şi acum, mai ales că se bucura nespus la gândul că va rămâne lângă elefant şi va locui în trunchiul baobabului. Prin urmare, începu îndată să—şi închipuie cum o să aranjeze încăperile, cum o să le mobileze şi cum o să se poftească unii pe alţii la *five o'clock*[78] şi la masa de prânz. În cele din urmă, se veseliră amândoi şi Nel vru să cerceteze numaidecât noua locuinţă, dar Staś care căpăta cu fiecare zi ce trecea tot mai multă experienţă şi prevedere, îi domoli acest avânt gospodăresc.
—Înainte de a intra noi, îi spuse, trebuie să—i alungăm pe eventualii locatari ai scorburii.

Spunând acestea, îi porunci Medii să arunce în interiorul baobabului câteva crengi aprinse, dintre cele mai puţin uscate, care scoteau fum mult.

Într—adevăr, se arătă că procedase cu înţelepciune, întrucât copacul uriaş era locuit de nişte chiriaşi pe ospitalitatea cărora nu se putea conta.

---

[78] *Five o'clock* — ceaiul, petrecerea de la ora cinci (lb. engl.).

CAPITOL XXVII

Copacul avea două deschizături: una largă, la o jumătate de metru de pământ, cealaltă mai mică, la înălţimea primului etaj al unei case de la oraş. Imediat ce Mea aruncă crengile fumegânde în cea de jos, prin cea de sus începură să zboare lilieci foarte mari care, orbiţi de lumina soarelui, dădeau ocol înnebuniţi copacului. În curând însă, prin deschizătura inferioară ieşi în mare grabă adevăratul locatar, un boa uriaş, care—şi mistuia pesemne jumătate adormit resturile ultimului ospăţ şi abia când fumul îi intrase în nări, se trezise şi se gândise să fugă. La vederea corpului monstruos care ţâşni ca un arc din scorbura copacului, Staś o luă în braţe pe Nel şi fugiră amândoi în direcţia junglei. Dar şarpele înfricoşat nici nu se gândea să—i urmărească ci, răsucindu—se prin iarbă şi printre lucrurile despachetate, pieri în mare viteză spre trecătoare, voind să se ascundă prin crăpăturile stâncilor.

Copiii răsuflară uşuraţi. Staś o lăsă jos pe Nel şi se repezi după puşcă, apoi pe urma şarpelui spre râpă, urmat de fetiţă. După vreo cincisprezece paşi, însă, o privelişte atât de neobişnuită li se înfăţişă înaintea ochilor, încât rămaseră amândoi încremeniţi. Sus, deasupra râpei, se ivi pentru o clipă corpul reptilei şi însemnând un zigzag prin aer, se prăpăstui iarăşi în jos. în curând, se arătă din nou şi iar căzu. Ajungând la marginea trecătorii, copiii văzură uluiţi că noul lor prieten, elefantul, se distra în acest fel cu şarpele, pe care, expediindu—l mai întâi într—o dublă călătorie prin văzduh, îi călca acum în picioare capul uriaş, asemenea unui retevei gros. Sfârşind această operaţie, ridică iarăşi cu trompa corpul care mai zvâcnea încă, dar de astă dată nu—l mai zvârli în sus, ci drept în cascadă. După care, legânându—se în amândouă părţile şi făcându—şi vânt cu urechile, privi cu atenţie la Nel şi, în cele din urmă, întinse trompa spre ea, cerându—şi parcă răsplata pentru fapta—i vitejească şi plină de prevedere.

Nel alergă numaidecât la cort şi întorcându—se cu poala plină de smochine sălbatice, începu să i le arunce mai multe deodată, iar el le căuta cu grijă prin iarbă şi le ducea la gură una după alta. Pe cele care cădeau în scobiturile mai adânci, le sufla afară cu atâta putere, încât o dată cu smochinele zburau în sus pietre cât pumnul de mari. Nel se duse de câteva ori după rezerve, repetând după fiecare smochină că elefantul era destul de îmblânzit şi ea ar putea coborî chiar acum la el.

—Vezi, Staś, că vom avea şi noi un apărător!... El nu se teme de nimeni în pustiu, nici de lei, nici de

şerpi, nici de crocodili. E foarte bun şi ţine la noi...
—Dacă se va învăţa cu noi, răspunse Staś, şi dacă voi putea să te las în grija lui, voi putea într—adevăr să colind

liniştit după vânat, fiindcă un apărător mai bun nu ţi—aş putea găsi în toată Africa. Iar după o clipă adăugă:
—Elefanţii de pe aici sunt mai sălbatici, dar am citit că cei din Asia au o slăbiciune ciudată pentru copii. In India, nu s—a întâmplat niciodată ca un elefant să vatăme un copil, iar atunci când îi apucă turbarea, comacii[79] aduc copiii să—i liniştească.
—Ei vezi, vezi!
—In orice caz, ai făcut bine că nu m—ai lăsat să—l omor.

La aceste cuvinte, pupilele lui Nel se aprinseră de bucurie ca două flăcărui verzi. Se ridică în vârful picioarelor, îşi puse amândouă mâinile pe umerii lui Staś şi lăsându—şi capul pe spate, îl întrebă privindu—l în ochi:
—M—am purtat ca şi când aş fi avut câţi ani? Hai, spune.

Iar el răspunse:
—Cel puţin şaptesprezece.
—E, tu întotdeauna glumeşti.
—Supără—te tu, hai, supără—te, dar cine va elibera elefantul?

Nel începu să se linguşească pe lângă el ca o pisicuţă.
—Tu, şi o să te iubesc foarte mult pentru asta, şi el de asemenea.
—Îmi tot bat capul şi eu, răspunse Staś, dar va fi o treabă grea şi n—o s—o fac acum, ci abia atunci când vom pleca mai departe la drum.
—De ce?
—Pentru că dacă l—aş elibera înainte de a se îmblânzi şi a se lega de noi, ne—ar părăsi imediat.
—E, pe mine nu mă va părăsi.
—Tu crezi că el e ca mine! o dojeni Staś cu anume iritare.

Discuţia fu întreruptă de venirea lui Kali, care aduse zebra împuşcată şi puiul ei sfârtecat de Saba. Fusese un adevărat noroc pentru câine, deoarece luându—se după Kali, nu asistase la înfruntarea cu pitonul; mai mult ca sigur că ar fi alergat după el şi ajungându—l, ar fi pierit sugrumat înainte ca Staś să—i poată veni în ajutor. Pentru uciderea puiului de zebră îşi căpătă porţia de papară de la Nel, dar n—o puse prea mult la inimă, fiindcă nici măcar nu—şi băgă în gură limba scoasă.

În acest timp, Staś îl anunţă pe Kali că intenţionează să pregătească un adăpost în scorbura copacului şi—i poveşti ce se întâmplase când afumase trunchiul şi cum se răfuise elefantul cu şarpele. Gândul că va locui în baobab, care putea să—i ferească nu numai de ploaie, ci şi de animalele sălbatice, îi surâse negrului, în schimb, isprava elefantului nu—l impresiona deloc.
—Elefantul e prost, spuse, aşa că aruncat *nioka* (şarpe) în apa tunătoare, dar Kali ştie că *nioka* bun; Kali căută dincolo apa tunătoare şi frige, Kali deştept şi *donkey*.
—*Donkey* eşti, de acord! repetă Staś, dar n—o să te apuci să mănânci şarpele?
—*Nioka* bun, repetă Kali.

Şi arătând spre zebra ucisă, adăugă:
—Mai bun ca *nyama*.

După care, amândoi se duseră la baobab să pregătească adăpostul. Kali căută pe malul râului o piatră plată de mărimea unei site mari şi punând—o la mijloc în trunchi, aşeză cărbuni pe ea, apoi aduse alţii, având grijă ca putreziciunea din scorbură să nu ia foc şi să ardă tot copacul. Spuse că procedează astfel pentru ca „nimic să nu înţepe marele stăpân şi *bibi"*. Se arătă, însă, că prevederea lui nu fusese de prisos, întrucât atunci când fumul umplu interiorul copacului, ţâşnind apoi afară, din crăpăturile cojii începură să iasă cele mai felurite vietăţi: cărăbuşi negri şi vişinii, păianjeni păroşi, mari ca nişte prune, omizi parcă acoperite cu ţepi cât degetul de groase şi scolopendre scârboase, a căror muşcătură poate provoca moartea. După cele ce se petreceau afară, era uşor de presupus câte

[79] îngrijitori şi conducători de elefanţi.

asemenea fiinţe pieriseră înăuntru din cauza fumului. Pe cele care cădeau de pe coajă şi de pe crengile de pe jos în iarbă, Kali le strivea fără milă cu pietre, uitându—se în acelaşi timp mereu la amândouă deschizăturile, ca şi când se temea că în orice moment poate ieşi din ele şi altceva.

—De ce te tot uiţi? îl întrebă Staś, crezi că mai poate fi încă un şarpe ascuns în copac?
—Nu, Kali se teme de *Mzimu.*
—Ce este *Mzimu?*
—Duh rău.
—Ai văzut vreodată în viaţă pe *Mzimu?*
—Nu, dar Kali auzit larmă care a făcut *Mzimu* în colibele vrăjitorilor.
—Bine, dar vrăjitorii voştri nu se tem de el?
—Vrăjitorii pricep farmece, apoi umblă prin colibe şi spune că *Mzimu* furios, şi negrii le aduc banane, miere, *pomba*[80]*,* ouă şi carne ca să îmbuneze *Mzimu.*

Staś înălţă din umeri.

—Se pare că la voi e bine să fii vrăjitor. Dar poate că şarpele a fost *Mzimu.*

Kali clătină din cap.

—Atunci nu elefantul ucis *Mzimu,* ci *Mzimu* ucis elefantul. *Mzimu* e moarte.

Un zgomot ciudat în interiorul copacului le întrerupse discuţia. Prin deschizătura de jos, ţâşni o pulbere roşcată, după care se auzi un zgomot şi mai puternic decât înainte.

Kali se aruncă într—o clipă cu faţa la pământ şi începu să ţipe ascuţit:
—Aka! Mzimu! Aka! aka! aka!

Staś se retrase şi el în primul moment, dar îşi recapătă repede sângele rece şi când Nel şi Mea sosiră în fugă, începu să le explice ce se putuse întâmpla:
—Probabil că mormane întregi de putregai din interiorul trunchiului, umflate de căldură, s—au prăbuşit peste cărbuni. Iar el crede că e *Mzimu.* Mea, aruncă apă de câteva ori în deschizătură, fiindcă dacă tăciunii nu s—au stins din cauza lipsei de aer, putregaiul poate să ia foc şi să ardă tot copacul.

După aceea, văzând că negrul continuă să stea cu fruntea în ţărână şi să repete înspăimântat: *„aka! aka!",* puse mâna pe arma cu care trăgea de obicei în bibilici, o descarcă în deschizătură şi spuse atingându—l pe flăcău cu patul puştii:
—Mzimu al tău e mort. Nu te teme! Kali se ridică, dar rămase în genunchi.
—O, stăpâne mare, mare!... Stăpân nu se teme nici de *Mzimu?*
—Aka! aka! exclamă Staś, imitându—l pe negru.

Şi începu să râdă.

Kali se linişti în curând de—a binelea şi când se aşeză la masa pregătită de Mea, se arătă că spaima de o clipă nu—i stricase pofta de mâncare, fiindcă afară de porţia de carne afumată, mai înfulecă ficatul crud al puiului de zebră, fără să mai punem la socoteală smochinele sălbatice pe care le oferea din belşug sicomorul din apropiere. După aceea, se întoarse împreună cu Staś la copac, unde erau destule de făcut. Aruncarea putregaiului şi a cărbunilor, a sutelor de cărăbuşi, *miriapode* uriaşe şi a celor zece—cincisprezece lilieci arşi le luă mai mult de două ore. Staś se şi miră că liliecii putuseră locui în imediata vecinătate a şarpelui, dar îşi închipui fie că pitonul dispreţuia astfel de vânat mărunt, fie că neputând să se înfăşoare pe nimic în interiorul copacului, nu putuse ajunge până la ei. Dogoarea cărbunilor, provocând căderea putregaiului, curăţase de minune scorbura şi vederea ei îl umplu pe Staś de bucurie, deoarece era cât o cameră de mare şi putea să ofere adăpost nu pentru patru, ci chiar pentru zece oameni. Deschizătura de jos era uşa, iar cea de sus fereastra, datorită căreia în trunchiul uriaş nu era nici întuneric, nici năbuşeală. Staś se gândi să împartă scorbura cu ajutorul pânzei cortului în două încăperi, una pentru Nel şi Mea, iar cealaltă pentru el, Kali şi Saba. Copacul nu era putrezit până la capătul de sus al trunchiului, aşa că ploaia nu putea pătrunde înăuntru şi era suficient să ridice coaja şi s—o sprijine deasupra celor două deschizături în aşa fel încât să alcătuiască două streşini, ca să se afle în siguranţă. Pe jos, hotărâră să presare mai întâi nisip ars de soare de pe malul râului, iar peste el să aştearnă muşchi uscat.

---

[80] Bere făcută din sorg (n. ed. pol.).

Treaba era dificilă mai ales pentru Kali, care pe lângă toate acestea trebuia să afume carnea, să adape caii şi să aibă grijă de hrana elefantului, ce trâmbiţa necontenit 1lupă ea. Dar tânărul negru se apucă să aranjeze sălaşul CU multă vrednicie, ba chiar cu o înflăcărare a cărei pricină i—o înfăţişă lui Staś încă în aceeaşi zi după cum urmează:

—Când marele stăpân şi *bibi,* spuse punându—şi mâinile în şolduri, vor locui în copac, Kali nu mai trebuie făcut noaptea *zeriba* mare şi va putea lenevi în fiecare

—Ţie—ţi place să leneveşti? îl întrebă Staś.

—Kali e bărbat, deci Kali place lenevească, fiindcă mimai femei trebuie muncească.

—Bine, dar vezi că şi eu muncesc pentru *bibi?*

—Da, dar când *bibi* creşte mare, trebuie muncească pentru marele stăpân, iar dacă nu vrea, marele stăpân bate la ea.

Dar numai la gândul că va trebui s—o bată pe *bibi,* Staś sări ca opărit şi strigă cu mânie:

—Prostănacule, tu ştii cine—i *bibi?*

—Nu ştie, răspunse băiatul negru înspăimântat.

—*Bibi* e... ei bine... e *Mzimu!*

Kali fu cât pe ce să cadă din picioare.

Şi după ce sfârşi treaba, se apropie timid de Nel, apoi căzu cu faţa la pământ înaintea ei şi începu să repete cu glasul înfricoşat, dar implorator:

Iar „bunul *Mzimu"* îşi holba la el ochii minunaţi de culoarea apei mării, nepricepând deloc ce se întâmplase şi ce voia Kali.

264

CAPITOL XXVIII

Noul adăpost, pe care Staś îl numi „Cracovia", fu gata în trei zile. Dar şi mai înainte, duseră în „camera bărbaţilor" pachetele mai mari şi când ploua torenţial, cei patru tineri avură în scorbura încăpătoare un loc acoperit şi sigur. Anotimpul ploios începu în toată legea, dar nu semăna cu ploile noastre lungi de toamnă, în timpul cărora cerul se umple de nori întunecaţi şi zloata plicticoasă, greoaie, durează săptămâni întregi. Aici, vântul gonea de zece—cincisprezece ori pe bolta albastră norii doldora de apă, ce udau pământul din abundenţă, după care strălucea iarăşi soarele, proaspăt, parcă abia scăldat, inundând cu o lumină aurie stâncile, râul, copacii şi întreaga junglă. Vegetaţia creştea parcă văzând cu ochii. Arborii se acopereau cu frunziş bogat şi, înainte ca fructele să cadă, legau altele noi. Văzduhul, din cauza firicelelor de apă, era atât de străveziu, că până şi obiectele îndepărtate se desluşeau limpede, iar privirea ajungea până hăt în zare. Pe cer, se arcuiau curcubeie minunate în şapte culori, care împodobeau întruna cascada. Aurorele scurte ale amurgului şi ale zorilor jucau în mii de raze atât de strălucitoare, încât nici măcar în Pustiul Libiei copiii nu mai văzuseră ceva asemănător. Norii mai joşi, mai apropiaţi de pământ, deveneau vişinii, cei de sus, abia luminaţi, se revărsau ca nişte lacuri de purpură şi aur, pe când zdrenţele scămoase făceau ape—ape ca rubinele, ametistele şi opalul. Noaptea, între două rafale de ploaie, luna preschimba în briliante picăturile de rouă, care atârnau pe frunzele de mimoză şi salcâm, în timp ce lumina zodiacului strălucea în aerul proaspăt mai puternic decât în alte anotimpuri ale anului.

Din terenurile inundate de râu mai jos de cascadă, se auzeau orăcăitul neliniştit al brotăceilor şi răspunsurile melancolice ale broaştelor râioase, în vreme ce păsările zburau asemenea unor stele rătăcitoare de la un mal la altul printre tufele de bambus şi rodul—pământului.

Dar când norii acopereau când şi când cerul înstelat şi ploaia începea să cadă, întunericul devenea de nepătruns, iar în interiorul baobabului nu se mai vedea om cu om. Vrând să alunge bezna, Staś îi porunci Meii să topească grăsimea animalelor ucise şi meşterii dintr—o cutie de tinichea un fel de opaiţ, pe care—l atârnă sub deschizătura de sus, numită de copii fereastră. Lumina care se vedea de la această fereastră, vizibilă de departe în întuneric, alungă fiarele, atrăgând, în schimb, liliecii şi chiar păsările, aşa că în cele din urmă, Kali trebui să acopere deschizătura cu un fel de sită din mărăcini, asemănătoare cu aceea care astupa noaptea deschizătura de jos.

Cu toate acestea, ziua, când era vreme frumoasă, copiii părăseau „Cracovia" şi colindau întregul promontoriu. Staś pleca după antilope—ariele şi struţi, ale căror cârduri apăruseră în josul râului, iar Nel se ducea la elefanţul ei, care deşi la început trâmbiţa numai după hrană, cu timpul, se învăţase să trâmbiţeze şi atunci când se plictisea fără prietena lui. De aceea, o întâmpina întotdeauna cu mare bucurie şi îşi ciulea numaidecât urechile—i uriaşe când îi auzea glasul şi paşii de departe.

O dată, când Staś plecase la vânat, iar Kali prindea peşte dincolo de cascadă, Nel se decise să se ducă la stânca prăbuşită care astupa trecătoarea, ca să vadă dacă Staś făcuse ceva pentru a o urni din loc. Ocupată cu pregătirea prânzului, Mea nu—i observă plecarea, aşa că fetiţa, culegând pe drum floricele de begonie[81], care creştea pretutindeni prin crăpăturile stâncilor, se apropie de povârnişul pe unde ieşiseră odinioară din trecătoare şi, coborând, ajunse la stâncă. Rupt din perete, pietroiul astupa şi acum gâtul râpei, ca şi mai înainte. Nel observă totuşi că între el şi perete exista un loc de trecere atât de mare, că şi un om adult ar fi putut să se strecoare. După ce stătu o clipă în cumpănă, trecu dincolo. Dar acolo era o cotitură de care trebuia să treacă pentru a ajunge la ieşirea largă, închisă de cascadă. Nel începu să chibzuiască: „Merg încă puţin mai departe, să văd ce—i în spatele stâncii, apoi mă uit la elefant, care n—o să mă vadă, şi mă întorc". Tot gândindu—se astfel, înainta pas cu pas până când ajunse în sfârşit la locul unde râpa se lărgea deodată într—o vâlcea, şi văzu elefantul. Era întors cu spatele spre ea şi bea apă cu trompa cufundată în cascadă. Asta îi dădu curaj, aşa că tupilându—se pe lângă peretele stâncos, mai făcu câţiva paşi, apoi iarăşi câţiva, când brusc matahala, vrând să—şi ude şoldurile, întoarse capul, văzu fetiţa şi porni numaidecât spre ea.

Nel încremeni, dar pentru că nu mai avea timp să se retragă, îşi lipi genunchii şi se înclină cum ştiu mai frumos în faţa elefantului, după care întinse mânuţa cu begonii şi i se adresă cu glăsciorul

---

[81] *Begonia Johnstoni* (n. ed. pol.).

tremurător:
—Bună ziua, dragă elefantule! Eu ştiu că n—ai să—mi faci nici un rău, aşa că am venit să—ţi spun bună ziua... şi ţi—am adus numai florile astea.

Colosul se apropie, întinse trompa, luă bucheţelul de begonii din mânuţa lui Nel, dar ducându—l la gură, îl lăsă să cadă numaidecât, deoarece se vede că nu—i plăceau

nici frunzele păroase, nici florile. Nel văzu acum deasupra ei trompa aidoma unui şarpe negru, ce se întindea şi se îndoia spre ea, îi atinse o mânuţă, apoi pe cealaltă, pe urmă amândoi umerii şi, în cele din urmă, coborî şi începu să se legene încet în amândouă părţile.
—Ştiam eu că n—ai să—mi faci nici un rău, repetă fetiţa, deşi frica nu o părăsise cu totul.

Elefantul îşi dădu pe spate urechile, strângându—şi şi desfăcându—şi trompa şi gâlgâind cu bucurie, aşa cum gâlgâia întotdeauna când Nel se apropia de marginea râpei.

Şi aşa cum odinioară Staś se înfruntase cu leul, tot aşa stăteau acum cei doi unul în faţa celuilalt — el, o matahală cât o casă sau o stâncă, şi ea, o fărâmiţă pe care putea s—o strivească şi fără să vrea cu o singură mişcare.

Dar animalul, bun şi înţelept, nu făcu nici o mişcare furioasă ori neatentă şi se vede că era bucuros şi fericit de venirea firavului oaspete.

Treptat, Nel capătă tot mai mult curaj şi, în cele din urmă, îşi ridică ochii şi, uitându—se ca la un acoperiş înalt, întrebă întinzând mâna cu timiditate:
—Pot să te mângâi pe trompă?

Firește, elefantul nu ştia engleză, dar din mişcarea mâinii înţelese imediat despre ce e vorba şi îşi apropie de palmă vârful nasului său lung de doi metri. Nel începu să—i mângâie trompa, mai întâi cu o singură mână, apoi cu amândouă, până când, în sfârşit, o încolăci cu braţele şi se lipi de ea cu toată încrederea ei de copil.

Elefantul se muta de pe un picior pe celălalt şi gâfâia mereu de bucurie.

Iar după o clipă, îi înconjură mijlocelul subţire cu trompa şi începu s—o legene uşor la dreapta şi la stânga.
—Mai! mai vreau! striga Nel cu veselie.

Şi joaca dură destul de mult, până când fetiţa, care nu se mai temea deloc, născoci altceva. Acum, încercă să se caţere de jos ca pe un copac pe unul dintre picioarele elefantului sau, ascunzându—se sub el, îl întrebă dacă o găseşte. Cu acest prilej, observă că între degetele elefantului de la picioarele din faţă şi îndeosebi la cele dinapoi erau înfipţi o sumedenie de spini, de care puternicul animal nu ştia cum să scape, în primul rând, pentru că se temea pesemne să nu se rănească la degetul din vârful trompei, fără de care şi—ar fi pierdut toată îndemânarea şi iscusinţa. Nel habar n—avea că asemenea spini sunt o adevărată plagă pentru pahidermele din India şi cu atât mai mult pentru cele din jungla africană, alcătuită în mare parte din plante ghimpoase. Şi fiindcă i se făcu milă de uriaşul cumsecade, nu mai stătu în cumpănă şi aşezându—se pe vine lângă un picior, începu să—i scoată cu mare grijă mai întâi ghimpii mai mari, apoi pe cei mai mici, necontenind în acest timp să ciripească şi să—l asigure pe elefant că nu va mai rămâne nici unul. El înţelese de minune ce voia şi îndoindu—şi piciorul de la genunchi, îi arătă în acest fel că şi în talpă, printre copitele ce—i acopereau degetele, erau destui spini care—l supărau şi mai mult.

În acest timp, sosi şi Staś de la vânătoare şi o întrebă pe Mea unde—i domnişoara. Aflând din răspunsul ei că s—ar putea să fie în scorbură, voi să se îndrepte spre copac, dar i se păru că—i aude glasul în trecătoare. Nevenindu—i să—şi creadă urechilor, alergă numaidecât într—acolo şi uitându—se în jos, înlemni. Fetiţa şedea lângă piciorul elefantului, care sta atât de liniştit, încât dacă nu şi—ar fi mişcat trompa şi urechile, ai fi putut crede că este cioplit în piatră.
—Nel! strigă Staś.

Ocupată cu treaba ei, fetiţa îi răspunse cu veselie:
—Îndată, îndată!

La acestea, flăcăul, care n—avea obiceiul să dea înapoi hi faţa primejdiei, ridică puşca într—o mână, cu cealaltă se prinse de o liană uscată, curăţată de coajă, şi încolăcind—o cu picioarele, ajunse jos într—o clipită.

Elefantul îşi mişcă urechile neliniştit, dar chiar atunci Nel se ridică în picioare şi îmbrăţişându—i

trompa, se grăbi să—i spună:
—Nu te teme, elefantule, e Staś.
Băiatul îşi dădu seama dintr—o dată că fetiţa nu se afla în pericol, dar picioarele îi tremurau încă, inima îi bătea cu putere şi înainte de a—şi reveni, începu să—i spună cu glasul înăbuşit, plin de părere de rău şi de mânie:
—Nel, Nel, cum ai putut să faci una ca asta!...
Ea se apucă să—i explice că nu făcuse nimic rău, fiindcă elefantul era bun şi complet îmblânzit; voise doar să—l vadă, dar el o cuprinse şi începuse să se joace cu ea, o legănase cu mare grijă şi, dacă vrea, îl dă huţa şi pe el.
Spunând acestea, cu o mânuţă apucă vârful trompei şi se apropie de Staś, iar pe cealaltă şi—o mişcă de câteva ori într—o parte şi alta, rugându—l în acelaşi timp pe elefant:
—Elefantule, leagănă—l şi pe Staś.
Animalul înţelept ghici iarăşi ce voia de la el, şi Staś, înhăţat de mijloc, se află într—o clipă în aer.
Înfăţişarea lui încă mânioasă şi legănatul prin aer contrastau atât de evident, că micul *Mzimu* începu să râdă cu lacrimi, să bată din palme şi să strige ca şi mai înainte:
—Mai, încă o dată!
Şi întrucât nu e cu putinţă ca cineva să—şi păstreze seriozitatea cuvenită şi să ţină predici dojenitoare când atârnă în vârful unei trompe de elefant şi se leagănă aidoma unei pendule, Staś începu şi el să râdă, în cele din urmă. Dar după o vreme, simţind că mişcările trompei devin tot mai încete şi elefantul intenţionează să—l lase jos, îi veni o nouă idee; profitând de un moment în care se afla aproape de urechea uriaşului, se agăţă cu amândouă mâinile şi urcă într—o clipă pe cap, după care încalecă pe grumazul elefantului.

—Ehei, strigă de sus la Nel, trebuie să înţeleagă şi el că va trebui să mă asculte.
Şi începu să—l bată cu palma pe cap, cu înfăţişarea unui domn stăpân.
—Foarte bine! răspunse Nel de jos, dar cum ai să mai cobori?
—Asta nu—i greu deloc, se grozăvi Staś.
Apoi îşi lăsă picioarele să alunece pe fruntea elefantului, îi încolăci trompa şi îşi dădu drumul jos ca pe un copac.
—Uite cum o să cobor!
După aceea, amândoi se apucară să scoată spinii ce mai rămăseseră în tălpile matahalei, care îndura totul cu o răbdare neobişnuită.
În acest timp, începură să cadă primele picături de ploaie, aşa că Staś se hotărî s—o ducă numaidecât pe Nel la „Cracovia", dar aici interveni o piedică neaşteptată. Elefantul nu voia în ruptul capului să se despartă de ea şi de fiecare dată când încerca să se depărteze, o aducea înapoi cu trompa şi o ţinea lângă el. Situaţia se complica şi joaca putea să se sfârşească rău, dată fund îndărătnicia animalului. Băiatul nu ştia ce să mai facă, deoarece stropii erau tot mai deşi, ameninţând să se transforme într—o ploaie torenţială. E adevărat că se retrăseseră amândoi spre ieşire, dar era prea puţin şi elefantul se ţinea după ei.

În cele din urmă, Staś se interpuse între el şi Nel, îşi înfipse privirea—i ageră în ochii lui şi—i spuse încet fetiţei:
—Nu fugi, dar retrage—te mereu până la locul de trecere.
—Dar tu, Staś? se interesă Nel.
—Retrage—te, repetă apăsat, pentru că altfel va trebui să împuşc elefantul.
Speriată de acesta ameninţare, fetiţa îl ascultă, cu atât mai mult cu cât, având o încredere nemărginită în elefant, era sigură că în nici un caz nu—i va face vreun rău lui Staś.
Flăcăul se afla la patru paşi de gigant, privindu—l mereu în ochi.
Se scurseră astfel câteva minute. Acum era acum. Urechile elefantului se mişcară de câteva ori, ochii mici îi luciră ciudat şi trompa se întinse brusc în sus.
Staś simţi că păleşte.
„Mi—a sosit ceasul" se gândi.
Dar colosul se întoarse pe neaşteptate spre marginea râpei, acolo unde o vedea de obicei pe Nel, şi

începu să trâmbiţeze atât de jalnic, cum nu făcuse niciodată mai înainte.

Abia atunci Staś se îndreptă liniştit spre locul de trecere şi în spaţiul stâncii o găsi pe Nel care nu voia să se întoarcă la copac fără el.

Băiatul simţea o dorinţă neînfrânată să—i spună: „Vezi ce—ai făcut, cât pe ce să mor din cauza ta!" Dar nu era vreme de reproşuri, fiindcă ploaia devenea torenţială şi trebuia să se întoarcă degrabă. Nel era udă leoarcă, deşi Staś o învelise în haina lui.

În scorbură, îi porunci negresei s—o schimbe imediat, iar el îi dădu drumul mai întâi lui Saba, pe care—l legase în camera bărbaţilor, de teamă să nu se ia după el şi să—i sperie vânatul, apoi începu să controleze încă o dată îmbrăcămintea şi legăturile cu lucruri în speranţa că va mai găsi un pacheţel de chinină, uitat pe undeva.

Dar nu găsi nimic. Doar pe fundul borcănelului, pe care i—l dăruise misionarul la Khartoum, mai era puţin praf alb pe margini, atât cât să albeşti vârful degetului. Hotărî totuşi să clătească borcănelul cu apă caldă şi să i—o dea lui Nel s—o bea.

După aceea, când ploaia încetă şi ieşi iarăşi soarele, părăsi scorbura, ca să vadă peştii pe care—i adusese Kali. Negrul prinsese vreo cincisprezece bucăţi cu o undiţă făcută dintr—o sârmă subţire. Cei mai mulţi erau mici, dar trei erau de—o palmă, parcă stropiţi cu argintiu şi foarte uşori. Mea, care crescuse pe malul Nilului Albastru şi se pricepea la peşte, spuse că sunt buni de mâncat şi seara sar foarte sus deasupra apei. Când îi pregătiră, se arătă că erau atât de uşori, fiindcă aveau înăuntru băşici mari, umplute cu aer. Staś luă una cam cât un măr şi se duse să i—o arate lui Nel.

—Uite, îi spuse, asta am scos—o dintr—un peşte. Din zece—cincisprezece băşici am putea să facem un geam pentru fereastra noastră.

Şi—i arătă deschizătura de sus a scorburii. Reflectă, însă, un timp şi adăugă:

—Ba chiar ceva mai mult.

—Ce vrei să spui? întrebă Nel curioasă.

—Am putea să facem şi nişte zmeie.

—Ca cele pe care le înălţai la Port Said? Foarte bine, hai, fă unul!

—O să fac. Tai ramele din beţe subţiri de bambus şi în loc de hârtie pun băşici întinse. Sunt chiar mai bune decât hârtia, pentru că sunt mai uşoare şi ploaia nu le udă. Un astfel de zmeu se ridică foarte sus şi dacă e vânt puternic, poate să ajungă cine ştie unde...

Aici îşi lovi fruntea cu palma:

—Mi—a venit o idee.

—Ce idee?

—Ai să vezi. Când o să mi se limpezească mai bine, am să ţi—o spun. Acum elefantul ăsta zbiară atât de tare, că nu se mai aude om cu om...

De dorul lui Nel sau poate şi de al lui Staś, elefantul trâmbiţa într—adevăr de se cutremurau râpa şi copacii dimprejur.

—Trebuie să ne vadă, spuse Nel, şi aşa o să se potolească.

Porniră spre trecătoare. Staś, însă, preocupat de ideea lui, începu să îngâne cu jumătate de glas:

„Nelly Rawlison şi Stanislaw Tarkowski, de la Port Said, au fugit de la dervişii din Fashoda, şi se află..."

Aici se opri şi întrebă:

—Cum să scriu unde suntem?...

—Ce să scrii, Staś?

—Nimic, nimic. Aha, ştiu: „Se afla la o lună de drum spre răsărit de Nilul Alb şi cer ajutor urgent..." Când vântul va sufla spre miazănoapte sau spre răsărit, o să înalţ douăzeci, cincizeci, o sută de zmeie, iar tu, Nel, ai să mă ajuţi să le lipesc.

—Da, şi pot să—ţi spun că ne—ar putea ajuta mai mult decât zece elefanţi la un loc.

274

Între timp, ajunseră la marginea trecătorii. Abia acum uriaşul începu să se mute de pe un picior pe altul, să se legene, să mişte din urechi, să gâlgâie de bucurie şi să trâmbiţeze iarăşi jalnic când Nel încerca să se depărteze fie şi pentru o clipă. În cele din urmă, fetiţa începu să—i explice „elefantului drag" că nu poate să stea mereu lângă el, fiindcă mai trebuie să doarmă, să mănânce, să trebăluiască în

„Cracovia". Dar el se linişti abia după ce—i aruncă porţia de hrană pregătită de Kali, pentru ca seara s—o ia de la început.

În aceeaşi seară, copiii îi puseră numele King, deoarece Nel puse rămăşag că înainte de a fi închis în râpă, nu putea fi decât regele tuturor elefanţilor din Africa.

CAPITOL XXIX

Câteva zile la rând, atunci când nu ploua, Nel îşi petrecu tot timpul în tovărăşia lui King, care nu se mai împotrivea plecării ei, înţelegând că fetiţa revenea de câteva ori pe zi. Kali, care se temea de elefanţi, era de—a dreptul uluit, dar până la urmă ajunse la concluzia că puternicul *Mzimu* bun îl fermecase pe gigant şi începu şi el să—l viziteze. King se arăta blând faţă de el, ca şi faţă de Mea, dar numai Nel făcea ce voia cu el, aşa că după o săptămână, îndrăzni să i—l ducă şi pe Saba. Pentru Staś era o adevărată uşurare, fiindcă putea s—o lase liniştit pe Nel în grija, sau cum spunea: sub trompa elefantului, şi să plece fără nici o teamă la vânat, ba uneori să—l ia cu el şi pe Kali. Acum, era sigur că animalul recunoscător nu—i va lăsa în nici un caz de izbelişte, şi începu să reflecteze cum l—ar putea elibera.

La drept vorbind, ştia mai demult ce trebuia să facă, dar lucrul cerea asemenea sacrificiu, încât stătea în cumpănă şi amâna de pe o zi pe alta. Deoarece n—avea pe altcineva cu cine să se sfătuiască, decise să—i împărtăşească lui Nel intenţiile lui, cu toate că o socotea încă un

—Aş putea să arunc stânca în aer cu praf de puşcă, îi destăinui, dar pentru asta trebuie să stric o mulţime de cartuşe, adică să scot gloanţele şi să fac o singură încărcătură din toată pulberea. Pe urmă, nu mai trebuie decât s—o bag în crăpătura adâncă de la mijloc, s—o astup şi să—i dau foc. Stânca se va sparge în mai multe bucăţi şi atunci va putea şi King să iasă.

—Şi nu se va speria din cauza bubuiturii foarte puternice?

—N—are decât să se sperie! se grăbi să răspundă Staś. Asta mă interesează cel mai puţin. Cu tine nu poate omul niciodată să vorbească serios.

Cu toate acestea, continuă să vorbească sau mai degrabă să—şi depene gândurile cu glas tare:

—Dacă folosesc prea puţină pulbere, stânca nu se *dislocă* şi irosesc cartuşele, iar dacă pun destulă, o să ne rămână prea puţină. În sfârşit, dacă ni se termină cartuşele înainte de sfârşitul călătoriei, ne aflăm în primejdie de moarte. Fiindcă n—aş mai avea cu ce vâna şi nici cu ce mă apăra, în caz că ne atacă fiarele. Ştii şi tu că dacă n—ar fi fost puşca şi cartuşele astea, am fi pierit demult de foame sau ne—ar fi omorât Gebhr. E un adevărat noroc că avem caii, fiindcă n—am fi putut căra singuri toate lucrurile şi cartuşele.

Nel ridică un deget şi rosti cu o siguranţă de neclintit:

—Dacă—i spui lui King, o să le ducă el pe toate.

—Păi ce cartuşe să mai ducă, dacă ne vor rămâne atât de puţine?

—Ne va apăra, în schimb...

—Dar nu va trage cu trompa lui în vânat, cum trag eu cu puşca.

—Am putea mânca smochine şi dovlecei din ăia mari, care cresc în copaci, iar Kali ar prinde mereu peşte.

—Da, câtă vreme vom rămâne pe malul apei. Suntem nevoiţi să aşteptăm aici să treacă anotimpul ploios, fiindcă nu încape îndoială că umezeala continuă te—ar îmbolnăvi numaidecât de malarie. Nu uita totuşi că după aceea vom porni iarăşi la drum şi putem nimeri cine ştie în ce pustiu.

—Ca Sahara? întrebă Nel înfricoşată.

—Nu, dar într—unui în care nu există pomi fructiferi, ci doar salcâmi pitici şi mimoze. Acolo se poate trăi numai din vânat. King va găsi iarbă, iar eu antilope, dar dacă nu voi avea cu ce să trag în ele, King nu le va putea prinde.

Staś avea într—adevăr de ce să fie îngrijorat, pentru că acum, când elefantul se învăţase şi se împrietenise cu ei, nu mai era posibil să—l părăsească şi să—l condamne la moarte sigură; iar ca să—l elibereze, însemna să se lipsească de cea mai mare parte din muniţii şi să piară neîndoielnic cu toţii.

Aşa că Staś amâna de la o zi la alta, repetându—şi în fiecare seară în gând:

„Poate că mâine am să găsesc altă cale".

Iată, însă, că la această grijă se adăugară şi altele. Pe Kali îl înţepară îngrozitor în josul râului albinele sălbatice, la care îl condusese o pasăre nu prea mare, verde—cenuşie, cunoscută în Africa sub numele de conducător de albine. De lene, tânărul negru nu le fumase de—ajuns, aşa că se întoarse cu miere, dar atât de înţepat şi umflat, că după o oră îşi pierdu cunoştinţa. Bunul *Mzimu* îi scoase acele până seara cu ajutorul Meii, apoi îi puse cataplasme de pământ udat cu apă de Staś. Cu toate acestea,

spre dimineaţă, băiatul negru părea că—şi va da duhul. Din fericire, îngrijirile şi organismul lui puternic învinseră primejdia, dar nu se înzdrăveni de—a binelea decât după zece zile.

Al doilea necaz veni de la cai. Staś, care în timpul bolii lui Kali trebuia să—i împiedice şi să—i ducă la râu, bagă de seamă că începuseră să slăbească. Faptul nu se putea explica prin lipsa de hrană, întrucât în urma ploilor, iarba crescuse înaltă şi nutreţ era îndestul. Şi totuşi caii slăbeau văzând cu ochii. După câteva zile, părul începu să le cadă, ochii li se stinseră, iar din nas le curgea o secreţie deasă. În cele din urmă, încetară să mai mănânce, în schimb, beau apă cu lăcomie, ca şi când ar fi avut fierbinţeală. Când Kali se însănătoşi, ajunseseră două schelete. Îi fu de—ajuns să se uite la ei, ca să înţeleagă dintr—o dată ce se întâmplase.

—Ţeţe! rosti, întorcându—se spre Staś. Trebuie să moară.

Staś înţelese şi el primejdia, pentru că încă de la Port Said auzise nu o dată despre musca africană, numită ţeţe, care este o plagă atât de îngrozitoare pentru unele regiuni, încât acolo unde trăieşte mereu, negrii nu mai au vite, iar pe unde se înmulţeşte pe neaşteptate, în condiţiile favorabile, animalele mor cu duiumul. Caii, boii sau măgarii muşcaţi de ţeţe slăbesc şi mor în zece—cincisprezece zile, câteodată chiar în câteva zile. Animalele din partea locului îşi dau seama de pericolul ce le ameninţă,

178

fiindcă se întâmplă ca cirezi întregi de boi, când îi aud bâzâitul la adăpătoare, să intre într—o panică nebună şi să se împrăştie în toate părţile.

Caii lui Staś erau deja înţepaţi; Kali îi freca zilnic cu o plantă foarte aromată, care semăna la miros cu ceapa şi pe care o căuta prin junglă; cu măgarul proceda la fel. El credea că mirosul ei alunga musca ţeţe, dai¯ cu toate acestea, caii continuau să slăbească. Staś se gândea cu teamă ce va face, dacă bietele animale aveau să moară? Cum să care lucrurile, pe Nel, paturile, cortul, muniţia şi *văsăraia*? Erau atât de multe, încât numai King le—ar fi putut duce pe toate. Dar ca să—l elibereze pe King, trebuia să sacrifice cel puţin două treimi din cartuşe.

Griji tot mai mari se îngrămădeau deasupra capului lui Staś, asemenea norilor care nu conteneau să se reverse peste junglă. în cele din urmă, veni şi nenorocirea cea mare, faţă de care păleau toate celelalte — malaria.

CAPITOL XXX

Într—o bună zi, la cină, Nel duse la gură o bucată de carne afumată, dar o îndepărtă numaidecât cu scârbă parcă şi spuse:

—Astăzi nu pot să mănânc.

Staś, care aflase mai înainte de la Kali unde se aflau albinele şi le afuma acum în fiecare zi, ca să le fure mierea, era sigur că micuţa mâncase prea mult în timpul zilei, aşa că nu se îngrijoră că—i lipsea pofta de mâncare. Dar fetiţa se ridică de la masă şi începu să umble repede în jurul focului, făcând ocoluri din ce în ce mai mari.

—Vezi să nu te depărtezi prea mult, strigă flăcăul la ea, te pomeneşti că te răpeşte cineva.

În realitate, nu se temea de nimeni, fiindcă prezenţa elefantului, pe care animalele sălbatice îl simţeau, şi trâmbiţatul lui, care le ajungea la urechi, le ţineau la depărtarea cuvenită. Colosul asigura securitatea tuturor, a oamenilor şi a cailor, deoarece până şi cele mai cumplite fiare ale junglei, leul, pantera şi leopardul, preferau să nu aibă de—a face cu elefantul şi să nu se apropie prea mult de colţii şi trompa lui.

Totuşi, când văzu că fetiţa continua să dea ocol locului din ce în ce mai repede, Staś se duse după ea şi o întrebă:

—Ei, fluturaşule, de ce tot zbori pe lângă foc?

Întrebarea era veselă, deşi începuse să se îngrijoreze, iar neliniştea lui crescu şi mai mult când Nel îi răspunse:

—Nu ştiu, nu pot sta locului.

—Ce ai?

—Parcă nu mă simt în apele mele, e atât de ciudat... Deodată, îşi rezemă căpşorul de pieptul lui şi mărturisindu—şi parcă o parte din vină, exclamă cu un glas supus, întretăiat de lacrimi:

—Staś, cred că eu sunt bolnavă.

—Nel!

După care îi puse mâna pe fruntea uscată şi rece. O luă în braţe şi o duse la foc.

—Ţi—e frig? o întrebă.

—Şi frig, şi cald, dar mai mult frig...

Într—adevăr, îi clănţăneau dinţii, iar corpul îi era străbătut de fiori. Staś nu se mai îndoia câtuşi de puţin că se îmbolnăvise de friguri.

Îi porunci îndată Meii s—o conducă în scorbură, s—o dezbrace şi s—o culce, apoi o acoperi cu ce găsi, fiindcă la Khartoum şi la Fashoda văzuse că oamenii bolnavi de malarie se înveleau cu piei de—oaie, ca să transpire. Se hotărî să—şi petreacă toată noaptea lângă Nel şi să—i dea să bea apă caldă îndulcită cu miere. La început, însă, ea nu voia să bea. La lumina opaiţului agăţat înăuntrul copacului, Staś îi văzu pupilele strălucitoare. în curând, începu să se plângă de căldură, tremurând în acelaşi timp sub două pături. Mâinile şi fruntea îi erau reci, dar dacă Staś ar fi cunoscut cât de cât manifestările malariei, şi—ar fi dat seama după mişcările—i neliniştite că trebuie să aibă o temperatură foarte ridicată. Observă cu spaimă că, atunci când Mea veni cu apă caldă, fetiţa se uita la ea puţin uimită, ba chiar cu anume teamă, de parcă n—o recunoştea. Totuşi cu el vorbea destul de legat. îi spuse că nu poate să stea culcată şi—l rugă să—i îngăduie să se scoale şi să alerge, apoi îl întrebă dacă nu este supărat pe ea că—i bolnavă, iar când o asigură că nici vorbă nu poate fi de aşa ceva, îşi reţinu lacrimile care i se îmbulzeau sub pleoape şi făgădui că mâine va fi complet sănătoasă.

În seara aceea, mai bine—zis în timpul nopţii, elefantul fu foarte neliniştit şi trâmbiţă întruna, stârnind lătratul lui Saba. Staś observă că asta o deranja pe bolnavă şi ieşi afară să—i liniştească. Cu Saba se descurcă destul de uşor, dar elefantului nu—i putea spune să tacă din gură, aşa că luă câţiva „pepeni", ca să—i arunce şi să—i închidă trâmbiţa cel puţin pentru o vreme. Când se întoarse, îl văzu la lumina focului pe Kali depărtându—se cu o halcă de carne afumată pe umăr în direcţia râului.

—Ce faci acolo şi unde te duci? îl întrebă pe negru.

Flăcăul se opri şi, când Staś se apropie de el, îi spuse cu o expresie tainică pe faţă:

—Kali duce la alt copac şi pune carnea pentru *Mzimu* rău.

—De ce?

—Pentru că *Mzimu* rău să nu ucidă *Mzimu* bun.

Staś vru să—i răspundă ceva, dar inima i se strânse de jale şi plecă încleştându—şi dinţii în tăcere.

Când reveni la scorbură, Nel zăcea cu ochii închişi; e drept că mâinile—i scoase afară pe pătură tremurau foarte tare, dar părea că doarme. Staś se aşează lângă ea şi, de teamă să n—o trezească, nu făcu multă vreme nici o mişcare. Mea, care sta pe partea cealaltă, îşi potrivea mereu bucăţelele de fildeş agăţate de urechi, ca să nu aţipească.

Se înstăpânise liniştea, doar în josul râului, dinspre terenurile inundate, ajungea până la ei orăcăitul broaştelor.

Deodată, Nel se ridică în capul oaselor.

—Staś!

—Sunt aici, Nel.

Iar ea, tremurând ca frunza în vânt, începu să—i caute mâna şi să repete de mai multe ori:

—Mi—e frică, mi—e frică! dă—mi mâna!

—Nu te teme, sunt lângă tine.

Şi—i apucă mâna care de astă dată ardea ca focul; neştiind ce să facă, îi acoperi mânuţa slăbită cu sărutări.

—Nu te teme, Nel, nu te teme!

Apoi îi dădu să bea apă îndulcită cu miere, care se răcise între timp. Acum, Nel bău cu lăcomie şi—i reţinu mâna cu cana când băiatul încercă să i—o ia de la gură. Băutura răcoritoare părea s—o liniştească.

Se lăsă iarăşi tăcerea.

Dar după o jumătate de oră, Nel se ridică din nou în aşternut, şi ochii—i măriţi exprimau o spaimă cumplită.

—Staś?

—Ce—i, draga mea?

—De ce, întrebă cu glasul întrerupt, Gebhr şi Chamis umblă în jurul copacului şi se uită la mine?

Într—o clipă, Staś avu impresia că—l năpădesc mii de furnici.

—Ce tot vorbeşti? se miră. Nu e nimeni aici, Kali trebăluieşte pe lângă copac.

Dar fetiţa, care privea mereu deschizătura întunecată, strigă clănţănind din dinţi:

—Uite şi beduinii! De ce i—ai omorât?

Staś o înconjură cu braţul şi o strânse lângă el.:

—Ştii şi tu de ce! Nu te mai uita acolo şi nu te mai gândi la ei. Asta s—a petrecut demult.

—Astăzi! Astăzi!

—Nu astăzi, Nel, ci demult!... Chiar dacă se petrecuseră mai demult, întâmplările se întorceau acum asemenea valului răsfrânt de maluri şi umpleau de spaimă gândurile copilei bolnave. Orice cuvinte liniştitoare se arătară de prisos. Ochii lui Nel se lărgeau tot mai mult. Inima îi bătea atât de puternic, încât parcă ameninţa să se spargă dintr—un moment în altul. Apoi fetiţa începu să se zbată ca peştele pe uscat şi asta dură până a doua zi. Abia spre dimineaţă o lăsară puterile şi căpşorul îi căzu pe pernă.

—Mi—e rău, mi—e rău! repetă. Staś, cad undeva în gol...

Apoi închise ochii.

283

În primul moment, Staś se sperie cumplit, gândind că murise. Acesta era, însă, sfârşitul primei crize a malariei africane, numite „mortală"; oamenii sănătoşi şi puternici suportau două crize de acest fel, la a treia nu rezistase nimeni. Călătorii vorbeau uneori despre asta în casa domnului Rawlison, dar cel mai adesea se plângeau misionarii catolici care se întorceau în Europa şi pe care domnul Tarkowski îi primea la el cu ospitalitate. A doua criză urma după câteva ore sau după zece—cincisprezece zile, iar a treia, dacă nu venea în două săptămâni, nu mai era mortală, întrucât conta iarăşi ca o nouă criză a bolii recidivate. Staś ştia că singurul medicament, care putea întrerupe sau mări intervalul dintre crize, erau dozele mari de *chinină,* dar el nu mai avea deloc.

Totuşi, deocamdată, văzând că Nel respira, se linişti întrucâtva şi începu să se roage pentru ea. În acest timp, soarele răsări de după stâncile trecătorii şi se făcu ziuă. Elefantul îşi cerea micul dejun, iar dinspre terenurile inundate de râu se auzeau ţipetele păsăretului de apă. Vrând să împuşte câteva bibilici, ca să—i pregătească supa lui Nel, flăcăiandrul luă arma cu alice şi porni de—a lungul râului spre crângul de copaci uriaşi, în care se auzeau de obicei aceste păsări pe timpul nopţii. Era atât de

toropit din cauză că nu dormise mai deloc şi atât de preocupat de boala fetiţei, că nici nu observă un stol de bibilici care trecură pe lângă el una după alta, grăbind spre adăpătoare. Pe de altă parte, continua şi acum să se roage. Se gândea la uciderea lui Gebhr, a lui Chamis, a beduinilor şi ridicându—şi ochii spre cer, rostea înecat în lacrimi: „Pentru Nel am făcut—o, Doamne, numai pentru ea, fiindcă altfel n—o puteam elibera. Dacă acesta este un păcat, pedepseşte—mă pe mine, dar însănătoşeşte—o pe ea!..."

În drum, îl întâlni pe Kali care se duse să vadă dacă *Mzimu* rău mâncase carnea pe care i—o oferise ieri. Ţinând la micuţa *bibi,* negrul se rugase şi el pentru ea, dar cu totul altfel. Îi spusese lui *Mzimu* rău că dacă *bibi* se va însănătoşi, el îi va aduce în fiecare zi câte o halcă de carne, dar dacă va muri, deşi se teme de el şi ştie că după aceea va pieri, o să—i tăbăcească pielea atât de bine, încât *Mzimu* rău îl va pomeni în veci. Căpătase totuşi curaj, văzând că ofranda dispăruse. Fireşte, putea s—o ia vreun şacal, dar putea fi şi *Mzimu* întrupat în el.

Kali îl înştiinţa pe Staś de această întâmplare îmbucurătoare, dar acesta se uită la el de parcă nu pricepea nimic şi îşi văzu de drum. După ce trecu de nişte tufişuri în care nu găsi nici o bibilică, se apropie de râu. Pe amândouă malurile creşteau copaci înalţi, în care atârnau ca nişte ciorapi lungi cuiburi de boicuşi, păsări foarte frumoase, galbene cu aripi negre, şi colonii de viespi, aidoma unor trandafiri mari de culoare cenuşie, într—un loc, râul alcătuia un fel de mlaştină lată de câteva zeci de paşi, acoperită în parte cu papirus. Aici erau întotdeauna sumedenie de păsări de apă: berze la fel ca cele din Europa ori altele cu ciocul mare şi gros, încovoiat la vârf ca un cârlig, păsări negre, lucioase, cu picioarele roşii ca sângele, flamingi, ibişi şi lopătari albi cu aripi trandafirii şi ciocurile ca nişte linguri, cocori moţaţi şi o sumedenie de găinuşe de baltă, pestriţe şi cenuşii ca şoarecii, care alergau repede încoace şi—ncolo, asemenea unor spiriduşi ai pădurii, pe picioruşele lor lungi şi subţirele ca paiul.

Staś împuşcă două raţe mari de culoarea scorţişoarei şi călcând peste miile de fluturi morţi ce albeau malul, cercetă mai întâi dacă nu sunt crocodili pe bancurile de nisip, după care trecu prin apă şi luă vânatul. Împuşcătura împrăştie zburătoarele; mai rămăseseră doar doi marabu. ce stăteau şi meditau nu departe deasupra apei, ca doi bătrâni cu capetele pleşuve, înfipte între umeri; nu se mişcau deloc. Băiatul privi un răstimp la pungile Cărnoase, care le atârnau pe piept, apoi văzând că viespile se înmulţesc în jurul lui, se întoarse la scorbură.

Nel dormea şi acum, aşa că Staś îi dădu Meii raţele, se trânti pe pătură şi adormi numaidecât buştean. Se trezi abia după—amiază, el mai devreme, Nel mai târziu. Fetiţa se simţea ceva mai întărită, iar după ce supa deasă îi refăcu şi mai mult puterile, se sculă din aşternut şi ieşi din copac, vrând să se uite la King şi la soare.

Abia acum, la lumina zilei, se puteau vedea uşor urmările acestei singure nopţi de fierbinţeală. Avea tenul galben şi transparent, buzele învineţite, ochii încercănaţi şi feţişoara îmbătrânită parcă. Până şi pupilele păreau mai palide decât de obicei. Se mai arătă că, în ciuda asigurărilor că se simte destul de puternică şi cu toate că băuse o ceaşcă de supă imediat după ce se trezise, abia fu în stare să ajungă până la trecătoare. Staś se gândea cu disperare la a doua criză, la medicamentele cu ajutorul cărora ar fi putut s—o împiedice, dar pe care nu le avea.

În acest timp, ploaia se revărsa peste pământ de zece—cincisprezece ori pe zi, făcând să crească şi mai mult umezeala din aer.

CAPITOL XXXI

Începură zile grele, pline de teamă şi aşteptare. A doua criză veni abia după o săptămână şi nu mai fu la fel de pustiitoare ca cea dintâi, dar Nel se simţi şi mai sfârşită. Slăbi şi se împuţina atât de mult, încât nu mai era decât umbra fetiţei dinainte. Flăcăruia vieţii îi pâlpâia atât de firavă, că părea gata să se stingă la cea mai slabă suflare. Staś îşi dădu seama că moartea nu trebuia să întârzie până la a treia criză, ca s—o ia, şi o aştepta să sosească de pe o zi pe alta, de la o oră la alta. :

Slăbise şi el şi se înnegrise, deoarece nenorocirea îi depăşea puterile şi mintea lui. Uitându—se la feţişoara ca ceara, se întreba zilnic: „De aceea te—am păzit eu ca pe ochii din cap, ca să te îngrop aici în junglă?" Şi nu pricepea în ruptul capului de ce trebuie să se întâmple asta. Câteodată îşi reproşa că n—o ferise de—ajuns, că nu fusese destul de bun cu ea, iar atunci i se strângea inima de durere şi—i venea să—şi muşte degetele. Nenorocirea era pur şi simplu prea mare.

Nel dormea acum aproape încontinuu şi poate că tocmai asta o menţinea în viaţă. Staś o trezea totuşi de câteva ori pe zi, ca să—i dea să mănânce. Atunci, dacă se întâmpla să nu plouă, îl ruga s—o scoată la aer, fiindcă nu mai putea să se ţină pe picioare. Se întâmpla totuşi nu o dată să adoarmă în braţele lui. Acum ştia şi ea că e bolnavă şi poate muri în orice moment. Când era mai vioaie, discuta cu Staś despre moarte, dar plângea întotdeauna, pentru că se temea de ea.

—N—am să mă mai întorc la tăticu', îi spuse într—o bună zi. Să—i spui că mi—a părut foarte rău şi să—l rogi să vină el aici la mine...

—Ai să te întorci, o încuraja Staś.

Şi nu mai fu în stare să spună nimic, fiindcă—i venea să urle.

Nel îşi continua vorba cu glasul somnoros, abia auzit:

—Şi tăticu' o să vină, şi tu o să vii... nu—i aşa?

La acest gând, zâmbetul îi înflori pe feţişoara slăbită, dar după o clipă, spuse iarăşi mai încet:

—Dar îmi pare atât de rău...

Îşi sprijini căpşorul pe umărul lui şi începu să plângă, iar băiatul, învingându—şi propria durere, o strânse la piept şi—i răspunse cu însufleţire:

—Nel, eu fără tine nu mă întorc şi... şi nu ştiu cum aş trăi fără tine.

Se înstăpâni tăcerea, în timpul căreia Nel adormi din nou. Staś o duse înapoi în scorbură, dar abia

apucă să iasă afară, că dinspre vârful promontoriului veni Kali în fugă şi, dând din mâini, începu să strige agitat şi speriat:
—Mare stăpân! mare stăpân!
—Ce vrei? îl întrebă Staś.
Negrul întinse braţul şi arătând spre sud, spuse:
—Fum.
Staś îşi puse palma streaşină la ochi şi, încordându—şi privirea, zări într—adevăr în lumina roşietică a soarelui care coborâse o dâră de fum ce se înălţa departe în junglă, între vârfurile depărtate a două coline destul de înalte.

Kali tremura tot, fiindcă îşi amintea prea bine robia înfiorătoare la dervişi şi era sigur că fumul provenea din tabăra lor. Staś avea şi el impresia că nu poate fi altcineva decât Smain şi în primul moment se înspăimântă de moarte. Asta mai lipsea! Pe de o parte, boala gravă a fetiţei, pe de alta, dervişii! Iarăşi robia, iarăşi întoarcerea la Fashoda sau la Khartoum, în mâinile lui Mahdi sau sub biciul lui Abdullahi. Dacă—i prind, Nel va muri din prima zi, iar el va deveni sclav pentru tot restul vieţii. Chiar de—ar izbuti să fugă vreodată, ce rost mai aveau viaţa şi libertatea fără Nel? Cum ar putea privi în ochii domnului Rawlison, dacă dervişii ar arunca—o hienelor, iar el n—ar mai fi în stare nici măcar să—i arate unde—i mormântul fetiţei iubite.

Asemenea gânduri îi treceau ca fulgerul prin minte. Deodată, simţi o dorinţă nestăpânită de a o vedea pe Nel şi se îndreptă spre copac. Pe drum, îi spuse lui Kali să stingă focul şi să nu cumva să—l aprindă la noapte, apoi intră în scorbură.

Nel nu dormea şi se simţea mai bine, lucru pe care i—l comunică îndată lui Staś. Saba se culcase lângă ea şi o încălzea cu trupu—i uriaş, în timp ce ea îl mângâia uşor pe cap, zâmbind când câinele înhăţa firişoarele de putregai ce se învârteau în dâra de lumină lăsată înăuntru de razele soarelui care apunea. Se vede că nu mai era atât de disperată, căci i se adresă lui Staś cu destulă vioiciune:
—Poate că totuşi n—am să mor!
—N—ai să mori în nici un caz, răspunse Staś. De vreme ce te simţi mai în putere după a doua criză, a treia n—o să mai vină deloc.

Dar fetiţa începu să clipească din ochi, de parcă se gândea la ceva, şi spuse:
—Dacă aş mai avea măcar o doctorie din aia amară, care mi—a făcut atât de bine după noaptea cu leii, ţii minte? nu m—aş mai gândi deloc la moarte, nici atâtica!

Şi—i arătă pe deget cât de puţin s—ar teme atunci de moarte.
—Ei, răspunse Staś, aş da nu ştiu ce pentru puţină chinină.

Şi îşi spuse în gând că, dacă ar avea destulă, i—ar da şi două hapuri deodată, apoi ar înveli—o cu pătura, ar aşeza—o pe cal înaintea lui şi ar porni numaidecât în direcţia opusă celei în care se află tabăra dervişilor.

Între timp, soarele scăpătase şi jungla se cufundase în întuneric.

Fetiţa mai sporovăi vreo jumătate de oră, apoi adormi, iar Staś rămase să se gândească mai departe la dervişi şi la chinină. Mintea—i chinuită, dar deosebit de inventivă, începu să se frământe şi să alcătuiască planuri, unele mai îndrăzneţe decât altele. Mai întâi, se întrebă dacă fumul dinspre miazăzi era musai să provină din tabăra lui Smain. De bună seamă, puteau să fie dervişii, dar puteau să fie şi arabii de pe malul oceanului, care întreprindeau expediţii în adâncul continentului după fildeş şi sclavi. Aceştia n—aveau nimic comun cu dervişii care le stricau negustoria. Putea de asemenea să fie o tabără de abisinieni sau vreo aşezare de negri la poalele munţilor, la care vânătorii de oameni nu ajunseseră. Nu trebuia oare să afle adevărul?

Arabii din Zanzibar, de lângă Bagamojo, din Wit şi din Mombasa, în genere cei de pe malul oceanului, erau oameni care veneau în contact cu albii, aşa că, pentru o răsplată foarte mare, i—ar fi condus probabil pe amândoi până la vreunul din posturile mai apropiate. Staś ştia prea bine că poate să promită asemenea răsplată şi că va fi luat în serios. Îi mai trecu prin minte un gând care—l tulbură profund. La Khartoum văzuse că mulţi dervişi, mai ales cei din Nubia, se îmbolnăveau de malarie la fel ca albii şi se tratau cu chinina pe care o jefuiau de la europeni sau, dacă era ascunsă la grecii renegaţi ori copţi, o cumpărau cu echivalentul greutăţii în aur. Se putea deci aştepta ca arabii de pe

ţărmul oceanului să aibă şi ei medicamentul.

„Mă duc, îşi spuse Staś, mă duc pentru Nel".

Şi reflectând îndelung asupra situaţiei, în cele din urmă, ajunse la concluzia că trebuie să se ducă chiar dacă avea să dea peste detaşamentul lui Smain. Îşi aduse aminte că din cauza ruperii relaţiilor dintre Egipt şi Sudan, Smain nu ştia nimic despre răpirea lor de la *Fayûm*. Fatma n—avea cum să se înţeleagă cu el, aşadar răpirea fusese doar ideea ei, înfăptuită cu ajutorul lui Chamis, fiul lui Chadigi, al lui Idrys, Gebhr şi celor doi beduini. Or, aceşti oameni nu—l puteau interesa pe Smain din simplul motiv că nu—l cunoştea decât pe Chamis, iar de ceilalţi nu auzise vreodată. îl interesau doar copiii lui şi Fatma. Poate că—şi dorea şi ar fi bucuros să se întoarcă la ei, mai ales dacă n—ar fi prea mulţumit în slujba lui Mahdi. Alături de proroc, soarta nu fusese prea generoasă cu el, de vreme ce, în loc să conducă armate întregi sau să se afle în fruntea unui ţinut întins, trebuia să vâneze sclavi Dumnezeu ştie pe unde dincolo de Fashoda. Prin urmare, flăcăul se gândi să—i spună cam aşa: „Dacă ne conduci până la unul din posturile de pe malul Oceanului Indian şi te întorci în Egipt o dată cu noi, guvernul te va ierta de toate *vinile,* te vei întâlni cu Fatma şi copiii, iar domnul Rawlison va face din tine un om bogat; dacă nu vrei, nu—ţi vei mai vedea niciodată copiii şi soţia".

Era sigur că Smain se va gândi de două ori înainte de a respinge asemenea propunere.

Fără îndoială, întreprinderea putea fi foarte primejdioasă, putea însemna chiar moarte sigură, dar putea deveni şi mijlocul de salvare din această bulboană africană. Staś se întrebă mirat de ce mai înainte se înspăimântase atâta de posibilitatea întâlnirii cu Smain şi, pentru că era vorba s—o ajute grabnic pe Nel. se decise să plece chiar în această noapte.

Era totuşi mai uşor s—o spună decât s—o facă. Una e să stai noaptea în junglă lângă un foc bun, apărat de *zeriba* ghimpoasă, şi alta să mergi pe întuneric prin iarba înaltă, în care îşi caută hrana leul, pantera şi leopardul, ca să nu mai vorbim de hiene şi de şacali. Băiatul îşi aminti totuşi cuvintele tânărului negru, atunci când plecase noaptea să—l caute pe Saba şi întorcându—se cu el, spusese: „Kali temut, dar Kali plecat". Şi repetă şi el acelaşi lucru: „O să—mi fie frică, dar mă duc".

Aşteptă totuşi până răsări luna, fiindcă noaptea era neobişnuit de întunecoasă şi abia când jungla deveni argintie în lumina ei, îl chemă pe Kali şi—i spuse:

—Kali, ia—l pe Saba în scorbură, astupă intrarea cu mărăcini şi împreună cu Mea păziţi—o pe domnişoara ca pe lumina ochilor; eu mă duc să văd ce fel de oameni sunt în tabăra aceea.

—Mare stăpân ia pe Kali şi puşca ce ucide animale. Kali nu rămâne!

—Ba ai să rămâi! se împotrivi Staś cu hotărâre, îţi interzic să vii după mine!

După care tăcu o clipă, apoi îşi urmă vorba cu glas surd:

—Kali, tu eşti credincios şi îndemânatic, de aceea am încredere că vei face ce—ţi spun. Dacă nu mă mai întorc şi domnişoara moare, o laşi în scorbură, dar în jurul copacului ridici o *zeriba* înaltă, iar pe trunchi înfigi semnul ăsta mare.

Şi luând două beţe de bambus, le aşeză în formă de cruce.

Apoi vorbi mai departe:

—Iar dacă *bibi* nu moare şi eu nu mă mai întorc, tu s—o cinsteşti şi s—o slujeşti cu credinţă, apoi s—o duci la poporul tău şi să le spui luptătorilor Wa—hima să meargă cu ea mereu spre răsărit, până la Marea cea Mare. Acolo o să găseşti oameni albi, care o să vă dea multe puşti, pulbere, mărgele, sârmă şi atâta pânză cât puteţi duce. Înţelegeţi?

Tânărul negru se aruncă în genunchi înaintea lui, îi îmbrăţişă picioarele şi începu să repete jalnic:

—O, *bwana kubwa!,* întoarce, întoarce, întoarce!

Staś fu impresionat de ataşamentul băiatului negru, aşa că se aplecă, îi puse mâna pe cap şi—i spuse:

—Du—te în scorbură, Kali... Dumnezeu să te binecuvânteze!

Rămas singur, mai cumpăni o vreme dacă nu era bine să ia măgarul cu el. S—ar fi aflat mai în siguranţă, întrucât dacă leii din Africa, asemenea tigrilor din India, întâlneau un om călare pe un cal sau un măgar, se aruncau întotdeauna asupra patrupedului, nu asupra omului. Dar îşi puse întrebarea cine va căra cortul în acest caz şi cum va călători Nel? După această remarcă, nu se mai gândi la măgar şi plecă pe jos prin junglă.

Luna urcase sus pe cer şi se vedea mai bine. Cu toate acestea, greutăţile începură de îndată ce flăcăul

se afundă în ierburile care crescuseră atât de înalte, că şi un călăreţ se putea ascunde foarte uşor în ele. Nici ziua nu se vedea nimic la un pas, darămite noaptea, când luna lumina doar vârful vegetaţiei, iar mai jos totul era adâncit în beznă. În astfel de condiţii, nu prea era greu să greşeşti drumul şi să ocoleşti mereu, în loc să mergi înainte. Staś nu se pierdu cu firea, gândindu—se mai întâi că tabăra spre care înainta se afla la cel mult trei sau patru mile engleze dcl promontoriu, iar în al doilea rând, că fumul se înălţa între vârfurile a două dealuri pe care, dacă nu le pierdea din ochi, nu putea să se rătăcească. Dar ierburile, mimozele şi salcâmii îi împiedicau vederea. Din fericire, tot lai câteva zeci de paşi se ridicau muşuroaie de termite, unele de zece—cincisprezece picioare înălţime. Staś îşi lăsa de fiecare dată puşca jos, apoi se căţăra în vârful mormanului şi, zărind dealurile negre pe fondul cerului, cobora şi mergea mai departe.

Se gândea cu spaimă ce va face dacă norii vor acoperi luna şi cerul, fiindcă atunci întunericul ar fi devenit de nepătruns. Nu era însă singura primejdie. Noaptea, când se aude orice zgomot, fiecare pas şi aproape fiecare foşnet pe care—l fac insectele târându—se prin iarbă, jungla este de—a dreptul înfricoşătoare. Deasupra ei stăruie teama şi groaza. Staś trebuia să fie cu ochii în patru, să asculte, să vegheze, să privească în toate părţile, într—un cuvânt, să fie gata să acţioneze şi să tragă cu puşca în orice clipă. I se părea mereu că se apropie ceva, se furişează şi—l pândeşte. Câteodată, auzea iarba mişcându—se şi tropotul animalelor care fugeau. Ghicea atunci că sperla antilopele care, cu toate că unele stăteau de pază, dormeau cu grijă, ştiind că nu puţine fiare gălbui vânau prin întuneric la această vreme.

Dar iată că sub un salcâm ca o umbrelă înnegreşte ceva. Poate fi o stâncă, un rinocer sau un bivol care, adulmecând omul, tresare din moţăiala şi se aruncă numaidecât asupra lui. Dincolo de tufişul acela negru, se văd două puncte strălucitoare. Ehei, arma la ochi, ăsta—i un leu! Ba nu!... Alarmă falsă! Sunt păsări—lanternă, fiindcă luminiţa se înalţă şi zboară peste ierburi ca o stea care cade pieziş. Staś nu urca întotdeauna pe *termitiere* numai ca să se convingă că merge în direcţia bună, ci şi să—şi şteargă fruntea năpădită de sudoare, să—şi tragă sufletul şi să aştepte până când i se liniştea bătaia inimii. Era atât de trudit, că abia se mai ţinea pe picioare.

Mergea totuşi mereu înainte, gândindu—se că o făcea pentru salvarea lui Nel. După două ore, ajunse într—un loc presărat cu pietre, unde ierburile erau mai scunde şi putea vedea mai departe. Cele două dealuri se desenau tot atât de departe ca şi înainte; în schimb, mai aproape, înnegrea de—a curmezişul o culme stâncoasă, dincolo de care se înălţa a doua, şi mai sus. Pesemne că amândouă străjuiau o vale sau o trecătoare aidoma cu aceea în care era închis King.

Deodată, la trei—patru sute de paşi spre dreapta, desluşi pe peretele stâncos răsfrângerile trandafirii ale unui foc.

Şi se opri. Inima îi bătea să—i spargă pieptul, de mai că o auzea în liniştea nopţii. Pe cine avea să vadă în vale? Pe arabii de pe ţărmul răsăritean? Pe dervişii lui Smain sau negrii sălbatici care, părăsindu—şi aşezările natale, se ascunseră de dervişi prin cotloanele inaccesibile ale munţilor? Avea să afle acolo moartea, robia sau mântuirea lui Nel?

Trebuia să se convingă. Nu mai voia şi nu mai putea să dea înapoi. Începu deci să se furişeze spre foc, păşind cât putea mai fără zgomot şi ţinându—şi răsuflarea. După ce parcurse astfel vreo sută de paşi, auzi deodată dinspre junglă sforăitul cailor şi se opri iarăşi. La lumina lunii, numără cinci. Erau prea puţini pentru a fi ai dervişilor, dar presupuse că ceilalţi nu se vedeau din cauza ierburilor înalte. Se mira totuşi că nu—i păzea nimeni şi prin împrejurimi, pe locurile mai înalte, nu se vedeau focurile aprinse pentru alungarea fiarelor. îi mulţumi totuşi lui Dumnezeu că era aşa, fiindcă putea să se strecoare neobservat mai departe. Strălucirile răsfrânte de stânci deveneau tot mai clare. După nici un sfert de oră, Staś se afla într—un loc în care stânca era mai puternic luminată, ceea ce arăta că la poalele ei trebuia să ardă focul.

Atunci, se târî în patru labe şi, ajungând la margine, se uită în jos.

Primul obiect care—i izbi privirile era un cort mare; înaintea lui se afla un pat de campanie, în care zăcea un om îmbrăcat în haine albe, europeneşti.

Un negru mic, de vreo doisprezece ani, punea uscături pe focul ce lumina peretele stâncos şi şirurile de negri care dormeau la poalele lui pe amândouă laturile cortului.

Staś coborî într—o clipă de pe povârniş în vale.

CAPITOL XXXII

Un răstimp, de oboseală şi emoţie, nu fu în stare să rostească o vorbă; stătea răsuflând greu lângă omul întins pe pat, care tăcea de asemenea şi se uita la el cu o uimire ce se învecina cu pierderea cunoştinţei.

În sfârşit, strigă:

—Nasibu, eşti aici?

—Sunt, stăpâne, răspunse un negru mititel.

—Vezi şi tu că stă cineva lângă mine?

Dar înainte ca băiatul să apuce să răspundă, Staś îşi recapătă glasul:

297

—Domnule, îi spuse, mă numesc Stanislaw Tarkoswki. Eu şi domnişoara Rawlison am fugit din robia dervişilor şi ne ascundem în junglă. Nel este, însă, grav bolnavă, aşa că te rog să ne ajuţi.

Necunoscutul se mai uită o clipă la el, clipind din ochi, apoi îşi şterse fruntea cu mâna.

—Pe lângă că văd, mai şi aud, îşi spuse. Nu—i doar o iluzie!... Să vă ajut? Eu însumi am nevoie de ajutor. Sunt rănit.

Deodată, se scutură parcă de nălucirile somnului sau de amorţeală, privi mai lucid şi cu o strălucire de bucurie în ochi, rosti:

—Un flăcău alb!... Bine că mai văd şi un alb!... Fii binevenit, oricine—ai fi. Vorbeai de o bolnavă? Ce vrei de la mine?

Staś repetă că bolnava este Nel, fiica domnului Rawlison, unul din directorii Canalului, că a avut două crize de malarie şi că va muri dacă nu va face rost de *chinină* ca s—o împiedice pe a treia.

—Două crize, asta nu—i bine, răspunse necunoscutul. Dar chinină pot să—ţi dau câtă vrei. Am câteva borcanele care mie nu—mi mai sunt de nici un folos.

Spunând acestea, îi porunci micului Nasibu să—i aducă o cutie mare de tinichea, care se vede că era trusa de medicamente, scoase din ea două borcanele destul de mari pline cu praf alb şi i le înmâna lui Staś.

—Uite jumătate din ce mi—a mai rămas. Ajunge fie şi pentru un an...

Lui Staś îi venea pur şi simplu să strige de bucurie, astfel că începu să—i mulţumească străinului cu atâta înflăcărare, de parcă acesta îi salvase viaţa.

Necunoscutul dădu de câteva ori din cap şi grăi:

—Bine, bine. Pe mine mă cheamă Linde, suni elveţian de la Zurich... Am avut un accident, acum două zile, m—a rănit grav un mistreţ *ndiri.*

Apoi se întoarse spre micul negru:

—Nasibu, umple—mi luleaua. După care îi spuse lui Staś:

—Noaptea am temperatură mai mare şi judecata o cam ia razna. Luleaua îmi linişteşte gândurile. Ziceai că ai fugit din robia dervişilor şi vă ascundeţi în junglă? Nu—i aşa?

—Da, domnule, aşa am spus.

—Şi ce aveţi de gând să faceţi?

—Să fugim în Abisinia.

—Veţi cădea în mâinile mahdiştilor, ale căror detaşamente dau târcoale pe lângă hotar.

—Altceva tot nu mai putem face.

—Ei, cu o lună în urmă, aş fi putut să vă ajut. Dar acum am rămas singur la mila lui Dumnezeu şi a acestui băiat negru. Staś îl privi cu mirare.

—Şi tabăra?

—Asta e tabăra morţii.

—Bine, dar negrii?

—Negrii dorm şi n—o să se mai trezească niciodată.

—Nu înţeleg...

—Au boala somnului[82]. Sunt oameni de pe malurile Marilor Lacuri, unde această boală bântuie mereu;

---

[82] În ultima vreme, s—a ajuns la concluzia că această boală este provocată de aceeaşi muscă ţeţe, care ucide boii şi caii. înţepătura ei, însă, dă boala

s—au îmbolnăvit toţi, afară de cei care au murit înainte de variolă. Numai băiatul ăsta mi—a mai rămas...
299
Abia acum, Staś se miră că atunci când coborâse în vale, nici un negru nu făcuse nici o mişcare, nici nu tresărise măcar, şi cât vorbise cu străinul dormiseră cu toţii; unii cu capetele rezemate de stâncă, alţii cu ele lăsate pe piept.
—Dorm şi n—o să se mai trezească niciodată? întrebă, ca şi când n—ar fi înţeles ce auzise.
Iar Linde răspunse:
—O, Africa este o adevărată morgă!...
Şirul vorbelor îi fu întrerupt de tropotul cailor care, speriindu—se de ceva din junglă, săreau cu picioarele dinainte împiedicate spre marginea văii, vrând să fie mai aproape de oameni şi de lumină.
—Nu—i nimic, sunt caii! continuă iarăşi elveţianul. I—am luat de la mahdiştii pe care i—am înfrânt cu câteva săptămâni în urmă. Erau vreo trei sute, poate chiar mai mulţi. Dar cei mai mulţi aveau sulițe, iar oamenii mei puşti Remington, care acum stau rezemate de stâncă fără nici un folos. Dacă—ţi trebuie arme şi muniţie, ia câte vrei. Ia şi un cal, o să ajungi mai repede la bolnava ta. Câţi ani are?
—Opt, răspunse Staś.
—Deci e încă o copilă... Nasibu să—ţi dea pentru ea ceai, cafea şi vin... Ia ce vrei din rezervele mele, iar mâine să vii să iei din nou.
—Mă întorc cu siguranţă, ca să—ţi mulţumesc încă o dată din toată inima şi să te ajut şi eu cu ce pot.
Linde se bucură:
—Bine că mai pot să văd o faţă de european. Dacă vei veni mai devreme, voi fi mai lucid. Acum, iar îmi creşte temperatura, fiindcă te văd dublu. Nu cumva sunteţi doi lângă mine?... Nu!... Ştiu că eşti unul singur şi numai febra e de vină. Ah, Africa asta!...
300
Şi închise ochii.
Un sfert de oră mai târziu, Staś plecă înapoi din această ciudată tabără a somnului şi a morţii, de astă dată călare. Era încă noapte adâncă, dar nu mai lua seama la nici una dintre primejdiile pe care putea să le întâmpine în ierburile înalte. Se ţinea mai aproape de râu, presupunând că amândouă trecătorile trebuie să iasă la el. De altfel, îi era mai uşor să se întoarcă, fiindcă în liniştea nopţii ajungea până la el zgomotul cascadei îndepărtate, iar pe de altă parte, norii se împrăştiaseră în partea de apus a cerului şi pe lângă lună strălucea puternic şi lumina zodiacală. Flăcăul îndemna calul cu vârfurile scărilor arabe largi şi gonea să—şi rupă gâtul, spunându—şi în gând: „Ce—mi pasă de lei şi de pantere, acum am chinină pentru micuţa mea!" Şi pipăia mereu borcănelele cu mâna, vrând parcă să se convingă că le are într—adevăr şi că totul nu era doar un vis. Îl revăzu pe elveţianul rănit, faţă de care nutrea o recunoştinţă adâncă şi de care îi era milă cu atât mai mult, cu cât la începutul discuţiei, îl socotise chiar nebun; îl văzu pe micul Nasibu, cu capul lui rotund ca o sferă, apoi şirurile de *pagazi* adormiţi şi ţevile puştilor Remington rezemate de peretele stâncos, care strălucea în lumina focului. Era aproape sigur că în bătălia de care îi vorbise bătrânul fusese înfrânt detaşamentul lui Smain şi i se părea ciudat să se gândească acum că poate muri şi Smain.
Aceste vedenii i se amestecau mereu în minte cu gândurile despre Nel. Îşi închipui cât se va mira mâine, când va vedea un borcănel întreg de chinină şi va crede că—i un făcător de minuni. „Ei, reflectă, dacă mi—ar fi fost frică şi nu m—aş fi dus să aflu de unde iese fumul, nu mi—aş fi iertat toată viaţa această clipă de laşitate". .
301
După aproape o oră, zgomotul cascadei se auzea desluşit, iar orăcăitul broaştelor arăta că este aproape de locul unde împuşcase mai înainte cele două raţe. La lumina lunii, recunoscu de departe copacii de pe margine. Acum, trebuia să fie mai cu luare—aminte, pentru că tot aici era şi adăpătoarea la care erau nevoite să vină toate animalele de prin împrejurimi, întrucât în celelalte părţi malul râului era abrupt şi greu accesibil. Era, însă, destul de târziu şi probabil că animalele de pradă se ascunseseră după vânătoarea de noapte prin grotele stâncoase. Calul începu să sforăie, adulmecând

---

somnului numai în anumite împrejurări. În timpul răscoalei lui Mahdi, pricina bolii nu se descoperise încă (n. ed. pol.).

urmele proaspete încă ale leilor sau ale panterelor, totuşi Staś trecu fără să i se întâmple nimic şi, după o clipă, zări pe promontoriul înalt silueta uriaşă a „Cracoviei". Pentru prima dată, de când se afla în Africa, încercă sentimentul că se întoarce acasă.

Credea că—i va găsi pe toţi adormiţi, dar nu se gândise şi la Saba, care începu să latre cu atâta putere, că ar fi putut trezi şi morţii din somn. Kali ieşi numaidecât din scorbură şi strigă:

—*Bwana kubwa* pe cal!

În glasul lui era totuşi mai multă bucurie decât mirare, deoarece credea atât de mult în puterea lui Staś, încât chiar dacă acesta ar fi făcut un cal în faţa lui, n—ar fi fost deloc uimit.

Şi fiindcă negrii îşi manifestă bucuria prin râs, începu să se bată cu palmele peste şolduri şi să hohotească nestăvilit:

—Împiedică repede calul, îi porunci Staś, ia proviziile, aprinde focul şi pune apa la fiert.

302

După care intră în scorbură. Nel se trezise şi—l chemai la ea. Dând la o parte pânza despărţitoare, Staś îi văzu în lumina opaiţului chipul palid şi mânuţele albe, aşezate pc pătura cu care era acoperită.

—Cum te simţi, micuţa mea? o întrebă vesel.

—Bine şi am dormit adânc până când m—a trezit Saba. Dar tu de ce nu dormi?

—Am fost plecat.

—Unde?

—La farmacie.

—La farmacie?

—Da, după chinină. Fetiţei nu—i prea plăceau de bună seamă prafurile de chinină, pe care le luase mai înainte, dar pentru că le socotea un medicament sigur împotriva tuturor bolilor de pe lume, oftă şi spuse:

—Ştiu că nu mai ai chinină. Staś apropie de opaiţ un borcănel şi întrebă cu mândrie şi bucurie:

—Şi asta ce—i?

Lui Nel nu—i venea să—şi creadă ochilor, dar el îi spuse în grabă:

—Acum ai să te faci bine! învelesc îndată o dozaj zdravănă într—o coajă de smochină proaspătă şi musai s—o înghiţi; o să vezi, însă, cu ce ai s—o bei. De ce te uiţi la mine ca la o cioară albă?... Poftim, mai am încă un borcănel. Le—am căpătat de la un alb care a poposit la patru mile de aici. Chiar de la el mă întorc. Se numeşte Linde şi e rănit; mi—a dat multe lucruri bune. Până la ei, m—am dus pe jos, dar am venit călare. Crezi că e plăcut să mergi noaptea prin junglă? Brr! A doua oară, nu m—aş mai duce, poate doar dacă ar fi iarăşi vorba de chinină!

303

Spunând acestea, o părăsi pe fetiţa uluită şi intră în „camera bărbaţilor", alese din rezerva de smochine pe cea mai mică, o scobi şi presără chinină înăuntru, având grijă ca doza să nu fie mai mare ca hapurile pe care le căpătase la Khartoum. După aceea, ieşi din scorbură, puse ceai în vasul cu apă şi se întoarse la Nel cu medicament.

Între timp, ea se gândise la cele întâmplate. Era grozav de curioasă să ştie ce fel de om era albul, de unde aflase Staś de el, dacă va veni la ei şi dacă aveau să călătorească împreună? Acum nu se mai îndoia că, de vreme ce Staś făcuse rost de chinină, avea să se însănătoşească şi ea. Dar şi Staś ăsta... plecase noaptea singur prin junglă, de parc—ar fi fost un lucru de nimica! Cu toată admiraţia ei pentru el, Nel socotise până acum, altminteri fără să se gândească prea mult, că tot ce făcea pentru ea era de la sine înţeles, întrucât este natural ca un băiat mai mare să aibă grijă de o fetiţă mai mică. Acum, Însă, îi trecu prin căpşor că fără ocrotirea lui ar fi pierit de mult, că el se gândeşte foarte mult la ea, îi îndeplineşte dorinţele şi o apără mai bine decât orice băiat de vârsta lui, aşa că inimioara i se umplu de o recunoştinţă fără margini.

De aceea, când Staś intră din nou şi se aplecă deasupra ei cu medicamentul, îi încolăci gâtul cu braţele—i subţiri şi—l îmbrăţişa din toată inima:

—Staś, tu eşti foarte bun cu mine.

—Păi cu cine trebuie să fiu bun? Asta—i bună! Hai, înghite hapul ăsta! Cu toate acestea, era tare bucuros, fiindcă ochii îi străluceau de mulţumire când se întoarse spre intrare şi spuse cu mândrie:

—Mea, dă—i ceaiul lui *bibi!*

CAPITOL XXXIII

304

Staś plecă la Linde abia a doua zi pe la amiază, deoarece trebuise să recupereze somnul de noaptea trecută. Pe drum, gândindu—se că bolnavul poate avea nevoie de carne proaspătă, împuşcă două bibilici, care fură primite într—adevăr cu recunoştinţă. Linde era foarte slăbit, dar avea mintea limpede. După primele cuvinte de salut, întrebă îndată de Nel, apoi îl preveni pe Staś să nu considere chinina drept singurul remediu hotărâtor împotriva frigurilor şi s—o ferească pe fetiţă de soare, de răceală, să n—o lase să stea noaptea în locuri joase şi umede, în sfârşit, de apă adusă direct de la râu. După aceea, la rugămintea lui, Staś îi povesti prin câte trecuseră el şi Nel de la început până la sosirea la Khartoum şi vizita la Mahdi, apoi de la Fashoda până când se eliberaseră din mâinile lui Gebhr şi călătoria care urmase. Elveţianul îl privi cu o curiozitate crescândă în tot timpul istorisirii, iar când povestea ajunse în sfârşit la capăt, îşi aprinse luleaua, se mai uită o dată la Staś de sus până jos şi rosti îngândurat parcă:

—Dacă în ţara voastră sunt mulţi flăcăi ca tine, apoi duşmanii o să aibă multă bătaie de cap cu voi.

Iar după o clipă de tăcere, îşi continuă vorba:

—Cea mai bună dovadă că spui adevărul e că te afli aici, în faţa mea. Ascultă la mine, situaţia voastră e îngrozitoare, în oricare parte, drumul e la fel de primejdios, cine ştie totuşi dacă un flăcău ca tine nu va scăpa cu bine din această strâmtoare...

—Numai Nel să fie sănătoasă, că eu am să fac tot ce am să pot, exclamă Staś.

305

—Trebuie să te croiţi şi tu, fiindcă sarcina pe care ţi—o asumi întrece până şi puterile unui bărbat în toată firea. Oare tu îţi dai seama unde vă aflaţi acum?

—Nu. Îmi aduc aminte că după plecarea de la Fashoda, am trecut printr—o aşezare mare, numită Deng, apoi un râu...

—Sobbat, îl întrerupse Linde.

—La Deng erau mulţi dervişi şi negri. Dar după ce am trecut râul Sobbat, am intrat în junglă şi am mers săptămâni de—a rândul până când am ajuns la trecătoarea în care ştii şi dumneata ce s—a întâmplat...

—Ştiu. Iar pe urmă, aţi înaintat prin trecătoare până la râu. Situaţia este următoarea: se vede că după trecerea Sobbatului cu sudanezii, aţi cotit spre sud—est, dar mai mult spre sud. Acum, vă aflaţi într—un ţinut necunoscut călătorilor şi geografilor. Râul pe malul căruia ne aflăm, curge spre nord—vest şi probabil se varsă în Nil. Spun probabil, fiindcă nici eu nu ştiu bine şi n—am cum să verific, deşi de la Munţii Karamojo m—am abătut încoace, ca să—i cercetez izvoarele. De la dervişii prinşi, am aflat după luptă că se numeşte *Ogeloguen,* dar nici ei nu erau siguri, pentru că şi ei se afundă prin aceste locuri numai în căutare de sclavi. Regiunea, puţin populată, este locuită de tribul Szylluk, dar acum este pustie, fiindcă oamenii au murit de variolă, o parte i—au nimicit mahdiştii, iar ceilalţi au fugit spre Munţii Karamojo. În Africa se întâmplă ca un ţinut dens populat astăzi, mâine să se pustiască. După socotelile mele, sunteţi la aproximativ trei sute de kilometri de Lado. Aţi putea fugi spre sud, la Emin, dar întrucât se pare că Emin este înconjurat de dervişi, nu mai are rost să vorbim...

—Dar Abisinia? se interesă Staś.

306

—Până la Abisinia sunt tot în jur de trei sute de kilometri. Să nu uităm, însă, că Mahdi se războieşte cu toată lumea, aşadar şi cu Abisinia. Tot de la prizonieri ştiu că la hotarul de apus şi miazăzi hălăduiesc hoarde mai mici de dervişi, în puterea cărora aţi putea cădea cu uşurinţă. Abisinia este într—adevăr o ţară creştină, dar triburile sălbatice de la miazăzi fie sunt păgâne, fie recunosc islamul şi din această pricină îl sprijină pe ascuns pe Mahdi... Nu, pe acolo n—o să puteţi trece.

—Atunci ce—mi rămâne de făcut şi încotro s—o duc pe Nel? îl întrebă Staś.

—Ţi—am spus că situaţia este foarte grea, răspunse Unde.

Spunând acestea, îşi puse amândouă mâinile pe cap şi rămase tăcut multă vreme.

—Până la ocean, rosti într—un târziu, să tot fie de aici peste nouă sute de kilometri prin munţi, printre oameni sălbatici şi chiar prin pustiu, fiindcă probabil sunt regiuni întregi unde nu este apă. Dar ţinutul aparţine de drept Angliei. Puteţi să întâlniţi caravanele care transportă fildeş la Kismaj, la Lam sau la

Mombasa, ori să nimeriţi peste vreo expediţie de misionari... înţelegând că din cauza dervişilor nu voi izbuti să cercetez cursul acestui râu, deoarece coteşte spre Nil, voiam să merg şi eu spre răsărit, până la ocean...
—Să mergem împreună! exclamă Staś.
—Eu n—am să mă mai întorc. *Ndiri* mi—a sfâşiat atât de rău muşchii şi venele, încât trebuie să urmeze infectarea sângelui. Numai un chirurg m—ar mai putea salva, tăindu—mi piciorul. Acum, sângele s—a închegat în rană şi pulpa mi—a amorţit, dar în prima zi îmi muşcam mâinile de durere...
307
—Domnule, ai să te faci bine.
—Nu, flăcăule, o să mor cu siguranţă, iar tu ai să mă acoperi bine cu pietre, ca să nu mă dezgroape hienele. Când eşti mort, poate că nu mai are importanţă, dar câtă vreme eşti viu, nu—ţi place să te gândeşti la asta... E greu să mori atât de departe de ai tăi...
Ochii parcă i se înceţoşară, dar îşi continuă vorba:
—Eu, însă, m—am împăcat cu acest gând, să vorbim deci despre voi, nu despre mine. Îţi dau un sfat: vă mai rămâne doar drumul spre răsărit, până la ocean. Odihniţi—vă înainte şi refaceţi—vă puterile. Altfel, micuţa tovarăşă va muri în câteva săptămâni. Amânaţi călătoria până la sfârşitul anotimpului ploios şi chiar mai mult. Primele luni de vară, când nu mai plouă şi apa acoperă încă mlaştinile, sunt cele mai sănătoase. Aici, unde ne aflăm, este un platou la şapte sute de metri deasupra nivelului mării. La o mie trei sute de metri, malaria nu mai există, iar boala adusă din locurile joase îşi pierde puterea. Ia—o pe micuţa englezoaică şi îndreptaţi—vă spre munţi...
Se vedea că vorbea cu foarte mare greutate, aşa că se întrerupse iarăşi şi un timp se apără iritat de muştele mari albastre, pe care Staś le mai văzuse şi pe dărâmăturile arse de la Fashoda. După care vorbi mai departe:
—Ascultă—mă cu atenţie. La o zi de drum de aici, spre sud, se ridică un munte singuratic, nu mai înalt de opt sute de metri. Se aseamănă cu o cratiţă întoarsă cu fundul în sus. Laturile sunt abrupte, şi singurul acces îl oferă o spinare stâncoasă atât de îngustă, că în câteva locuri abia pot să meargă doi cai unul lângă altul. Pe vârful plat, larg de vreun kilometru sau mai mult, a fost un sat de negri, dar mahdiştii pe unii i—au măcelărit, iar pe alţii i—au luat cu ei. E posibil s—o fi făcut chiar Smain, pe care l—am nimicit eu, dar n—am putut să—i iau şi sclavii, pentru că—i trimisese mai înainte sub pază bună pe malul Nilului. Opriţi—vă pe muntele ăsta. Acolo, este un izvor de apă minunată, câteva câmpuri de manioc şi o mulţime de bananieri. Prin colibe, o să găsiţi o mulţime de oase omeneşti, dar să nu te temi de vreo boală, fiindcă după dervişi au trecut pe acolo furnicile roşii care ne—au gonit şi pe noi. În rest, nici un suflet! Rămâneţi în acest sătuc o lună, două. La această altitudine, nu e malarie. Nopţile sunt friguroase. Acolo micuţa ta o să—şi recapete sănătatea, iar tu ai să—ţi refaci forţele.
308
—Şi după aceea, ce să fac şi încotro s—o apuc?
—După aceea, ce—o da Dumnezeu. O să încercaţi fie să vă strecuraţi în Abisinia prin localităţile mai depărtate, unde nu ajung dervişii, fie să mergeţi spre răsărit. Am auzit că arabii de pe ţărmul oceanului se aventurează până la nu ştiu care lac în căutare de fildeş, pe care—l cumpără de la triburile Samburu şi Wa—hima.
—Wa—hima? Kali se trage din tribul Wa—hima.
Şi Staś începu să—i povestească lui Linde cum îl moştenise după moartea lui Gebhr pe Kali, care—i spusese că este fiul conducătorului tuturor Wa—himilor.
Linde primi, însă, această veste mai indiferent decât de aştepta Staś.
—Cu atât mai bine, spuse, pentru că vă poate fi de ajutor. Printre negri se găsesc şi suflete cinstite, deşi în genere nu se poate conta pe recunoştinţa lor; sunt nişte copii care uită azi ce s—a întâmplat ieri.
—Kali nu va uita că l—am scăpat din mâinile lui Gebhr, de asta sunt sigur.
309
—E cu putinţă, acceptă Linde şi, arătând spre Nasibu, adăugă: Şi el e un copil bun. Ia—l cu tine după moartea mea.
—Domnule, nu trebuie să te mai gândeşti şi să mai vorbeşti de moarte.
—Dragul meu, răspunse elveţianul, eu mi—o doresc numai să vină fără dureri prea mari. Gândeşte—te că acum sunt complet lipsit de apărare şi dacă vreunul din mahdiştii pe care i—am învins s—ar arăta

prin această vale, m—ar putea căsăpi ca pe un berbec.

Aici arătă spre negrii adormiţi:

—Aceia nu se vor trezi, mai bine zis, fiecare se va trezi înainte de a muri şi va fugi cu mintea rătăcită în junglă, de unde nu se va mai întoarce... Din două sute de oameni, mi—au mai rămas şaizeci. Mulţi au fugit, mulţi au murit de variolă, iar câţiva au adormit prin alte râpe.

Staś începu să se uite cu milă şi spaimă la cei adormiţi. Corpurile lor erau de culoare cenuşie, care la negri înseamnă *paloare.* Unii aveau ochii închişi, alţii pe jumătate deschişi, dar şi aceştia dormeau adânc, deoarece pupilele lor erau insensibile la lumină. Câtorva li se umflaseră genunchii. Toţi erau îngrozitor de slabi, astfel că li se puteau număra coastele sub piele. Mâinile şi picioarele le tremurau necontenit foarte repede. Muştele mari, albastre, le năpădiseră ochii şi gura.

—Nu mai au nici o scăpare? întrebă Staś.

—Nici una. Pe malul Victoriei—Nianza, această boală seceră sate întregi. Câteodată, bântuie cu mai multă putere, alteori cu mai puţină. Cel mai adesea se îmbolnăvesc oamenii aşezaţi în satele de prin luminişurile de pe malul apei.

310

Soarele coborâse în partea de apus a cerului, dar înainte de lăsarea serii, Linde îi povesti lui Staś istoria vieţii lui. Era fiul unui negustor din Zurich. Familia provenea din Karlsruhe, dar prin 1848, se strămutase în Elveţia. Tatăl lui făcuse o mare avere din comerţul cu mătăsuri. îşi pregătise feciorul pentru profesiunea de inginer, dar tânărul Henryk visa din copilărie numai la călătorii. După absolvirea politehnicii, moştenind toată averea părintească, întreprinse prima călătorie în Egipt. Aceasta se întâmplase înainte de apariţia lui Mahdi, aşa că ajunsese până la Khartoum şi vânase dangalii în Sudan. După aceea, se consacrase geografiei Africii şi ajunsese un cunoscător atât de bun al continentului negru, că multe societăţi de geografie îl primiseră printre membrii lor. Această ultimă călătorie, care avea să—i fie fatală, o începuse la Zanzibar. Ajunsese la Marile Lacuri şi intenţiona să răzbată de—a lungul Munţilor Karamojo, necunoscuţi pe atunci, până în Abisinia, iar de acolo până pe ţărmul oceanului. Dar zanzibariţii nu voiseră să meargă mai departe. Spre norocul sau nenorocul lui, regele Ugandei se afla în război cu Uniora. Linde îi făcuse servicii importante regelui Ugandei, care îi dăruise, în schimb, peste două sute de *pagazi.* Asta îi înlesnise călătoria în Munţii Karamojo, dar variola îi decimase negrii, iar după ea, venise şi înfricoşătoarea boală a somnului şi o dată cu ea pieirea caravanei.

Linde avea rezerve însemnate de tot felul de conserve, dar de teama scorbutului, vâna zilnic pentru a face rost de carne proaspătă. Era un trăgător excelent, dar un vânător nu prea prudent. Aşa se întâmplase că, în urmă cu câteva zile, când se apropiase fără prevedere de un mistreţ doborât, animalul zvâcnise în sus şi—i sfâşiase

311

piciorul , călcându—l apoi peste şale. Totul se petrecuse lângă tabără şi sub ochii lui Nasibu care, rupându—şi cămaşa şi făcând bandaje din ea, izbutise să oprească scurgerea de sânge şi să—l ducă în cort. Cu toate acestea, în pulpă se formaseră cheaguri de sânge şi bolnavul era ameninţat de cangrenă.

Staś voia să—i schimbe bandajul neapărat şi—i declară că va veni în fiecare zi sau, ca să n—o lase pe Nel numai în grija celor doi negri, îl va duce pe el pe pături întinse între doi cai până la adăpostul de pe promontoriu.

Linde acceptă să fie pansat, dar nici nu vru să audă de mutarea la „Cracovia".

—Ştiu, spuse arătând spre negrii săi, că aceşti oameni trebuie sa moară, dar până când nu—şi vor da sufletul, nu—i pot condamna să—i sfârtece de vii hienele pe care noaptea numai focul le ţine la distanţă.

Şi începu să repete febril:

—Nu pot, nu pot, nu pot!

Se linişti, însă, repede şi rosti cu un glas tulburat:

—Să vii aici mâine dimineaţă... Am o rugăminte pe care, dacă ai s—o îndeplineşti, poate că Dumnezeu vă va scăpa din această primejdie, iar eu voi avea o moarte mai uşoară. Voiam să amân până mâine, dar pentru că mâine s—ar putea să delirez iarăşi, ţi—o spun totuşi astăzi. Să iei apă într—un vas, apoi să te opreşti înaintea fiecăruia dintre aceşti oameni adormiţi, să—l stropeşti şi să rosteşti aceste cuvinte:

„Te botez în numele Tatălui, al Fiului şi al Duhului!..”

Se înecă de emoţie şi tăcu.

—Îmi reproşez mereu, spuse după o clipă, că nu mi—am luat rămas—bun în acest fel de la cei care au murit de variolă şi de la cei care au adormit mai înainte. Acum,

312

însă, mă pândeşte moartea... şi aş vrea... ca în această ultimă călătorie, să plec împreună cu cei care mi—au mai rămas...

Spunând acestea, arătă cu mâna spre cerul învăpăiat şi două lacrimi i se scurseră încet pe obraji. Staś începu să plângă cu suspine.

CAPITOL XXXIV

A doua zi, soarele de dimineaţă lumina o privelişte ciudată. Staś mergea de—a lungul peretelui stâncos, se oprea înaintea fiecărui negru, îi stropea fruntea cu apă şi rostea deasupra lui cuvintele sacramentale. Iar ei dormeau cu mâinile şi cu picioarele tremurând, cu capul plecat pe piept sau dat pe spate, vii încă, aidoma cu nişte trupuri fără viaţă. Aşa avu loc acest botez al celor adormiţi, în acalmia dimineţii, în lumina soarelui şi în tăcerea pustietăţilor sălbatice. În ziua aceea, cerul era senin, înalt, albastru—cenuşiu şi trist parcă.

Linde era lucid, dar tot mai slăbit. După ce Staś îl bandajă, îi înmâna acestuia documentele închise într—o cutie de tablă, îi recomandă să le păstreze cu mare grijă şi nu mai spuse nimic. Nu mai era în stare să mănânce, dar setea îl chinuia cumplit. Cu mult înainte de apusul soarelui, începu să aiureze. Striga la nişte copii să nu înoate prea departe de lac, iar în cele din urmă, începu să aibă convulsii şi să—şi ia capul în mâini.

În ziua următoare, nu—l mai recunoscu deloc pe Staś, iar trei zile mai târziu, se stinse în crucea amiezii fără să—şi mai recapete judecata. Staś îl plânse din toată inima, după care îl duse împreună cu Kali într—o peşteră îngustă din apropiere, a cărei deschizătură o astupară cu mărăcini ţi cu pietre.

313

Pe micul Nasibu, Staś îl luă la „Cracovia", iar lui Kali îi porunci să păzească proviziile şi noaptea să aprindă un foc mare lângă negrii adormiţi. El, însă, patrula mereu între cele două trecători, cărând baloturi, arme şi mai ales muniţie pentru puştile Remington, din care scoase pulberea şi meşteri o mină pentru a arunca în aer stânca prăbuşită care închidea râpa unde se afla King. Din fericire, după dozele zilnice de chinină, Nel se însănătoşea văzând cu ochii, hrana mai variată refăcându—i puterile. Staś o părăsea întotdeauna fără plăcere şi cu teamă, neîngăduindu—i să iasă din scorbura a cărei intrare o închisese cu jordii ghimpoase de salcâm. Din cauza multelor treburi ce cădeau acum în seama lui, era nevoit totuşi s—o lase în seama Meii, a lui Nasibu şi a lui Saba, pe care se bizuia de altfel cel mai mult. Prefera să se ducă de zece—cincisprezece ori după baloturi la tabăra lui Linde, decât s—o lase singură pentru mai multă vreme. Trudea din răsputeri, dar sănătatea—i de fier rezista la toate greutăţile. Cu toate acestea, abia după zece zile sfârşi treaba; pachetele erau acum împărţite, cele mai puţin folositoare îngropate în peşteri, cele necesare duse la „Cracovia". Caii fură şi ei duşi pe promontoriu, încărcaţi cu un mare număr de carabine Remington, pe care avea să le poarte King.

Între timp, în tabăra lui Linde, câte un negru adormit zvâcnea când şi când în picioare în paroxismul bolii dinaintea morţii, fugea în junglă şi nu se mai întorcea. Unii mureau pe loc, iar alţii, alergând orbeşte, îşi spărgeau capetele de stânci în tabără sau în apropierea ei. Pe aceştia trebuia să—i îngroape Kali. După două săptămâni, mai rămăsese în viaţă doar unul, dar şi acesta muri curând în somn din cauza epuizării.

314

În sfârşit, sosise timpul să arunce în aer stânca şi să—l elibereze pe King. Elefantul era atât de îmblânzit, încât la porunca lui Staś, îl înhăţa cu trompa şi—l punea pe grumaz. Se obişnuise şi cu purtarea greutăţilor pe care Kali i le urca în spinare pe o scăriţă din beţe de bambus. Nel susţinea că—l încarcă prea mult, dar în realitate toate acestea nu însemnau aproape nimic pentru el şi abia lucrurile moştenite de la Linde puteau să constituie o încărcătură mai serioasă. Cu Saba, la vederea căruia arătase la început o mare nelinişte, se împrietenise la cataramă şi acum se juca şi cu el, rostogolindu—l cu trompa în timp ce câinele se prefăcea că muşcă. Câteodată totuşi, arunca pe neaşteptate apă pe el, dar şi Saba socotea atunci că face glume proaste.

Copiii se bucurau mai ales când vedeau că animalul, inteligent şi serios, înţelegea tot ce i se cerea; pricepea nu numai orice poruncă, ci fiecare dorinţă, fiecare gest. Din acest punct de vedere, elefanţii întrec cu mult toate celelalte animale domestice, iar King nici măcar nu se compara cu Saba care, la orice dojana a lui Nel, dădea din coadă şi pe urmă făcea tot ce—i plăcea. După numai câteva săptămâni, King înţelese de minune că persoana pe care trebuie s—o asculte cel mai mult este Staś, iar cea de care se îngrijesc cu toţii — Nel. Aşa că îndeplinea cu cea mai mare stricteţe poruncile lui Staś, dar o iubea cel mai mult pe Nel. Pe Kali nu—l prea lua în seamă, iar pe Mea o dispreţuia profund.

După ce făcu mina, Staś o introduse într—o crăpătură mai adâncă a stâncii, pe care o astupă cu argilă, lăsând doar un orificiu prin care atârna fitilul răsucit din fire de palmier şi tăvălit în praf de

puşcă. Clipa hotărâtoare sosise. Staś aprinse chiar el sfoara. Apoi alergă cât îl ţineau picioarele la scorbura în care—i închisese mai înainte pe toţi. Nel se temea să nu se sperie prea tare King, dar flăcăul o linişti spunându—i că alesese o zi în care de dimineaţă fusese furtună cu trăsnete şi asigurând—o că elefanţii aud şi ei nu o dată duruitul tunetului, atunci când stihiile cerului se dezlănţuie deasupra junglei. Stăteau totuşi cu inima cât un purice, numărând cu nerăbdare secundele. În sfârşit, un bubuit înfricoşător cutremură văzduhul, baobabul se zgudui de sus până jos, iar resturile de putregai se împrăştiară peste ei. Staś se repezi afară în aceeaşi clipă şi, trecând pe lângă cotitura râpei, se apropie de locul de trecere.

315

Rezultatul exploziei era cum nu se poate mai bun. Jumătate din stânca de calcar se transformase în fărâme, iar cealaltă crăpase în bucăţi mai mici sau mai mari, pe care forţa răbufnirii le împrăştiase pe o suprafaţă destul de întinsă.

Elefantul era liber.

Bucuros nevoie mare, flăcăiandrul urcă pe buza râpei, unde o găsi pe Nel în tovărăşia Meii şi a lui Kali. King se speriase totuşi puţin şi, retrăgându—se spre marginea trecătorii, stătea cu trompa ridicată, privind în direcţia în care auzise bubuitura neobişnuită. Dar când Nel începu să strige la el, încetă îndată să mai mişte din urechi, iar când fetiţa coborî la el prin trecerea liberă acum, se linişti cu totul. Mai mult decât King, se speriaseră, însă, caii, din care doi fugiseră în junglă şi pe care Kali îi găsi abia înainte de apusul soarelui.

În aceeaşi zi, Nel îl scoase pe King „în lume". Colosul o urmă ascultător ca un căţeluş, apoi se scaldă în râu şi îşi pregăti singur cina, proptindu—şi capul de un sicomor mare şi frângându—l cu trompa ca pe o trestie, după care îi mancă tacticos fructele şi frunzele.

316

Seara reveni totuşi la scorbură şi, vârându—şi mereu nasul uriaş prin deschizătură, o căută pe Nel atât de stăruitor, că Staś n—avu încotro şi—i dădu o palmă peste trompă.

După eliberarea elefantului, cel mai mult se bucură totuşi Kali, deoarece scăpase acum de povara căutării hranei pentru uriaş, o treabă destul de dificilă. De aceea, Staś şi Nel îl auziră cântând în timp ce aprindea focul pentru cină, un nou imn de bucurie, compus din următoarele cuvinte:

—Mare stăpân ucide oameni şi lei! *yah, yah!* Mare stăpân fărâmă stânci, *yah!* Elefant singur frânge copaci, iar Kali leneveşte şi mănâncă, *yah, yah!*

Anotimpul ploios, aşa zisul *massika,* se apropia de sfârşit. Mai erau zile când se înnora şi ploua, dar şi altele în care cerul se însenina. Staś se hotărî să se mute pe muntele pe care i—l arătase Linde şi îşi puse planul în aplicare la puţină vreme după eliberarea lui King. Sănătatea lui Nel nu mai era o piedică, fiindcă acum se simţea mult mai bine.

Alegând deci o dimineaţă senină, porniră spre miazăzi. Nu se mai temeau că se vor rătăci, fiindcă băiatul moştenise de la Linde, pe lângă o mulţime de obiecte de tot felul, un compas şi o lunetă excelentă, cu care putea să vadă până şi locurile foarte depărtate. Luaseră cu ei, afară de Saba şi măgar, cinci cai încărcaţi cu poveri şi elefantul. Acesta, pe lângă baloturile din spinare, o purta pe grumaz şi pe Nel, care arăta între urechile lui uriaşe ca şi când ar fi stat într—un fotoliu. Staś părăsi promontoriul şi baobabul fără părere de rău, întrucât îi amintea de boala lui Nel. Fetiţa, în schimb, privi cu mâhnire la stânci, la copac, la cascadă şi promise că se va întoarce când va fi „mare".

317

Şi mai trist era totuşi micul Nasibu, care se ataşase de vechiul stăpân, iar acum, mergând pe măgar în coada caravanei, se uita întruna cu lacrimi în ochi în direcţia în care sărmanul Linde rămăsese să aştepte Judecata de Apoi.

Vântul bătea dinspre nord şi ziua era neobişnuit de răcoroasă. Prin urmare, nu mai trebuiau să aştepte de la zece până la trei să treacă dogoarea cea mare şi, în plus, puteau să parcurgă un drum mai lung decât caravanele obişnuite. Distanţa nu era prea mare şi, cu câteva ore înainte de apusul soarelui, Staś zări muntele spre care se îndreptau. în depărtare, se profila pe fondul cerului un lanţ muntos cu multe creste, dar ţelul călătoriei lor se înălţa mai aproape şi izolat, ca o insulă în marea junglei, în curând, se arătă că laturile abrupte erau scăldate de panglica aceluiaşi râu, pe malul căruia poposiseră mai înainte. Vârful era retezat, cu totul plat şi, văzut de jos, părea acoperit cu o pădure deasă. Staś socoti că, de vreme ce promontoriul pe care creştea baobabul avea o altitudine de şapte sute de metri,

iar muntele opt sute, vor sta deci la o înălţime de o mie cinci sute de metri, aşadar într—un climat cu mult mai cald decât cel din Egipt. Acest gând îi dădu curaj, stârnindu—i dorinţa de a ocupa cât mai curând această fortăreaţă naturală.

Găsiră cu uşurinţă singura spinare stâncoasă ce ducea până la ea şi începură să urce. După o oră şi jumătate, se aflau pe platou. Pădurea pe care o văzuseră de jos era într—adevăr o pădure, dar de bananieri şi se bucurară nespus de mult cu toţii, inclusiv King, dar cel mai vesel era Staś, care ştia că în Africa nu există hrană mai întăritoare, mai sănătoasă şi mai bună împotriva oricăror boli decât făina de banane uscate. Erau atât de multe, încât puteau să le ajungă şi pentru un an.

318

Printre frunzele uriaşe ale copacilor se ascundeau colibele negrilor, unele arse în timpul atacului, altele dărâmate, câteva, însă, întregi. La mijloc, se înălţa cea mai mare, care aparţinuse cândva şefului cătunului, lipită frumos din argilă şi cu acoperişul larg, alcătuind un fel de verandă în jurul pereţilor. În faţa colibelor, zăceau ici şi colo oase şi schelete întregi de oameni, albe ca de cretă, fiindcă fuseseră curăţate de furnicile despre năvala cărora pomenise Linde. Trecuseră multe săptămâni de atunci, dar prin colibe se mai simţea mirosul de furnici şi nu se zărea nicăieri nici urmă de gândaci mari şi negri, care mişună de obicei prin colibele negrilor, de păianjeni, scorpioni şi alte insecte mai mici. înfricoşătoarele *siafu* roseseră tot. Puteai fi sigur că pe tot platoul nu se mai găseşte nici un şarpe, deoarece până şi uriaşii boa cad pradă acestor mici războinici neînfricaţi.

După ce le conduse pe Nel şi Mea în coliba şefului, Staś îi porunci lui Kali şi lui Nasibu să îndepărteze oasele omeneşti. Negrii îi dădură ascultare aruncând oasele în apa râului, care le purtă la vale. Cu acest prilej, se arăta că Linde greşise totuşi când le spusese că nu vor găsi sus pe nimeni. Liniştea înstăpânită după răpirea oamenilor de către dervişi şi vederea bananelor ademenise aici un cârd de cimpanzei care—şi făcuseră prin copacii mai înalţi un soi de umbrele sau acoperişuri, ca să se adăpostească de ploaie. Staś nu voia să—i ucidă, dar hotărî să—i alunge şi în acest scop trase în aer. împuşcătura produse o panică generală, ce crescu şi mai mult când răsună lătratul de bas al lui Saba şi când King, stârnit de zgomot, trâmbiţă amenin ţător. Pentru a se retrage, maimuţele n—aveau nevoie să caute spinarea stâncoasă, aşa că agăţându—se de ieşiturile stâncilor, coborâră cu atâta iuţeală spre râu şi spre copacii care creşteau pe mal, încât colţii lui Saba nu apucară să se înfigă în nici una.

319

Soarele scăpata. Kali şi Nasibu aprinseră focul ca să pregătească cina. După despachetarea lucrurilor pentru noapte, Staś se duse la coliba şefului, pe care o ocupa Nel.

Înăuntru era o lumină veselă, fiindcă Mea nu aprinsese opaiţul de care se slujiseră în scorbura baobabului, ci un felinar mare de călătorie, lăsat de Linde. Nel nu se simţea obosită de drumul străbătut într—o zi atât de răcoroasă, aşa că se înveseli mai ales după ce Staś o înştiinţa că oasele de oameni, de care—i era frică, fuseseră îndepărtate.

—O, Staś, ce bine—i aici! exclamă. Uite, până şi pe jos e dat cu răşină. O s—o ducem foarte bine.

—Abia mâine o să cercetez bine locul, îi răspunse. Din ce—am văzut astăzi, cred, însă, că am putea sta aici toată viaţa.

—Dacă ar fi şi părinţii noştri! Dar cum o să se cheme

—Pe hărţile de geografie, muntele se cuvine să se numească Muntele lui Linde, iar cătunului hai să—i punem numele tău — Nel.

—O să fiu şi eu pe hartă? întrebă fetiţa foarte bucuroasă.

—O să fii, o să fii, îi răspunse Staś cu toată seriozitatea.

CAPITOL XXXV

320

A doua zi, burniţă cu întreruperi, dar pentru că se nimeriră şi câteva ore de vreme bună, Staś plecă dis—de—dimineaţă să inspecteze platoul şi până la amiază colindă prin toate colţurile. Rezultatul era cum nu se poate mai bun. Mai întâi, în ceea ce priveşte siguranţa lor, Muntele lui Linde era parcă ales înadins în acest scop. Laturile lui păreau accesibile numai pentru cimpanzei. Leii şi panterele nu se puteau căţăra pe pereţii abrupţi, ca să ajungă pe platou. Cât despre spinarea stâncoasă, era suficient să—l pună la intrare pe King, ca să doarmă fără grijă cu toţii. Staś ajunse la convingerea că aici s—ar putea apăra şi împotriva unor detaşamente mai mici de dervişi, fiindcă drumul de acces pe platou era atât de îngust, încât King abia putea trece, iar un om înarmat cu o puşcă bună putea să nu îngăduie nimănui să urce. La mijlocul „insulei", susura izvorul rece, cu apa curată asemenea cristalului, care se preschimba în pârâu şi, şerpuind printre crângurile de bananieri, se prăpăstuia în cele din urmă de pe stânca abruptă şi se vărsa în râu, formând o cascadă îngustă, asemănătoare cu o panglică. În partea de miazăzi a „insulei", câmpurile acoperite din belşug de manioc, ale cărui rădăcini constituie pentru negri mâncarea preferată, iar dincolo se înălţau pâlcurile înalte de cocotieri cu coroanele ca nişte penaje minunate.

„Insula" era înconjurată din toate părţile de junglă şi priveliştea ce se înfăţişa de pe platou se întindea până hăt departe. La răsărit, albăstreau lanţurile Munţilor Karamojo. Spre miazăzi, se găseau de asemenea înălţimi destul de mari; judecând după culoarea lor întunecată, trebuiau să fie acoperite de păduri. În schimb, către apus, privirea ajungea până la marginea zării, acolo unde jungla se împreuna cu cerul. Staś văzu totuşi cu ajutorul lunetei lui Linde numeroase râpe, copaci uriaşi, izolaţi, ce se înălţau ca nişte biserici deasupra ierburilor. Prin locurile unde iarba nu era prea înaltă, se puteau desluşi chiar cu ochiul liber cârduri de antilope şi de zebre sau grupuri de elefanţi şi de bivoli. Ici şi colo, girafele spărgeau suprafaţa verde—cenuşie a junglei, aşa cum vapoarele spintecă apa mării. Nu departe de malul râului, se zbenguiau vreo cincisprezece ţapi de apă, în timp ce alţii îşi iţeau mereu capetele împodobite cu coarne din adânc. Acolo unde oglinda apei era liniştită, săreau întruna peşti din cei pe care—i prindea Kali mai înainte şi, licărind ca nişte stele prin aer, cădeau înapoi. Staś îşi promise s—o aducă aici şi pe Nel când se va face vreme bună, ca să—i arate această adevărată menajerie.

321

Pe „insulă", lipseau, însă, cu desăvârşire animalele mai mari, în schimb, abundau fluturii şi păsările. Papagali mari, albi ca zăpada, cu ciocurile negre şi moţuri galbene, zburau peste tufele de *goiave,* „văduve" mărunte, cu penajul minunat, se legănau pe lujerele subţiri de manioc, făcând ape—ape şi strălucind ca nişte bijuterii, iar prin cocotierii uriaşi răsunau glasurile cucilor africani şi uguiturile blânde ale turturelelor.

Staś se întoarse deci din cercetare cu bucuria în suflet. „Aerul e sănătos, îşi spuse, siguranţa noastră deplină, hrana din abundenţă şi frumos ca în rai!" Revenind la coliba lui Nel, se convinse totuşi că pe insulă se mai afla şi un animal mai mare, ba chiar două, întrucât Nasibu descoperise între timp prin desişul de bananieri o capră cu un ied, pe care dervişii nu izbutiseră să—i găsească. Capra se sălbăticise puţin, dar iedul se împrieteni numaidecât cu Nasibu. Acesta era nespus de mândru de descoperirea lui, pentru că datorită ei *bibi* avea să aibă lapte proaspăt în fiecare zi.

.....

322

—Şi acum ce—o să mai facem, Staś? întrebă într—o bună zi Nel, după ce se gospodăriseră bine pe „insulă".

—Sunt destule de făcut, răspunse flăcăul, după care, desfăcându—şi degetele de la o mână, începu să socotească toate treburile care îl aşteptau.

—Mai întâi, Kali şi Mea sunt păgâni, iar Nasibu, ca zanzibarit, e mahomedan. Trebuie deci să—i luminăm, să—i învăţăm credinţa şi să—i botezăm. în al doilea rând, trebuie să afumăm carne pentru viitoarea călătorie, aşa că musai să plec la vânat; în al treilea, acum când avem multe arme şi muniţie destulă, vreau să—l învăţ pe Kali să tragă cu puşca, ca să fim doi apărători; iar în al patrulea, te pomeneşti că ai uitat de zmeie?

—De zmeie?

—Da, pe care ai să le lipeşti tu sau, şi mai bine, pe care ai să le coşi. Asta va fi treaba ta.
—Eu nu vreau numai să mă joc.
—Asta nu—i joacă deloc, ci o treabă serioasă, poate cea mai folositoare din toate. Să nu crezi că faci un zmeu şi gata, ai terminat treaba; trebuie să coşi vreo cincizeci sau mai multe.
—De ce e nevoie de atâtea zmeie? se interesă fetiţa curioasă.

Staś începu să—i explice intenţiile şi speranţele sale. Va scrie pe fiecare zmeu cum se numesc, cum au scăpat din mâinile dervişilor, unde sunt şi încotro merg. Va mai scrie că au nevoie de ajutor şi roagă să se trimită o telegramă la Port Said. Pe urmă, va înălţa zmeiele numai atunci când vântul va bate spre răsărit.

323

—Multe vor cădea prin apropiere, o lămuri, multe se vor opri în munţi, dar dacă unul va ajunge la ţărmul oceanului şi va cădea în mâinile europenilor, atunci vor fi salvaţi.

Nel fu încântată de idee şi mărturisi că nici măcar King nu se poate compara cu înţelepciunea lui Staś. Era sigură că o mulţime de zmeie vor zbura până la părinţii lor, şi promise că le va lipi de dimineaţă până seara. Bucuria ei era atât de mare, că Staś, temându—se să nu facă febră, fu nevoit să—i tempereze înflăcărarea. Şi astfel treburile despre care vorbise Staś începură cu adevărat. Kali, căruia i se poruncise să prindă cât mai mulţi peşti zburători, încetă să mai folosească undiţa, în schimb, meşteri din beţe subţiri de bambus un gard înalt, mai degrabă un fel de gratie, şi—l înfipse de—a curmezişul râului. La mijlocul gratiei lăsase o deschizătură mai mare prin care peştele trebuia să treacă pentru a ieşi în largul apei. Kali astupă deschizătura cu o plasă puternică, împletită din fibre de palmier; în acest fel, prindea zilnic o groază de peşte.

Gonea peştele spre plasa înşelătoare cu ajutorul lui King care, intrând în apă, o tulbura atât de rău, încât nu numai peştişorii argintii, ci şi celelalte vietăţi fugeau cât puteau de repede spre apa liniştită. Din această pricină, se mai întâmplau şi pagube, deoarece de câteva ori crocodilii speriaţi răsturnară gratia; uneori King făcea şi el acelaşi lucru, fiindcă nutrind faţă de târâtoarele scârboase o ură înnăscută, le urmărea şi, când le ajungea prin locurile unde apa era mică, le înhăţa cu trompa, le arunca pe mal şi le strivea îndârjit, călcându—le în picioare.

324

În plasă, se prindeau deseori broaşte ţestoase, din care micii călători îşi fierbeau un rasol straşnic. Kali curăţa peştele şi—l usca la soare, iar băşicile i le ducea lui Nel, care le tăia, le întindea pe o scândură şi le preschimba parcă în foi de hârtie mari de două palme.

O ajutau Staś şi Mea, căci treaba nu era deloc uşoară. Pieliţele erau mult mai groase decât la băşicile peştilor noştri de apă dulce, dar după ce se uscau, deveneau foarte fragile. Staś descoperi abia după o bucată de vreme că trebuie să le usuce la umbră. Câteodată, îşi pierdea totuşi răbdarea şi nu renunţa la confecţionarea zmeielor din băşici numai pentru că le socotea mai uşoare decât pe cele din hârtie şi mai rezistente la ploaie. Se apropia într—adevăr anotimpul uscat al anului, dar el nu era sigur dacă nu va ploua şi în timpul verii, mai ales în munţi.

Cu toate acestea, lipea zmeie şi din hârtia pe care o găsise printre lucrurile lui Linde. Cel dintâi, mare şi negru, înălţat cu ajutorul vântului dinspre apus, se ridică dintr—o dată foarte sus, iar când Staś îi tăie sfoara, zbură purtat de curentul puternic de aer spre lanţul Munţilor Karamojo. Staś îi urmări zborul cu ajutorul lunetei până când se făcu mic ca un fluture, ca o muscă şi se topi în albastrul palid al cerului. În ziua următoare, înălţă altul din băşici de peşte, care se ridică şi mai repede, dar care, din cauza transparenţei, îi pieri în curând din ochi.

Nel lucra cu mult entuziasm şi, în cele din urmă, degeţelele ei de veniră atât de îndemânatice, că nici Staś şi nici Mea nu mai puteau ţine pasul cu ea. Acum nu se mai simţea slăbită. Clima sănătoasă de pe Muntele lui Linde o făcuse pur şi simplu să renască. Momentul când putea să aibă loc a treia criză de malarie, mortală, trecuse demult. Staś se ascunsese în ziua aceea în desişul de bananieri şi plânse de bucurie. După două săptămâni de când se stabiliseră pe platou, observase că bunul *Mzimu* arată cu totul altfel decât arăta în junglă. Obrăjorii i se împliniseră; tenul galben, transparent, redevenise trandafiriu, iar sub ciufu—i des, ochişorii strălucitori priveau lumea cu veselie. Flăcăiandrul binecuvântase nopţile răcoroase, apa limpede, făina de banane şi în primul rând pe Linde.

325

El însuşi slăbise şi se înnegrise, ceea ce era o dovadă că frigurile îl ocoleau, pentru că bolnavii de

malarie nu se bronzează la soare; crescuse şi arăta mai bărbat.

Mişcarea şi munca fizică îl întăriseră, refăcându—i încrederea şi curajul. Muşchii braţelor îi deveniseră de oţel. Era într—adevăr un călător african călit. Vânând în fiecare zi şi trăgând numai cu gloanţe, ajunsese un ochitor neîntrecut. Acum nu se mai temea deloc de animalele sălbatice, întrucât înţelesese că întâlnirea cu vânătorii păroşi sau pătaţi ai junglei era mai primejdioasă pentru ei decât pentru el. O dată ucisese dintr—o singură împuşcătură un rinocer care, trezit din moţăiala sub un salcâm, îl atacase pe neaşteptate. Iar de bivolii africani, foarte agresivi, ce împrăştiau câteodată caravane întregi, nici nu—i păsa.

Împreună cu Nel, pe lângă lipitul zmeielor şi alte ocupaţii zilnice, încercară să—i convertească pe Kali, Mea şi Nasibu la noua credinţă. Lucrul se arătă, însă, mai greu decât se aşteptaseră. Cei trei negri ascultau cu plăcere învăţăturile, dar le înţelegeau într—un fel al lor, specific negrilor. Câtă vreme Staś le povesti despre crearea lumii, despre rai şi despre şarpe, merse destul de bine, dar când ajunseră la uciderea lui Abel de către Cain, Kali se mângâie fără să vrea pe burtă şi întrebă foarte liniştit:

326

—Şi pe urmă l—a mâncat?

Ce—i drept, tânărul negru susţinuse întotdeauna că tribul Wa—hima nu mânca niciodată oameni, dar se vede că amintirea stăruia printre ei în forma tradiţiilor populare.

Nu putea pricepe, de asemenea, de ce Dumnezeul nu—l ucisese pe răul *Mzimu* şi alte lucruri de acest fel. Noţiunile de rău şi de bine erau întru totul africane, drept care, între învăţător şi elev avu loc odată următoarea discuţie:

—Spune—mi, întrebă Staś, ce este o faptă rea?

—Dacă cineva ia Kali vacile, răspunse discipolul după ce se gândi puţin, asta faptă rea.

—Foarte bine! exclamă Staś, dar o faptă bună?

De astă dată răspunsul veni numaidecât:

—Faptă bună când Kali ia vacile alţii.

Staś era prea tânăr ca să înţeleagă că în Europa nu numai politicienii, ci şi popoare întregi propovăduiau asemenea înţelegere a noţiunilor de bine şi rău.

Încetul cu încetul, capetele negrilor se luminau şi ce nu puteau înţelege minţile, intuiau inimile lor fierbinţi. După un răstimp, aşadar, veni vremea botezului, care se desfăşură într—o atmosferă solemnă. Naşii oferiră fiecăruia dintre copii câte patru *dotis*[83] de percal alb şi câte un şirag de mărgele albastre. Mea fu totuşi puţin dezamăgită, deoarece în naivitatea ei se aştepta ca pielea să—i albească imediat după botez, aşa că nu mică—i fu mirarea când văzu că rămâne neagră ca şi înainte. Nel o mângâie, asigurând—o că acum are un suflet alb.

[83] *Dotis* — măsură de lungime apropiată de un cot (n. ed. pol.)

CAPITOL XXXVI

327

În plus, Staś îl mai învăţă pe Kali să tragă cu carabina Remington, iar această învăţătură mergea mult mai bine decât deprinderea catehismului. După zece zile de tragere la ţintă si în crocodilii care dormitau pe nisipul de pe malul râului, tânărul negru ucise mai întâi o antilopă mare *pufu*[84], apoi câteva *ariele* şi în sfârşit pe mistreţul *ndiri.* Această ultimă ispravă era cât pe ce să se sfârşească tragic, cum se întâmplase cu Linde, fiindcă *ndiri,* de care Kali se apropiase imprudent îndată ce—l împuşcase, zvâcnise în picioare şi se aruncase asupra lui cu coada îmbârligată în sus[85]. Zvârlind carabina cât colo, Kali se căţărase într—un copac şi—l strigase pe Staś; la venirea acestuia, însă, mistreţul nu mai trăia. Deocamdată, Staś nu—i îngăduia să vâneze bivoli, lei şi rinoceri. în elefanţii care veneau seara la adăpătoare nu trăgea nici el, fiindcă—i promisese lui Nel că nu va împuşca niciodată un *pihiderm.*

Dar când dimineaţa sau în orele de după—amiază, zărea de sus prin lunetă cârduri de zebre, bivoli, *ariele* şi ţapi săritori păscând prin junglă, îl lua pe Kali cu el. În timpul acestor escapade, îl întrebă nu o dată de seminţiile Wa—hima şi Samburu cu care, vrând să meargă spre răsărit până la ţărmul oceanului, trebuia să se întâlnească neapărat.

—Kali, îl întrebă odată, tu ştii că în douăzeci de zile, iar călare într—un timp şi mai scurt, am putea ajunge în ţara ta?

328

—Kali nu ştie unde stă Wa—hima, răspunse tânărul negru, clătinând din cap cu tristeţe.

—Dar eu ştiu; trăiesc pe malul unei ape mari în partea din care răsare soarele dimineaţa.

—Aşa! aşa! strigă băiatul uimit şi totodată bucuros. Bassa—Narok, asta pe limba mea e apa mare şi neagră. Marele stăpân ştie tot.

—Nu, pentru că nu ştiu cum ne—ar întâmpina Wa—hima dacă ne—am duce la ei.

—Kali spune lor cadă la picioarele mare stăpân şi *Mzimu* bun.

—Şi ţi—ar da ascultare?

—Tatăl Kali poartă piele leopard şi Kali la fel. Staś înţelese că asta înseamnă că tatăl lui Kali este conducătorul, iar el, cel mai mare dintre fiii lui, îi va moşteni şefia Wa—himilor. Aşa că—l întrebă mai departe:

—Mi—ai spus că au trecut pe la voi călătorii albi pe care bătrânii îi mai ţin minte.

—Da, şi Kali auzit că aveau pe cap mult percal. „Aha! gândi Staś, deci nu erau europeni, ci arabi, pe care negrii îi socoteau albi din cauza tenului lor mai deschis şi a veşmintelor albe".

Dar pentru că tânărul negru nu—i mai ţinea minte şi nu putea să—i mai dea şi alte lămuriri, Staś îi puse altă întrebare:

—Wa—hima n—au ucis nici unul dintre oamenii îmbrăcaţi în alb?

—Nu. Wa—hima şi Samburu nu pot face asta.

—De ce?

—Fiindcă ei spus că dacă sângele lor intră în pământ, ploaie nu mai cade.

329

„Îmi pare bine că gândesc aşa", îşi spuse Staś. După care mai întrebă:

—Wa—hima ar merge oare cu noi până la ocean, dacă le—aş făgădui mult percal, mărgele şi puşti?

—Kali merge şi Wa—hima la fel, dar mare stăpân învinge întâi Samburu care stă dincolo de apă.

—Şi dincolo de Samburu cine stă?

—Dincolo de Samburu nu munţi, ci jungla, unde stă lei.

Cu acestea, discuţia luă sfârşit. Staś se gândea tot mai des acum la o călătorie lungă spre răsărit, amintindu—şi ce spunea Linde, că i—ar putea întâlni acolo pe arabii de pe malul oceanului, care făceau negoţ cu fildeş, sau poate chiar pe misionari. Ştia că asemenea călătorie însemna pentru Nel alte greutăţi şi primejdii înfricoşătoare, dar îşi dădea seama că nu putea rămâne toată viaţa pe Muntele lui Linde şi vor trebui să purceadă în curând la drum. Vremea de după anotimpul ploios, când apa acoperă mlaştinile molipsitoare, stăruind pretutindeni, era cum nu se poate mai potrivită. Pe platoul înalt, nu

---

[84] *Bosclapha Canna* (n. ed. pol.).

[85] Mistreţii africani au râtul lat, colţii rotunzi, nu triunghiulari, şi coada destul de lungă, pe care o ţin în sus când atacă (n. ed. pol.).

sufereau de căldură; nopţile erau atât de reci, că trebuiau să se învelească bine. În schimb, mai jos, în junglă, era mult mai cald şi se ştia că în curând avea să vină canicula. Ploaia înroura tot mai rar pământul şi nivelul apei râului cobora tot mai mult. Staś presupunea că vara se transformă într—un *khor,* aşa cum văzuse nu o dată în pustiul Libiei, şi numai la mijlocul albiei mai curgea un firicel de apă.

Cu toate acestea, amâna plecarea de pe o zi pe alta. Cu toţii, oamenii şi animalele, se simţeau atât de bine pe Muntele lui Linde! Nel scăpase aici nu numai de friguri, ci şi de anemie, iar pe Staś nici măcar capul nu—l durea vreodată; pielea lui Kali şi a Meii începuse să lucească asemenea atlasului întunecat. Nasibu arăta ca un pepene pe două picioare subţiri, iar King se îngrăşase şi el, ca şi caii şi măgarul. Staś ştia prea bine că asemenea „insulă" în marea de verdeaţă nu vor mai găsi până la capătul călătoriei.

330

Şi se gândea cu teamă la viitor, deşi acum aveau în King un mare ajutor şi, la nevoie, un apărător de nădejde.

Astfel, înainte de a începe pregătirile pentru călătorie, se mai scurse încă o săptămână. în timpul liber, când nu împachetau, continuau să înalţe şi să dea drumul la zmeie, vestind că merg spre răsărit, spre un lac şi spre ocean; continuau să le înalţe, pentru că dinspre apus începuse să bată un vânt puternic, uneori asemenea unui uragan, care le ridica şi le purta hăt departe spre munţi şi chiar dincolo de ei. Ca s—o ferească pe Nel de căldură, Staś făcu din ce mai rămăsese din cort un fel de palanchin, în care fetiţa avea să meargă pe elefant. După câteva încercări, King se obişnui cu această greutate nu prea mare, ca şi cu palanchinul legat în spinare cu ajutorul frânghiilor împletite din fire de palmier. Această încărcătură era uşoară ca un fulg în comparaţie cu altele cu care intenţionau să—l împovăreze şi de pregătirea cărora se ocupau Kali şi Mea.

Micului Nasibu îi revenise sarcina să usuce banane şi să le frece între două pietre pentru făină. King îl ajuta să rupă legăturile grele de fructe mâncând amândoi atât de multe, încât în curând nu se mai găsea nici o banană prin apropiere, aşa că se văzură siliţi să se ducă la cealaltă plantaţie de la capătul opus al platoului. Saba, care n—avea nimic de făcut, îi însoţea de cele mai multe ori.

Dar Nasibu era cât pe ce să plătească lăcomia cu viaţa sau cel puţin cu un fel de robie neobişnuită. Pentru că se întâmplă că odată, pe când culegea banane pe marginea stâncii abrupte, zări într—o scobitură un chip înfricoşător, acoperit cu păr negru, care clipea din ochi spre el şi îşi rânjea dinţii albi de parcă râdea. în primul moment, înlemni de spaima, apoi o lua la sănătoasa cat îl ţineau picioarele. Dar abia apucă să străbată câţiva paşi, că un braţ păros îl prinse de mijloc, îl ridică uşor şi monstrul negru ca noaptea începu să fugă cu el spre prăpastie.

331

Spre norocul lui Nasibu, maimuţa uriaşă ce—l răpise putea să fugă numai în două picioare, aşa că Saba, care se afla prin apropiere, o ajunse cu uşurinţă şi îşi înfipse colţii în grumazul ei. începu o luptă înfricoşătoare în care câinele, cu toată statura şi forţa—i grozavă, ar fi cedat cu siguranţă, fiindcă gorila[86] e în stare să învingă şi leul. Pe de altă parte, gorila, apucată cu dinţii pe la spate, nu putea să—l înşface prea uşor pe Saba; cu toate acestea, prinzându—l de ceafă cu mâna stângă, izbutise să—l ridice, când deodată pământul dudui sub paşii grei cu care sosi în fugă King.

Fu de ajuns o lovitură uşoară cu trompa, ca îngrozitorul „diavol al pădurii", cum numesc negrii gorilele, să se prăbuşească îndată cu capul şi grumazul zdrobite. Pentru mai mare siguranţă sau cuprins de furie, King o ţintui cu colţii la pământ, apoi continuă să se răzbune până când Staś, alertat de ţipete şi urlete, sosi dinspre colibe cu arma în mână şi—i porunci să înceteze.

332

Gorila, uriaşă, cu ochii holbaţi şi dinţii rânjiţi, înspăimântătoare încă, zăcea acum într—o baltă de sânge din care hăpăia Saba; sânge care—i înroşise până şi colţii lui King. Elefantul îşi trâmbiţa victoria în timp ce Nasibu îi povesti lui Staś ce se întâmplase. Acesta se gândi o clipă dacă să o aducă pe Nel şi să—i arate maimuţa îngrozitoare, dar cuprins dintr—o dată de teamă, se lăsă păgubaş.

---

[86] Gorilele trăiesc în pădurile din vestul Africii, totuşi Livingstone le-a întâlnit şi în partea de răsărit a continentului. Răpesc deseori copii. Gorila din Africa răsăriteană este mai puţin îndârjită decât cea din Africa apuseană, deoarece, rănită, nu-l ucide pe vânător, mulţumindu-se să-i muşte degetele (n. ed. pol.).

Fetiţa se plimba şi ea adesea pe „insulă", aşa că putea să i se întâmple şi ei ceva asemănător.

În acest fel, se arătă că Muntele lui Linde nu este un adăpost chiar atât de sigur cum părea la început.

Staś reveni la colibă şi—i povesti lui Nel ce se petrecuse, iar ea îl ascultă cu răbdare şi teamă, deschizându—şi larg ochii şi repetând întruna:

—Vezi ce s—ar fi întâmplat dacă nu era King?

—E adevărat! Cu o astfel de dădacă, poţi să nu te mai temi pentru copil, de aceea, până când plecăm, să nu mai faci un pas fără el.

—Şi când plecăm?

—Rezervele sunt pregătite, lucrurile împachetate, aşa că nu mai trebuie decât să le urcăm în spinarea animalelor şi putem să pornim fie şi mâine.

—Mergem la tăticu'!

—Cu voia lui Dumnezeu! răspunse Staś cu seriozitate.

CAPITOL XXXVII

Porniră totuşi abia după câteva zile de la această discuţie. Plecarea avu loc o dată cu zorile, la ora şase dimineaţa, după o scurtă rugăciune în care se încredinţară cu toţii în paza lui Dumnezeu. în frunte, mergea Staś călare, precedat doar de Saba. După el, păşea grav King, mişcând din urechi şi purtând pe spinarea—i puternică *palanchinul* din pânză cu Nel şi Mea înăuntru. Urmau, unul după altul, caii lui Linde, legaţi cu o frânghie lungă de palmier şi încărcaţi cu tot felul de baloturi, şirul încheindu—se cu micul Nasibu călare pe măgarul tot atât de rotofei ca şi el.

333

Din cauza orei matinale, căldura nu—i supăra prea mult, cu toate că ziua era senină şi de după Munţii Karamojo se înălţa un soare minunat, neacoperit de nici un nor. Adierile dinspre răsărit îmblânzeau dogoarea razelor. Din când în când, se stârnea un vânt destul de puternic, sub suflarea căruia ierburile se aplecau şi întreaga junglă se vălurea ca marea. După ploile abundente, întreaga vegetaţie creştea cu atâta râvnă, că prin locurile mai joase dispăreau prin iarbă nu numai caii, ci până şi King, astfel că peste verdeaţa vălurită, se vedea numai palanchinul alb, care înainta asemenea unui vapor pe un lac nemărginit. După o oră de mers, pe o înălţime uscată, nu prea mare, ce se afla la răsărit de Muntele lui Linde, nimeriră peste nişte scaieţi[87] uriaşi, cu lujerele de grosimea unor copaci şi flori cât capul unui om. Pe pantele unor coline, care de departe păreau sterpe, văzură un fel de iarbă neagră înaltă de opt metri[88]. Alte plante, care în Europa sunt foarte mici, ajungeau aici la proporţii asemănătoare cu scaieţii şi iarba neagră, iar copacii uriaşi, izolaţi, ce se înălţau deasupra junglei, arătau într—adevăr ca nişte catedrale. Smochinii îndeosebi, numiţi *daro,* ale căror ramuri plângătoare atingând pământul se transformau în alte tulpini, acopereau suprafeţe întinse, astfel că fiecare copac alcătuia parcă un crâng separat.

334

Văzut de departe, ţinutul părea o pădure compactă; de aproape, însă, se arăta că arborii uriaşi creşteau la câţiva, uneori la câteva zeci de paşi, unul de altul. Spre nord, creşteau mult mai puţini şi împrejurimile semănau cu o stepă muntoasă, acoperită de vegetaţie egală, deasupra căreia se înălţau doar salcâmii cu coroanele ca nişte umbrele. Iarba era acolo mai verde, mai mică şi, se pare, mai bună de păscut, deoarece Nel, de pe spinarea lui King, şi Staś, de pe înălţimea pe care urcase, văzură atât de multe antilope, cum nu mai întâlniseră până acum nicăieri. Câteodată, păşteau separat, altădată se aflau laolaltă gnu, *pufu, ariele*, antilope, vaci, bivoli, ţapi săritori şi *kudu* foarte mari. Nu lipseau de asemenea nici zebrele şi girafele. La vederea caravanei, turmele încetau să pască, îşi ridicau capetele şi, ciulind din urechi, priveau la palanchinul alb cu o uimire nespusă, după care piereau cât ai bate din palme; după ce se depărtau câteva sute de paşi, se opreau iarăşi şi se uitau la această apariţie neobişnuită până când, astâmpărându—şi în sfârşit curiozitatea, reîncepeau să pască liniştite. Uneori, înaintea caravanei, zvâcnea răsuflând greu câte un rinocer, dar contrar firii lui agresive, gata să atace pe oricine îi ieşea în cale, fugea cu ruşine la. vederea lui King, pe care numai poruncile lui Staś îl opreau să nu—l urmărească.

Se ştie că elefantul african urăşte rinocerul şi, când îi găseşte urmele proaspete, încrezându—se în puterea—i mare, merge după ele până când îşi ajunge potrivnicul şi luptă cu el, învingându—l aproape întotdeauna. Lui King, care avea probabil mai mulţi pe conştiinţă, nu—i venea prea uşor să renunţe la vechiul obicei, dar era atât de îmblânzit şi se obişnuise într—atât să—l socotească pe Staś drept stăpânul lui, încât auzindu—i glasul şi văzându—i privirea încruntată, îşi lăsa trompa în jos, îşi lipea urechile de trup şi păşea liniştit mai departe. Cât despre Staś, voia să vadă şi el o înfruntare între cei doi uriaşi, dar se temea pentru Nel. Dacă elefantul pornea în galop, *palanchinul* putea să se desfacă sau, şi mai rău, putea să se agate de vreo creangă, iar atunci viaţa lui Nel ar fi fost în mare primejdie. Staś ştia din descrierile de vânătoare, pe care le citise la Port Said, că cei care vânau tigri în India se temeau mai mult ca elefanţii speriaţi ori în goană după feline să nu lovească ramurile mai joase cu coşurile din spinare. De altfel, galopul unui asemenea uriaş este atât de greoi, încât nimeni nu ar putea

---

[87] *Echinops giganteas* creşte prin aceste locuri şi mai ales în sudul Abisiniei; cf. Elisée Reclus, *Geogr.* (n. ed. pol.).
[88] *Elisée Reclus* (n. ed. pol.).

rezista multă vreme fară să—şi păgubească sănătatea.

335

Pe de altă parte, însă, prezenţa lui King înlătura o mulţime de pericole. Bivolii răutăcioşi şi îndrăzneţi, pe care—i întâlniră în aceeaşi zi mergând spre un lac mic, unde se adunau spre seară toate animalele din împrejurimi, se împrăştiară şi ei la vederea lui şi ocolind jumătate din lac, se duseră să bea pe malul celălalt. Noaptea, King, priponit de un copac, păzea cortul în care dormea Nel; paza era atât de sigură, încât Staś, deşi avea grijă să se aprindă focul, socotea de prisos să mai înconjoare locul cu *zeriba,* cu toate că ştia că acolo unde erau antilope, trebuiau să fie şi lei. Se întâmplă într—adevăr că în aceeaşi noapte câţiva începură să ragă prin crângurile de ienuperi uriaşi care creşteau pe povârnişurile colinelor[89]. Atraşi de mirosul cailor, cu tot focul aprins, leii se apropiară de locul de popas, dar când King se plictisi de răgetele lor şi răsună deodată ca un tunet „baritus—ul"[90] lui ameninţător, tăcură înfricoşaţi, înţelegând pesemne că e mai bine să nu se pună în poară cu asemenea duşman. Copiii dormiră apoi de minune tot restul nopţii şi porniră mai departe la drum abia în zori.

336

Pentru Staś, însă, începură iarăşi grijile şi teama. Mai întâi, îşi dădu seama că înaintează foarte încet şi nu vor putea face mai mult de zece kilometri pe zi. Or, avansând în acest fel, ar fi izbutit într—adevăr să ajungă într—o lună la hotarul Abisiniei, dar pentru că Staś se hotărâse să urmeze în toate sfatul lui Linde, iar acesta afirmase că nu vor putea pătrunde în Abisinia, nu—i mai rămânea decât drumul spre ocean. Dar după calculele elveţianului, de ocean îi mai despărţeau peste o mie de kilometri, şi încă în linie dreaptă, fiindcă până la Mombasa, care se afla mai la sud, erau şi mai mulţi, aşa că întreaga călătorie ar fi trebuit să dureze peste trei luni. Staś se gândea cu groază că asta însemna trei luni de trudă, greutăţi şi primejdii printre triburile de negri pe care le puteau întâlni. Se aflau încă într—un ţinut pustiu, unde populaţia fusese alungată de variolă şi de vestea năvălirii dervişilor, dar Africa este în genere destul de populată, aşa că mai devreme sau mai târziu, trebuiau să nimerească prin regiuni locuite de triburi necunoscute, conduse ca de obicei de şefi sălbatici şi cruzi. În asemenea împrejurări, nu era lucru uşor să scapi liber şi cu faţa curată.

337

Staś nădăjduia pur şi simplu că, dacă vor găsi tribul Wa—hima, va învăţa câteva zeci de războinici să tragă cu puşca şi—i va convinge cu promisiuni ademenitoare să—l însoţească până la malul oceanului. Dar Kali n—avea nici cea mai vagă idee unde trăiesc negrii Wa—hima, iar Linde, deşi auzise de ei, nu fusese nici el în stare să le arate drumul şi să le indice cu precizie teritoriul pe care—l ocupau. Linde pomenise despre un lac mare, cunoscut doar din poveştile altora, iar Kali susţinea cu hotărâre că de o parte a lacului, pe care—l numea Bassa—Narok, trăiesc cei din neamul Wa—hima, iar de cealaltă Samburu. Staś era contrariat că în geografia Africii, care se preda excelent la Port Said, nu se vorbea nicăieri de acest lac. Dacă ar fi amintit de el numai Kali, ar fi presupus că e Victoria—Nianza, dar Linde nu putea greşi, deoarece el venea tocmai de la Victoria de—a lungul Munţilor Karamojo şi, din ce aflase de la locuitorii din aceşti munţi, lacul misterios se găsea mai departe spre nord—est. Staś nu mai ştia ce să creadă din toate acestea şi se temea că n—avea să nimerească la Wa—himii de pe malul lacului; se mai temea de alte triburi sălbatice, de jungla fără apă, de munţii de netrecut şi de musca ţeţe, care ucidea animalele; se temea de boala somnului, de malarie, şi de întinderile nemărginite ce—l despărţeau de ocean.

Dar acum, după ce părăsise Muntele lui Linde, nu—i mai rămânea decât să meargă înainte spre răsărit, mereu spre răsărit. Ce—i drept, Linde îl prevenise că dificultăţile drumului întrec până şi puterile unui călător energic şi priceput, dar Staś căpătase şi el destulă experienţă, iar în ceea ce priveşte energia. Întrucât se gândea la Nel, era hotărât să se descurce cu orice preţ. Acum trebuia să cruţe forţele fetiţei, aşa că se decise să călătorească numai de la şase dimineaţa până la zece şi de la trei după—amiază până la şase seara, adică până la apusul soarelui; puteau să se abată de la acest program doar atunci când nu găseau apă la locul de popas.

338

---

[89] În Abisinia şi în Munţii Karamojo, ienuperii ajung la o înălţime de cincizeci de metri. Elisée Reclus (n. ed. pol.).

[90] Aşa numeau romanii cântecul sau strigătul de luptă al legiunilor, al germanilor şi, la fel, trâmbiţatul elefantului.

Dar pentru că plouase din belşug în timpul *massikăi,* era apă pretutindeni. Bălţile nu secaseră încă, iar din munţi curgeau ici şi colo pârâiaşe cu apă răcoroasă şi cristalină, în care scăldatul era o adevărată plăcere lipsită cu totul de primejdii, deoarece crocodilii trăiesc numai în apele mai mari cu peşte mult, care constituie hrana lor obişnuită.

Staś n—o lăsa pe Nel să bea apă nefiartă, deşi avea de la Linde un filtru foarte bun, al cărui efect îi umplea întotdeauna de uimire pe Kali şi pe Mea. Văzând că apa tulbure, alburie, turnată prin filtru, devenea limpede, transparentă, izbucneau în hohote de râs şi se plesneau cu palmele peste genunchi în semn se mirare şi bucurie.

In genere, călătoria era destul de lesnicioasă la început. Linde le lăsase rezerve mari de cafea, ceai, zahăr, bulion, conserve şi tot felul de medicamente. Staś nu mai trebuia să economisească muniţia, fiindcă aveau mai mult decât puteau să ducă; nu le lipseau de asemenea diferite unelte, arme de toate calibrele şi rachete care, în cazul contactului cu negri, puteau să le fie de mare folos. Ţinutul era mănos; animale, aşadar carne proaspătă, se găseau peste tot din abundenţă. Pe alocuri, pe terenurile mai joase, dădeau de mlaştini, dar acoperite încă de apă, aşa că nu infectau aerul cu emanaţii vătămătoare. Ţânţarii care răspândesc malaria lipseau cu desăvârşire prin locurile înalte. După ora zece, căldura devenea insuportabilă, dar micii călători se opreau în timpul aşa—numitelor „ore albe" la umbra deasă a copacilor uriaşi, prin frunzişul cărora nu pătrundea nici o rază de soare. Aşadar, Nel, Staś şi negrii o duceau bine cu sănătatea.

CAPITOL XXXVIII

339

În a cincea zi de călătorie, Staś mergea alături de Nel pe spinarea lui King, pentru că înaintau printr—o fâşie de salcâmi care creşteau atât de deşi, încât caii puteau să avanseze numai pe drumul deschis de elefant. Era o dimineaţă însorită şi ierburile străluceau de rouă. Copiii discutau despre călătorie şi despre apropierea cu fiecare zi de ocean şi de părinţii cărora nu încetaseră să le ducă dorul. De când fuseseră răpiţi de la Faiyum, acesta era un subiect permanent de conversaţie, care—i tulbura întotdeauna până la lacrimi. Repetau întruna unul şi acelaşi lucru: ba că părinţii cred că au murit amândoi ori s—au pierdut, şi suferă, ba că, deşi nu mai au nici o speranţă, trimit mereu arabi după veşti la Khartoum, în vreme ce ei se află departe nu numai de Khartoum, ci şi de Fashoda, iar peste cinci zile, vor fi şi mai departe... până vor ajunge în sfârşit la ocean, sau, mai înainte, într—un loc de unde să poată expedia o telegramă. Din toată caravana, singurul care ştia ce—i mai aşteaptă era Staś, în vreme ce Nel era adânc convinsă cu nu există lucru pe lume pe care „Staś" să nu—l ducă la bun sfârşit; ea era absolut sigură că el o va duce până la malul oceanului. Aşa că nu o dată, luând—o înaintea evenimentelor, îşi închipuia în căpşoru—i mititel ce—o să se întâmple când vor primi vestea despre ei şi, ciripind ca o păsărică, îi povestea şi lui Staś. „Tăticii noştri, spunea, stau la Port Said şi plâng, când intră un băiat şi aduce telegrama. Ce—i asta? Tatăl meu sau al tău o deschide, se uită la iscălitură şi citeşte: Staś şi Nel. Şi unde nu încep să se bucure, sărind în picioare, ca să plece în întâmpinarea noastră! Ce bucurie—i în toată casa, tăticii sunt veseli, toţi sunt veseli şi, ce—o să te mai laude... şi o să vină... o să—l îmbrăţişeze tare pe tăticu' şi pe urmă o să fim totdeauna împreună... şi..."

340

Bărbia începea să—i tremure, ochişorii minunaţi i se umpleau de lacrimi, iar în cele din urmă, îşi sprijinea capul pe umărul lui Staś şi suspina de jale, de dor şi de bucurie la gândul întâlnirii viitoare. Gândindu—se la viitor, Staś ghicea că tatăl lui va fi mândru de el şi va spune: „Te—ai purtat aşa cum îi stă bine unui polonez" şi o tulburare adâncă punea stăpânire pe el, stârnindu—i dorul, înflăcărarea şi curajul nezdruncinat. „Trebuie s—o salvez pe Nel, îşi spunea, trebuie să trăiesc clipa asta". Şi atunci i se părea şi lui că nu există primejdii pe care să mi le poată învinge, nici obstacole pe care să nu le poată înlătura.

Dar până la victoria finală mai e mult. Acum se strecurau prin păduricea de salcâmi. Ghimpii lungi ai acestor copaci însemnau dâre alburii până şi pe pielea lui King, în sfârşit, păduricea începu să se rărească, iar printre ramurile arborilor se vedea jungla verde. Deşi căldura se făcea simţită tot mai mult, Staś ieşi din palanchin şi să aşeză pe grumazul elefantului, ca să vadă dacă la orizont nu se zăresc niscaiva antilope sau zebre, fiindcă avea de gând să împrospăteze rezerva de carne.

Într—adevăr, spre dreapta, păştea un cârd de *ariele,* alcătuit din câteva antilope, iar printre ele doi struţi, dar când trecură de ultimul grup de copaci şi elefantul o luă la stânga, o altă privelişte i se înfăţişă privirilor; la o depărtare de jumătate de kilometru, observă o tarla largă de manioc, iar la marginea ei zece—cincisprezece siluete negre care lucrau pământul.

341

—Negrii! exclamă întorcându—se spre Nel.

Şi inima începu să—i bată cu putere. O clipă, stătu în cumpănă dacă nu era mai bine să se întoarcă şi să se ascundă printre salcâmi, dar se gândi că într—o regiune populată, mai devreme sau mai târziu, tot trebuia să se întâlnească şi să intre în contact cu localnicii; de relaţiile cu ei putea depinde soarta întregii călătorii, aşa că după ce medită o vreme, îndemnă elefantul spre lanul de manioc.

În aceeaşi clipă, se apropie Kali şi arătând cu mâna spre crângul de copaci, spuse:

—Mare stăpân, acolo sat negri, iar aici femei muncesc manioc. Să mă duc la ele?

—Mergem împreună, răspunse Staś, şi o să le spui că venim prieteni.

—Ştiu ce spun, mare stăpân, exclamă foarte sigur pe el tânărul negru.

Şi întorcându—şi calul spre negresele care trudeau, îşi făcu mâinile pâlnie la gură şi începu să strige:

—*Yumbo, he! sambo sana!*

Când îl auziră, femeile ocupate cu scoaterea tuberculelor de manioc rămaseră încremenite, dar asta dură cât ai clipi din ochi, fiindcă zvârliră speriate săpăligile şi coşurile şi ţipând, o luară la fugă spre copacii printre care se aflau colibele.

Micii călători se apropiară încet şi liniştit de sat. În desiş, izbucni urletul câtorva mii de glasuri, după care se înstăpâni tăcerea întreruptă în sfârşit de bubuitul răsunător al tobei, ce continuă vreme îndelungată.

342

Se vede că acesta este semnalul de luptă al războinicilor, fiindcă din hăţişuri ieşiră deodată peste trei sute de! inşi şi se înşirară înaintea aşezării. Staś îl opri pe King la o depărtare de o sută de paşi şi se uită cu luare—aminte la ei. Soarele lumina din plin statura lor arătoasă, piepturile largi şi braţele puternice. Erau înarmaţi cu arcuri şi sulițe, în jurul şoldurilor, purtau un fel de fustiţe din iarba neagră, iar unii din piele de maimuţă. Capetele le erau împodobite cu pene de struţ, de papagal sau cu peruci mari de la pavianii scalpaţi. Păreau agresivi şi ameninţători, dar stăteau nemişcaţi în tăcere, deoarece uimirea fără margini le paraliza avântul războinic. Toţi ochii erau pironiţi asupra lui King, asupra palanchinului şi asupra omului alb care şedea pe grumazul elefantului.

Totuşi, elefantul nu era pentru ei un animal necunoscut. Din contră, trăiau mereu sub ameninţarea pahidermelor, ale căror turme întregi le distrugeau noaptea câmpurile de manioc, plantaţiile de bananieri şi de palmieri *dum.* Întrucât sulițele şi săgeţile nu străpungeau pielea elefanţilor, bieţii negri luptau împotriva dăunătorilor cu ajutorul focului şi al strigătelor sau imitând cucurigatul cocoşilor, săpând gropi mari şi făcând capcane din trunchiuri de copaci. Dar nici unul dintre ci nu mai văzuse niciodată un elefant care să se lase robit de om şi să—i îngăduie să stea pe grumazul lui, de aceea, nu—şi puteau crede ochilor. Privelişte ce li se înfăţişa întrecea orice închipuire, astfel că nu mai ştiau ce să facă; să lupte sau să fugă încotro vedeau cu ochii, lăsând totul în voia soartei.

Prin urmare, nesiguri, înfricoşaţi şi uluiţi, se mulţumeau să *şoptească* între ei:

—O, mamă, ce făpturi vin la noi şi ce—o să ne facă?

344

Deodată Kali, apropiindu—se la o aruncătură de suliţă de ei, se înălţă în scări şi începu să strige:

—Oameni buni, ascultaţi glasul lui Kali, fiul lui Fumba, puternicul rege al Wa—himilor de pe malul lacului Bassa—Narok, ascultaţi, o, ascultaţi, şi dacă înţelegeţi ce spune, luaţi aminte la fiecare cuvânt al lui!

—Înţelegem! tună răspunsul a trei sute de guri.

—Să iasă înainte regele vostru, să—şi spună numele şi să—şi deschidă gura şi urechile, ca să audă mai

bine!
—M'Rua! M'Rua! începură să strige glasuri numeroase.

M'Rua ieşi în faţa şirului, dar nu mai mult de trei paşi. Era un negru bătrân, înalt şi bine clădit, care însă, se vede că nu păcătuia printr—un curaj ieşit din comun, fiindcă genunchii îi tremurau atât de tare, încât trebuia să se sprijine de suliţa înfiptă în pământ ca să se ţină pe picioare.

După exemplul lui, şi alţi războinici îşi înfipseră suliţele în pământ în semn că vor să asculte în linişte vorbele noului sosit.

Kali ridică şi mai mult glasul:
—M'Rua şi voi, oameni ai lui M'Rua! Ascultaţi, pentru că vă vorbeşte fiul regelui Wa—himilor, ale cărui vaci prin munţii din jurul lacului Bassa—Narok sunt tot atât de multe ca furnicile pe trupul unei girafe moarte. Şi ce vă spune Kali, fiul regelui Wa—himilor? Vă aduce la cunoştinţă marea şi fericita veste că în satul vostru vine bunul *Mzimu!*

Apoi continuă cu şi mai multă putere:
—Aşa—i! O, bunul *Mzimu!*

Liniştea deplină care se înstăpâni arăta cât de profundă era impresia produsă de vorbele lui Kali. Şirul războinicilor păru că se leagănă, deoarece unii, împinşi de curiozitate, tăcură câţiva paşi înainte, în timp ce alţii se retraseră de fiică. M'Rua se sprijini cu amândouă mâinile de suliţă şi un răstimp domni o tăcere surdă. Abia după o clipă, războinicii începură să murmure şi glasuri izolate repetară: *"Mzimu! Mzimu!"* iar ici şi colo răsunară strigăte: *„Yancing, yancing!"* care exprimau în acelaşi timp respectul şi urările de bun venit.
345
Dar glasul lui Kali acoperi din nou murmurul şi strigătele:
—Priviţi şi vă bucuraţi! *Mzimu* cel bun se află în coliba albă de pe spinarea marelui elefant, iar marele elefant îl ascultă aşa cum sclavul îşi ascultă stăpânul şi copilul mama. O, nici părinţii noştri, nici voi n—aţi mai văzut aşa ceva...
—N—am mai văzut! *yancing! yancing!...*

Şi ochii tuturor războinicilor se îndreptară spre "colibă", adică spre palanchin.

Iar Kali, care la lecţiile de religie de pe Muntele lui Linde aflase că nu o dată credinţa mişcă munţii din loc, şi era adânc convins că rugăciunea albei *bibi* putea dobândi totul de la Dumnezeu, le povesti astfel mai departe cu toată sinceritatea despre bunul *Mzimu.*
—Ascultaţi! ascultaţi! Bunul *Mzimu* merge pe elefant acolo unde soarele răsare din apă dincolo de munţi; bunul *Mzimu* îi va spune Marelui Spirit să vă trimită norii care vă vor da pe vreme de secetă meiul, maniocul, bananierii şi ierburile junglei, ca să aveţi multă mâncare, iar vacile voastre să aibă nutreţ bun şi să dea lapte mult şi gras. Oameni buni, vreţi mai multă mâncare şi lapte?
—O, vrem, vrem!
346
—... Şi bunul *Mzimu* îi va spune Marelui Spirit să vă trimită vântul care va alunga boala din satul vostru, preschimbând trupul într—un fagure de miere. Vreţi s—o alunge, oameni buni?
—S—o alunge, s—o alunge!
—... Şi Marele Spirit, la rugămintea bunului *Mzimu,* vă va apăra de atacuri şi robie, şi de pagube în câmpurile lucrate... şi de leu, şi de panteră, şi de şarpe, şi de lăcuste...
—Aşa să facă...
—Atunci ascultaţi şi uitaţi—vă cine şade în faţa „colibei" între urechile înfricoşătorului elefant. Acolo şade *bwana kubwa,* stăpânul alb, mare şi puternic, de care se teme elefantul.
—Hmi
—... Care are trăsnetul în mână şi ucide cu el oamenii răi...
—Hm!
—... Care ucide leii...
—Hm!
—... Care sloboade şerpi de foc...
—Hm!
—Care rupe stâncile...
—Hm!

—... Care totuşi nu vă face nici un rău, dacă—l veţi cinsti pe bunul *Mzimu.*
—*Yancing, yancing!*
—Şi dacă—i veţi aduce făină de banane uscate, ouă de găină, lapte proaspăt şi miere.
—*Yancing, yancing!*
—Atunci apropiaţi—vă şi cădeţi cu faţa la pământ înaintea bunului *Mzimu.*
347

M'Rua şi supuşii lui se mişcară şi, strigând *„yancing, yancing",* avansară zece—cincisprezece paşi; se apropiau, însă, cu prudenţă, deoarece frica superstiţioasă de *Mzimu* şi de elefant îi ţinea pe loc. Vederea lui Saba îi înspăimântă din nou, luându—l drept *wobo,* adică marele leopard gălbui, care trăieşte prin partea locului şi în sudul Abisiniei[91] şi de care localnicii se tem mai mult decât de leu, întrucât acesta preferă carnea de om oricărei alteia şi atacă fără frică până şi bărbaţii înarmaţi. Se liniştiră totuşi văzând că micul negru rotofei îl ţinea legat pe înfiorătorul *wobo.* Respectul lor pentru puterea bunului *Mzimu* şi a stăpânului alb crescu astfel şi mai mult; uitându—se când la elefant, când la Saba, îşi şopteau la ureche: dacă l—au vrăjit până şi pe *wobo,* cine mai poate să le stea împotrivă?" Dar clipa cea mai solemnă sosi abia atunci când Staś, întorcându—se spre Nel, se înclină mai adânc, apoi desfăcu pereţii baldachinului asemenea unor perdele şi—l arătă celor adurraţi pe bunul *Mzimu.* M'Rua şi toţi războinicii se prăbuşiră cu faţa în jos, astfel că trupurile lor alcătuiau un fel de pod viu. Nimeni nu cuteza să se mişte şi spaima cumplită cuprinse toate inimile mai ales când King, la porunca lui Staś sau din proprie iniţiativă, îşi ridică trompa şi trâmbiţă puternic, iar Saba îi urmă exemplul, lătrând în cele mai profunde tonuri de care era în stare. Atunci din toate părţile se smulse parcă un geamăt de implorare: *Aka! aka! aka!* care dură până când Kali începu iarăşi să vorbească:
—O, M'Rua, si voi copiii lui M'Rua! I—aţi acordat cinstea cuvenită bunului *Mzimu,* aşa că ridicaţi—vă, priviţi şi săturaţi—vă ochii, fiindcă cine va face aşa, va fi binecuvântat de Marele Spirit. Aruncaţi frica din piepturile şi burţile voastre şi aflaţi că acolo unde se află bunul *Mzimu,* sângele omului nu poate fi vărsat.
348

La aceste cuvinte, mai degrabă după declaraţia lui Kali că nimeni nu poate muri în prezenţa bunului *Mzimu,* M'Rua şi războinicii săi se ridicară şi începură să se uite cu teamă şi lăcomie la zeitatea binevoitoare. într—adevăr, dacă tânărul Kali i—ar fi întrebat a doua oară, ar fi trebuii să recunoască de îndată că nici ei, nici părinţii lor nu mai văzuseră aşa ceva. Ochii lor erau obişnuiţi cu figurile monstruoase ale idolilor ciopliţi din lemn şi din nuci de cocos păroase, iar acum aveau înainte pe spinarea elefantului o mică zeitate luminoasă, blândă, dulce şi zâmbitoare, care semăna cu o păsăruică sau o floare albă. De aceea, spaima le trecu repede; piepturile răsuflară uşurate, buzele groase începură să zâmbească şi braţele să se înalţe fără voie spre făptura minunată.
—O, *yancing! yancing! yancing!*

Cu toate acestea, Staś, care urmărea cu luare—aminte tot ce se petrecea împrejur, observă că un negru cu o căciulă ţuguiată din blană de şobolani pe cap ieşi din rând după ultimele cuvinte ale lui Kali şi, târându—se ca un şarpe prin iarbă, se îndreptă spre o colibă izolată în afara îngrăditurii, dar înconjurată şi ea cu un gard înalt din liane împletite.

În acelaşi timp, bunul *Mzimu,* deşi foarte îngrijorat de rolul de zeitate, îşi întinse braţul la îndemnul lui Staś şi începu să—i salute pe negri. Războinicii urmăreau cu bucurie fiecare mişcare a acestui braţ firav, adânc convinşi că au de—a face cu „vrăji", care—i vor feri de o sumedenie de nenorociri. Unii dintre ei, bătându—şi pieptul şi şoldurile, rosteau: „O, mamă, abia acum o s—o ducem mai bine, noi şi vacile noastre!" M'Rua, liniştit de—a binelea, se apropie de elefant, se mai ploconi o dată până la pământ bunului *Mzimu,* apoi se înclină către Staś fi şi i se adresă în acest fel:
349

—Marele stăpân, care însoţeşte zeitatea albă pe elefant, vrea să mănânce o bucată din M'Rua şi îngăduie M'Rua să mănânce o bucată din el, ca să devină fraţi, între care nu există minciună şi trădare?

Kali traduse numaidecât aceste cuvinte, dar citind pe faţa lui Staś că acesta n—avea nicidecum poftă de o bucată din M'Rua, se întoarse spre bătrânul negru şi spuse:

---

[91] E. Reclus-Lefebre, *Voyage en Abissynie* (n. ed. pol.).

—O, M'Rua, cum de cutezi să crezi că stăpânul alb, atât de puternic, de care se teme elefantul, care ţine trăsnetul în mână, care ucide leii, căruia *wobo* îi face semn din coadă, care sloboade şerpi de foc şi rupe stâncile, poate să încheie frăţie de sânge cu un rege mărunt ca tine? Gândeşte—te, M'Rua, dacă Marele Spirit nu te—ar pedepsi pentru prea marea—ţi îndrăzneală şi dacă n—ar fi o cinste destul de mare pentru tine să mănânci o bucată din Kali, fiul lui Fumba, mai—marele Wa—himilor, iar Kali, fiul lui Fumba, să mănânce o bucată din tine?
—Tu nu eşti sclav? îl întrebă M'Rua.
—Marele stăpân nu l—a răpit şi nici nu l—a cumpărat pe Kali, ci i—a salvat viaţa, de aceea Kali îi conduce pe bunul *Mzimu* şi pe stăpânul alb în ţara Wa—himilor, ca aceştia şi Fumba să—i cinstească şi să le aducă daruri multe.
—Atunci să fie precum zici, M'Rua să mănânce o bucată din Kali, iar Kali o bucată din M'Rua.
—Aşa să fie! repetară războinicii.
—Unde—i vrăjitorul? întrebă regele.
350
—Unde—i vrăjitorul, unde—i vrăjitorul, unde—i Kamba? începură să strige numeroase glasuri.

Deodată, avu loc o întâmplare care putea să schimbe cu totul situaţia, tulburând relaţiile de prietenie şi transformându—i pe negri în duşmanii oaspeţilor abia sosiţi. În coliba izolată, înconjurată cu un gard separat, izbucni o hărmălaie de nedescris. Răgete de lei, tunete, bubuituri de tobă, râsul hienelor, urletul lupului şi scârţâitul unor balamale ruginite se amestecau parcă într—un zgomot infernal. Când auziră aceste glasuri înfiorătoare, King începu să trâmbiţeze, Saba să latre şi măgarul, pc care călărea Nasibu, să ragă. Războinicii săriră ca opăriţi şi smulseră sulițele din pământ. Se iscă învălmăşeală. La urechile lui Staś ajunseră strigătele neliniştite: .*Mzimu* al nostru! *Mzimu* al nostru!" Respectul şi bunăvoinţa cu care—şi întâmpinaseră oaspeţii dispărură ca prin farmec. Din ochii sălbaticilor ţâşniră priviri bănuitoare şi duşmănoase. Un murmur ameninţător străbătu mulţimea, în vreme ce larma din coliba izolată creştea tot mai mult.

Kali se înspăimântă şi, apropiindu—se repede de Staś, începu să—i spună cu glasul întrerupt de emoţie:
—Stăpâne, vrăjitorul trezit *Mzimu* cel rău, care teme că nu capătă nimic şi mugeşte de furie. Stăpâne, linişteşte vrăjitorul şi *Mzimu* cel rău cu daruri mari, altfel oamenii întorc împotriva noastră.
—Să—i liniştesc? întrebă Staś.

Răutatea şi lăcomia vrăjitorului îi stârniră mânia, iar pericolul neaşteptat îl răscoli până în adâncul sufletului. Se schimbă la faţă dintr—o dată, ca atunci când îi împuşcase pe Gebhr, pe Chamis şi pe cei doi beduini. Ochii—i sticliră ameninţător, buzele şi pumnii i se strânseră, iar sângele îi fagi din obraji.
351
—Aha, am să—i liniştesc! răspunse.

Şi, fără să mai stea pe gânduri, îndemnă elefantul spre colibă.

Kali, temându—se să rămână singur printre negri, porni în urma lui. Din pieptul războinicilor sălbatici se smulse un strigăt puternic, nu se ştie dacă de spaimă sau de turbare, dar înainte de a—şi veni în fire, gardul împins de capul elefantului trosni şi se dărâmă, apoi pereţii de argilă ai colibei şi acoperişul zburară în văzduh într—un nor de praf, pentru ca, o clipă mai târziu, M'Rua şi oamenii lui să vadă înălţându—se trompa neagră, la capătul căreia se afla vrăjitorul Kamba.

Observând pe podea o tobă mare, făcută dintr—un trunchi de copac putrezit si încins cu o piele de maimuţă. Staś îi porunci lui Kali să i—o aducă şi, întorcându—se, se opri în faţa războinicilor uluiţi.
—Oameni buni, li se adresă cu glasul răsunător, nu mugeşte *Mzimu* al vostru, ci tâlharul care bate toba, ca să scoată daruri de la voi, iar voi vă temeţi ca nişte copii!

Spunând acestea, apucă frânghia ce ieşea din pielea întinsă şi începu să învârtească din toate puterile. Aceleaşi glasuri care—i înfricoşaseră mai înainte pe negri răsunară şi acum, ba şi mai înspăimântătoare, pentru că nu le mai înăbuşeau pereţii colibei.
—O, ce prost e M'Rua şi copiii lui! exclamă Kali.

Staś îi dădu toba şi Kali începu să bată cu atâta înflăcărare, că o vreme nu se mai putea auzi nici un cuvânt. În sfârşit, se plictisi şi aruncă toba la picioarele lui M'Rua.
—Uite—l pe *Mzimu* al vostru! spuse hohotind de râs.

După care începu să le vorbească negrilor cu obişnuita abundenţă de cuvinte, nearătându—se deloc zgârcit cu glumele batjocoritoare pe seama lor şi a lui M'Rua.
Printre altele, le declară arătând spre Kamba că „acest hoţ cu căciulă de şobolan" i—a înşelat multe anotimpuri ploioase şi uscate, iar ei l—au îngrăşat cu fasole, iezi şi miere. Mai există oare pe lume un rege şi nişte supuşi atât de proşti? Dacă au crezut în puterea acestui tâlhar bătrân şi în farmecele lui, să privească acum la marele vrăjitor care atârnă în trompa elefantului şi strigă: *"Aka"* implorând mila stăpânului alb. Unde—i este puterea, unde—s farmecele lui, de ce nici *Mzimu* nu mai mugeşte în apropierea lui? Iată ce—i *Mzimu* al lor, o piele de maimuţă şi un trunchi putrezit la mijloc, pe care o să—l strivească elefantul! La Wa—himi nici femeile şi nici copiii nu s—ar teme de asemenea *Mzimu,* de care mor de fiică M'Rua şi oamenii lui. Nu există decât un *Mzimu* adevărat şi un singur stăpân, mare şi puternic, cărora trebuie să le arate cinstea cuvenită şi să le aducă daruri cât mai multe, fiindcă altfel se vor abate asupra lor nenorociri de care n—au mai auzit până acum.
352

Nici nu mai era nevoie să le spună, deoarece fusese de—ajuns ca negrii să vadă că vrăjitorul şi *Mzimu* cel rău se arătaseră atât de slabi faţă de noua zeitate albă şi de stăpânul alb, pentru ca să—i părăsească şi să—i trateze cu dispreţ. începură deci iarăşi să strige: *„Yancing, yancing!"* de astă dată cu şi mai multă râvnă şi umilinţă ca înainte. Dar fiindcă erau furioşi că—i îngăduiseră lui Kamba să—i înşele atâţia ani, voiau neapărat să—l omoare, însuşi M'Rua îl rugă pe Staś să—i promită să—l lege până când vor născoci o moarte mai crudă. Nel, însă, hotărî să—i dăruiască viaţa şi întrucât Kali le spuse că acolo unde se află bunul *Mzimu,* nu poate fi vărsat sânge de om, Staś acceptă numai ca nefericitul să fie alungat din sat.
353

Kamba, care se aşteptase să moară în cele mai cumplite chinuri, se prosternă cu faţa la pământ în faţa bunului *Mzimu* şi—i mulţumi suspinând, pentru că—l salvase. După această întâmplare, nimic nu mai tulbură solemnitatea momentului. Din interiorul *palisadei* ce împrejmuia colibele, ieşiră femeile şi copiii, deoarece vestea sosirii unor oaspeţi neobişnuiţi se împrăştiase în tot satul şi dorinţa de a—l vedea pe *Mzimu* cel alb învingea frica. Staś şi Nel vedeau pentru prima dată o aşezare de sălbatici adevăraţi, la care nici măcar arabii nu ajunseseră. Îmbrăcămintea acestor negri se compunea doar din iarbă neagră şi piei legate în jurul şoldurilor; erau tatuaţi cu toţii. Bărbaţii, ca şi femeile, aveau urechi străpunse; în aceste găuri erau înfipte bucăţi de lemn sau oase atât de mari, că lobii urechilor le ajungeau până la umeri. În buza de jos, purtau *pelele,* adică cercuri de lemn sau de os mari cât fundul de ceaşcă. Războinicii mai de seamă şi soţiile lor aveau pe gât gulere de sârmă de fier sau de alamă atât de înalte şi de ţepene, că abia mai puteau să—şi mişte capetele.

Se vede că făceau parte din seminţia Szylluk, care trăieşte până departe spre răsărit, deoarece Kali şi Mea le înţelegeau limba foarte bine, iar Staś numai pe jumătate. N—aveau, însă, picioarele atât de lungi ca rudele lor din terenurile inundate de Nil, erau mai laţi în umeri, mai scunzi şi semănau mai puţin cu păsările de baltă. Copiii, neurâţiţi încă de *pelele,* erau mult mai frumoşi decât adulţii.

După ce se uitară destul la bunul *Mzimu,* la început de departe, femeile se luară la întrecere cu războinicii în aducerea darurilor: iezi, găini, ouă, fasole neagră şi un fel de bere de nici fermentat. Nu se opriră decât atunci când Staś nu mai vru să primească prisosul de provizii şi, pentru că le plătise generos cu mărgele şi percal colorat, iar Nel le împărţise copiilor câteva oglinjoare moştenite de la Linde, în tot satul domnea o bucurie fără margini; în jurul cortului, unde se adăpostiseră micii călători, răsunau mereu strigăte de mulţumire şi veselie. Apoi războinicii îşi arătară îndemânarea în cinstea oaspeţilor într—un dans de luptă şi o bătălie mimată, după care urmă ceremonia înfrăţirii de sânge dintre Kali şi M'Rua.
354

Întrucât Kamba nu mai putea participa la această solemnitate, îl înlocui un negru bătrân care cunoştea destul de bine datina legământului de frăţietate. Acesta ucise un ied, îi scoase ficatul şi—l împărţi în câteva bucăţi mari, după care începu să învârtească repede cu mâna şi cu piciorul un fel de vârtelniţă şi, privind când la Kali, când la M'Rua, rosti cu glas sărbătoresc:
—Kali, fiu al lui Fumba, vrei să mănânci o bucată din M'Rua, fiul lui M'Kuli, şi tu, M'Rua, fiu al lui M'Kuli, vrei să mănânci o bucată din Kali, fiul lui Fumba?
—Vrem, răspunseră viitorii fraţi.

—Vreţi ca inima lui Kali să fie în inima lui M'Rua, şi inima lui M'Rua să fie în inima lui Kali?
—Vrem.
—Şi mâinile, şi suliţele, şi vacile?
—Şi vacile!
—Şi tot ce are şi va avea fiecare dintre voi?
—Ce are şi ce va avea fiecare!
—Şi între voi să nu mai fie minciună, trădare şi ură?
—Şi ură!
—Şi nici unul să nu fure de la celălalt niciodată?
—Niciodată!
—Şi să fiţi fraţii!
355
—Da!

Vârtelniţa se învârtea din ce în ce mai repede. Războinicii adunaţi împrejur îi urmăreau rotirea cu atenţie ot mai mare.

—Ao! exclamă bătrânul negru, şi dacă vreunul dintre voi îl va minţi, îl va trăda, îl va fura, îl va otrăvi, ori îl va ucide pe celălalt, să fie blestemat.
—Să fie blestemat! repetară toţi războinicii.
—Şi dacă—i mincinos şi urzeşte trădarea, să nu înghită sângele fratelui său, ci să ni—l arunce în faţă!
—Să—l strivească elefantul, rinocerul şi bivolul!
—O, şi bivolul, repetă corul.
—Şi să—l muşte şarpele!
—Să i se facă limba neagră!
—Ochii să—i fugă la ceafă!
—Şi să meargă cu călcâiele în sus!
—Da, cu călcâiele în sus!

Până şi Kali, ca să nu mai vorbim de Staś, îşi muşcă buzele, ca să nu izbucnească în râs. În acest timp, întrebările şi răspunsurile continuau din ce în ce mai cumplite, iar vârtelniţa se rotea atât de repede, încât ochii abia mai puteau s—o urmărească. În cele din urmă, obosit de moarte, bătrânul negru abia—şi mai trăgea sufletul.
356

Atunci, se aşează pe pământ şi un răstimp clătină din cap în tăcere. Se ridică totuşi în curând şi, luând un cuţit, crestă pielea pe umărul lui Kali, apoi, ştergându—i sângele cu o bucată din ficatul de ied, o băgă în gura lui M'Rua, iar cealaltă bucată mânjită de sângele regelui, în gura lui Kali. Amândoi le înghiţiră atât de repede, încât li se auziră beregăţile ghiorţăind şi ochii le ieşiră din orbite în semn de veşnică şi credincioasă prietenie.

Războinicii începură să strige de bucurie.

—Au înghiţit amândoi, nici unul n—a aruncat bucata, deci sunt sinceri şi între ei nu mai există minciuni!

Staś îi mulţumi în gând lui Kali că—i ţine locul la această ceremonie, fiindcă simţea că la înghiţirea „bucăţii din M'Rua" ar fi dat fără doar şi poate dovadă de nesinceritate şi trădare.

De acum încolo, micii călători nu trebuiau să se mai teamă de nici o primejdie sau de vreun atac neaşteptat din partea sălbaticilor care se arătau cum nu se poate mai ospitalieri, cinstindu—i aproape ca pe nişte idoli. Respectul lor crescu şi mai mult când Staś, observând că barometrul lui Linde coborâse foarte mult, prevesti ploaia care căzu în aceeaşi zi atât de abundentă, de parcă *massika,* deşi trecuse de mult, voia să—şi scuture ultimele rezerve peste pământ. Negrii erau convinşi că bunul *Mzimu* le dăruise această ploaie şi recunoştinţa lor faţă de Nel nu mai avea margini. Staś glumea pe socoteala ci, spunându—i că de vreme ce a ajuns idolul negrilor, el va pleca singur mai departe, iar pe ea o va lăsa în satul lui M'Rua, unde supuşii îi vor înălţa o capelă din colţi de elefant şi—i vor aduce fasole şi banane.
357

Nel, însă, era atât de sigură de el, încât ridicându—se în vârful picioarelor, îi şoptea ca de obicei la ureche: „N—ai să mă laşi!" după care începea să sară de bucurie, spunând că dacă negrii sunt atât de

buni, călătoria până la ocean va li scurtă şi uşoară. Acestea se petreceau înaintea cortului şi de faţă cu toţi, aşa că bătrânul M'Rua, văzând că *Mzimu* sărea şi râdea, începu şi el să sară cât de sus îi îngăduiau picioarele—i strâmbe, convins că—şi arată astfel cucernicia. După el, se luară sfetnicii lui, apoi războinicii, femeile şi copiii, într—un cuvânt, tot satul ţopăi o vreme de parcă îşi pierduseră minţile cu toţii.

Acest prim exemplu oferit de micul „idol" îl amuză atât de mult pe Staś, încât era să moară de râs, nu alta. Noaptea, însă, le făcu regelui şi supuşilor săi un real serviciu, deoarece se întâmplă ca elefanţii să dea iama în câmpul de bananieri şi Staś, călare pe King, lansă câteva rachete printre ei. Panica stârnită de „şerpii de foc" întrecu toate aşteptările. Cuprinse de nebunia spaimei, animalele uriaşe umplură jungla de răgete şi bufnituri; fugind orbeşte, se răsturnară şi se călcară în picioarele unele pe altele. Puternicul King îşi urmări tovarăşii fugari cu o înflăcărare neobişnuită, împărţind în dreapta şi în stânga lovituri cu trompa şi cu colţii. După asemenea noapte, nu mai încăpea îndoială că nici un elefant n—avea să mai pună piciorul multă vreme pe plantaţiile de bananieri si palmieri *dum,* care aparţineau satului stăpânit de bătrânul M'Rua.

O bucurie fără margini cuprinse tot satul şi negrii petrecură noaptea dansând şi bând bere de mei şi vin de palmier. Kali află de la ei multe lucruri importante, fiindcă se arătă că unii auziseră de o apă mare spre răsărit, înconjurată de munţi. Pentru Staś, aceasta era o dovadă că lacul, despre care nu învăţase la geografie exista cu adevărat, iar în al doilea rând că, mergând în direcţia stabilită, aveau să ajungă în cele din urmă la poporul Wa—himilor. Văzând că limba vorbită de Mea şi Kali nu se deosebea aproape deloc de cea a lui M'Rua, ajunse la concluzia că „Wa—hima" este probabil o denumire locală, iar locuitorii de pe malurile lacului Bassa—Narok aparţin marii seminţii Szylluk, al cărei teritoriu începe lângă Nil şi se întinde nu se ştie până unde spre răsărit[92].

[92] în timpul lui Mahdi, aceste ţinuturi nu erau cunoscute.

CAPITOL XXXIX

358

Întreaga suflare a satului îl conduse până departe pe bunul *Mzimu* şi îşi luase rămas—bun cu lacrimi în ochi, rugându—l stăruitor să vină pe la M'Rua şi să nu—i uite pe supuşii lui. O vreme, Staś stătu în cumpănă dacă nu era bine să le arate negrilor trecătoarea, unde ascunsese lucrurile şi proviziile de la Linde, pe care nu le putuse lua din lipsă de hamali, dar gândindu—se că posesia unor astfel de comori ar putea stârni invidie şi zâzanie între ei, aţâţându—le lăcomia şi tulburându—le liniştea vieţii, renunţă la această intenţie. În schimb, împuşcă un bivol grozav şi le dărui carnea pentru ospăţul de adio. Vederea unei cantităţi atât de mari de *nyama* îi bucură într—adevăr nespus.

În următoarele trei zile, caravana înainta iarăşi printr—un ţinut pustiu. Zilele foarte călduroase erau urmate de nopţi atât de reci din cauza altitudinii mari, încât Staś îi porunci Meii s—o învelească pe Nel cu două pături. Acum treceau prin trecători montane, uneori sterpe şi stâncoase, alteori acoperite de o vegetaţie compactă, prin care îşi deschideau drum cu greutate. Pe malurile acestor trecători vedeau maimuţe mari, iar câteodată lei şi pantere, care îşi aveau culcuşul prin peşterile din pereţii stâncoşi. Staś ucise una, la rugămintea lui Kali, care se îmbrăcă numaidecât cu pielea ei, pentru ca negrii să ştie dintr—o dată că au de—a face cu cineva de sânge regal.

359

După ce părăsi trecătorile, pe întinderea înaltă începură să apară iarăşi satele de negri. Câteodată se aflau unele lângă altele, alteori, însă, erau depărtate la o zi sau două de drum. Toate erau înconjurate cu palisade înalte pentru paza împotriva leilor şi atât de des înfăşurate de liane, că şi de aproape semănau mai degrabă cu nişte hăţişuri de pădure virgină. Abia după fumurile ce se înălţau la mijloc se putea ghici că acolo trăiau oameni. Pretutindeni, caravana era primită mai mult sau mai puţin ca în satul lui M'Rua, adică la început cu teamă şi neîncredere, apoi cu admiraţie, uimire şi respect: O dată, însă, la vederea elefantului, a lui Saba, a cailor şi a oamenilor albi, întreaga aşezare dădu bir cu fugiţii în pădurea din apropiere, astfel că nu mai avură nici măcar cu cine să stea de vorbă. Totuşi nici o suliţă nu fu îndreptată împotriva călătorilor. Fiindcă negrii, atâta vreme cât mahomedanismul nu le umple sufletul cu ură faţă de necredincioşi şi cruzime, sunt mai degrabă temători şi blajini. Cel mai adesea se întâmpla ca tânărul Kali să mănânce o „bucată" din regele localnicilor, iar acesta o ”bucată" din Kali, după care se statorniceau legături de prietenie trainică. Peste tot, bunului *Mzimu* i se aduceau, în semn de cinstire şi umilinţă, găini, ouă şi miere scoasă din *reteveie* scobite pe dinăuntru şi agăţate cu ajutorul frânghiilor de palmier de crengile copacilor mai înalţi. „Marele stăpân", conducătorul elefantului şi posesorul trăsnetelor şi al şerpilor de foc, trezea de cele mai multe ori spaima, care se transforma repede în recunoştinţă, când locuitorii se convingeau că dărnicia lui era pe măsura puterii. Acolo unde satele erau mai apropiate, venirea călătorilor neobişnuiţi era anunţată cu ajutorul bătăilor de tobă, negrii pricepându—se de minune să comunice orice în acest fel. Prin urmare, se întâmpla uneori ca tot satul să le iasă în întâmpinare, arătându—se de la început cum nu se poate mai prietenos.

360

Într—un sat ce număra aproape o mie de suflete, şeful local, care cumula în aceeaşi persoană atributele vrăjitorului şi ale regelui, acceptă să le arate „marele fetiş"; înconjurat de un respect deosebit şi de frică, acesta se afla într—un fel de capelă de abanos, acoperită cu piele de rinocer, de care oamenii nu îndrăzneau să se apropie, depunându—şi darurile la o depărtare de cincizeci de paşi, Regele le povesti că fetişul căzuse nu prea demult de pe lună, că era alb şi avea coadă. Staś îi spuse că îl trimisese chiar el la porunca bunului *Mzimu,* şi nu minţea câtuşi de puţin, întrucât se dovedi că „marele fetiş" era pur şi simplu unul din zmeiele înălţate de pe Muntele lui Linde, Staś şi Nel se bucurară amândoi la gândul că celelalte, având un vânt mai bun, era cu putinţă să fi ajuns m;i departe şi hotărâră să continue să le dea drumul de locurile mai înalte. Staś lipi unul şi—l înălţă în aceea: seară, lucru care îi convinse cu totul pe negri că şi bunul *Mzimu,* şi stăpânul alb veniseră pe pământ tot de pe lună, aşadar erau nişte idoli pe care trebuiau să—i slujească supuşi şi să—i respecte.

361

Pe Staś, însă, mai mult decât aceste semne de umilinţă şi cinstire, îl bucură ştirea că Bassa—Narok se află la zece—cincisprezece zile de drum, locuitorii satului în care se opriseră acum primind din când în când din părţile acelea sare în schimbul vinului de palmier *dum.* Regele auzise chiar despre Fumba; mai—marele oamenilor numiţi „Doko". Kali confirmă într—adevăr că vecinii mai depărtaţi le spun

celor din seminţiile Wa—hima şi Samburu în acest fel. Mai puţin îmbucurătoare erau veştile că locuitorii de pe malul lacului se aflau în război şi că până la Bassa—Narok trebuiau să străbată munţii şi trecătorile abrupte, pline de animale sălbatice. Dar Staś nu—şi făcea griji din cauza lor, iar în privinţa munţilor, oricât de sălbatici, îi prefera întinderilor joase, unde călătorii erau ameninţaţi de friguri.

Porniră deci cu încredere la drum. După aşezarea pe care o părăsiseră, mai întâlniră un singur cătun sărăcăcios, aşezat ca un cuib pe marginea unei prăpăstii. Apoi începură dealurile întretăiate de trecători adânci. La răsărit, se înălţa un lanţ de culmi întunecate, care de departe păreau negre. Era un ţinut necunoscut, în care intrau neştiind ce—i aştepta acolo, înainte de a ajunge pe pământurile lui Fumba. În locurile prin care treceau, erau destui copaci, dar cu excepţia salcâmilor şi a unui soi de sânger, ce creşteau izolaţi, cei mai mulţi alcătuiau adevărate pădurici. Călătorii se opreau să se odihnească şi să mănânce la umbra lor.

Prin copaci mişunau păsările. Diferite soiuri de porumbei, tucani mari, dumbrăvence, grauri, turturele şi o mulţime de *bengalis* minunate foiau prin frunziş sau zburau de la un crâng la altul, câte una sau în stoluri, în toate culorile curcubeului. De departe, unii copaci păreau acoperiţi de flori multicolore. Nel era încântată mai ales la vederea vânătorilor de muşte[93] şi a unor păsări mai mari, cu penaj purpuriu, al căror ţiuit semăna cu sunetele fluierului[94]. Prigorii[95] frumoase, trandafirii pe. spate şi albăstrui—deschise pe abdomen, se zbenguiau în strălucirile soarelui, prinzând din zbor albine şi cosaşi. în vârful copacilor, răsunau ţipetele papagalilor verzi ori se auzea parcă clinchetul unor clopoţei de argint, cu care se salutau nişte păsăruici verzi—cenuşii ascunse sub frunzele de baobab.

362

În zori şi după apusul soarelui, treceau în zbor stoluri de vrăbiuţe[96], atât de numeroase, încât dacă n—ar fi fost piuitul şi fâlfâitul aripilor, ar fi semănat cu nişte nori adevăraţi. Staś presupunea că ele se auzeau ziua, risipite prin pâlcurile izolate.

Dar cea mai mare încântare şi uimire le produceau celor doi copii alte păsări, care zburau în stoluri mici şi le ofereau adevărate concerte. Fiecare stol era alcătuit din cinci sau şase femeiuşti şi un bărbătuş, ale cărui pene aveau luciri metalice[97]. Se aşezau de obicei în salcâmii izolaţi în aşa fel că el stătea în vârful copacului, iar ele mai jos şi după primele tonuri, asemenea acordării corzilor vocale, bărbătuşul începea cântecul, pe care femeiuştile îl ascultau în tăcere. Abia când sfârşea, ele repetau în cor ultima frântură a melodiei. După o scurtă întrerupere, el începea din nou şi sfârşea triluirea, ele iarăşi o repetau, apoi tot stolul se muta în zbor vălurit pe următorul salcâm din apropiere şi concertul, compus dintr—un solist si corul lui, răsuna încă o dată în liniştea amiezii. Copiii nu se mai saturau ascultând. Nel prindea motivul melodiei şi cânta cu glăsciorul ei subţirel în cor cu femeiuştile ultimele tonuri ce răsunau ca nişte sunete repetate: „tu, tui, tui, tui, ţviling—ting, ting!"

363

Odată, alergând de la un copac la altul după cântăreţii înaripaţi, copiii se depărtară la vreun kilometru de locul de popas, unde—i lăsaseră pe cei trei negri, pe King şi pe Saba, pe care Staś, vrând să plece la vânat, nu—l luase cu el de teamă să nu sperie animalele cu lătratul lui. Aşadar, când stolul zbură de pe ultimul salcâm pe celălalt mal al trecătorii, flăcăul se opri şi spuse:

—Nel, acum am să te conduc până la King, iar după aceea, vreau să văd dacă în iarba înaltă nu sunt antilope sau zebre, deoarece Kali zice că rezerva de carne nu ne mai ajunge decât pentru două zile.

—Eu sunt destul de mare, se împotrivi fetiţa care voia întotdeauna să arate că nu mai e un copil, ca să mă întorc singură. Locul de popas se vede foarte bine de aici şi fumul la fel.

—Mi—e frică să nu te rătăceşti...

—N—o să mă rătăcesc. Prin junglă poate că m—aş rătăci, dar uite ce mică e iarba.

—Şi dacă te atacă vreo fiară?

—Păi chiar tu ai spus că leii şi panterele nu atacă ziua. Pe urmă, auzi şi tu cum trâmbiţează King de

---

[93] *Terpsichone viridis* (n. ed. pol.).
[94] *Lanarius erythrogaster* (n. ed. pol.).
[95] *Merops Nubiensis,* Sztolcman, *Pe malul Nilului Alb* (n. ed. pol.).
[96] *Quelea Aethiopica,* Sztolcman, *Pe malul Nilului Alb* (n. ed. pol.).
[97] Herbert Word, *Chez les Cannibales de l'Afrique centrale* (n. ed. pol.).

dorul nostru. Ce leu s—ar încumeta să vâneze acolo unde se aude glasul lui King?
364

Şi începu să se împotrivească.

—Staś, mă duc singură, ca un om mare.

Băiatul ezită o vreme, apoi se învoi. Locul de popas şi fumul se vedeau într—adevăr. King, căruia îi era dor de Nel, trâmbiţa întruna. Prin iarba mică nu se putea rătăci, iar în privinţa leilor, a panterelor şi a hienelor n—avea de ce să se teamă, fiindcă aceste animale îşi caută prada numai în timpul nopţii. De altfel, flăcăiandrul ştia că cea mai mare plăcere pe care i—o putea face lui Nel era să—i arate că n—o mai consideră un copil.

—Bine, încuviinţă, du—te singură, dar ia—o de—a dreptul şi nu întârzia pe drum.

—Pot să culeg doar floricele astea? întrebă arătând spre o tufă de *kusso*[98] acoperită cu o mulţime de boboci trandafirii.

—Poţi.

Spunând acestea, se întoarse şi pentru mai multă siguranţă, îi mai arătă o dată grupul de copaci de unde ieşea fumul şi în care se auzea trâmbiţatul lui King, apoi dispăru printre ierburile înalte ce creşteau pe marginea trecătorii...

Dar nu apucă să facă nici o sută de paşi că îl cuprinse teama. „E o mare prostie din partea mea, se gândi, că am lăsat—o să se ducă singură! E doar un copil! Nu trebuie s—o părăsesc nici o clipă, decât dacă e King lângă ea. Cine ştie ce se poate întâmpla! Cine ştie dacă în tufa trandafirie nu e vreun şarpe! Maimuţele cele mari pot şi ele să iasă din trecătoare şi s—o răpească sau s—o muşte. Doamne fereşte! Am făcut o mare prostie!"
365

Neliniştea se preschimbă într—o mânie surdă împotriva lui însuşi şi într—o spaimă cumplită. Se întoarse fără să mai stea pe gânduri, împins parcă de o presimţire rea. înaintând în grabă, cu acea îndemânare deprinsă în vânătorile de fiecare zi, ţinea arma gata de tragere şi se strecura fără zgomot printre mimozele ghimpoase, aidoma panterei când se furişează noaptea spre cârdul de antilope. După o clipă, îşi înălţă capul din vegetaţia înaltă, privi şi încremeni.

Nel îşi întinsese braţele spre tufa de *kusso;* florile trandafirii pe care le lăsase să cadă din cauza spaimei, zăceau la picioarele ei, iar la o depărtare de numai douăzeci şi ceva de paşi, se târa spre ea prin iarba mică o fiară mare, gălbuie.

Staś îi vedea limpede ochii verzi aţintiţi la faţa albă ca hârtia a fetiţei, capul îngust cu urechile ciulite, spatele curbat în sus din cauza poziţiei pitite, corpul lung şi coada şi mai lungă, al cărei sfârc se mişca într—o parte şi alta. încă o secundă, o săritură şi Nel n—ar mai fi existat.

La această privelişte, flăcăul călit şi obişnuit cu primejdiile înţelese dintr—o dată că dacă nu—şi păstrează sângele rece, liniştea şi stăpânirea de sine, dacă nu ţinteşte bine, neizbutind decât să rănească fie şi grav fiara, fetiţa trebuie să moară. Ştia, însă, să—şi domine atât de bine tulburarea, încât sub impulsul acestor gânduri, mâinile şi picioarele îi deveniră asemenea unor arcuri de oţel. Văzu într—o secundă pata întunecată de lângă j urechea animalului, îndreptă uşor ţeava pustii spre ea şi trase.
366

Zgomotul împuşcăturii, strigătul lui Nel şi răcnetul scurt şi răguşit răsunară în aceeaşi clipă. Staś se repezi spre Nel şi acoperind—o cu corpul lui, ochi fiara din nou.

Dar a doua împuşcătură se dovedi cu totul de prisos, fiindcă felina înfricoşătoare se lungi cu nasul în pământ şi ghearele înfipte în iarbă, aproape fără să mai mişte. Glonţul exploziv îi zburase toată partea din spate a capului o dată cu vertebrele gâtului. Deasupra ochilor îi albeau însângerate resturile craniului sfârtecat.

Micul vânător şi Nel statură un timp împietriţi, uitându—se când la animalul ucis, când unul la altul, nefiind în stare să rostească nici o vorbă. După aceea, însă, se întâmplă un lucru de neînţeles. Acelaşi Staś care cu o clipă înainte ar fi uimit cu sângele rece şi liniştea lui pe cei mai încercaţi vânători din toată lumea, păli deodată, picioarele începură să—i tremure, ochii i se umplură de lacrimi, apoi îşi luă capul în mâini şi începu să strige:

---

[98] *Braiera anthelmitica,* o plantă minunată, ale cărei seminţe sunt un leac bun împotriva teniei. Creşte mai mult în sudul Abisiniei (n, ed. pol.).

—O, Nel, Nel, dacă nu mă întorceam!...

Îl cuprinse o asemenea spaimă, asemenea disperate întârziată, încât tremura din toate încheieturile, de parcă era bolnav de friguri. După formidabila încordare a voinţei, a tuturor forţelor psihice şi fizice, urma momentul de slăbiciune şi de relaxare.

Îi stăruia în ochi imaginea animalului ce se odihnea cu botul însângerat într—o peşteră întunecată, sfâşiind corpul lui Nel. Şi aşa ar fi putut să fie, aşa s—ar fi întâmplat dacă nu se întorcea! Un minut, încă o secundă şi ar fi fost prea târziu. Gândul acesta îl chinuia.

În cele din urmă, Nel, după ce—i mai trecu spaima, fu nevoită să—l liniştească. Făptura mică şi simţitoare îi încolăci gâtul cu braţele şi, plângând şi ea, începu să strige la el atât de tare de parcă voia să—l trezească din somn:

367

—Staś, Staś, n—am nimic! Uite că n—am nimic! Staś! Staś!

Flăcăul îşi reveni, însă, după un răstimp îndelungat. Apoi veni îndată Kali care, auzind împuşcătura nu departe de locul de popas şi ştiind că *bwana kubwa* nu trage niciodată degeaba, aduse şi un cal ca să care vânatul. Tânărul negru abia apucă să vadă fiara, că şi dădu înapoi şi faţa i se făcu pământie:

—*Wobo!* exclamă.

Abia acum copiii se apropiară de animalul care înţepenea. Aşa că Staś nu ştia nici el prea bine ce fiară împuşcase. La prima vedere, avu impresia că este o pisică sălbatică neobişnuit de mare, dar după ce se uită mai bine, îşi dădu seama că greşea, fiindcă animalul ucis întrecea în mărime până şi un leopard. Blana—i gălbuie era presărată cu pete de culoare castanie, dar avea capul mai îngust decât al leopardului, aşa că semăna puţin cu un lup cu picioarele mai înalte, labele mai late şi ochii uriaşi. Unul îi fusese scos de glonţ, iar celălalt privea la copii, gol, nemişcat şi spăimos. Staś ajunsese la convingerea că trebuia să fie vreun soi de panteră, despre care zoologia nu ştia nimic, aşa cum geografia nu consemnase lacul Bassa—Narok.

Kali continua să privească înfricoşat la animalul întins pe pământ, repetând în şoaptă, ca şi când se temea să nu—l trezească.

—*Wobo!...* Mare stăpân ucis *wobo.*

Staś, însă, se întoarse spre fetiţă şi—i puse mâna pe cap, vrând parcă să se convingă că *wobo* n—o răpise, după care o dojeni:

368

—Nel, acum vezi şi tu că, oricât ai fi de mare, nu poţi să umbli singură prin junglă.

—E adevărat, Staś, îi răspunse fetiţa cu o înfăţişare spăşită. Dar cu tine sau cu King pot?

—Spune—mi cum a fost? L—ai auzit apropiindu—se?

—Nu... A zburat o muscă aurie dintr—o floare şi când m—am întors după ea, l—am văzut ieşind din trecătoare.

—Şi?

—S—a oprit şi a început să se uite la mine.

—Şi s—a uitat multă vreme?

—Da, Staś. Abia când am scăpat florile şi am întins braţele, a început să se târască spre mine...

Lui Staś îi trecu prin minte că dacă Nel era negresă, ar fi fost atacată numaidecât, aşa că salvarea ei se datora şi uimirii animalului care, văzând pentru prima dată o fiinţă necunoscută, nu ştiuse ce să facă.

Şi iarăşi îi îngheţă sângele în vine.

—Slavă Domnului! Slavă Domnului că m—am întors! întrebă din nou:

—La ce te—ai gândit atunci?

—Am vrut să strig la tine şi... n—am putut... dar...

—Dar ce?

—Dar m—am gândit că tu mă vei apăra... Nici eu nu ştiu...

Spunând acestea, îşi aruncă iarăşi braţele de gâtul lui, iar el începu să—i mângâie ciuful cânepiu.

—Acum nu—ţi mai e frică?

—Nu.

—O, micuţul meu *Mzimu!* Vezi ce înseamnă Africa?

—Da, dar tu o să ucizi toate fiarele urâcioase.

—Aşa am să fac.

369

Începură să se uite din nou la animalul împuşcat. Staś vrând să—i păstreze pielea ca amintire, îi porunci lui Kali să—l jupoaie, dar acesta, de frică să nu vină la el al doilea *wobo* din trecătoare, îl rugă să nu—l lase singur, iar la întrebarea dacă se teme mai mult de *wobo* decât de leu, răspunse:

—Leu rage noaptea şi nu sare gardul, dar *wobo* sare ziua şi ucide mulţi negri în mijlocul satului şi pe urmă ia unul şi mănâncă. De *wobo* suliţa şi arcul nu ascultă, numai farmecele, pentru că *wobo* nu poate fi ucis.

—Prostii, se împotrivi Staś. Ia uită—te la ăsta şi vezi dacă nu—i ucis!

—Stăpânul alb ucide *wobo,* omul negru nu poate ucide! răspunse Kali.

Până la urmă, legară felina uriaşă cu o frânghie de şaua calului care—o târî până la locul de popas. Cu toate acestea, Staś nu reuşi să—i păstreze pielea din cauza lui King care, bănuind pesemne că un *wobo* voise să—i răpească mica stăpână, se înfurie atât de tare, încât nu mai ascultă nici de poruncile lui Staś. Înhăţă cu trompa fiara ucisă, o zvârli de două ori în sus, apoi începu s—o izbească de un copac, pentru ca la sfârşit s—o calce în picioare, transformând—o într—o masă informă ce amintea de marmeladă. Staś reuşi să salveze doar maxilarele pe care, împreună cu restul capului, le aşeză în drumul unei coloane de furnici; într—o oră, acestea curăţară oasele atât de bine, încât nu se mai vedea nici o urmă de carne sau de sânge.

CAPITOL XL

370

Patru zile mai târziu, Staś se opri pentru odihnă mai lungă pe o înălţime asemănătoare întrucâtva cu Muntele lui Linde, dar mai mică şi mai îngustă. în aceeaşi seară, Saba ucise după o luptă îndârjită un pavian mascul uriaş, pe care—l atacă pe când acesta se juca fără grijă cu resturile unui zmeu, al doilea dintre cele înălţate de copii înainte de a pleca spre ocean. Folosindu—se de acest prilej, Staś şi Nel hotărâră să facă şi alte zmeie, dar să le înalţe numai atunci când musonul puternic avea să sufle de la apus la răsărit. Staś nădăjduia că măcar unul va cădea în mâinile europenilor sau ale arabilor, va stârni vâlvă şi va contribui la trimiterea expediţiei care să—i salveze. De aceea, pentru mai multă siguranţă, alături de limba engleză şi franceză, mai scrise şi în cea arabă, lucru nu prea dificil, deoarece o ştia la perfecţie.

Curând, după ce părăsiră locul de popas, Kali declară că în lanţul munţilor ce se vedeau spre răsărit recunoaşte câteva din culmile care înconjurau marea apă neagră, adică Bassa—Narok, totuşi nu era totdeauna sigur, fiindcă munţii arătau mereu altfel, în funcţie de locul din care îi privea. După ce străbătură o vale nu prea mare, acoperită cu tufişuri de *kusso,* care arăta asemenea unui lac trandafiriu, nimeriră peste o colibă de vânători singuratici. în ea se aflau doi negri, dintre care unul era bolnav, pentru că—l muşcase un vierme lung şi subţire[99]. Amândoi, însă, erau atât de sălbatici şi de proşti, iar pe deasupra atât de înfricoşaţi de venirea oaspeţilor neaşteptaţi si atât de

singuri că vor fi ucişi, încât la început nu putură să afle nimic de la ei. Abia câteva hălci de carne afumată îi dezlegară limba celui sănătos care era şi tare flămând, fiindcă tovarăşul lui nu—l lăsa să mănânce decât foarte puţin. De la el aflară că la o zi de drum se află sate conduse de şefi independenţi unul faţă de celălalt, iar mai departe, dincolo de muntele abrupt, începe teritoriul lui Fumba, care se

[99] *Filandria medinensis* — vierme subţire ca un fir de aţă şi lung de peste un metru. Muşcătura lui produce uneori cangrenă (n. ed. pol.).

întindea la apus şi la miazăzi de apa cea mare. Auzind acestea, lui Staś i se luă o piatră de pe inimă şi îşi recapătă curajul. Oricum, erau aproape de ţinutul Wa—hiinilor.

Cum avea să se desfăşoare mat departe călătoria, firește, era greu de prevăzut, totuşi băiatul se putea aştepta că nu va fi mai dificilă şi mai lungă decât drumul pe malul Nilului, pe care—l parcurseseră datorită capacităţii lui de a se descurca în împrejurări vitrege şi în timpul căruia o salvase de la moarte pe Nel.

Nu se îndoia că, mulţumită lui Kali, Wa—himii îi vor primi cum nu se poate mai bine şi le vor da tot ajutorul. De altfel, acum îi cunoştea bine pe negri, ştia cum să se poarte cu ei şi era sigur că şi fără Kali ar fi scos—o la capăt.

—Nel, îi spuse, ştii că de la Fashoda am străbătut mai mult de jumătate din drum, mai departe putem întâlni într—adevăr negri sălbatici, dar în nici un caz dervişi.

—Eu îi prefer pe negri, răspunse fetiţa.

—Da, atâta vreme cât te socotesc un idol. Am fost răpit de la Faiyum împreună cu o domnişoară pe care o chema Nel, iar acum duc înapoi nu ştiu ce *Mzimu.* Am să—i spun tatălui meu şi domnului Rawlison să nu—ţi mai zică decât *Mzimu.*

372

Ochii ei începură să se lumineze şi să râdă.

—Poate că la Mombasa o să—i vedem pe părinţii noştri.

—S—ar putea. Dacă n—ar fi războiul de pe malul lacului Bassa—Narok, am ajunge acolo mai repede. De ce nu şi—o fi văzut Fumba de treburile lui?

Spunând acestea, îi făcu semn lui Kali.

—Kali, negrul bolnav a auzit de război?

—A auzit. Este mare război, mare; Fumba şi Samburu.

—Atunci ce facem? Cum o să trecem prin ţinutul seminţiei Samburu?

—Samburu fuge de mare stăpân, de King şi de Kali.

—Şi de tine?

—Şi de Kali, că şi el are puşcă, trage şi omoară. Staś începu să se gândească la rolul pe care—l va juca în luptele dintre triburile Wa—hima şi Samburu şi se decise să influenţeze lucrurile în aşa fel, încât războiul să nu le întârzie călătoria. înţelegea că sosirea lor va fi o întâmplare cu totul neaşteptată care va coborî balanţa în favoarea lui Fumba. Nu trebuie decât să tragă foloasele cuvenite din victoria pe care o prevedea.

Prin cătunele despre care vorbise vânătorul bolnav, aflară ştiri noi despre război. Erau din ce în ce mai exacte, dar nu prea bune pentru Fumba. Micii călători aflară că el ducea o luptă de apărare, în timp ce Samburu, sub conducerea lui Mamba, ocupaseră deja o mare parte din teritoriul Wa—himilor şi puseră mâna pe o mulţime de vaci.

Se vorbea că se dau lupte îndârjite îndeosebi pe malul dinspre miazăzi al lacului, acolo unde pe o stâncă înaltă se află marea *bomă*[100] a lui Fumba.

373

Aceste veşti îl neliniştiră foarte mult pe Kali, de aceea îl rugă pe Staś să treacă mai repede muntele ce—i mai despărţea de ţinutul cuprins de pârjolul războiului, asigurându—l că va găsi drumul pe care să poată merge nu numai caii, ci şi King. Acum se găsea în locuri cunoscute şi desluşea foarte bine culmile cu care se familiarizase încă din copilărie.

Trecerea muntelui nu se făcu totuşi deloc uşor şi dacă n—ar fi fost ajutorul localnicilor din ultimul sătuc, pe care—l câştigaseră cu daruri, ar fi trebuit să caute alt drum pentru King. Aceştia cunoşteau mai bine decât Kali trecătorile din această parte şi după două zile de drum anevoios, în timpul cărora noaptea suferiră de frig, conduseră cu bine caravana până la o trecătoare, iar prin aceasta într—o vale ce aparţinea Wa—himilor.

Staś poposi dimineaţa în această vale pustie înconjurată de tufişuri. Kali, însă, care—l rugase să—i îngăduie să plece călare în cercetare spre *borna* părintească, aşezată la o zi de drum, plecă mai departe încă în aceeaşi noapte. Staś şi Nel îl aşteptară o zi şi o noapte foarte neliniştiţi şi credeau că pierise ori

---

[100] *Boma* — ceea ce înseamnă *zeriba* în Sudan. Marea *borna* poale fi de asemenea un fel de fortăreaţă (n. ed. pol.).

căzuse în mâna duşmanilor; apăru în sfârşit, pe calul slăbit şi plin de spumă, el însuşi obosit şi atât de necăjit, că—ţi era milă să te uiţi la el.

Căzu numaidecât la picioarele lui Staś şi—l imploră să—l ajute.

—O, mare stăpân, se vaită, Samburu învins pe războinicii Fumba, ucis mulţime şi împrăştiat pe cine nu i ucis, iar pe Fumba înconjură în marea *bornă* de pe muntele Boko. Fumba şi războinicii nu are ce mânca în *borna* şi pier dacă mare stăpân nu ucide Mamba şi toţi Samburu o dată cu el.

Rugându—l astfel, îi îmbrăţişa genunchii lui Staś, în timp ce acesta îşi încruntă sprâncenele, gândindu—se la ceea ce se cuvenea să facă, fiindcă întotdeauna şi pretutindeni o avea în vedere în primul rând pe Nel.

—Unde sunt războinicii lui Fumba, pe care i—a împrăştiat Samburu? întrebă în sfârşit.

—Kali găsit şi vine îndată.

—Câţi sunt?

Tânărul negru arătă de peste zece ori spre degetele de la mână; nu ştia să socotească decât până la zece şi orice număr mai mare îi apărea doar ca *wengi,* adică mulţime.

—Dacă vin aici, pune—te în fruntea lor şi du—te să—ţi ajuţi tatăl, îl îndemnă Staś.

—Ei frică de Samburu şi cu Kali nu merge, da' cu mare stăpân merge şi ucide *wengi, wengi* Samburu.

Staś căzu iarăşi pe gânduri.

—Asta nu, rosti în cele din urmă, pe *bibi* nu pot s—o iau la luptă şi nici s—o las aici, n—am s—o părăsesc pentru nimic în lume.

La acestea, Kali se ridică şi, împreunându—şi mâinile, repetă de mai multe ori:

—Luela! Luela! Luela!

—Ce înseamnă Luela?

—E marea *borna* pentru Wa—hima şi Samburu, răspunse tânărul negru.

Si începu să povestească lucruri nemaipomenite. Fumba şi Mamba se băzboiau de mulţi ani. îşi distrugeau plantaţiile unul altuia, îşi furau vitele. Dar pe malul sudic al lacului se afla o aşezare numită Luela, unde femeile din cele două triburi veneau să—şi vândă produsele în siguranţă chiar în timpul celor mai înverşunate lupte. Acesta era un loc sfânt. Războiul îi privea numai pe

376

bărbaţi, victoria ori înfrângerea neînrâurind în nici un fel soarta femeilor care—şi găseau un adăpost fără primejdie la Luela înăuntrul îngrăditurii lipite cu argilă, care înconjura locul destinat vânzării. Multe dintre ele se ascundeau acolo în timpul încăierărilor împreună cu vitele şi copiii, Altele veneau chiar din satele îndepărtate, aducând carne afumată, fasole, mei, manioc şi tot felul de alte provizii, Războinicii n—aveau voie să lupte decât la o distanţă de la care la Luela nu se mai auzea cântatul cocoşului. Dc asemenea, nu le era îngăduit să treacă de gardul de argilă, care înconjura „piaţa". Puteau doar să se apropie de gard, ca să primească de la femei hrana în legături fixate la capătul unor beţe de bambus. Era un obicei de veacuri şi nu se întâmplase niciodată să fie călcat de vreuna dintre părţi. întotdeauna învingătorii se străduiau să taie drumul celor înfrânţi spre Luela şi să nu—i lase să se apropie do locul sfânt mai mult decât până acolo de unde să se audă cântatul cocoşului.

—O, mare stăpân, îl conjură Kali pe Staś, îmbrăţişându—i iarăşi picioarele, mare stăpân conduce *bibi* la Luela, apoi ia King, ia puşti, ia şerpi de foc şi învinge pe Samburu rău.

Staś crezu povestirea tânărului negru, deoarece auzise mai înainte că în multe aşezări din Africa războiul nu implică şi femeile. îşi aduse aminte că odinioară, la Port Said, un tânăr misionar neamţ îi istorisise că, în împrejurimile muntelui Kilimanjaro, seminţia Massailor[101], foarte războinică, păstrează cu sfinţenie acest obicei, în puterea căruia femeile părţilor beligerante merg slobode la locurile de târg şi nu sunt atacata niciodată. Existenta acestui obicei pe malurile lacului Bassa—Narok îl bucură nespus pe Staś, fiindcă acum era sigur că pe Nel n—o mai ameninţă nici un pericol din cauza războiului. Prin urmare, plănui să plece de îndată cu fetiţa la Luela, mai ales că până la încetarea luptelor nici vorbă nu mai putea fi de continuarea călătoriei, pentru că era nevoie de ajutorul ambelor triburi.

Deprins să acţioneze repede, ştia ce are de făcut. Despresurarea lui Fumba, înfrângerea lui Mamba,

[101] Denumire autentică (n. ed. pol.).

fără a le permite Wa—himilor o revanşă prea sângeroasă, apoi dictarea păcii şi împăcarea luptătorilor i se păreau necesare şi cum nu se poate mai folositoare nu numai pentru el, ci şi pentru negri. „Aşa va fi şi aşa se va întâmpla", îşi spuse în gând şi, vrând să—l mângâie pe Kali, de care îi era milă, îl anunţă că—l va ajuta.

—Cât este de aici până la Luela? îl întrebă.

—O jumătate de zi de drum.

—Atunci ascultă: acum o ducem acolo pe *bibi,* iar pe urmă, cu King îi respingem pe Samburu de la *boma* tatălui tău. Tu vei merge cu mine şi vei lupta cu ei.

—Kali va ucide la ei cu puşca!

Şi trecând dintr—o dată de la disperare la bucurie, începu să sară, să râdă şi să—i mulţumească lui Staś cu asemenea înflăcărare, de parcă duşmanul şi fusese înfrânt. Manifestările de recunoştinţă şi veselia îi fură întrerupte de sosirea războinicilor pe care—i adunase când fusese în cercetare şi cărora le porunci să se înfăţişeze înaintea stăpânului alb. Erau înjur de trei sute, înarmaţi cu scuturi din piele de hipopotam, suliţe, arcuri şi cuţite. Capetele şi le acoperiseră cu pene, coame de pavian şi frunze de ferigă. La vederea unui elefant în slujba omului, la vederea feţelor albe, a lui Saba şi a cailor, fură cuprinşi de spaimă şi uimire, ca şi negrii din aşezările pe unde trecuseră mai înainte. Dar Kali îi prevenise că—i vor vedea pe bunul *Mzimu* şi pe puternicul stăpân „care ucide lei, care ucis *wobo,* de care se teme elefantul, care rupe stânca, sloboade şerpi de foc" etc, aşa că în loc să fugă, se înşiruiră într—o tăcere plină de admiraţie, rostogolindu—şi albul ochilor, nesiguri dacă să cadă în genunchi sau cu faţa la pământ, plini, însă, totodată de încredere că ajutorul acestor fiinţe neobişnuite le va aduce victoria asupra vrăjmaşului Samburu. Staś trecu prin faţa şirului pe elefant, întocmai ca un conducător ce—şi trece în revistă luptătorii, după care—i porunci lui Kali să le repete făgăduiala că—l va elibera pe Fumba, şi porniră spre Luela.

Kali plecă înainte însoţit de câţiva războinici, ca să anunţe femeile din amândouă triburile că vor avea nespusa şi nemaiauzita fericire de a—l vedea pe bunu *Mzimu,* care va veni pe elefant. Lucrul era atât de ieşit din comun, încât până şi femeile care, aparţinând Wa—himilor, îl recunoşteau în Kali pe fiul dispărut al lui Fumba, crezură că tânărul urmaş al regelui îşi bate joc de ele şi rămaseră mirate că—i ardea de glumă într—o vreme atât de potrivnică pentru neamul lui şi pentru rege. Când, însă, după câteva ore, văzură elefantul uriaş apropiindu—se de gard cu palanchinul alb în spinare, le cuprinse o bucurie fără margini şi—l întâmpinară pe bunul *Mzimu* cu strigăte şi asemenea urlete, că Staś crezu în primul moment că sunt răbufniri de ură, mai ales că urâţenia neobişnuită a negreselor le făcea să semene cu nişte vrăjitoare.

Erau, însă, manifestări de cinstire adâncă. Când cortul lui Nel, fu ridicat într—un colţ al pieţei sub doi copaci cu umbra deasă, femeile Wa—hima şi Sâmburii se împodobiră cu ghirlande şi cununiţe de flori, apoi aduseră atâtea rezerve de hrană că ar fi ajuns o lună de zile nu numai pentru micul idol, dar şi pentru alaiul lui. Bucuroase din cale—afară, femeile se ploconeau şi înaintea Meii care, îmbrăcată în *percal* trandafiriu şi cu câteva şiraguri de mărgele albastre la gât, li se părea şi ea, ca slujitoare a lui *Mzimu,* o fiinţă cu mult deasupra unor negrese obişnuite.

Nasibu, având în vedere vârsta lui de copil, fu lăsat să intre în „piaţă" şi profită atât de conştiincios de ofrandele aduse pentru Nel, încât după o oră burtica lui era aidoma unei tobe africane de război.

CAPITOL XLI

Staś, însă, după o scurtă odihnă lângă îngrăditura Luelei, plecă înainte de apusul soarelui cu Kali în fruntea celor trei sute de războinici spre *borna* lui Fumba, deoarece voia să—i atace pe luptătorii Samburu noaptea, socotind că pe întuneric „şerpii de foc" aveau să facă o impresie mai puternică. Drumul de la Luela până la muntele Boko, pe care se apăra Fumba, era, punând la socoteală şi popasurile, de nouă ore, aşa că ajunseră la poalele fortăreţei naturale abia pe la trei după miezul nopţii. Staś îşi opri războinicii şi, poruncindu—le să nu facă nici cel mai mic zgomot, încercă să se orienteze care—i situaţia. Vârful muntelui, unde se aciuiseră apărătorii, era întunecat, în schimb, asediatorii Samburu aprinseseră o mulţime de focuri. Strălucirile lor luminau pereţii abrupţi de stâncă şi copacii uriaşi ce creşteau la poale. Bătăile
380
surde ale tobelor, strigătele şi cântecele luptătorilor care se vede că nu se zgârceau la *pomba,* vrând să sărbătorească victoria apropiată, se auzeau de departe. Staś înainta în fruntea detaşamentului său şi mai mult, aşa că în cele din urmă ajunse la vreo sută de paşi de focurile vrăjmaşilor. Nu făcea nimeni de pază, iar noaptea fără lună nu le îngăduia sălbaticilor să—l vadă pe King, pe care—l acopereau tufişurile. Aşezat pe grumazul lui, Staś împărţi încet ultimele porunci, după care îi făcu semn lui Kali să sloboadă una din rachetele pregătite. Dâra roşie urcă sâsâind spre cerul întunecat, apoi se sparse bubuind într—un buchet de stele roşii, albastre, galbene. Toate glasurile tăcură brusc şi se aşternu o linişte surdă. Câteva secunde mai târziu, îşi luară zborul cu hohote drăceşti încă doi şerpi de foc, dar de astă dată se îndreptară orizontal spre tabăra Sâmburilor. În acelaşi timp, răsună trâmbiţa lui King şi ţipetele celor trei sute de Wa—himi care, înarmaţi cu *asagaie*[102], măciuci şi suliţe, se repeziră cu avânt înainte. Începu o încăierare cu atât mai înfricoşătoare, cu cât se desfăşura pe întuneric, deoarece toate focurile fură călcate în picioare în vânzoleală. Încă de la început, la vederea şerpilor de foc, luptătorii Samburu fură cuprinşi de o spaimă cumplită. Ceea ce se petrecea întrecea puterea lor de judecată. Ştiau doar că năvăliseră asupra lor nişte fiinţe îngrozitoare şi că—i ameninţa moartea cumplită, inevitabilă. Cea mai mare parte o luară la sănătoasa înainte ca suliţele şi *ghioagele* Wa—himilor să ajungă până la ei. Vreo sută şi câteva zeci de războinici, pe care Mamba izbutise să—i adune în jurul lui, opuneau o rezistenţă îndârjită; cu toate acestea, când
381
văzură la lumina împuşcăturilor animalul uriaş şi omul îmbrăcat în alb de pe grumazul lui şi când mai auziră şi bubuiturile armei cu care trăgea mereu Kali, curajul li se spulberă. Pe munte, când Fumba zărise prima rachetă spărgându—se în văzduh, căzuse şi el înspăimântat cu faţa la pământ, unde rămăsese nemişcat timp de câteva minute. Îşi revenise, însă, şi, judecând după urletele disperate ale războinicilor, înţelesese îndată că la poalele muntelui spirite necunoscute îi nimicesc pe Samburu. Atunci îi fulgerase gândul că, dacă nu le sare în ajutor, mânia lor s—ar putea îndrepta şi împotriva lui. Şi pentru că distrugerea Sâmburilor însemna mântuirea lui, îşi strânse toţi luptătorii; părăsise *borna* printr—o ieşire laterală ascunsă şi le tăiase calea fugarilor. Aşa că bătălia se transformase acum în măcel. Tobele Sâmburilor nu se mai auzeau. În bezna sfâşiată doar de fulgerele slobozite din puşca lui Kali, răsunau urletele celor ucişi, loviturile surde ale măciucilor pe scuturi şi gemetele răniţilor. Nu cerşea nimeni îndurare, deoarece negrii nu ştiau ce—i mila. De teamă să nu—şi vatăme propriii oameni în întuneric şi învălmăşeală, Kali lăsă arma şi, înălţând sabia lui Gebhr, se aruncă în mijlocul duşmanilor. Sâmburii puteau să fugă din munţi spre hoardele lor numai printr—o trecătoare largă, dar pentru că trecătoarea fusese ocupată de Fumba cu oamenii lui, din toţi câţi erau scăpară cu viaţă doar cei care se prăbuşiseră la pământ şi se dădură învinşi, deşi ştiau că—i aştepta o robie cumplită sau uciderea imediată de către învingători. Mamba se apăra cu vitejie, până când o lovitură de ghioagă îi strivi ţeasta. Fiul lui, tânărul Faru, căzu în mâinile lui Fumba, iar acesta porunci să—l lege pentru a—l oferi în semn de recunoştinţă spiritelor care—i veniseră în ajutor. Staś nu—l îndemnă pe înfricoşătorul King să ia parte la luptă, îngăduindu—i doar să trâmbiţeze, pentru a—i înspăimânta şi mai mult pe vrăjmaşi. El însuşi nu trase nici un glonţ, deoarece îi făgăduise micuţei Nel, când plecase de la Luela,

[102] Suliţe folosite de negri (n. ed. pol.).

că nu va ucide pe nimeni, iar în al doilea rând, nu avea nici un chef să omoare nişte oameni care nici lui, nici lui Nel nu le făcuseră nici un rău. Era destul că asigurase victoria Wa—himilor şi—l eliberase pe Fumba imediat din marea *borna.* Prin urmare, când Kali îi aduse vestea victoriei depline, îi porunci să înceteze măcelul care continua prin tufişuri şi prin adânciturile stâncilor, prelungind înverşunarea răzbunătoare a bătrânului Fumba.

Înainte totuşi ca lupta să înceteze, se făcu ziuă. Soarele, cum se întâmplă întotdeauna aproape de tropice, ieşi repede de după munţi şi inundă cu o lumină puternică locul bătăliei, pe care zăceau peste două sute de trupuri Samburu împunse de suliţe sau zdrobite de măciuci. Într—un târziu, când încăierarea conteni şi numai urletul bucuriei al Wa—himilor tulbura liniştea dimineţii, Kali apăru din nou, dar atât de abătut şi de mâhnit, încât se vedea de departe că l—a lovit cine ştie ce nenorocire.

Într—adevăr, când ajunse lângă Staś, începu să se bată cu pumnii în cap şi să strige cu durere:

—O, mare stăpân, Fumba *kufa!* Fumba ucis!

—Ucis? repetă Staś.

Kali povesti ce se întâmplase şi din vorbele lui reieşi că pricina morţii lui Fumba fusese însăşi înverşunarea lui, fiindcă atunci când lupta încetase, mai voise să ucidă doi răniţi Samburu şi unul din ei îl împunsese cu suliţa.

Vestea se răspândi ca fulgerul printre Wa—himii ce se strânseseră în jurul lui Kali. În curând, şase războinici îl aduseră pe suliţe pe bătrânul rege, care nu era mort, ci doar grav rănit, şi care, înainte de a muri, voia să—l vadă pe stăpânul puternic de pe grumazul elefantului, adevăratul învingător al Samburuilor.

În ochii lui, admiraţia nemăsurată lupta cu întunericul morţii, iar buzele—i palide şi întinse de *pelele* şopteau abia auzit:

—*Yancing! yancing!...*

Dar capul i se înclină îndată pe spate, deschise gura şi sufletul îl părăsi.

Kali, care ţinea la el, se aruncă plângând la pieptul lui. Unii dintre războinici începură să se bată cu pumnii în cap, iar ceilalţi îl aleseră rege pe Kali şi strigară: *Yancing! yancing!* în cinstea lui. Câţiva se prosternară cu fruntea în ţărână în faţa tânărului conducător. Nici un războinic nu se arătă împotrivă, fiindcă şefia i se cuvenea lui Kali, nu numai de drept, fiind cel mai mare dintre fiii lui Fumba, ci şi în calitate de învingător.

În acest timp, în *borna* de pe vârful muntelui se auziră răgetele sălbatice ale lui *Mzimu* cel rău, aidoma cu cele auzite de Staś în primul sătuc de negri, dar de astă dată nu erau îndreptate împotriva lui, ci cereau moartea prinşilor pentru uciderea lui Fumba. Tobele începură să duruie. Războinicii se aşezară în rânduri de câte trei şi începură dansul de luptă în jurul lui Staś, al lui Kali şi al trupului fără viaţă al lui Fumba.

—Oa! oa! *yah! yah!* repetau întruna; capetele se clătinau cu mişcări uniforme la stânga şi la dreapta, sticlindu—şi albul ochilor, iar vârfurile suliţelor străluceau în soarele dimineţii.

Kali se ridică şi, întorcându—se spre Staś, spuse:

—Mare stăpân, aduce *bibi* la *borna* şi stă în casa lui Fumba. Kali rege la Wa—himi, iar mare stăpân rege la Kali.

Staś înclină din cap în semn de încuviinţare, dar mai întârziară câteva ore, fiindcă şi el, şi King aveau nevoie de odihnă.

Plecă abia spre seară. În timpul absenţei lui, trupurile Sâmburilor căzuţi în luptă fură aruncate în prăpastia adâncă din apropiere, deasupra căreia începură să se rotească stolurile de vulturi; vrăjitorii făcură pregătirile pentru înmormântarea lui Fumba, iar Kali îşi luă în primire îndatoririle de stăpân unic asupra vieţii şi morţii tuturor supuşilor.

—Tu ştii cine—i Kali acum? o întrebă Staś pe fetiţă pe drumul de întoarcere de la Luela.

Nel îl privi mirată.

—E slujitorul tău.

—Slujitor, zici? Ei bine, Kali este acum regele tuturor Wa—himilor.

Nel se bucură grozav când auzi vestea. Această schimbare bruscă, datorită căreia fostul sclav al cumplitului Gebhr, apoi slujitorul umil al lui Staś, devenise rege, i se părea ceva extraordinar şi totodată nespus de amuzant.

Părerea lui Linde că negrii sunt ca nişte copii, care uită totul de la o zi la alta, nu se adeveri în

privinţa lui Kali, fiindcă îndată ce Staś şi Nel ajunseră la poalele muntelui Boko, îi întâmpină cu obişnuitele manifestări de umilinţă şi bucurie, repetând ce spuse mai înainte:
—Kali este rege la Wa—himi, iar mare stăpân rege la Kali.
385
Şi se purta aproape cum s—ar fi purtat cu nişte idoli, ploconindu—se îndeosebi înaintea lui Nel faţă de toţi supuşii, întrucât ştia din experienţa acumulată în timpul Călătoriei că pentru marele stăpân Nel conta mai mult decât el însuşi.

Conducându—i cu mare cinste pe munte, la *borna* de reşedinţă, le dădu coliba lui Fumba, asemănătoare cu un şopron cu câteva despărţituri. Femeilor care îi însoţiseră de la Luela şi care nu se mai saturau privind la bunul *Mzimu,* le spuse să aducă în prima încăpere oalele cu miere şi lapte acru, iar când află că, obosită de drum, *bibi* adormise, porunci tuturor locuitorilor să păstreze cea mai mare linişte, altminteri li se va tăia limba. Era hotărât totuşi să le acorde şi mai multă cinstire şi în acest scop, când Staś ieşi după o scurtă odihnă în faţa colibei, se apropie de el şi, înclinându—i—se, spuse:
—Mâine Kali poruncit înmormânteze Fumba şi taie pentru el şi Kali atât prinşi, cât este degete la amândouă mâini şi picioare, iar pentru mare stăpân, Kali poruncit taie Faru, fiu la Mumba, şi *wengi, Wengi* alţi Samburu, pe care prins Wa—hima.

Staś îşi încruntă sprâncenele şi îşi înfipse privirea de vultur în ochii lui Kali, apoi răspunse:
—Îţi interzic să faci una ca asta.
—Stăpâne, se bălbâi tânărul negru, Wa—hima totdeauna tăiat sclavi. Rege bătrân murit — taie; tânăr rege vine — taie. Dacă porunceşte, Kali nu taie, Wa—hima

Staś îl privi cu şi mai multă asprime.
—Şi ce—i cu asta? se burzului. Tu nu eşti creştin? N—ai învăţat nimic pe Muntele lui Linde?
—Atunci, ascultă! Wa—himii au creier negru, dar al tău ar trebui să fie alb. De vreme ce ai ajuns regele lor, trebuie să—i luminezi şi să—i înveţi ce—ai învăţat de la mine şi de la *bibi.* Ei sunt asemenea şacalilor şi hienelor, fă oameni din ei. Spunându—le că nu au voie să ucidă prinşii, fiindcă vor fi pedepsiţi pentru sângele vărsat de Marele Spirit, la care ne închinăm cu *bibi.* Albii nu omoară sclavii, iar tu vrei să te porţi cu ei mai rău de cum s—a purtat Gebhr cu tine, tu, un creştin! Ruşinează—te, Kali, schimbă în bine urâtele obiceiuri al Wa—himilor şi Dumnezeu te va binecuvânta, iar *bibi* nu va mai spune că eşti un negru sălbatic, prost şi rău.

Răgetele cumplite din coliba vrăjitorilor îi acoperiră cuvintele. Staś dădu din mâini şi vorbi mai departe:
—Aud! *Mzimu* al vostru vrea sângele şi capetele prinşilor. Tu, însă, ştii ce înseamnă asta şi nu ţi—e frică de el. Aşa că ia un băţ de bambus, du—te la fiecare colibă şi tăbăceşte—le pielea vrăjitorilor până când vor rage mai tare ca tobele lor. Iar tobele să le arunci la mijlocul *bornei,* ca toţi să vadă şi să înţeleagă cum îi păcălesc tâlharii. Mai spune—le proştilor tăi ce le—ai spus tu însuţi oamenilor lui M'Rua, că acolo unde se află bunul *Mzimu,* nu poate fi vărsat sânge de om.

Se vede că vorbele lui Staś îl convinseră pe tânărul rege, fiindcă se uită la el mai îndrăzneţ şi rosti:
—Kali bate, oh, bate vrăjitori! Aruncă tobe şi spune Wa—hima că acolo unde e bunul *Mzimu,* nu e voie ucide nimeni. Dar ce face Kali cu Faru şi Samburu ce ucis Fumba?

Staś, care plănuise totul în minte şi se aştepta la această întrebare, răspunse numaidecât:
—Tatăl tău a murit, al lui de asemenea, deci cap pentru cap. Ai să închei frăţie de sânge cu tânărul Faru, după care Wa—hima şi Samburu vor trăi în pace, vor vâna ţi îşi vor lucra liniştiţi câmpurile de manioc. Tu îi vei povesti lui Faru despre Marele Spirit care este părintele tuturor oamenilor albi şi negri, iar Faru te va iubi ca pe un frate.
—Kali are acum creier alb! răspunse tânărul negru. Şi cu acestea, discuţia luă sfârşit. Curând se auziră iarăşi răcnetele sălbatice, dar acum nu mai erau ale lui *Mzimu* cel rău, ci ale celor doi vrăjitori, pe care Kali îi altoia cu sârg. Războinicii ce se aflau jos, strânşi ciopor în jurul lui King, alergară într—un suflet să vadă ce se petrece şi se convinseră cu propriii ochi şi din mărturisirile vrăjitorilor că *Mzimu* cel rău de care se temuseră până atunci nu era decât un trunchi scobit pe dinăuntru şi acoperit cu o piele de maimuţă.

Iar tânărul Faru, când fu anunţat că nu i se va zdrobi capul în cinstea bunului *Mzimu* şi a „marelui stăpân", iar Kali va mânca o „bucată" din el şi el o „bucată" din Kali, l nu—i venea să—şi creadă urechilor, apoi aflând cui datora viaţa, se întinse cu faţa la pământ în faţa intrării colibei lui Fumba şi

stătu aşa până când ieşi Nel şi—i spuse să se ridice. Atunci îi luă picioruşul în palmele—i negre şi şi—l puse pe cap în semn că va fi sclavul ei toată viaţa.

Wa—himii rămaseră adânc miraţi de poruncile tânărului rege, dar din cauza prezenţei unor oaspeţi necunoscuţi, pe care—i socoteau drept cei mai puternici vrăjitori de pe lume, nu cuteză nimeni să se împotrivească.

Bătrânii nu erau prea bucuroşi de noile obiceiuri, Bar cei doi vrăjitori, înţelegând că vremurile bune se sfârşiseră pentru totdeauna, jurară să se răzbune crunt pe rege şi pe noii veniţi.

Între timp, Fumba fu înmormântat la poalele stâncii pe care se afla *borna.* Kali îi înfipse pe pământ o cruce din beţe de bambus, iar negrii puseră alături câteva vase cu *pombe* şi carne afumată, „ca să—i lase în pace şi să nu—i sperie noaptea".

Corpul neînsufleţit al lui Mamba fu încredinţat Sâmburilor după ce se încheie frăţia de sânge între Kali şi Faru.

CAPITOL XLII

—Nel, tu eşti în stare să socoteşti câte drumuri am făcut noi doi de când ne—au răpit de la Faiyum? o întrebă Staś.
—Sunt.
Spunând acestea, fetiţa îşi ridică sprâncenele şi începu să numere pe degete.
—Stai puţin. De la Faiyum la Khartoum — unu; de la Khartoum la Fashoda — două; de la Fashoda până la trecătoarea în care l—am găsit pe King — trei, iar de la Muntele lui Linde până la lac — patru.
—Aşa—i. Cred că nu mai există nici o musculiţă pe lume care să fi străbătut o bucată atât de mare din Africa.
—Frumos ar mai fi arătat musculiţă asta fără tine! Băiatul începu să râdă.
—O musculiţă pe un elefant! O musculiţă pe un elefant!
—Da, dar nu una ţeţe, nu—i aşa, Staś, că nu una ţeţe?
—O, nu, răspunse, o musculiţă destul de drăguţă!
Bucuroasă de laudă, Nel îşi şterse năsucul de umărul lui, după care întrebă:
—Şi când plecăm iar la drum?
—După ce tu ai să te odihneşti, iar eu am să—i învăţ cât de cât să tragă cu puşca pe oamenii pe care mi i—a promis Kali.
—Şi o să mergem multă vreme?
—Multă, Nel, multă! Cine ştie dacă n—o să fie cea mai lungă călătorie a noastră.
—Da, dar tu o să te descurci ca şi până acum!
—Musai. Într—adevăr. Staś se descurca şi el cum putea, dar această a cincea călătorie necesita mai multe pregătiri. Aveau să înainteze iarăşi prin ţinuturi necunoscute, unde îi ameninţau tot felul de primejdii, aşa că flăcăul dorea să se asigure împotriva lor mai bine decât izbutise s—o facă până atunci. În acest scop, făcea exerciţii de tragere cu puştile Remington cu cei patruzeci de Wa—himi tineri, care aveau să constituie principala forţă înarmată şi, până la un punct, garda lui Nel. Nu puteau lua mai mulţi puşcaşi, pentru că King nu putea duce mai mult de douăzeci de carabine, iar caii cincisprezece. Restul detaşamentului era alcătuit din o sută de Wa—himi şi o sută de Samburu înarmaţi cu suliţe şi arcuri, pe care făgăduise să—i procure Faru, şi a căror prezenţă înlătura toate greutăţile drumului prin teritoriul uriaş şi sălbatic, locuit de triburile Samburu. Staś se gândea cu mândrie că, fugind în timpul călătoriei de la Fashoda numai cu Nel şi cu cei doi negri, fără alte mijloace, va ajunge la malul oceanului în fruntea a două sute de oameni negri înarmaţi, cu un elefant şi cu cai. Îşi închipuia ce vor spune englezii, care preţuiesc atât de mult capacitatea de a te descurca în condiţii grele, în primul rând tatăl lui şi domnul Rawlison. Gândul la uimirea lor îl răsplăti pentru toate dificultăţile.

Nu era totuşi deloc liniştit în privinţa lui Nel şi a lui însuşi. Mă rog, avea să străbată probabil uşor teritoriile locuite de Wa—hima şi Samburu, dar pe urmă? Ce triburi va mai întâlni, în ce ţinuturi îi va mai fi dat să ajungă şi cât va mai avea de mers? Indicaţiile lui Linde erau prea generale. Staś era foarte necăjit că, la drept vorbind, nu ştia unde se află, deoarece această parte a Africii arăta pc hărţile de geografie de la şcoală ca o filă complet albă. De asemenea, n—avea nici ce mai mică idee ce fel de lac era Bassa—Narok şi cât poate fi de mare. Se găsea la marginea sudică, unde lăţimea terenurilor inundate putea fi de peste zece kilometri. Dar cât de departe se întindea spre nord, nu erau în stare să—i spună nici Wa—himii şi nici Sâmburii. Kali, care ştia cât de cât limba ki—swahili, răspundea la toate întrebările doar: *„Bali! Bali!”* ceea ce însemna: departe! departe! dar asta era tot ce izbutise Staś să scoată de la el.

Deoarece spre nord munţii care închideau orizontul păreau destul de aproape, presupunea că e un lac de munte, nu prea mare, cum sunt destule în Africa. După câţiva ani, avea să se vadă ce greşeală[103] mare făcea, deocamdată însă, nu—l interesa atâta întinderea lui Bassa—Narok, ci dacă din el nu izvora vreun râu care să se verse în ocean. Sâmburii, supuşii lui Faru, susţineau că, la răsărit de ţinutul lor, se

[103] Era un lac mare, care a fost descoperit în anul 1888 de renu mitul călător Teleki şi numit Lacul lui Rudolf (n. ed. pol.).

află un pustiu mare şi fără apă, pe care nu—l străbătuse încă nimeni. Staś, care—i cunoştea pe negrii din istorisirile călătorilor, din peripeţiile lui Linde şi, în parte, din propria experienţă, ştia că atunci când vor începe primejdiile şi dificultăţile, mulţi dintre oamenii lui vor fugi înapoi acasă; era posibil chiar să—l lase de unul singur. În această situaţie, ar fi rămas să călătorească prin păduri şi prin pustiu numai cu Nel, cu Mea şi cu micul Nasibu. îşi dădea scama totuşi înainte de toate că lipsa apei ar împrăştia caravana numaidecât şi de aceea se interesa atât de stăruitor de râu. Mergând de—a lungul lui, ar fi putut evita fireşte nenorocirile la care se expuneau călătorii în locurile fără apă.

Dar Sâmburii nu—i puteau spune nimic sigur, iar el nu—şi putea îngădui să întreprindă o excursie mai lungă de—a lungul malului răsăritean al lacului, pentru că alte îndeletniciri îl reţineau la Boko. Ajunse la concluzia că din zmeiele slobozite de pe Muntele lui Linde şi mai apoi din satele de negri, probabil că nu trecuse nici unul peste crestele munţilor care străjuiau Bassa—Narok. Din această cauză, trebuia să facă şi să înalţe altele, pe care vântul putea să le poarte până departe prin pustiu, poate chiar până la ocean. Era un lucru pe care trebuia să—l supravegheze el însuşi, deoarece Nel se pricepea de minune să le lipească, iar Kali învăţase să le înalţe, dar nici unul dintre ei nu era în stare să scrie pe ele tot ce trebuia scris. Staś aprecia că această treabă era de o mare importanţă, pe care hotărât nu trebuia s—o neglijeze. Astfel de îndeletniciri îi luau o groază de timp, aşa că abia peste trei săptămâni caravana fu gata de drum. În ajunul zilei în care trebuiau să pornească, în zori, proaspătul rege al Wa—himilor veni la Staś şi, înclinându—se adânc înaintea lui spuse:

—Kali merge cu stăpân şi *bibi* la apa pe care plutesc marile pirogi ale oamenilor albi.

Staś fu impresionat de această dovadă de dragoste, dar socotea că n—are dreptul să—l angajeze pe tânărul negru într—o călătorie atât de lungă, din care era cu putinţă să nu se mai întoarcă.

—De ce vrei să mergi cu noi? îl întrebă.

—Kali ţine la mare stăpân şi la *bibi.* Staś îi puse mâna pe capu—i lânos.

—Ştiu, Kali, tu eşti un băiat bun şi cumsecade, dar ce se va întâmpla cu regatul tău şi cine—i va conduce pe Wa—himi în locul tău?

—M'Tana, fratele mama Kali.

Staś ştia că negrii luptă şi ei pentru putere, asemenea albilor, aşa că se gândi puţin şi spuse:

—Nu, Kali, nu te pot lua cu mine. Tu trebuie să rămâi cu Wa—himii, ca să faci din ei oameni buni.

—Kali se întoarce la ei.

—M'Tana are mulţi băieţi. Ce se întâmplă dacă vrea să ajungă el însuşi rege şi să lase conducerea propriilor copii, asmuţindu—i pe Wa—himi să te alunge?

—M'Tana e bun. El nu face asta.

—Dar dacă o va face?

—Atunci Kali vine iar la apa mare, la mare stăpân şi *bibi.*

—Noi n—o să mai fim acolo.

—Atunci Kali stă la apă şi plânge de jale. Spunând acestea, îşi împreună mâinile pe cap, apoi şopti:

—Kali ţine tare mult la mare stăpân şi *bibi.* Două lacrimi mari i se prelinseră pe obraji.

Staś nu ştia ce să facă. Îi părea rău de Kali, cu toate acestea, nu acceptă dintr—o dată să—i facă pe voie. Înţelegea că, nemaivorbind de primejdiile întoarcerii, dacă M'Tana sau vrăjitorii îi vor îndemna pe negri la răscoală, pe inimosul negru îl aştepta nu numai izgonirea din locul de baştină, şi ci moartea.

—Pentru tine, e mai bine să rămâi, îl sfătui, mult mai bine!

Tocmai atunci ieşi Nel, care auzise discuţia prin rogojina ce despărţea încăperile, şi văzând lacrimile din ochii lui Kali, începu să i le şteargă cu degetele de pe gene, apoi se întoarse spre Staś.

—Kali va merge cu noi! repetă.

—Oho! răspunse Staś contrariat întrucâtva, asta nu depinde de tine.

—Kali va merge cu noi! repetă. Nel izbi cu piciorul în pământ. Şi începu să suspine amar.

Staś se uită la ea nespus de uimit, de parcă nu pricepea ce se întâmplase cu această fetiţă totdeauna atât de bună şi de blândă, dar văzând—o că—şi şterge ochii cu pumnişorii, trăgând aerul în piept cu gura deschisă, încuviinţă în mare grabă:

—Kali o să meargă cu noi! O să meargă cu noi, auzi! De ce mai plângi? Uite ce nesuferită! O să meargă! Mi—am găsit beleaua cu tine! O să meargă, poftim!

Şi aşa rămase. Lui Staś îi fu ruşine până seara de slăbiciunea lui faţă de bunul *Mzimu,* iar bunul *Mzimu,* acum că—şi impusese voinţa, redeveni tăcută şi ascultătoare ca întotdeauna.

CAPITOL XLIII

Caravana porni a doua zi în zori. Tânărul negru era vesel, mica tirană — blândă şi ascultătoare în continuare, iar Staś plin de energie şi speranţe. Îi însoţeau o sută de Samburu şi o sută de Wa—himi, patruzeci din cei din urma cu puşti Remington cu care se obişnuiseră cât de cât să tragă. Conducătorul alb, care—i învăţase vreme de trei săptămâni, ştia de bună seamă că la o adică vor face mai mult zgomot decât pagubă, dar se gândea că în întâlnirile cu sălbaticii, zgomotul juca un rol tot atât de mare ca şi gloanţele şi era mulţumit de garda lui. Luaseră mari rezerve de manioc, turte coapte din făină de furnici albe şi grase, uscate bine şi pisate, şi multă carne afumată. Din caravană mai făceau parte şi vreo zece femei ce duceau tot felul de bunătăţi pentru Nel şi burdufurile de apă din piele de antilopă. Urcat pe grumazul lui King, Staś avea grijă ca ordinea să fie păstrată, împărţea porunci, poate nu atât pentru că erau necesare, cât pentru că—l îmbăta rolul de conducător, şi privea cu mândrie la mica lui armată.

„Dac—aş vrea, îşi spunea, aş putea rămâne aici ca rege peste toate triburile Doko, ca Beniowski[104] în Madagascar".

Şi—i trecu prin minte dacă n—ar fi mai bine să revină cândva aici, să cucerească un ţinut destul de mare şi să—i civilizeze pe negri, înfiinţând prin aceste locuri o nouă Polonie de unde să se întoarcă în cea veche în fruntea unor detaşamente bine instruite. Intuind totuşi că în acest
395
gând este ceva caraghios şi îndoindu—se că tatăl lui i—ar da voie să joace rolul lui Alexandru Macedon în Africa, nu—i împărtăşi aceste planuri şi lui Nel, deşi ea era singura fiinţă de pe lume gata să le aplaude.

Pe de altă parte, înainte de a cuceri aceste ţinuturi din Africa, trebuie mai întâi să scape cu bine din ele, aşa că începu să reflecteze la lucruri mai apropiate. Caravana alcătuia un şirag lung. Staś hotărâse să meargă la urmă, călare pe grumazul lui King, ca să aibă totul sub ochi.

Oamenii treceau unul după altul pe lângă el, când deodată observă nu fără mirare că cei doi vrăjitori, M'Kunje şi M'Pua, aceiaşi care fuseseră bătuţi cu vergile de Kali, făceau parte din caravană şi plecau la drum o dată cu ceilalţi cu pachetele pe cap. Îi opri deci şi—i întrebă:

—Cine v—a poruncit să mergeţi şi voi?

—Regele, răspunseră amândoi, înclinându—se cu umilinţă. Ochii, însă, le sclipeau atât de sălbatic, iar pe feţele lor se răsfrângea o răutate atât de mare, că în primul moment Staś vru să—i alunge, dar n—o făcu numai ca să nu—i ştirbească autoritatea lui Kali.

Îl chemă totuşi numaidecât.

—Tu le—ai poruncit vrăjitorilor să meargă cu noi? îl întrebă.

—Kali poruncit, întrucât Kali deştept.

—Atunci te mai întreb o dată, de ce deşteptăciunea ta nu i—a lăsat acasă?

—Pentru că dacă M'Kunje şi M'Pua rămâne, atunci înseamnă Wa—hima ucide Kali la întoarcere, dar dacă merge cu noi, Kali veghează asupra lor.

Staś se gândi o clipă si spuse:

—Poate că ai dreptate, dar să—i veghezi ziua şi noaptea, fiindcă răutatea li se citeşte în ochi.

—Kali are băţ bambus, răspunse tânărul negru. Caravana porni. În ultima clipă, Staś porunci ca garda, înarmată cu puşti Remington, să meargă la urmă, deoarece erau oamenii aleşi de el şi cei mai siguri. În timpul exerciţiilor de tragere, care duraseră destul de mult, se legaseră într—un fel de conducătorul lor, iar pe de altă parte, fiind mereu în apropierea lui, se socoteau mai sus decât ceilalţi. Acum aveau să vegheze asupra întregii caravane şi să—i prindă pe cei care se gândeau să spele putina. Era de prevăzut că atunci când aveau să înceapă greutăţile şi primejdiile, nu vor lipsi nici fugarii.

Dar în prima zi, toate se desfăşurară cum nu se poate mai bine. Negrii cu poverile pe cap, fie înarmaţi cu o suliţă şi câteva *geriduri*[105] mai scurte, aşa—numitele *asagaie,* se întinseră ca un şarpe

---

[104] Erou din poemul tot astfel intitulat de romanticul Julius Słowacki cu punctele de plecare în realitatea istorică.
[105] *Gerid*— suliţă mai-scurtă.

uriaş prin junglă. 0 vreme, înaintară pe malul sudic al lacului pe o întindere *dreaptă,* dar pentru că Bassa—Narok era înconjurat din toate părţile de culmi înalte, după ce cotiră spre răsărit, fură nevoiţi să urce. Bătrânii Samburu, care cunoşteau aceste locuri, susţineau că vor trebui să meargă prin trecători la mare altitudine prin munţii pe care—i numeau Kullal şi Indro, după care vor intra în ţinutul Ebene, ce se afla la sud de Borani. Staś înţelegea că nu poate să meargă drept spre răsărit, pentru că îşi aducea aminte că Mombasa este situată la câteva grade dincolo de ecuator, aşadar mult mai la sud de acest loc necunoscut. Având, însă, câteva compasuri de la Linde, nu se temea că se va abate de la drumul cel bun.

397

Primul popas îl făcură pe o înălţime împădurită. O dată cu lăsarea întunericului, se aprinseră câteva zeci de focuri, la care negrii fripseră carnea uscată şi mâncară turte din tuberculi de manioc, pe care le alegeau din străchini cu degetele. După ce—şi astâmpărară foamea şi setea, se întrebară unii pe alţii până unde—i va conduce *bwana kubwa* şi ce vor căpăta de la el. Unii cântau, şezând pe vine şi scormonind în foc, toţi ceilalţi tăifăsuind atât de mult şi atât de tare, încât Staś se văzu silit să le poruncească în cele din urmă să tacă din gură, fiindcă Nel nu putea să doarmă.

Noaptea era foarte rece, dar a doua zi, când soarele lumină împrejurimile, văzduhul se încălzi numaidecât. La răsăritul soarelui, micii călători văzură un spectacol neobişnuit. Tocmai se apropiau de un lac mai mic cu o întindere de vreo doi kilometri, când brusc Staś, care se afla cu fetiţa pe spinarea lui King şi privea cu luneta împrejurimile, exclamă:

—Uite, Nel, elefanţii se duc să bea apă.

Într—adevăr, la o depărtare de o jumătate de kilometru, se vedea un grup alcătuit din cinci *pahiderme* ce se îndreptau încet unul după altul spre apă.

—Sunt nişte elefanţi cam ciudaţi, aprecie Staś cercetându—i cu atenţie. Sunt mai mici decât King, urechile sunt şi ele mai mici şi nu le văd colţii.

În acest timp, elefanţii intrară în apă, dar nu se opriră lângă mal, cum făcea King întotdeauna, şi nu începură să—şi arunce apă pe spinare cu trompele, ci mergând mereu înainte, se cufundară tot mai mult, astfel că în cele din urmă li se mai vedeau numai spinările negre deasupra apei, asemenea unor creste de stânci.

—Ce—i asta? Se dau la fund! strigă Staś.

398

Caravana se apropie şi se opri pe mal. Staś privea uluit când la Nel, când spre lac.

Elefanţii aproape că nu se mai vedeau, doar pe oglinda netedă a apei se mai desluşeau şi cu ochiul liber parcă cinci flori rotunde de culoare roşie, care se legănau uşor într—o parte şi alta.

—Ei stau la fund, scoţând numai vârfurile trompelor afară, constată Staś nevenindu—i să—şi creadă ochilor.

După care îl chemă pe Kali.

—Kali, ai văzut? îl întrebă.

—Da, stăpâne, Kali văzut, sunt elefanţi de apă[106], răspunse tânărul negru liniştit.

—Elefanţi de apă?

—Kali văzut multe ori.

—Trăiesc în apă?

—Noaptea, ies în junglă şi pasc, iar ziua trăiesc în lac, ca şi *kiboko,* hipopotamii. Ies abia după răsăritul soarelui.

Staś nu—şi putu reveni multă vreme şi dacă nu s—ar fi grăbit să plece mai departe, ar fi ţinut până seara caravana pe loc, ca să cerceteze mai bine aceste animale ciudate. Se gândi, însă, că elefanţii puteau să iasă din apă pe malul celălalt; de altfel, chiar dacă ieşeau undeva mai aproape, tot nu aveau cum să se uite la ei din cauza întunericului.

Aşa că dădu semnalul de plecare, iar pe drum îi spuse lui Nel:

---

[106] Africa posedă multe taine necercetate. La urechile călătorilor au ajuns de mult zvonuri despre elefanţii de apă, dar n-au vrut să le dea crezare. În ultima vreme, Muzeul de Istorie Naturală din Paris l-a trimis pe domnul L. Petit care a văzut elefanţi de apă pe malul Lacului Leopold. Revista germană „Kosmos", nr. 6, a publicai un articol în acest sens.

—Am văzut ceva ce n—au văzut niciodată ochii unui european. Cred că dacă vom ajunge cu bine la ocean, n—o să ne creadă nimeni când vom spune că în Africa există elefanţi de apă.
—Dar dacă ai prinde unul şi l—ai lua cu noi? propuse Nel, convinsă ca totdeauna că Staś poate face orice.

CAPITOL XLIV

După zece zile de drum, caravana parcurse în sfârşit trecătorile munţilor şi intră într—un ţinut schimbat. Era o câmpie întinsă, vălurită doar din loc în loc de coline nu prea mari. Vegetaţia arăta şi ea cu totul altfel. Peste ierburile înalte nu se mai ridicau copaci uriaşi, izolaţi sau în grupuri. Numai ici şi colo se înălţau la depărtări apreciabile salcâmii din care se extrăgea guma, cu trunchiurile de culoarea coralilor şi coroanele în formă de umbrelă, dar cu frunzişul rar şi umbra zdrenţuită. Printre muşuroaiele de termite ţâşnea pe alocuri euforbia cu ramurile asemenea braţelor unui sfeşnic. Sus pe bolta cerească se roteau vulturii, iar mai jos zburau de la un salcâm la altul un fel de corbi cu penele albe şi negre. Iarba era galbenă şi înspicată, ca secara coaptă. Totuşi această junglă uscată furniza se vede hrană din abundenţă pentru un mare număr de animale, deoarece de câteva ori pe zi călătorii întâlniră cârduri de antilope gnu, bivoli şi mai ales zebre. Pe întinderea neîmpădurită, căldura devenea insuportabilă. Cerul era senin, zilele toride, iar nopţile nu se odihneau îndeajuns.

Cu fiecare zi care trecea, călătoria se dovedea tot mai dificilă. Prin sate, caravana era întâmpinată cu spaimă, de cele mai multe ori cu vrăjmăşie, şi dacă n—ar fi fost numărul mare de *pagazi* înarmaţi, cei doi copii albi, King şi Saba, călătorii ar fi fost ameninţaţi de primejdii de moarte.

Cu ajutorul lui Kali, Staś izbuti să afle că mai departe nu mai erau aşezări omeneşti, iar apa lipsea cu desăvârşire. Ce—i drept, era greu de crezut, întrucât animalele pe care le întâlniseră trebuiau să bea apă de undeva. Cu toate acestea, ştirile despre pustiul unde nu existau nici râuri, nici bălţi, îi înfricoşară pe negri care începură să fugă. Cei dintâi dădură pildă M'Kunje şi M'Pua. Din fericire, fuga lor fu descoperită din vreme şi călăreţii porniţi în urmărirea lor îi prinseră nu departe de tabără, iar când îi aduseră înapoi, Kali le dovedi cu ajutorul băţului de bambus nonsensul faptei lor. Staś îi adună pe toţi *pagazi* şi le ţinu o cuvântare, pe care tânărul negru o traduse în limba lor. Folosindu—se de împrejurarea că în timpul popasului dinainte leii răgiseră toată noaptea în jurul taberei, Staś se strădui să—şi convingă oamenii că oricine va fugi, va cădea pradă fiarelor, că până şi prin salcâmi avea să—i găsească înfricoşătorul *wobo*. Le mai spuse după aceea că, acolo unde trăiesc antilopele, trebuie să fie şi apă, iar dacă pe drum vor ajunge şi prin locuri fără apă, se pot asigura pentru două, trei zile, umplând toţi sacii de piele. Ascultându—i cuvintele, negrii repetau întruna unul după altul: „O, mamă, cât e de adevărat!" dar în noaptea următoare, cinci Samburu şi doi Wa—hima dispărură din nou; apoi în fiecare noapte fugea cineva.

M'Kunje şi M'Pua nu—şi mai încercară totuşi norocul a doua oară din simplul motiv că regele lor poruncise să fie legaţi fedeleş în fiecare zi, după apusul soarelui.

Ţinutul devenea, însă, tot mai uscat, iar soarele dogorea jungla fără milă. Acum nu se mai vedeau nici măcar salcâmi. Antilope întâlneau în continuare, dar din ce în ce mai puţine. Măgarul şi caii aflau încă destulă hrană, deoarece sub ierburile înalte, uscate, în multe locuri creşteau altele mai scunde, mai verzi şi mai puţin ofilite. Dar King, deşi făcea mofturi, slăbise. Când zărea câte un salcâm, îl frângea cu capul şi mânca grijuliu până şi frunzele şi păstăile de anul trecut. E adevărat, caravana găsise până acum apă în fiecare zi, dar adeseori nu era curată şi trebuiau s—o filtreze, sau era sărată şi nu puteau s—o bea. De câteva ori, se întâmplă ca oamenii trimişi de Staś înainte sub conducerea lui Kali să se întoarcă fără să fi găsit nici o băltoacă, nici un pârâiaş ascuns în vreo râpă, aşa că vrednicul Kali spuse de fiecare dată cu îngrijorare: *"Madi agana",* adică nu e apă.

Staś îşi dădu seama că această ultimă călătorie nu va fi deloc mai uşoară decât cele dinainte şi începu să se neliniştească pentru Nel, fiindcă şi ea se schimbase. Feţişoara ei, în loc să se bronzeze de soare şi de vânt, pălea cu fiecare zi tot mai mult, iar ochii îşi pierdeau strălucirea obişnuită. Pe întinderea uscată, unde nu erau ţânţari, n—o mai ameninţa malaria, dar se vedea limpede că dogoarea chinuitoare îi împuţina forţele. Băiatul se uita acum cu teamă şi milă la mânuţele—i firave, albe ca hârtia, şi îşi reproşa că, pierzând prea multă vreme cu pregătirile şi cu instruirea negrilor, o expusese la o călătorie în anotimpul cel mai călduros al anului.

Cu asemenea griji, zilele se scurgeau una după alta. Soarele „sorbea" umezeala şi viaţa din pământ tot mai lacom şi mai nemilos. Ierburile se închirciseră şi se uscaseră atât de mult că se sfărâmau sub copitele antilopelor, ale căror turme, deşi nu prea mari, stârneau nori de praf. Cu toate acestea, călătorii mai ajunseră o dată la un râuleţ pe care—l recunoscuseră de departe după pâlcurile de copaci ce—i

străjuiau marginile. Negrii alergară pe întrecute şi, ajungând la apă, căzură în patru labe, cufundându—şi capetele şi bând cu atâta lăcomie, încât se opriră abia când un crocodil îl înhaţă pe unul din ei de mână. Ceilalţi se repeziră să—şi ajute tovarăşul şi scoaseră într—o clipă din apă şopârla uriaşă, care nu catadicsea să elibereze mâna omului, deşi încercau să—i descleşteze botul cu ajutorul suliţelor şi al cuţitelor. Problema fu rezolvată abia de King, care îşi puse piciorul pe ea şi o strivi atât de lesne, de parcă era o ciupercă putredă.

După ce oamenii îşi potoliră în sfârşit setea, Staś le porunci să îngrădească un loc cu beţe de bambus, acolo unde era apa mai mică, lăsând doar o intrare dinspre mal, ca Nel să se poată scălda fără primejdie. în plus, îl mai postă şi pe King la intrare. Scalda îi împrospăta forţele fetiţei, iar odihna o întrema de—a binelea.

Spre marea bucurie a întregii caravane şi a lui Nel, *bwana kubwa* hotărî să poposească două zile lângă apă. La această veste, oamenii fură cuprinşi de veselie şi uitară îndată greutăţile prin care trecuseră. După ce dormiră şi mâncară, unii dintre negri începură sa rătăcească printre copacii de pe malul râului, căutând
curmali sălbatici[107] şi aşa—numitele lacrimi ale lui Iov[108], din care—şi făceau coliere. Câţiva reveniră la locul de popas înainte de apusul soarelui, aducând nişte obiecte pătrate, albe, în care Staś îşi recunoştea zmeiele lui.

— Nu mă aşteptam, îi spuse lui Nel, ca zmeiele să ajungă atât de departe. Eram sigur că vor ajunge pe culmile Karamojo şi le înălţăm doar aşa, pentru orice eventualitate. Acum, însă, văd că vântul le poate duce unde vrea şi nădăjduiesc că cele lansate în munţii care înconjoară Bassa—Narok şi după aceea pe drum vor zbura până la ocean.

—Sigur că vor zbura, răspunse Nel.

—Să dea Dumnezeu! întări flăcăul, gândindu—se la pericolele şi greutăţile care—i aşteptau.

Caravana plecă de lângă pârâu a treia zi, luând cu sine mari rezerve de apă în burdufurile de piele. înainte de căderea serii, intrară din nou în ţinutul pârjolit de soare, unde nu mai creşteau nici măcar salcâmi, iar pământul era gol ca o vatră de foc. Arareori mai întâlneau pasiflore cu trunchiurile adâncite în pământ, asemenea unor dovleci uriaşi cu un diametru de doi coţi[109]. Din aceste sfere gigantice creşteau liane subţiri ca nişte şnururi care, târându—se pe pământ, acopereau suprafeţe uriaşe, alcătuind desişuri pe unde până şi şoarecii ar fi trecut cu mare greutate. Dar cu toată verdeaţa minunată a acestor plante, ce aminteau de *mirtul* european, aveau atâţia ghimpi, că nici King, nici caii nu se puteau hrăni cu ele. Le ciupea doar măgarul, însă, cu mare prudenţă.

Câteodată, pe parcursul câtorva mile engleze[109], nu vedeau nimic, afară de o iarbă mică şi urâtă, şi de plante asemănătoare cu nişte imortele pitice, care se fărâmiţau când le atingeau. După primul popas, toată ziua următoare se revărsă din cer un adevărat foc viu. Aerul tremura ca în Pustiul Libiei. În tăriile albastre nu era nici urmă de nor. Pământul era inundat de o lumină atât de puternică, încât totul părea alb şi nici un zgomot, nici măcar bâzâitul insectelor, nu întrerupea această linişte de moarte saturată de străluciri ameninţătoare.

Oamenii erau leoarcă de sudoare. Uneori aşezau pachetele cu carne uscată şi scuturile într—o singură grămadă, ca să—şi facă puţină umbră cu ele. Staś poruncise să se economisească apa, dar negrii sunt ca nişte copii, ei nu se gândesc la ziua de mâine. În cele din urmă, fusese nevoit să pună străji pe lângă cei care duceau burdufurile de rezervă şi să împartă apa fiecăruia. Kali respecta foarte conştiincios această poruncă, dar pierdea o groază de timp, încetinind mersul şi întârziind astfel găsirea unui nou loc de adăpat. Sâmburii se plângeau că Wa—himii capătă mai multă apă, iar Wa—himii dimpotrivă. Cei dintâi începură să amenințe că se întorc acasă, dar Staś le spuse că Faru va porunci să li se taie capul şi îşi îndemnă puşcaşii să intervină de fiecare dată şi să nu permită nimănui să fugă.

Al doilea popas de noapte se nimeri să fie într—un loc sterp. Nu mai ridicară *borna,* sau cum îi zice în Sudan, *zeriba,* fiindcă nu mai avură din ce. Paza taberei o îndeplineau King şi Saba. Era prea de—

---

[107] *Phoenix Senegalensis* (n. ed. pol.).

[108] *Choix Lacrima* (n. ed. pol.). Iov — eroul din legenda biblică care, deşi greu încercat de divinitate, nu şi-a pierdut credinţa. Aici, fruct în formă de lacrimă.

[109] Unităţi de măsurat lungimea egale cu 1609 metri.

ajuns, dar King căpăta de zece ori mai puţină apă decât avea nevoie şi îşi cerea porţia trâmbiţând până la răsăritul soarelui, iar Saba răsufla cu limba scoasă şi îşi îndrepta ochii la Staś şi la Nel cu rugămintea mută de a—i da măcar o picătură. Fetiţa voia ca Staś să—i dea să bea puţin dintr—o ploscă de cauciuc moştenită de la Linde, pe care o purta atârnată de o sfoară trecută peste umăr, dar el păstra ce mai rămăsese pentru ea, aşa că o refuză.

A patra zi, spre seară, nu mai rămăseseră decât cinci burdufuri nu prea mari cu apă, adică pentru fiecare om abia câte o jumătate de pahar. Totuşi, pentru că nopţile erau oricum mai răcoroase decât zilele şi setea—i chinuia mai puţin decât sub arşiţa soarelui, iar pe de altă parte, pentru că oamenii căpătaseră încă de dimineaţă puţină apă, Staś porunci ca burdufurile să fie păstrate pentru ziua următoare. Negrii începură să murmure, dar frica de Staś era încă prea mare, aşadar nu cutezară să se arunce asupra acestor ultime rezerve, mai ales că lângă ei făceau de pază puşcaşii care aveau să se schimbe din oră în oră.

Wa—himii şi Sâmburii îşi păcăleau setea smulgând firele de iarbă şi mestecându—le rădăcinile, cu toate că nu mai conţineau nici un pic de umezeală, deoarece soarele nemilos o secase până şi în pământ[110]. Deşi nu le potolea setea, somnul le îngăduia cel puţin să uite de ea, aşa că după lăsarea întunericului oamenii, vlăguiţi de o zi de mers, se prăbuşiră ca retezaţi care pe unde se afla şi adormiră adânc. Staś adormi şi el, dar era prea îngrijorat ca să se bucure liniştit de somn multa vreme. După câteva ore, se trezi şi începu să mediteze la ce va fi mai departe şi de unde să ia apă pentru Nel şi întreaga caravană, oameni şi animale la un loc?

Se afla într—o situaţie dificilă, poate chiar îngrozitoare, dar flăcăul destoinic nu se lăsa pradă disperării. Îşi rememora toate întâmplările, începând cu răpirea de la Faiyum până acum: primul drum mai lung prin Sahara, uraganul din pustiu, încercarea de fugă, Khartoum, pc Mahdi, scăparea din mâinile lui Gebhr, apoi drumul străbătut după moartea lui Linde până la lacul Bassa—Narok şi apoi până în acest loc, unde se opriseră acum, „Am trecut prin atâtea, am îndurat atâtea, îşi spuse, de atâtea ori mi s—a părut că totul s—a sfârşit şi nu mai există nici o ieşire, şi totuşi Dumnezeu m—a ajutat şi am găsit o soluţie până la urmă. Nu e cu putinţă ca după ce am parcurs atâta drum şi am trecut prin atâtea primejdii, să pierim în această ultimă parte a călătoriei. Acum mai avem şi puţină apă, iar aici nu e Sahara, fiindcă dacă ar fi fost aşa, oamenii ar fi ştiut de ea".

În timpul zilei, zărise prin lunetă spre răsărit şi miazăzi turnurile cetoase ale unor munţi şi pe asta îşi întemeia cel mai mult speranţele. Până la ei, puteau să fie sute de mile engleze sau chiar mai mult. Dar dacă izbuteau să ajungă până acolo, erau salvaţi, fiindcă în munţi se găseşte întotdeauna apă. De cât timp aveau nevoie pentru asta nu ştia, deoarece totul depindea de înălţimea munţilor. în aerul transparent din Africa, vârfurile muntoase se văd de foarte departe, aşa că trebuia să găsească apă înainte. Altminteri, îi aştepta pieirea.

„Trebuie", repetă Staś.

Răsuflarea hârâită a elefantului, care—şi răcorea cum putea plămânii după arşiţa zilei, îi întrerupea mereu gândurile. După o vreme, i se păru că aude un fel de geamăt, ce ajungea până la el din altă parte a taberei, unde se aflau burdufurile cu apă, acoperite cu iarbă. Deoarece gemetele se repetară de câteva ori, se sculă să vadă ce se întâmplă şi se îndreptă spre un tufiş care se afla la câteva zeci de paşi de cort. Noaptea era atât de luminoasă, încât zări de departe două trupuri întunecate, zăcând unul lângă altul şi două ţevi de puşcă lucind în razele lunii.

„Negrii sunt totdeauna la fel! se gândi Staś. Trebuiau să păzească apa, mai scumpă pentru noi toţi acum decât orice pe lume, şi au adormit de parcă s—ar afla în colibele lor. Oho, băţul lui Kali o să aibă de lucru mâine".

Se apropie şi împinse cu piciorul pe unul din paznici, dar se retrase îndată înspăimântat.

Negrul, care părea că doarme, zăcea pe spate cu un cuţit înfipt până în plasele în beregată, iar alături de el, celălalt avea gâtul aproape retezat, încât capul părea aproape desprins de trunchi.

Doi saci cu apă dispăruseră, alţi trei se aflau sfârtecaţi şi dezumflaţi prin iarba risipită în jur.

Staś simţi că i se ridică părul vâlvoi în vârful capului.

---

[110] Despre întinderile fără apă din aceste ţări, vezi cartea foarte bună a pr. Le Roy, episcopul Gabonului, intitulată *Kilimanjaro* (n. ed.)

CAPITOL XLV

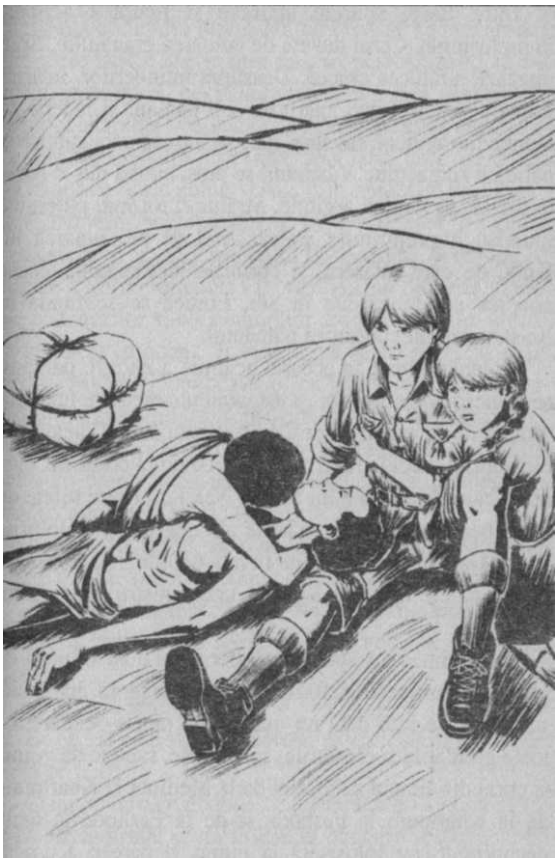

La strigătul lui, cel dintâi veni în goană Kali, urmat de cei doi puşcaşi care trebuiau să—i schimbe pe cei dinainte, apoi toţi Wa—himii şi Samburu se îmbulziră ţipând şi urlând la locul crimei. Se produse o învălmăşeală plină de răcnete şi groază. Cu toţii se arătau interesaţi mai mult de apa ce intrase în pământul uscat decât de oamenii ucişi şi de nelegiuire. Câţiva negri se aruncară pe jos şi, umplându—şi pumnii de bulgări, încercară să sugă restul de umezeală. Alţii strigau că paznicii au fost omorâţi de duhurile rele care au tăiat şi burdufurile. Dar Staś şi Kali nu se lăsară păcăliţi. M'Kunje şi M'Pua lipseau dintre oamenii care urlau. Cele întâmplate însemnau mai mult decât uciderea a doi paznici şi furtul apei. Burdufurile sfâşiate arătau că era vorba de răzbunare şi de condamnarea la moarte a întregii caravane. Capelanii lui *Mzimu* cel rău se răzbunaseră pe *Mzimu* cel bun. Vrăjitorii se răzbunaseră pe tânărul rege, care le dezvăluise înşelătoriile şi nu le mai îngăduia să profite de pe urma Wa—himilor înapoiaţi. Moartea îşi întindea acum aripa deasupra întregii caravane, ca eretele deasupra stolului de porumbei.

Kali îşi aduse aminte prea târziu că, gândindu—se la altceva, uitase să—i lege pe vrăjitori, cum făcea în fiecare seară după ce încercaseră să fugă. De asemenea, era limpede că cei doi puşcaşi care păzeau apa se culcaseră fără grijă şi adormiseră, înlesnind astfel jaful şi fuga tâlharilor.
Până când vânzoleala se domoli cât de cât şi oamenii îşi reveniră din spaimă, trecu destulă vreme, cu toate acestea, ucigaşii nu puteau fi prea departe, deoarece pământul era încă umed sub burdufurile tăiate, iar sângele negrilor omorâţi nu se închegase cu totul. Staś porunci ca fugarii să fie urmăriţi nu numai pentru a—i pedepsi, ci şi pentru a lua înapoi cele două burdufuri furate. Kali urcă pe cal şi plecă în goană, urmat de vreo zece puşcaşi. Staś, care la început voia să participe la urmărire, se gândi că nu poate s—o lase singură pe Nel, dată fiind iritarea şi nemulţumirea negrilor, aşa că rămase cu ea. Îl sfătui, însă, pe Kali să—l ia pe Saba cu el.
409
Rămase, fiindcă se temea pur şi simplu de răscoală, mai ales din partea Sâmburilor. Dar greşea în această privinţă. Negrii se răzvrătesc mai uşor şi uneori din pricini fără însemnătate, dar când se află la mare ananghie, îndeosebi atunci când îi ameninţă moartea neînduplecată, se supun fără să crâcnească, nu numai cei pe care credinţa islamică îi învaţă că lupta cu destinul este zadarnică, ci şi toţi ceilalţi.

Atunci nici spaima, nici chinurile din ultima clipă nu izbutesc să—i trezească din amorţire. Aşa se întâmpla şi acum. După ce trecu primul val de mânie şi gândul că trebuie să piară li se întipări în minte, se întinseră pe jos, ca să—şi aştepte moartea. Aşa că se cuvenea să se teamă mai degrabă că a doua zi aveau să refuze să meargă mai departe, decât de răzvrătirea lor. La vederea lor, Staś fu cuprins de o milă fără margini.

Kali se întoarse înainte de a se lumina de ziuă şi—i înfăţişă cele două burdufuri sfâşiate, în care nu mai rămăsese nici o picătură de apă.

—Mare stăpân, îi spuse, *madi apana!*

Staś îşi şterse fruntea năduşită cu mâna, apoi întrebă:

—Ce s—a întâmplat cu M'Kunje şi M'Pua?

—M'Kunje şi M'Pua murit, răspunse Kali.

—Ai poruncit să fie omorâţi? — Pe ei omorât leu sau *wobo.*

Şi începu să povestească. Găsiseră trupurile celor doi tâlhari destul de departe de tabără, acolo unde muriseră. Zăceau unul lângă altul cu ţestele zdrobite, spatele sfâşiat, grumajile mâncate. Kali presupuse că atunci când leul sau *wobo* li se arătase la lumina lunii, căzuseră cu faţa la pământ şi începură să—l implore să le dăruiască

viaţa. Dar fiara îngrozitoare îi ucisese pe amândoi, după care, potolindu—şi foamea, adulmecase apa şi sfâşiase burdufurile.

—Dumnezeu i—a pedepsit, declară Staś, şi Wa—himii se vor convinge astfel că *Mzimu* cel rău nu e în stare să salveze pe nimeni.

Iar Kali repetă:

—Dumnezeu pedepsit la ei, dar noi nu avem apă.

—Înaintea noastră, foarte departe, am văzut nişte munţi spre răsărit. Acolo trebuie să fie apă.

—Kali văzut şi el, dar până la ei multe, multe zile... Se aşternu tăcerea.

—Stăpâne, reluă Kali, bunul *Mzimu, bibi,* să roage Marele Spirit să dea ploaie sau un râu.

Staś nu—i răspunse nimic şi se depărta. în faţa cortului, zări silueta albă a lui Nel; strigătele şi urletele negrilor o treziseră de mult.

—Ce s—a întâmplat, Staś? întrebă alergând spre el. Băiatul îi puse mâna pe căpşor şi—i spuse serios:

—Nel, roagă—te lui Dumnezu să ne dea apă, fiindcă altfel vom pieri cu toţii. Fetiţa îşi înălţă feţişoara palidă şi, pironindu—şi ochii pe discul argintiu al lunii, începu să implore ajutorul Celui care roteşte stelele pe cer şi face să bată vântul pe pământ, zburlind lâna mieilor.

După o noapte de nesomn, agitată şi zgomotoasă, soarele apăru la orizont atât de brusc, cum apare întotdeauna în apropiere de tropice, şi se făcu o zi plină de lumină. Pe ierburi nu era nici o picătură de rouă, pe cer nici urmă de nor. Staś le porunci puşcaşilor să adune oamenii şi le ţinu o cuvântare. Le declară că nu mai e posibil să se întoarcă până la râu, fiindcă ştiu prea bine că până acolo sunt cinci zile şi cinci nopţi de drum. În schimb, nimeni nu ştie dacă nu este apă în direcţia contrară. Poate că nu prea departe, se află vreun râuleţ, vreun izvor sau vreo baltă. De bună seamă, nu se văd copaci, dar de multe ori se întâmplă ca la câmp deschis, unde vânturile poartă seminţele departe, arborii să nu crească lângă apă. Ieri au văzut câteva antilope mari şi câţiva struţi fugind spre răsărit, ceea ce însemnă că acolo trebuie să fie vreo adăpătoare, aşa că cine nu este un prostănac şi are în piept o inimă de leu ori de bivol, nu de iepure, acela va prefera să meargă înainte, fie şi răbdând de sete şi chinuindu—se, în loc să zacă şi să aştepte aici vulturii sau hienele.

Şi vorbind astfel, arătă cu mâna la cei câţiva vulturi ce se roteau ameninţători deasupra caravanei. După aceste cuvinte, Wa—himii, cărora le poruncise să se scoale de jos, se ridicară aproape toţi, deoarece, obişnuiţi să—şi asculte regele, nu cutezară să se împotrivească. Dar mulţi Sâmburi, având în vedere că regele lor, Faru, rămăsese pe malul lacului, refuzară să se mişte, şoptindu—şi unul altuia: „De vreme ce moartea va veni singură la noi, ce rost mai are să mergem în întâmpinarea ei?" în acest fel, caravana porni la drum aproape înjumătăţită şi suferinţele începură îndată. De douăzeci şi patru de ore, oamenii nu puseseră în gură nici o picătură de apă sau de altă băutură. Până şi într—o climă mai rece suferinţa ar fi fost insuportabilă, ce să mai vorbim de această sobă africană încinsă, în care şi cei ce beau pe săturate elimină atât de repede apa prin transpiraţie, încât pot s—o strângă de pe piele cu mâinile aproape în aceeaşi clipă. De asemenea, era de prevăzut că mulţi oameni vor cădea pe drum storşi de vlagă sau insolaţie. Staś o ferea de soare pe Nel cum putea şi nu—i îngăduia să iasă nici o

clipă de sub
412
palanchinul pe acoperişul căruia întinsese o bucată de *percal* alb, ca să—l dubleze. Cu restul de apă din plosca de cauciuc, îi pregăti un ceai, pe care i—l dădu rece şi fără zahăr, deoarece dulcele face să crească setea. Fetiţa insistă cu lacrimi în ochi să bea şi el, aşa că duse la gură plosca în care mai rămaseră doar câteva păhărele de apă şi se prefăcu destul de bine că înghite. În clipa când simţi umezeala pe buze, i se păru că în piept şi în stomac i se aprinde o vâlvătaie care—l va ucide, dacă n—o va stinge. Pe dinaintea ochilor începură să—i stăruie pete roşii, iar maxilarele începură să—l doară îngrozitor, de parcă cineva ar fi înfipt în ele mii de ace. Mâna îi tremura atât de rău, că era cât pe ce să verse cele câteva picături. Se mulţumi, însă, cu două sau trei, iar restul le păstră pentru Nel.

Se scurse iarăşi o zi de chinuri şi trudă, după care, din fericire, urmă o noapte mai răcoroasă. În dimineaţa următoare, în schimb, se lăsă o căldură cumplită. Nu se simţea nici cea mai mică adiere. Asemenea unui duh rău, soarele pustia pământul uscat cu un foc viu. Marginile zării deveniră albe. Cât cuprindeai cu ochii, nu se zărea nici măcar o euforbie. Nimic, doar întinderea pârjolită, goală, acoperită cu tufişuri înnegrite de iarbă neagră şi buruieni. Când şi când, răsunau în zarea nemărginită duruituri uşoare, dar cerni era senin, aşa că vesteau mai degrabă secetă decât furtună.

La amiază, când căldura deveni înfricoşătoare, fură nevoiţi să se oprească. Şiragul se desfăcu într—o tăcere surdă. Se arătă că un cal murise şi peste zece *pagazi* rămăseseră pe drum. În timpul popasului, nu se mai gândi nimeni la mâncare. Oamenii aveau ochii adânciţi în orbite şi buzele crăpate, cu picături de sânge închegat pe ele. Nel răsufla ca o păsărică, aşa că Staś îi întinse
413
plosca de cauciuc şi strigând: „Am băut, eu am băut!" fugi în cealaltă parte a locului de popas, temându—se că, dacă rămânea, era în stare să—i ia apa sau să—i ceară s—o împartă cu el. Poate că aceasta era cea mai eroică faptă a lui în tot cursul călătoriei. Se chinuia totuşi îngrozitor. Prin faţa ochilor îi jucau pete roşii. Maxilarele—i erau aproape amorţite, aşa că le deschidea şi închidea cu mare greutate. Îşi simţea gâtul uscat, arzător, nici un pic de salivă în gură; limba ca de lemn. Dar şi pentru el, şi pentru caravană, acesta nu era decât începutul chinurilor.

Tunetele ce vesteau seceta se auzeau întruna la marginea orizontului. În jurul orei trei, când soarele trece în partea dinspre apus a cerului, Staś puse caravana pe picioare şi porni în fruntea ei spre răsărit. Acum însă, îl mai urmau abia şaptezeci de oameni, iar din aceştia se prăbuşea mereu câte unul lângă balotul pe care—l purta şi nu se mai scula. Canicula se micşorase cu câteva grade, dar era încă foarte mare. În aerul imobil se înălţa parcă un miros de ars. Oamenii nu mai puteau să respire, iar animalele începuseră să sufere şi ele tot atât de mult. La o oră de la plecare, mai căzu un cal. Saba se clătina pe picioare şi hârâia; de pe limba scoasă, înnegrită, nu cădea nici o picătură de spumă. King, obişnuit cu jungla uscată din Africa, suferea mai puţin, dar începuse să fie nervos. Ochişorii lui mici luceau de o lumină ciudată. Lui Staś şi mai ales lui Nel, care—i vorbea deseori, le răspundea şi acum cu bucurie, dar când Kali trecu o dată neatent pe lângă el, tuşi şi îşi învârti trompa atât de repede, încât l—ar fi ucis, dacă băiatul n—ar fi sărit repede într—o parte. Kali avea ochii năpădiţi de sânge, vinele gâtului umflate şi buzele crăpate ca ceilalţi negri. În jurul orei cinci, se apropie de Staś şi—i spuse cu un glas răguşit, care abia—i ieşea din gâtlej:

—Mare stăpân, Kali nu poate merge mai departe. Hai să vină noapte aici.

Staś îşi învinse durerea din maxilar şi—i răspunse cu efort:

—Bine. Ne oprim aici. Noaptea ne va aduce alinare.

—Aduce moarte, şopti tânărul negru.

Oamenii îşi dădură jos baloturile de pe cap, dar pentru că fierbinţeala sângelui îngroşat ajunsese la maximum, de astă dată nu se mai întinseră imediat pe jos. Inima şi pulsul la tâmple, mâini şi picioare băteau atât de tare, de parcă ameninţau să se spargă din clipă în clipă. Pielea, uscată şi încreţită, începu să—i mănânce; în oase simţeau parcă o aţâţare neobişnuită, iar în măruntaie şi în gât îi ardea văpaia. Unii păşeau neliniştiţi printre baloturi, alţii se vedeau mai departe în razele roşietice ale apusului, cum mergeau unul lângă altul prin tufele uscate, căutând parcă ceva; nu se opreau decât când îi lăsau puterile. Atunci cădeau pe rând la pământ, scuturaţi de convulsii. Kali se aşeză pe vine lângă Staś şi Nel, trăgând în piept aerul cu greutate, şi începu să repete, implorându—l:

—*Bwana kubwa,* apă!

Staś se uita Ia el cu privirea sticloasă şi tăcea.

—*Bwana kubwa,* apă! iar după o clipă, Kali moare... Atunci Mea, care nu se ştie din ce pricini suporta setea mai uşor, suferind cel mai puţin dintre toţi, se apropie, şezu lângă el şi, înconjurându—i gâtul cu braţul, rosti încet, cu un glas melodios:

—Mea vrea să moară cu Kali... Se aşternu o tăcere lungă.

Între timp, soarele apusese şi noaptea acoperi împrejurimile. Cerul deveni de culoarea granatului. Spre miazăzi, strălucea crucea. Deasupra întinderilor, licăriră roiuri de stele. Luna apăru de sub pământ şi începu să alunge întunericul, iar spre apus se întinse aura subţire şi palidă a zodiacului. Văzduhul se preschimbă într—o *jarişte* uriaşă de lumină argintie. Străluciri tot mai puternice inundau împrejurimile. Palanchinul de pe spinarea lui King, de care uitaseră, şi corturile luceau cum lucesc noaptea casele văruite în alb. Lumea se scufunda în linişte; somnul cuprindea pământul.

În tabără, însă, în această acalmie a naturii, oamenii se răsuceau de durere şi îşi aşteptau moartea. Pe fundalul mohorelii de argint se desemna silueta uriaşă, neagră, a elefantului. Razele lunii luminau nu numai corturile, ci şi îmbrăcămintea albă a lui Staś şi Nel, iar printre tufele de iarbă neagră, trupurile zgârcite ale negrilor şi baloturile împrăştiate în neorânduială. în faţa copiilor, stătea sprijinit pe labele dinainte Saba şi urla sinistru spre discul lunii.

Prin mintea lui Staś se mai perindau doar frânturi de gânduri, care se transformau în convingerea disperată, surdă, că de astă dată nu mai exista nici o scăpare, că toate greutăţile şi eforturile, suferinţele, faptele de voinţă şi curaj din timpul călătoriei de la Medinet la Khartoum, de la Khartoum la Fashoda şi de la Fashoda la locul necunoscut, nu folosiseră la nimic, deoarece acum se apropia sfârşitul luptei şi al vieţii. Acest sfârşit i se părea cu atât mai cumplit, cu cât venea tocmai acum, în timpul ultimei călătorii, la capătul căreia se afla oceanul. O, n—o va mai conduce pe micuţa Nel până la malul apei celei mari, apoi cu vaporul până la Port Said, n—o va mai încredinţa domnului Rawlison, iar el nu se va mai arunca în braţele tatălui său şi nu—l va mai auzi spunând că s—a purtat ca un flăcău destoinic şi ca un polonez adevărat! E sfârşitul, sfârşitul! Peste câteva zile, soarele va mai lumina doar trupurile lor fără viaţă, apoi le va usca asemenea mumiilor ce dorm somn veşnic prin muzeele din Egipt.

Gândurile începură să i se învălmăşească din cauza fierbinţelii şi a zbuciumului. Îl năpădiră vedeniile şi iluziile auditive dinaintea morţii. Auzea limpede glasurile sudanezilor şi ale beduinilor strigând: *„Yalla, yalla"* pe cămilele în goană. Îi văzu după aceea pe Idrys şi pe Gebhr. Mahdi îi zâmbea şi el cu buzele—i groase, întrebându—l: „Nu vrei să sorbi din izvorul adevărului?..." Apoi leul se uita la el de pe stâncă, Linde îi dădea borcănelul cu chinină şi—i spunea: „Grăbeşte—te, grăbeşte—te, fiindcă micuţa va muri!"

În cele din urmă, nu mai văzu decât feţişoara iubită, foarte palidă, şi două mânuţe care se întindeau spre el.

Tresări deodată şi îşi recapătă cunoştinţa pentru că la ureche îi şoptea abia auzit, aproape gemând, glasul lui Nel:

—Staś... apă!

Şi ea, ca şi Kali mai înainte, aştepta salvarea numai de la el.

Dar pentru că îi dăduse ultimele picături cu douăsprezece ore în urmă, acum zvâcni în picioare şi strigă cu un glas în care se simţea răbufnirea durerii, a disperării şi a părerilor de rău:

—O, Nel, eu m—am prefăcut că beau! De trei zile n—am pus nimic în gură!

Şi luându—şi capul în mâini, fugi ca să nu—i mai vadă chinurile. Alergă orbeşte printre tufele de iarbă până când îl lăsară puterile şi se prăbuşi. N—avea puşca la el. Ar fi fost o pradă uşoară pentru un leopard, un leu sau chiar pentru o hienă. Dar veni Saba care, după ce—l mirosi, începu să urle iarăşi, chemând parcă pe cineva să—l ajute.

Nu se grăbea, însă, nimeni să—i sară în ajutor. Doar luna privea la el din tării, liniştită şi indiferentă. *Flăcul* zăcu multă vreme în nesimţire. îl înviora abia o adiere mai rece a vântului care începuse să bată pe neaşteptate dinspre răsărit. Staś se sculă în capul oaselor, apoi încercă să se ridice în picioare, ca să se ducă la Nel.

Răcoarea vântului se simţi din nou. Saba încetă să mai latre şi, întorcându—se spre răsărit, începu să adulmece. Deodată, basu—i profund răsună scurt o dată, de două ori, apoi o zbughi înainte. Un răstimp nu se mai auzi, dar în curând, lătratul răsună iarăşi în depărtare. Staś se ridică şi, clătinându—se pe picioarele amorţite, începu să se uite în urma lui. Călătoriile lungi, timpul petrecut în junglă, nevoia de a—şi ţine toate simţurile într—o încordare permanentă şi primejdiile ce pândeau la tot pasul îl învăţaseră să fie foarte atent la tot ce se petrece în jurul lui, aşa că, deşi chinuit de durere şi cu mintea trează numai pe jumătate, instinctiv şi din obişnuinţă începu să urmărească manifestările câinelui. După un răstimp, Saba reveni lângă el, dar acum era agitat şi ciudat de neliniştit. îşi înălţă de câteva ori ochii la Staś, îi dădu ocol, se repezi din nou lătrând şi adulmecând spre tufele de iarbă neagră, apoi iar se întoarse, în sfârşit, apucându—l cu gura de îmbrăcăminte, începu să—l tragă în direcţia contrară taberei.

Staś îşi reveni de—a binelea.

„Ce înseamnă asta? se întrebă. Câinele a înnebunit de sete sau a simţit apă. Dar nu se poate!... Dacă apa ar fi fost pe—aproape, s—ar fi dus să bea şi ar fi avut botul ud. Iar dacă era departe, n—ar fi avut cum s—o adulmece... că apa n—are miros... Nu cred că mă trage spre vreo antilopă, pentru că aseară n—a vrut să mănânce nimic. Cât despre fiare, nici atât... Atunci ce să fie?"

Deodată, inima începu să—i zvâcnească în piept cu putere. „Te pomeneşti că vântul i—a adus miros de oameni!... poate că în depărtare se află vreun sat de negri?... poate că vreun zmeu a ajuns până la... O, Iisuse milostiv! O, Doamne..."

Şi înviorat de speranţă, îşi recapătă puterile şi începu să alerge spre tabără cu toată împotrivirea câinelui care—i aţinea calea mereu.

În tabără, desluşi silueta albă a lui Nel şi—i auzi glasul slab. Se împiedică de trupul lui Kali, dar nu se opri. Ajungând la balotul în care erau rachetele, îl rupse, scoase una, o legă cu mâini tremurătoare de un băţ de bambus şi—l înfipse într—o adâncitură din pământ, apoi aprinse fitilul care atârna sub ţeava.

După o clipă, şarpele roşu zbură sâsâind în sus. Staś se prinsese cu amândouă mâinile de băţ, ca să nu cadă şi îşi aţinti ochii în depărtare. Pulsul îi bătea la tâmple şi mâini ca un ciocan; buzele i se mişcau, rostind o rugăciune fierbinte, în care îşi încredinţa sufletul lui Dumnezeu.

Se scurse un minut, două, trei, patru. Nimic şi iar nimic! Braţele flăcăului căzură de—a lungul trupului, capul i se înclină pe piept şi o jale fără margini îi umplu sufletul chinuit.

420

—Degeaba! degeaba! şopti. Mă duc să mă aşez lângă Nel, ca să murim împreună.

Când deodată, hăt! departe, pe fondul de argint al nopţii cu lună, o dâră de foc se înălţă brusc spre cer şi se sparse în steluţe aurii, care căzură încet pe pământ ca nişte lacrimi mari.

—Suntem salvaţi!!! strigă Staś. Şi oamenii aceştia pe jumătate morţi cu o clipă înainte porniră în goană nebună, sărind peste tufele de iarbă neagră şi buruieni. După prima rachetă, urmă a doua şi a treia. Apoi vântul aduse parcă ecoul unor trăsnete, în care se recunoşteau uşor împuşcăturile îndepărtate. Staś porunci să se tragă cu toate puştile Remington şi zgomotul carabinelor nu se mai opri, devenind din ce în ce mai desluşit. Vrednicul flăcăiandru urcă pe cal, care—şi recăpătase puterile ca prin minune, şi ţinând—o pe Nel cu o mână înainte pe şa, alergă spre ecourile salvatoare. Alături, fugea Saba, iar după ei, duduia uriaşul King.

Cele două tabere se aflau la o depărtare de câţiva kilometri una de alta, dar pentru că veneau unii spre alţii din amândouă părţile, drumul dură foarte puţin. Curând, împuşcăturile de carabină nu numai că se auzeau, dar se şi vedeau. încă o rachetă se înălţă în văzduh la nu mai mult de câteva sute de paşi. Apoi apărură o mulţime de lumini. O ridicătură a terenului în pantă uşoară le acoperi pentru o clipă, dar după ce Staś trecu de ea, se găsi înaintea unui şir de negri, care ţineau în mâini torţe aprinse.

În fruntea lor, se aflau doi europeni cu căşti englezeşti pe capete şi cu carabinele în mâini.

Staś îi recunoscu dintr—o singură privire pe căpitanul Glen şi pe medicul Clary.

CAPITOL XLVI

Expediţia căpitanului Glen şi a medicului Clary nu avea câtuşi de puţin drept scop căutarea lui Staś şi a lui Nel. Era o expediţie guvernamentală numeroasă şi aprovizionată din belşug cu de toate, trimisă pentru cercetarea pantelor nord—estice ale uriaşului munte Kilimanjaro şi a regiunilor întinse, necunoscute încă, de la nordul acestui munte. Atât căpitanul, cât şi medicul ştiau într—adevăr de răpirea copiilor de la Medinet—Faiyum, deoarece ştirea fusese publicată în ziarele engleze şi arabe, dar credeau fie că au murit amândoi, fie că gemeau în robie la Mahdi, din care până atunci nu scăpase nici un european. Clary, a cărui soră era căsătorită cu un Rawlison la Bombay şi căruia îi plăcuse foarte mult micuţa Nel în timpul călătoriei spre Cairo, resimţise dureros această pierdere. Dar şi lui, şi căpitanului Glen le părea nespus de rău şi de vrednicul flăcăiandru care o însoţea De aceea, trimiseră câteva telegrame de la Mombasa, întrebându—l pe domnul Rawlison dacă au fost găsiţi copiii şi abia după ultimul răspuns nefavorabil, care sosise cu mult înainte de plecarea caravanei, îşi pierduseră orice nădejde.

Nici nu le trecea prin minte că cei doi copii, închişi în depărtatul Khartoum, puteau să apară prin aceste locuri. Discutau totuşi adesea despre ei seara, după încheierea treburilor zilnice, fiindcă medicul nu putea uita în ruptul capului de mica şi încântătoarea fetiţă.

În acest timp, expediţia înainta tot mai departe. După o şedere mai lungă pe povârnişurile răsăritene ale muntelui Kilimanjaro, după cercetarea cursului superior al râului Sobbat şi a Tanei, ca şi a muntelui Kenia, căpitanul şi doctorul se îndreptară spre nord şi după ce trecură prin mlăştinoasa Cuasso—Nyiro, intrară într—o vale largă, nepopulată, locuită doar de nenumărate cârduri de antilope. După mai mult de trei luni de călătorie, oamenii aveau nevoie de un popas mai îndelungat, aşa că Glen, descoperind un lac nu prea mare, bogat în apă sănătoasă, porunci să se înalţe corturile pe mal şi vesti zece zile de odihnă.

În timpul popasului, albii se ocupau cu vânătoarea şi punerea în ordine a însemnărilor geografice şi naturale, iar negrii leneveau cu mare plăcere, cum aveau obiceiul. Se întâmplă, însă, că într—o bună zi, doctorul Clary se sculă de dimineaţă şi, apropiindu—se de malul apei, văzu vreo zece zanzibariţi din caravană privind cu capetele înălţate la vârful unui copac înalt şi repetând mereu:

—*Ndege? akuna ndege! Ndege!*[111]

Medicul avea vederea scurtă, aşa că trimise la cort să i se aducă ochelarii de depărtare, apoi privi prin ei la obiectul arătat de negri şi o mare mirare i se răsfrânse pe faţă.

—Chemaţi—l aici pe căpitan, porunci.

Căpitanul apăru, însă, înainte ca ei să ajungă la corturi, deoarece pleca să vâneze antilope.

—Uite, Glen, îi spuse doctorul, arătând cu mâna în sus.

Căpitanul îşi înălţă capul, îşi duse mâna streaşină la ochi şi rămase la fel de uimit.

—E un zmeu! exclamă.

—Da, dar negrii nu înalţă zmeie, deci cum a ajuns aici?

—Probabil că se găseşte vreo aşezare de albi prin apropiere sau de misionari?

—E a treia zi de când vântul suflă dinspre apus, adică dinspre ţinuturi necunoscute şi probabil la fel de nelocuite ca şi jungla asta. La urma urmei, ştii şi tu că pe aici nu există nici albi şi nici misionari.

—Într—adevăr, e curios...

—E neapărat necesar să punem mâna pe zmeu...

—Musai. Poate că o să aflăm de unde provine. Căpitanul dădu porunca îndată. Copacul avea o înălţime de câteva zeci de metri, dar negrii se căţărară numaidecât până în vârf, luară zmeul cu grijă şi—l dădură medicului care, uitându—se la el, spuse:

—Scrie ceva pe el... Ia să vedem...

Şi, mijindu—şi ochii, începu să citească. Deodată, se schimbă la faţă şi mâinile începură să—i tremure.

—Glen, rosti, poftim zmeul, citeşte şi asigură—mă că n—am căpătat insolaţie şi sunt în toate minţile!

---

[111] Pasăre? O pasăre! Pasăre! (n. ed. pol.).

Căpitanul luă mica ramă de bambus, în care era fixată o foaie de hârtie, şi citi cele ce urmează:

„Nelly Rawlison şi Stanislaw Tarkoswki, trimişi de la Khartoum la Fashoda, iar de la Fashoda duşi la răsărit de Nil, au scăpat din mâinile dervişilor. După luni de călătorie, au ajuns la un lac la sud de Abisinia. Se îndreaptă spre ocean. Cer ajutor grabnic".

Într—o parte a hârtiei, se mai găsea următorul adaos scris cu litere mai mici:

„Acest zmeu, al cincizeci şi patrulea, este lansat din munţii care înconjoară un lac necunoscut pe hărţile geografice. Cine—l va găsi, să dea de ştire la Biroul Canalului de la Port Said sau căpitanului Glen la Mombasa.
Stanislaw Tarkowski".

Când glasul căpitanului nu se mai auzi, cei doi prieteni începură să se uite unul la altul în tăcere.
—Ce înseamnă asta? întrebă în sfârşit doctorul Clary.
—Nu—mi cred ochilor! răspunse căpitanul.
—Bine, dar nu—i o iluzie?
—Nu.
—Scrie limpede: „Nelly Rawlison şi Stanislaw Tarkowski".
—Cum nu se poate mai limpede...
—Pot fi oare pe undeva prin părţile astea?
—Dumnezeu a avut grijă de ei, aşa că nu—i exclus.
—Slavă Lui! se înflăcăra doctorul.
—Dar unde să—i căutăm?
—Pe zmeu nu mai scrie nimic?
—Mai sunt câteva cuvinte, dar crengile au rupt hârtia şi sunt greu de citit.
Îşi aplecară amândoi capetele deasupra hârtiei şi, după o cercetare mai lungă, izbutiră să stabilească: „Timpul ploios a trecut de mult".
—Ce poate să însemne asta? se miră doctorul.
—Băiatul a pierdut socoteala timpului.
—Şi în acest fel a vrut să comunice data, fie şi cu aproximaţie. Ai dreptate! Păi atunci acest zmeu s—ar putea să nu fie lansat de prea multă vreme.
—Dacă—i aşa, nu pot fi prea departe.
Discuţia însufleţită continuă un timp cu întreruperi, apoi amândoi începură să studieze documentul, cumpănind asupra fiecăruia dintre cuvintele scrise. Lucrul li se părea totuşi atât de puţin probabil, încât dacă nu s—ar fi întâmplat într—un ţinut în care nu existau europeni, la peste şase sute de kilometri de cel mai apropiat ţărm, doctorul si căpitanul ar fi presupus că—i o glumă nepotrivită, făcută de vreunul dintre copiii europenilor după ce citise în ziare despre răpire, sau de ucenicii vreunei misiuni. Era greu totuşi să nu vadă ce vedeau propriii ochi; aveau doar zmeul în mâna lor, iar literele uşor şterse erau încă destul de clare.
Dar şi aşa, multe întrebări rămâneau fără răspuns. De unde luaseră copiii hârtia pentru zmeie? Dacă le—ar fi dat—o vreo caravană, i—ar fi putut lua şi pe ei şi n—ar fi mai fi cerut ajutor. De ce băiatul nu încercase să fugă cu mica—i prietenă în Abisinia? De ce îi trimiseseră dervişii la răsărit de Nil, prin locuri necunoscute? Cum izbutiseră să scape din mâna lor? Unde se ascunseseră? Prin ce minune nu muriseră de foame atâtea luni de zile? Cum de nu căzuseră pradă fiarelor? De ce nu fuseseră ucişi de sălbatici? La toate aceste întrebări, nu cunoşteau răspunsul.
—Nu înţeleg nimic, nu înţeleg nimic, repetă doctorul Clary, e o minune dumnezeiască!
—Fără îndoială, întări căpitanul. După care adăugă:
—Dar şi băiatul ăsta! Pentru că—i isprava lui.

—N—a părăsit—o pe fetiţă. Dumnezeu să—i binecuvânteze mintea şi ochii.

—Stanley[112], Stanley în persoană n—ar fi trăit nici măcar trei zile în asemenea condiţii.
—Şi totuşi ei trăiesc.
—Dar cer ajutorul. Gata cu odihna! Plecăm numaidecât.

Zis şi făcut. Pe drum, cei doi prieteni mai studiară încă o dată documentul în speranţa că vor găsi vreo indicaţie cu privire la direcţia în care trebuiau să meargă. Căpitanul conduse caravana în zigzag, sperând că va da peste vreo urmă, peste vreun foc stins sau peste vreun copac cu semne crestate în coajă. Înaintară astfel câteva zile. Din nefericire, intrară după aceea pe o întindere cu totul lipsită de copaci, acoperită cu iarbă neagră şi tufe de buruieni uscate. Neliniştea începu să pună stăpânire pe cei doi prieteni. Ce uşor puteau să se încrucişeze pe aceste suprafeţe nemărginite chiar cu o caravană întreagă, darămite cu doi copii care, cum îşi închipuiau, se târau pe undeva ca doi viermişori prin iarba mai înaltă decât ei. Se scurse încă o zi. Nu le fură de nici un folos nici cutiile de tinichea cu bileţele, pe care le lăsară pe pâlcurile de iarbă, nici focurile aprinse în timpul nopţii. Căpitanul şi doctorul începură să—şi piardă speranţa că—i vor mai găsi şi, mai ales, că—i vor mai găsi în viaţă.

Căutară totuşi fără istov şi în zilele următoare. Patrulele pe care Glen le trimitea la dreapta şi la stânga dădură în sfârşit de ştire că mai departe începe un pustiu lipsit complet de apă, aşa că atunci când se întâmplă să mai găsească o adâncitură nesecată, se opriră ca să—şi împrospăteze rezervele.

Adâncitura era mai degrabă o crăpătură adâncă de vreo cincisprezece metri şi foarte îngustă. Jos de tot, clocotea un izvor cald, îmbibat cu acid carbonic. Cu toate acestea, apa răcită se dovedi bună de băut. Izvorul era destul de bogat, astfel că cei trei sute de oameni nu—l secară. Dimpotrivă, cu cât scoteau mai multă apă, cu atât ieşea mai multă şi umplea crăpătura mai sus.
—Poate cândva, spuse doctorul Clary, aici va fi o localitate balneară, dar animalele nu ajung la apă din cauza marginilor prea abrupte.
—Oare copiii pot să dea şi ei de asemenea izvoare? se întrebă căpitanul.
—Nu ştiu. Se prea poate să fie mai multe prin împrejurimi. Oricum, dacă nu le găsesc, vor muri de sete.

Veni noaptea. Aprinseră focuri mici şi nu mai ridicară *boma,* fiindcă nu mai aveau din ce. După cină, doctorul şi căpitanul se aşezară pe scaune pliante şi, aprinzându—şi lulelele, începură să vorbească despre ce le stătea pe inimă.
—Nu—i nici o urmă! rosti Clary.
—Mă gândeam, răspunse Glen, să trimit zece oameni cu o telegramă la ţărmul oceanului, prin care să anunţ că sunt veşti despre copii. Dar sunt bucuros că n—am făcut—o, fiindcă oamenii ar fi murit pe drum, iar dacă ar fi ajuns, la ce bun să mai trezeşti speranţe deşarte...
—Şi să reînnoieşti durerea...

Doctorul îşi luă de pe cap casca albă şi îşi şterse fruntea asudată.
—Ascultă, spuse. Ce—ar fi să ne întoarcem pe malul lacului, să tăiem copaci şi să aprindem noaptea un foc uriaş? Poate că l—ar vedea copiii şi...
—Dac—ar fi pe—aproape, i—am găsi şi aşa, iar dacă sunt departe, ridicăturile terenului ar acoperi *bobotaia.* Netedă în aparenţă, întinderea este în realitate plină de cocoaşe, vălurită ca oceanul. Pe de altă parte, dacă ne întoarcem, pierdem posibilitatea de a le găsi urmele.
—Vorbeşte limpede, nu mai ai nici o speranţă?
428
—Dragul meu, noi suntem bărbaţi în toată firea, puternici şi *hârşiţi* cu greutăţile, gândeşte—te ce s—ar întâmpla dacă ne—am afla aici numai noi doi, fie şi cu arme, dar fără provizii şi fără oameni...
—Da, din nefericire, aşa e... Mi—i imaginez pe cei doi copii mergând noaptea prin pustiu.

—Foame, sete, animale sălbatice...
—Totuşi băiatul scrie că au mers aşa luni de zile.
—E ceva ce întrece închipuirea mea.

Un răstimp mai lung, în liniştea din jur se auzi sâsâitul tutunului în adâncul palid al nopţii, după care

[112] John Rowlands Stanley (184l-l904) — exploratorul Africii Centrale, unde l-a găsit pe Livingstone. A traversat Africa Ecuatorială e la est la vest. S-a pus în serviciul regelui Belgiei. Leopold al II-lea, pentru a crea un stat liber în Congo.

rosti cu glas şoptit:
—E târziu, dar somnul fuge de mine... Şi când te gândeşti că ei, dacă mai trăiesc, rătăcesc pe cine ştie unde în lumina lunii prin ierburile uscate... singuri... Glen, îţi aminteşti ce chip de înger avea fetiţa?
—Îmi amintesc, cum de nu?
—Ah, aş lăsa să mi se taie o mână dacă...
Şi nu mai apucă să—şi sfârşească vorba, deoarece căpitanul Glen sări ca opărit în picioare.
—Se vede o rachetă în depărtare, strigă, o rachetă!
—O rachetă! repetă doctorul.
—În faţa noastră, se află o caravană.
—Care poate că a găsit copiii!
—E posibil. Să ne grăbim să—i ieşim în întâmpinare!
—Înainte!
Poruncile căpitanului se răspândiră într—o clipă în toată tabăra. Zanzibariţii zvâcniră în picioare. Torţele fură aprinse numaidecât. Ca răspuns la semnalul îndepărtat, Glen ordonă să lanseze câteva rachete, una după alta, apoi să tragă mereu salve de carabină. Nu trecuse nici un sfert de oră şi întreaga tabără pornise la drum.

429

De departe, răspunseră alte împuşcături. Nu mai încăpea nici o îndoială că o caravana europeană cerea ajutor din motive necunoscute.
Căpitanul şi doctorul alergau cât puteau de repede, însufleţiţi de speranţă, dar şi de teamă. Vor găsi copiii sau nu—i vor găsi? Doctorul îşi puse în gând că dacă răspunsul era negativ, de acum înainte mai puteau să le caute numai trupurile fără viaţă prin ierburile înnegrite. După o jumătate de oră, una din acele ridicături ale terenului, despre care vorbiseră mai înainte, le acoperi vederea celor doi prieteni. Erau, însă, atât de aproape, încât auzeau limpede tropotul cailor. Încă puţin, câteva minute, şi pe înălţime se ivi un călăreţ care ţinea în mână un obiect mare, alb.
—Ridicaţi torţele! comandă Glen.
În aceeaşi clipă, călăreţul îşi opri calul în cercul de lumină.
—Apă! apă!
—Copiii! răcni doctorul Clary.
—Apă! repetă Staś.
Aproape că o aruncă pe Nel în braţele căpitanului şi sări din şa.
Dar începu să se clatine şi se prăbuşi fără simţire.

ÎNCHEIERE

În tabăra căpitanului Glen şi a doctorului Clary, bucuria nu mai avea margini, în schimb, curiozitatea celor doi englezi fu pusă la grea încercare. Pentru că dacă mai înainte nu puteau concepe ca doi copii să fie în stare să străbată pădurile şi pustiurile ce despărţeau aceste locuri de Nil şi Fashoda, acum chiar că nu pricepeau cum de acest „mic polonez", cum îl numeau pe Staś, nu numai că o făcuse, dar apăruse înaintea lor ca un conducător al unei caravane dotate cu arme europene, cu un elefant cu palanchinul în spinare, cu corturile şi rezerve mari de hrană. De când îl văzuse, căpitanul îşi tot frământa uluit mâinile şi repeta mereu: „Clary, am văzut multe în viaţa mea, dar un băiat ca ăsta n—am mai pomenit!" Iar doctorul cumsecade o ţinea şi el întruna la fel de mirat: „Şi pe fetiţă a smuls—o din robie şi a salvat—o!" după care alerga la corturi să vadă ce fac copiii şi dacă dorm bine.

Copiii, sătui de mâncare şi apă, cu hainele schimbate şi culcaţi, dormiră somn de piatră toată ziua următoare; ca şi ceilalţi oameni din caravana lor. Căpitanul Glen încercă să—l întrebe pe Kali despre peripeţiile călătoriei şi despre isprăvile lui Staś, dar tânărul negru, deschizând numai un ochi, răspunse doar: „Mare stăpân tot poate" şi adormi din nou. În cele din urmă, se văzu nevoit să amâne întrebările şi lămuririle pentru zilele următoare.

În acest timp, cei doi prieteni se sfătuiră cu privire la drumul de întoarcere la Mombasa. Şi aşa ajunseră mai departe şi cercetaseră mai multe locuri decât li se recomandase, aşa că hotărâră să se întoarcă fără întârziere.

Pe căpitan îl ademenea într—adevăr lacul acela necunoscut pe hărţile geografice, dar sănătatea copiilor şi dorinţa de a—i încredinţa cât mai repede părinţilor îngrijoraţi învinseră. Cu toate acestea, doctorul îl avertiză că va trebui să se odihnească pe înălţimile răcoroase al Munţilor Kenia şi Kilimanjaro. Abia de acolo aveau să trimită veste părinţilor şi să—i cheme la Mombasa.

După odihna cuvenită şi băile în apa izvorului cald, călătoria începu a treia zi. Fu şi ziua când trebuiră să se despartă de Kali. Staś o convinse pe fetiţă că ar fi fost o dovadă de egoism din partea lor să—i ia cu ei până la ţărmul oceanului sau până în Egipt. Îi spuse că în Egipt sau chiar în Anglia, Kali nu va fi nimic altceva decât o slugă, pe când dacă va prelua conducerea poporului său, ca rege, va

răspândi şi va întări creştinismul, va îmblânzi obiceiurile sălbatice ale Wa—himilor şi va face din ei nişte oameni nu numai civilizaţi, ci şi buni. Aceleaşi lucruri i le repetă şi lui Kali.

Se vărsară totuşi o mulţime de lacrimi de despărţire, de care nu se ruşina nici Staś, întrucât şi el, şi Nel trecuseră împreună cu Kali prin atâtea momente bune şi rele şi nu numai că învăţaseră să—i preţuiască inima bună, dar îl şi îndrăgiseră cu adevărat. Tânărul negru zăcu îndelung la picioarele lui *bwana kubwa* şi ale bunului *Mzimu.* De două ori se întoarse să se uite la ei, dar clipa despărţirii sosise şi cele două caravane porniră în direcţii opuse.

432

Abia în timpul călătoriei începură istorisirile despre întâmplările celor doi călători nevârstnici. înclinat cândva spre lăudăroşenie, Staś nu mai avea de ce să se umfle în pene acum. Pur şi simplu izbutise, trecuse prin numeroase încercări, crescuse prea mult ca să nu priceapă că vorbele nu trebuie să fie mai mari decât faptele. De altfel, erau destule fapte de povestit, fie şi cu toată modestia. În fiecare zi, în timpul toridelor „ore albe", şi seara, la locurile de popas, pe dinaintea căpitanului Glen şi a doctorului Clary se perindară imaginile întâmplărilor şi încercărilor prin care trecuseră copiii. Văzură, aşadar, parcă aievea, răpirea de la Medinet—el—Faiyum, şi Omdurman, oraşe asemenea iadului pe pământ, şi pe înfiorătorul Mahdi. Când Staś le povesti ce—i răspunsese lui Mahdi, care—l îndemna să—şi schimbe credinţa, cei doi prieteni se ridicară în picioare şi fiecare din ei strânse cu putere dreapta lui Staś, după care căpitanul spuse:

—Mahdi a murit!

—Mahdi a murit? repetă Staś uimit.

—Da, îl lămuri doctorul. S—a înecat cu propria osânză, adică a murit de inimă şi i—a luat locul Abdullahi.

Urmă o tăcere lungă.

—Hm, interveni Staś, când ne—a trimis la Fashoda, ca să murim acolo, nu ştia că va muri el întâi.

Apoi adăugă:

—Abudullahi este, însă, şi mai crud decât Mahdi.

—Tocmai de aceea au şi început răzvrătirile, răspunse căpitanul. Mai devreme sau mai târziu, toată construcţia înălţată de Mahdi se va nărui.

—Şi ce va urma?

—Anglia, spuse căpitanul[113].

După aceea, Staś le povesti despre călătoria până la Fashoda, despre moartea bătrânei Dinah, despre plecarea de la Fashoda spre ţinuturile nepopulate şi despre căutarea lui Smain. Când le istorisi cum ucisese leul, apoi cum îi împuşcase pe Gebhr, pe Chamis şi pe cei doi beduini, căpitanul îl întrerupse rostind doar două cuvinte: *All right!*[114] după care îi strânse iarăşi mâna şi, împreună cu Clary, ascultară mai departe cu interes crescând: despre îmblânzirea lui King, despre stabilirea la „Cracovia", despre îmbolnăvirea lui Nel, despre găsirea lui Linde şi despre zmeiele pe care copiii le lansaseră din Munţii Karamojo. Doctorul, care se lega cu fiecare zi tot mai mult de micuţa Nel, era atât de impresionat de nenorocirile care o ameninţaseră, încât trebuia să se întărească la răstimpuri scurte cu câteva înghiţituri de *brandy,* iar când Staś începu să spună cum Nel era gata să cadă pradă înfricoşătorului *wobo,* adică *abassanto,* luă fetiţa în braţe şi multă vreme nu vru să—i dea drumul, parcă temându—se ca vreo altă fiară să nu—i ameninţe viaţa.

Cât despre părerea celor doi prieteni în legătură cu Staś, aceasta se văzu în cele două telegrame pe care, două săptămâni după ce ajunseră la poalele muntelui Kilimanjaro, le expediară prin oameni anume locţiitorului căpitanului la Mombasa cu rugămintea ca acesta să le trimită mai departe părinţilor. Cea dintâi, redactată cu prudenţă de teamă să nu producă o impresie prea puternică şi trimisă la Port Said, conţinea următoarele cuvinte:

---

[113] Domnia lui Abudllahi a durat totuşi zece ani. Ultima lovitură le-a dat-o dervişilor lordul Kitschener, care i-a nimicit aproape până la cel din urmă într-o bătălie sângeroasă, după care a poruncit ca mormântul lui Mahdi să fie făcut una cu pământul (n. ed. pol.).

[114] *All right!* — E-n regulă! (lb. engl.).

„Datorită băiatului, veşti favorabile despre copii. Veniţi la Mombasa".
A doua, cum nu se poate mai limpede, cu adresa „Aden", suna:
„Copiii sunt cu noi, sănătoşi, băiatul erou".

Pe înălţimile răcoroase de la poalele muntelui Kilimanjaro, întârziară cincisprezece zile, deoarece doctorul Clary spuse că atât este necesar pentru refacerea sănătăţii lui Nel şi chiar a lui Staś. Copiii admirară din tot sufletul acest munte înalt până la cer, care avea o climă foarte diferenţiată. Cele două vârfuri, Kibo şi Kima—Wenze, erau acoperite cel mai adesea cu ceţuri dese. Dar în serile senine, când ceaţa se împrăştia brusc şi zăpezile veşnice de pe Kima—Wenze se învăpăiau de luminile trandafirii ale amurgului, în timp ce întreaga lume era cufundată în întuneric, muntele părea un altar luminos al lui Dumnezeu, la vederea căruia copiii îşi împreunau mâinile pentru rugăciune.

Pentru Staś, zilele de grijă, nelinişte şi trudă rămăseseră în urmă. Mai era încă o lună de mers până la Mombasa şi drumul înainta prin pădurea Taweta, frumoasă, e drept, dar nesănătoasă; acum, cu o caravană numeroasă, dotată cu de toate, şi pe drumuri cunoscute, călătoreau mult mai uşor decât atunci când rătăceau prin păduri neumblate, însoţiţi numai de Kali şi Mea. Altminteri, acum căpitanul Glen răspundea de călătorie. Staś se odihnea şi vâna. Aflând printre uneltele expediţiei o daltă şi un ciocănel, în orele mai răcoroase, încerca să scrie pe o stâncă uriaşă de bazalt: „Polonia încă..."[115], fiindcă voia să lase o urmă a trecerii lui pe aici. Englezii, cărora le traduse inscripţia, se mirară că flăcăului nu—i trecuse prin minte să—şi imortalizeze propriul nume pe stânca africană. El, însă, preferase imnul naţional.

Se îngrijea totuşi şi acum de Nel, care avea atâta încredere în el, încât odată, când doctorul Clary o întrebă dacă se teme de furtunile din Marea Roşie, fetiţa îşi ridică spre el ochii minunaţi şi se mulţumi să răspundă liniştită: „Staś o să se descurce". Căpitanul Glen declară că nimeni n—ar fi fost în stare să exprime mai convingător ceea ce însemna Staś pentru Nel şi să—l laude mai mult.

Cu toate că prima telegramă, expediată domnului Tarkowski la Port Said, era redactată cu multă prudenţă, produse o impresie atât de cutremurătoare, încât mai că nu—l ucise pe tatăl lui Nel. Dar şi domnul Tarkowski, deşi era un om călit, îndată după primirea telegramei, îngenunche şi începu să se roage ca ştirea să nu fie doar o iluzie, o nălucire bolnăvicioasă, născută din jale, dor şi durere. Atâta se străduiseră se afle măcar dacă Staś şi Nel mai trăiau! Domnul Rawlison trimisese caravane întregi în Sudan, iar domnul Tarkowski, travestit în rob, ajunsese primejduindu—şi viaţa până la Khartoum, dar totul fusese în zadar. Oamenii care ar fi putut să—l îndrume muriseră de variolă, de foame sau pieriseră în măcelurile necontenite, iar copiii parcă intraseră în pământ. În cele din urmă, cei doi părinţi îşi pierduseră orice speranţă şi trăiau doar cu amintirile, convinşi că nu lai aveau ce aştepta de la viaţă şi că numai moartea mai putea să—i unească vreodată cu fiinţele cele mai scumpe, care însemnau totul pentru ei. Şi iată că bucuria, aproape insuportabilă, se abătuse pe neaşteptate asupra lor. însoţită totuşi de nesiguranţă şi uimire. Nici unul dintre ei nu era chip să priceapă de ce vestea despre copii venise de la Mombasa.

Domnul Tarkowski era de părere că îi cumpărase sau îi furase vreo caravană arabă, care plecase de pe ţărmul răsăritean şi se afundase înăuntrul continentului în căutare de fildeş, ajungând astfel până la Nil. Primele cuvinte din telegramă: „Datorită băiatului", îi îndemnau să creadă că Staś îi anunţase pe căpitan şi pe doctor printr—o scrisoare unde se află fetiţa. Totuşi, destule lucruri rămâneau nelămurite. în schimb, domnul Tarkowski înţelegea cât se poate de bine că vestea era bună, chiar foarte bună, fiindcă altminteri căpitanul şi doctorul n—ar fi îndrăznit să le trezească speranţele şi cu atât mai puţin să—i cheme la Mombasa.

Pregătirile pentru drum le luară puţină vreme şi a doua zi după primirea telegramei, cei doi ingineri, însoţiţi de profesoara lui Nel, se găseau pe puntea marelui pachebot „Peninsular and Orient Company", care mergea spre India, acostând în drum la Aden, Mombasa şi Zanzibar. La Aden, îi aştepta a doua telegramă: „Copiii sunt cu noi, sănătoşi, băiatul erou". După citirea ei, domnul Rawlison era să—şi

[115] Sunt primele cuvinte ale imnului polonez, valabil şi astăzi.

piardă minţile de bucurie şi, strângându—i mâinile domnului Tarkowski, repeta: „Vezi, el a salvat—o, lui îi datorez viaţa ei!" Domnul Tarkowski, vrând să—şi ascundă slăbiciunea, răspunse strângând din dinţi: „Da, băiatul s—a purtat bine", dar când rămase singur în cabină plânse şi el de fericire.

În sfârşit, sosi clipa când copiii se aruncară în braţele părinţilor. Domnul Rawlison îşi îmbrăţişa emoţionat comoara redobândită, iar domnul Tarkowski îşi strânse îndelung la piept feciorul viteaz. Nenorocirile lor trecuseră, cum trec viforele şi furtunile în pustiu. Fericirea însemna din nou viaţa, iar dorul şi despărţirea dinainte sporeau şi mai mult bucuria. Copiii erau foarte miraţi că părul celor doi părinţi albise cu totul în timpul absenţei lor.

Se întoarseră la Suez cu un vapor franţuzesc, foarte frumos, care aparţinea companiei „Messageries Maritimes", ticsit de călători din insulele Reunion, Mauritius, Madagascar şi Zanzibar. Când se răspândi vestea că pe punte se află copiii care fugiseră din robia dervişilor, Staś deveni obiectul curiozităţii şi admiraţiei tuturor. Fericita familie prefera, însă, să se închidă într—o cabină mare, pe care căpitanul le—o puse la dispoziţie, şi să—şi petreacă aici orele mai reci, povestindu—şi peripeţiile. Acum participa şi Nel, ciripind ca o păsărică şi, spre veselia celorlalţi, începând fiecare propoziţie cu „şi". Urcată deci pe genunchii tatălui şi înălţându—şi spre el ochişorii minunaţi, spuse astfel: „Şi, tăticule! şi ne—au răpit şi ne—au dus pe cămile, şi Gebhr m—a lovit, şi Staś m—a apărat, şi am ajuns la Khartoum, şi acolo oamenii mureau de foame, şi Staś a muncit ca să cumpere curmale pentru mine, şi am fost la Mahdi, şi Staś n—a vrut să—şi schimbe religia, şi Mahdi ne—a trimis la Fashoda, şi pe urmă Staś a ucis un leu şi pe ceilalţi, şi am stat în scorbura unui copac mare, care se cheamă «Cracovia», şi King a fost mereu cu noi, şi am avut friguri, şi Staś m—a vindecat, şi a omorât *wodo,* şi i—a învins pe Sâmburi, şi a fost întotdeauna bun cu mine, tăticule!..."

438

Povesti la fel despre Kali şi Mea, despre King şi Saba, despre Muntele lui Linde, despre zmeie şi despre ultima călătorie până când se întâlniseră cu caravana căpitanului şi a doctorului. Ascultându—i ciripitul, domnul Rawlison îşi reţinea cu greutate lacrimile, mulţumindu—se s—o strângă la piept din când în când, în vreme ce domnul Tarkowski nu—şi mai încăpea în piele de mândrie şi de fericire, întrucât până şi din istorisirea fetiţei reieşea că fără vitejia şi energia băiatului micuţa ar fi pierit nu o dată, ci de o mie de ori.

Staś înfăţişă totul mai amănunţit şi mai exact. Astfel, le povesti despre călătoria la Fashoda până la cascadă şi i se luă o piatră de pe inimă, deoarece atunci când le vorbi despre împuşcarea lui Gebhr şi a tovarăşilor săi, se poticni şi începu să se uite neliniştit la tatăl lui, dar domnul Tarkowski îşi încruntă sprâncenele, reflectă o clipă, apoi rosti cu gravitate:

—Ascultă, Staś! Nimănui nu—i este îngăduit să ucidă din orice fleac, dar dacă cineva îţi ameninţă patria, viaţa mamei tale, a sorei sau viaţa femeii care ţi s—a dat în grijă, nu mai întreba nimic, trage—i un glonţ şi cap şi nu—ţi mai face reproşuri din această pricină.

După întoarcerea la Port Said, domnul Rawlison o luă pe Nel în Anglia, unde se statorniciră pentru tot restul vieţii. Staś fu transferat de tatăl său la o şcoală din Alexandria, fiindcă acolo se ştia mai puţin de peripeţiile şi isprăvile lui. Copiii îşi scriau unul altuia aproape în fiecare zi, dar împrejurările diferite îi împiedicară să se vadă vreme de zece ani. După absolvirea şcolii din Egipt, Staś intră la politehnica din Zurich, apoi obţinând diploma de inginer, se angaja la construcţia unor tunele în Elveţia.

Şi abia după zece ani, când domnul Tarkowski îşi dădu demisia, îşi vizitară amândoi prietenii din Anglia. Domnul Rawlison îi invită să petreacă toată vara în casa lui din apropiere de Hampton—Court. Nel împlinise optsprezece ani şi se făcuse frumoasă ca o floare, iar Staś se convinse cu preţul propriei linişti că un bărbat de douăzeci şi patru de ani putea totuşi să se mai gândească la femei. Se gândea la frumoasa Nel atât de stăruitor, încât în cele din urmă, se hotărî să—şi ia lumea în cap şi să fugă încotro o vedea cu ochii.

Dar domnul Rawlison îi puse într—o bună zi mâinile pe umeri şi, privindu—l în ochi, îi spuse cu o bunătate îngerească:

—Staś, spune şi tu dacă mai există vreun om pe lume căruia aş putea să—i încredinţez comoara şi iubirea mea cu atâta bucurie?

Tânăra familie Tarkowski rămase în Anglia până la moartea domnului Rawlison, iar după un an, plecă într—o călătorie foarte lungă. întrucât îşi făgăduiseră să viziteze locurile în care—şi petrecuseră

anii cei mai tineri, iar mai apoi le colindaseră cu încântarea copilăriei, se duseră în primul rând în Egipt. Stăpânirea lui Mahdi şi cea a lui Abdullahi se prăbuşiseră de mult, iar după căderea lor „urmase" Anglia, cum spunea cândva căpitanul Glen. De la Cairo până la Khartoum exista acum cale ferată. Se asanaseră *suddurile,* adică terenurile pe care le inunda Nilul, aşa că tânăra pereche ajunse cu vaporul nu numai până la marele lac Victoria—Nianza. De la Florence, oraş ce se afla pe malul aceluiaşi lac, merseră cu trenul până la Mombasa. Căpitanul Glen şi doctorul Clary se mutaseră în Natal, dai¯ la Mombasa trăia sub îngrijirea oficialităţilor engleze King. Uriaşul îi recunoscu imediat pe foştii stăpâni şi mai ales pe Nel o întâmpină trâmbiţând atât de bucuros, încât *mangotierii* din apropiere începură să tremure ca bătuţi de vânt. Îl recunoscu de asemenea pe bătrânul Saba, care trăise de două ori vârsta unui câine şi care, deşi nu mai vedea bine, îi însoţea pe Staś şi pe Nel pretutindeni.

Staś află la faţa locului că vrednicul Kali se bucura de o sănătate deplină; stăpânea sub protectorat englez întregul ţinut de la sudul Lacului Rudolf şi adusese misionari care răspândeau creştinismul printre triburile sălbatice.

După această ultimă călătorie, cuplul Tarkowski se întoarse în Europa şi se stabili pentru totdeauna în Polonia, alături de bătrânul tată al lui Staś.